

Na temelju članka IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na _____ sjednici Zastupničkog doma, održanoj _____ 2010. godini i na _____ sjednici Doma naroda, održanoj _____ 2010. godine, donijela je

ZAKON O OBVEZNIM ODNOSIMA

DIO PRVI - OPĆI DIO

GLAVA I. OSNOVNA NAČELA

Članak 1.

(Predmet zakona)

- (1) Ovim Zakonom reguliraju se obvezni odnosi u Bosni i Hercegovini.
- (2) Obvezni odnos je pravni odnos na temelju kojega je jedna osoba (zajmodavac) ovlaštena da zahtijeva od druge osobe (dužnik) određeno ponašanje koje se može sastojati u davanju, činjenju, nečinjenju ili trpljenju, a druga strana je to dužna ispuniti.

Članak 2.

(Shodna primjena propisa)

Na odnose koji nisu uređeni ovim Zakonom shodno se primjenjuju propisi kojima su uređeni slični odnosi, a u slučaju nepostojanja takvih propisa primjenjuju se načela utvrđena ovim Zakonom i dobri poslovni običaji.

Članak 3.

(Temelji nastanka obveznog odnosa)

Obvezni odnos nastaje iz ugovora, prouzročenja štete, stjecanja bez osnove, poslovodstva bez naloga, jednostrane izjave volje i na druge zakonom utvrđene načine.

Članak 4.

(Ravnopravnost strana u obveznim odnosima)

- (1) Strane u obveznim odnosima mogu biti fizičke i pravne osobe.
- (2) Strane u obveznim odnosima su ravnopravne.

Članak 5.

(Savjesnost i poštenje)

U zasnivanju obveznih odnosa i ostvarivanju prava i obveza iz tih odnosa, strane su dužne pridržavati se načela savjesnosti i poštenja.

Članak 6.

(Autonomija volje)

- (1) Strane u obveznim odnosima slobodne su, u granicama prisilnih propisa, javnoga porekla i dobrih običaja, svoje odnose urediti po svojoj volji.
- (2) Strane svoj obvezni odnos mogu urediti drugčije nego što je ovim Zakonom određeno, ako iz pojedine odredbe ovoga Zakona ili iz njezina smisla ne proizlazi što drugo.

Članak 7.

(Dobri poslovni običaji)

- (1) Strane u obveznim odnosima dužne su postupati sukladno dobrim poslovnim običajima.
- (2) Na obvezne odnose primjenjuju se trgovački običaji, ako su strane u obveznim odnosima ugovorile njihovu primjenu ili ako iz okolnosti proizlazi da su njihovu primjenu htjele.

Članak 8.

(Zabrana zloupotrebe prava)

Zabranjeno je vršenje prava iz obveznih odnosa protivno cilju zbog kojega je ono zakonom ustanovljeno ili priznato.

Članak 9.

(Zabrana prouzročenja štete)

Svatko je dužan uzdržati se od postupka kojim se drugom može prouzročiti šteta.

Članak 10.

(Dužnost ispunjenja obveza)

- (1) Strane u obveznim odnosima dužne su izvršiti svoju obvezu i odgovorne su za njezino ispunjenje.
- (2) Obveza se može ugasiti samo suglasnošću volja strana u obveznim odnosima ili na temelju zakona.

Članak 11.

(Dužna pažnja)

- (1) Strane u obveznim odnosima dužne su u izvršavanju svoje obveze postupati s pažnjom koja se u pravnome prometu zahtijeva u odgovarajućoj vrsti obveznih odnosa (pažnja dobrog domaćina odnosno pažnja dobrog gospodarstvenika).
- (2) Strane u obveznim odnosima dužne su u izvršavanju obveza iz svoje profesionalne djelatnosti postupati s povećanom pažnjom, prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog stručnjaka).
- (3) Strane u obveznim odnosima dužne su, u ostvarivanju svoga prava, uzdržati se od postupaka kojima bi se otežalo izvršenje obveze druge strane.

Članak 12.

(Jednake vrijednosti davanja)

- (1) U zasnivanju i ispunjenju dvostrano obveznih ugovora, strane se pridržavaju načela jednake vrijednosti uzajamnih davanja.
- (2) Zakonom se određuje u kojim slučajevima narušavanje toga načela povlači pravne posljedice.

Članak 13.

(Područje primjene)

- (1) Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na ugovore primjenjuju se na sve vrste ugovora, osim ako za ugovore u gospodarstvu ili potrošačke ugovore nije izričito drukčije određeno.
- (2) Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na ugovore shodno se primjenjuju i na druge pravne poslove.

Članak 14.

(Gospodarstvenik)

Gospodarstvenik je, u smislu ovoga Zakona, fizička ili pravna osoba koja prilikom zaključivanja pravnog posla djeluje u vršenju svoje gospodarske ili samostalne profesionalne djelatnosti.

Članak 15.

(Potrošač)

Potrošač je, u smislu ovoga Zakona, svaka osoba koja zaključuje neki pravni posao u svrhu koja ne spada u njegovu gospodarsku ili samostalnu profesionalnu djelatnost.

Članak 16.

(Rješavanje sporova na miran način)

Strane u obveznim odnosima nastojat će sporove rješavati usuglašavanjem, posredovanjem ili nekim drugim mirnim načinom.

GLAVA II. NASTANAK OBVEZA

Odjeljak A. Ugovor

Odsjek 1. Sklapanje ugovora

I. Suglasnost volja

Članak 17.

(Trenutak sklapanja ugovora)

Ugovor je sklopljen kad su se ugovorne strane suglasile o bitnim elementima ugovora.

Članak 18.

(Obvezno sklapanje i obvezni sadržaj ugovora)

- (1) Ako je netko po zakonu obvezan sklopiti ugovor, zainteresirana osoba može zahtijevati da se takav ugovor bez odgađanja sklopi.
- (2) Odredbe propisa kojima se, djelomično ili u cijelosti, određuje sadržaj ugovora, sastavni su dijelovi tih ugovora te ih upotpunjaju ili stupaju na mjesto ugovornih odredaba koje nisu u skladu s njima.

Članak 19.

(Izjava volje)

- (1) Volja za sklapanje ugovora može se izjaviti riječima, uobičajenim znacima ili drugim ponašanjem iz kojeg se sa sigurnošću može zaključiti o njezinu postojanju.
- (2) Izjava volje mora biti učinjena slobodno i ozbiljno.

Članak 20.

(Dozvola i odobrenje)

- (1) Kad je za sklapanje ugovora potrebna suglasnost treće osobe, ova suglasnost može biti dana prije sklapanja ugovora kao dozvola ili poslije njegova sklapanja kao odobrenje, ako zakonom nije što drugo propisano.
- (2) Dozvola, odnosno odobrenje, daje se u obliku propisanom za pravni posao na koji se odnosi.

Članak 21.

(Retroaktivno djelovanje odobrenja)

- (1) Odobrenje djeluje od trenutka sklapanja pravnoga posla, ako nije drukčije određeno.
- (2) Retroaktivno djelovanje odobrenja ne utječe na punovažnost raspolaganja poduzetih prije danog odobrenja.

Članak 22.

(Pregovori)

- (1) Pregovori koji prethode sklapanju ugovora ne obvezuju i svaka ih strana može prekinuti kada hoće.
- (2) Međutim, strana koja je vodila pregovore bez namjere da sklopi ugovor, odgovara za štetu nastalu vođenjem pregovora.
- (3) Odgovara za štetu i strana koja je vodila pregovore u namjeri da sklopi ugovor, pa odustane od te namjere bez osnovanog razloga i time drugoj strani prouzroči štetu.
- (4) Ako se drukčije ne sporazumiju, svaka strana snosi svoje troškove oko priprema za slapanje ugovora, a zajedničke troškove snose na jednake dijelove.

Članak 23.

(Vrijeme i mjesto sklapanja ugovora)

- (1) Ugovor je sklopljen onog trenutka kad ponuditelj primi izjavu ponuđenika da prihvata ponudu.
- (2) Smatra se da je ugovor sklopljen u mjestu u kojem je ponuditelj imao svoje sjedište, odnosno prebivalište u trenutku kad je učinio ponudu.

Članak 24.

(Ponuda)

- (1) Ponuda je prijedlog za sklapanje ugovora učinjen određenoj osobi koji sadrži sve bitne elemente ugovora, tako da bi se njegovim prihvaćanjem mogao sklopiti ugovor.
- (2) Ako su ugovorne strane nakon postignute suglasnosti o bitnim elementima ugovora ostavile neke sporedne točke za kasnije, ugovor se smatra sklopljenim, a sporedne točke, ako sami ugovaratelji ne postignu suglasnost o njima, uredit će sud vodeći računa o prethodnim pregovorima, utvrđenoj praksi između ugovaratelja i običajima.

Članak 25.

(Opća ponuda)

Prijedlog za sklapanje ugovora učinjen neodređenom broju osoba koji sadrži bitne elemente ugovora čijem je sklapanju namijenjen, važi kao ponuda, ako drukčije ne proizlazi iz okolnosti slučaja ili običaja.

Članak 26.

(Izlaganje robe)

Izlaganje robe s naznakom cijene smatra se ponudom ako drukčije ne proizlazi iz okolnosti slučaja ili običaja.

Članak 27.

(Slanje kataloga ili oglasa)

- (1) Slanje kataloga, cjenika, tarifa i drugih obavijesti, te oglasi dani tiskom, lecima, radiom, televizijom ili na koji drugi način ne predstavljaju ponudu za sklapanje ugovora, nego samo poziv da se učini ponuda pod objavljenim uvjetima.
- (2) Pošiljatelj takvih poziva odgovarat će za štetu koju bi pretrpio ponuditelj, ako bez osnovanog razloga nije prihvatio njegovu ponudu.

Članak 28.

(Isporuka nenaručenih činidaba)

- (1) Isporukom nenaručenih stvari ili vršenjem nenaručenih činidaba od strane gospodarstvenika prema potrošaču ne zasniva se obvezni odnos.
- (2) Pošiljatelj može zahtijevati samo povrat stvari. Primatelj odgovara za propast ili oštećenje stvari samo ako je nastalo iz namjere ili krajnje nepažnje.
- (3) Primatelj može i sam vratiti nenaručenu stvar ili obavijestiti pošiljatelja da je u primjerenom roku preuzme o svom trošku. Ako pošiljatelj nakon traženja od primatelja ne preuzme stvar, svi zahtjevi pošiljatelja su isključeni i primatelj može s tom stvari slobodno raspolagati.

Članak 29.

(Narudžbe elektroničkim putem)

- (1) Ako se gospodarstvenik radi sklapanja ugovora o isporuci roba ili pružanja usluga posluži telekomunikacijskim ili medijskim uslugama (ugovor o elektroničkom poslovanju), dužan je drugoj strani (korisniku) staviti na raspolaganje primjerene,

djelotvorne i pristupačne tehničke mogućnosti, uz čiju pomoć korisnik može uočiti i otkloniti pogreške unošenja podataka prije predaje narudžbe.

- (2) Gospodarstvenik je dužan prije predaje takve narudžbe informirati korisnika najmanje o:
  - a. pojedinačnim tehničkim koracima koji vode sklapanju ugovora,
  - b. tome da li se nakon sklapanja ugovora tekst ugovora memorira i je li pristupačan korisniku,
  - c. tehničkim sredstvima za prepoznavanje i korekciju pogrešaka kod unošenja podataka prije predaje narudžbe,
  - d. jezicima koji stoje na raspolaganju za sklapanje ugovora i
  - e. pravilima ponašanja, kojima podliježe gospodarstvenik, kao i o mogućnostima elektronskoga pristupa ovim pravilima.
- (3) Prispjeće narudžbe gospodarstvenik je dužan bez odlaganja potvrditi korisniku elektronskim putem.
- (4) Uvjeti ugovora, uključujući opće uvjete poslovanja, stavlju se na raspolaganje korisniku na način koji omogućuje njihovu pohranu i reprodukciju.
- (5) Stavak (1) i (2) ovoga članka ne primjenjuju se:
  - a. ako je ugovor sklopljen isključivo putem razmjene elektroničke pošte (e-mail) ili slične individualne komunikacije ili
  - b. ako se između gospodarstvenika dogovori nešto drugo.

Članak 30. (Djelovanje ponude i opoziv)

- (1) Ponuditelj je vezan ponudom, izuzev ako je svoju obvezu da održi ponudu isključio ili ako to isključenje proizlazi iz okolnosti posla.
- (2) Ponuda se može opozvati samo ako je ponuđenik primio opoziv prije prijama ponude ili istodobno s njim.

Članak 31. (Dokad ponuda obvezuje)

- (1) Ponuda u kojoj je određen rok za njezin prihvat obvezuje ponuditelja do isteka toga roka.
- (2) Ako je ponuditelj u pismu ili brzojavu odredio rok za prihvat, smatrat će se da je taj rok počeo teći od nadnevka označenoga u pismu, odnosno od dana kad je brzojav predan pošti.
- (3) U slučaju da pismo nije datirano, rok za prihvat ponude teče od dana kada je pismo predano pošti.
- (4) Ponuda učinjena odsutnoj osobi, u kojoj nije određen rok za prihvat, obvezuje ponuditelja za vrijeme koje je redovito potrebno da ponuda stigne ponuđeniku, da je ovaj razmotri, o njoj odluči i da odgovor o prihvaćanju stigne ponuditelju.

Članak 32. (Oblik ponude)

- (1) Ponuda ugovora za čije sklapanje zakon zahtijeva poseban oblik, obvezuje ponuditelja samo ako je učinjena u istom obliku.
- (2) Isto važi i za prihvat ponude.

Članak 33. (Prihvat ponude)

- (1) Ponuda je prihvaćena kad ponuditelj primi izjavu ponuđenika da prihvaća ponudu.
- (2) Ponuda je prihvaćena i kad ponuđenik pošalje stvar ili plati cijenu, kao i kad učini neku drugu radnju koja se na temelju ponude, prakse utvrđene između zainteresiranih strana ili običaja, može smatrati izjavom o prihvatu.
- (3) Prihvat se može opozvati ako ponuditelj primi izjavu o opozivanju prije izjave o prihvatu ili istodobno s njom.

Članak 34. (Prihvat neposredne ponude)

- (1) Ponuda učinjena nazočnoj osobi smatra se odbijenom ako nije prihvaćena bez odlaganja, osim ako iz okolnosti proizlazi da ponuđeniku pripada stanoviti rok za razmišljanje.
- (2) Ponuda učinjena telefonom, neposrednom radiovezom ili tijekom video-konferencije ili drugim s njima izjednačenim sredstvima neposredne komunikacije, smatra se ponudom nazočnoj osobi.

Članak 35. (Prihvat ponude s prijedlogom da se izmjeni)

Ako ponuđenik izjavi da prihvaća ponudu i istodobno predloži da se ona u nečemu izmjeni ili dopuni, smatra se da je ponudu odbio i da je sa svoje strane učinio drugu ponudu svome prijašnjem ponuditelju.

Članak 36. (Šutnja ponuđenika)

- (1) Šutnja ponuđenika ne znači prihvaćanje ponude.
- (2) Nema učinak odredba u ponudi da će se šutnja ponuđenika ili neko drugo njegovo propuštanje (na primjer, ako ne odbije ponudu u određenom roku ili ako poslanu stvar o kojoj mu se nudi ugovor ne vrati u određenom roku i sl.) smatrati prihvatom.
- (3) Iznimno, kad ponuđenik stoji u stalnoj poslovnoj vezi s ponuditeljem glede određene robe, smatra se da je prihvatio ponudu koja se odnosi na takvu robu, ako je nije odmah ili u ostavljenom roku odbio.
- (4) Osoba koja se ponudila drugoj da izvršava njezine naloge za obavljanje određenih poslova, kao i osoba u čiju poslovnu djelatnost spada obavljanje takvih nalog, dužna je izvršiti dobiveni nalog ako ga nije odmah odbila.
- (5) Ako u slučaju iz prethodnog stavka (4) ovoga članka ponuda, odnosno nalog nije odbijen, smatra se da je ugovor sklopljen u trenutku kad je ponuda, odnosno nalog stigao ponuđeniku.

Članak 37. (Zakašnjeli prihvat i zakašnjela dostava izjave o prihvatu)

- (1) Prihvat ponude izvršen sa zakašnjanjem smatra se novom ponudom od strane ponuđenika.

- (2) Ako je izjava o prihvatu koja je učinjena pravodobno stigla ponuditelju nakon isteka roka za prihvat, a ponuditelj je znao ili je mogao znati da je izjava odasvana pravodobno, ugovor je sklopljen.
- (3) Ipak, ugovor u takvom slučaju nije sklopljen ako ponuditeelj odmah, a najkasnije prvog idućeg radnog dana po prijamu izjave ili i prije prijama izjave, a nakon proteka roka za prihvat ponude, obavijesti ponuđenika da se zbog zakašnjenja ne smatra vezanim svojom ponudom.

Članak 38.

(Smrt ili nesposobnost jedne strane)

Ponuda ne gubi učinak ako je smrt ili nesposobnost jedne strane nastupila prije njezina prihvata, osim ako suprotno proizlazi iz namjere strana, običaja ili naravi posla.

Članak 39.

(Predugovor)

- (1) Predugovor je takav ugovor kojim se preuzima obveza da se kasnije sklopi drugi, glavni ugovor.
- (2) Propisi o obliku glavnoga ugovora važe i za predugovor ako je propisani oblik uvjet za pravovaljanost ugovora.
- (3) Predugovor obavezuje ako sadrži bitne elemente glavnoga ugovora.
- (4) Na zahtjev zainteresirane strane sud će naložiti drugoj strani koja odbija pristupiti sklapanju glavnoga ugovora da to uradi u roku koji će joj odrediti.
- (5) Sklapanje glavnoga ugovora može se zahtijevati u roku od šest mjeseci od isteka roka predviđenog za njegovo sklapanje, a ako taj rok nije predviđen, onda od dana kad je prema naravi posla i okolnostima ugovor trebao biti sklopljen.
- (6) Predugovor ne obavezuje ako su se okolnosti od njegova sklapanja toliko izmijenile da ne bi bio ni sklopljen da su takve okolnosti postojale u to vrijeme.

II. Predmet

Članak 40.

(Predmet ugovorne obveze)

- (1) Ugovorna obveza može se sastojati u davanju, činjenju, nečinjenju ili trpljenju.
- (2) Ona mora biti moguća, dopuštena i određena, odnosno odrediva.

Članak 41.

(Ništavnost ugovora)

Kad je predmet obveze nemoguć, nedopušten, neodređen ili neodrediv, ugovor je ništavan.

Članak 42.

(Naknadna mogućnost)

Ugovor sklopljen pod odgodnim uvjetom ili rokom valjan je ako je predmet obveze koji je u početku bio nemoguć postao moguć prije ostvarenja uvjeta ili isteka roka.

Članak 43. (Nedopušteni sadržaj ugovora)

Predmet obveze je nedopušten ako je protivan prisilnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima.

Članak 44. (Potreba odredivosti)

Predmet obveze je odrediv ako ugovor sadrži podatke pomoću kojih se može odrediti ili su strane ostavile jednoj od njih ili nekoj trećoj osobi da ga odredi.

Članak 45. (Određivanje predmeta obveze od strane jednog ugovaratelja)

- (1) Ako predmet obveze treba biti određen od strane jednog ugovaratelja, ako nisu utvrđeni drugi kriteriji, smatra se da određivanje treba učiniti u skladu s načelom pravičnosti.
- (2) Određivanje predmeta obveze vrši se izjavom drugoj strani.
- (3) Ako određivanje predmeta obveze nije u skladu s načelom pravičnosti, odnosno ako nije učinjeno u primjerenom roku, predmet obveze će odrediti sud.

Članak 46. (Određivanje predmeta obveze od strane nekog trećeg)

- (1) Ugovorne strane mogu odrediti samo kriterije i ovlastiti treću osobu da u okviru tih kriterija i po načelima pravičnosti odredi predmet obveze.
- (2) Ako to određivanje treba izvršiti više trećih osoba, u slučaju sumnje potrebna je usuglašenost svih.
- (3) Iznimno, ako se odrede različiti iznosi novčane obveze, mjerodavan je prosječan iznos.
- (4) Određivanje predmeta obveze koje je prepušteno nekom trećem, vrši se izjavom jednom od ugovaratelja.
- (5) Određivanje predmeta obveze od strane trećega nije obvezujuće za ugovaratelje ako je očito nepravično.
- (6) Ako određivanje obveze od strane trećega nije pravično, odnosno ako nije učinjeno u primjerenom roku, predmet obveze će odrediti sud.

III. Osnova

Članak 47. (Dopuštena osnova)

- (1) Svaka ugovorna obveza mora imati dopuštenu osnovu.
- (2) Osnova je nedopuštena ako je protivna prisilnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima.
- (3) Prepostavlja se da obveza ima osnovu iako nije izražena.

Članak 48.

(Ništavnost ugovora zbog osnove)

Ako osnova ne postoji ili je nedopuštena, ugovor je ništavan.

Članak 49.

(Pobude za sklapanje ugovora)

- (1) Pobude iz kojih je ugovor sklopljen ne utječu na njegovu valjanost.
- (2) Ako je nedopuštena pobuda bitno utjecala na odluku jednog ugovaratelja da sklopi ugovor i ako je to drugi ugovaratelj znao ili morao znati, ugovor će biti bez učinka.
- (3) Ugovor bez naknade nema pravni učinak i kad drugi ugovaratelj nije znao da je nedopuštena pobuda bitno utjecala na odluku njegovog suugovaratelja.

IV. Sposobnost

Članak 50.

(Ugovori pravne osobe)

- (1) Pravna osoba može sklopiti ugovore u pravnom prometu u okviru svoje pravne sposobnosti.
- (2) Ugovor sklopljen protivno odredbi stavka (1) ovoga članka nema pravni učinak.
- (3) Savjesna strana može zahtijevati naknadu štete koju je pretrpjela uslijed sklapanja ugovora koji nema pravni učinak.

Članak 51.

(Suglasnost za sklapanje ugovora)

- (1) Kad je statutom ili drugim općim aktom pravne osobe određeno i u sudski registar upisano da njezin zastupnik može sklopiti određeni ugovor samo uz suglasnost nekog tijela, suglasnost se može dati prethodno, istodobno ili naknadno, ako što drugo nije upisano u registar.
- (2) Druga strana ima pravo pozvati pravnu osobu da se njezino ovlašteno tijelo u primjerenom roku izjasni daje li suglasnost, pa ako to ono ne učini, smatraće se da suglasnost nije dana.
- (3) Naknadna suglasnost ima povratni učinak ako drukčije nije ugovoren.
- (4) Ako suglasnost nije dana, smatra se da ugovor nije ni sklopljen.
- (5) Kad se prema odredbama ovoga članka smatra da ugovor nije sklopljen, savjesna strana može zahtijevati od pravne osobe pravičnu naknadu.
- (6) Odredbe prethodnih stavaka primjenjuju se i u slučaju kad je statutom ili drugim općim aktom pravne osobe određeno da zastupnik može zaključiti neki ugovor samo zajedno s određenim tijelom te pravne osobe.

Članak 52.

(Ugovor poslovno nesposobne osobe)

- (1) Za sklapanje pravovaljanoga ugovora potrebno je da ugovaratelj ima poslovnu sposobnost koja se traži za sklapanje toga ugovora.
- (2) Ograničeno poslovno sposobna osoba može bez suglasnosti svoga zakonskog zastupnika zaključivati samo one ugovore čije joj je sklapanje zakonom dopušteno.

- (3) Ostali ugovori tih osoba, ako su sklopljeni bez suglasnosti zakonskoga zastupnika, pobjjni su, ali mogu biti osnaženi njegovim naknadnim odobrenjem.

Članak 53.

(Prava suugovaratelja poslovno nesposobne osobe)

- (1) Suugovaratelj poslovno nesposobne osobe, koji nije znao za njezinu poslovnu nesposobnost, može odustati od ugovora koji je sklopio s njom bez suglasnosti njezina zakonskoga zastupnika.
- (2) Isto pravo ima i suugovaratelj poslovno nesposobne osobe koji je znao za njezinu poslovnu nesposobnost, ali ga je ona prevarila da ima suglasnost svoga zakonskoga zastupnika.
- (3) To se pravo gasi nakon isteka trideset dana od saznanja za poslovnu nesposobnost druge strane, odnosno za odsutnost odobrenja zakonskoga zastupnika, ali i ranije ako zakonski zastupnik bude odobrio ugovor prije nego što taj rok istekne.

Članak 54.

(Pozivanje zakonskog zastupnika da se očituje)

- (1) Suugovaratelj poslovno nesposobne osobe, koji je sklopio ugovor s njom bez odobrenja zakonskoga zastupnika, može pozvati zakonskoga zastupnika da se očituje odobrava li taj ugovor.
- (2) Ako se zakonski zastupnik ne očituje u roku od trideset dana od ovog poziva da ugovor odobrava, smatraće se da je odbio dati odobrenje.

Članak 55.

(Stjecanje poslovne sposobnosti nakon sklapanja ugovora)

Poslovno sposobna osoba može zahtijevati poništenje ugovora, koji je bez potrebnoga odobrenja sklopila za vrijeme svoje ograničene poslovne sposobnosti, samo ako je tužbu podnijela u roku od tri (3) mjeseca od dana stjecanja potpune poslovne sposobnosti.

V. Mane volje

Članak 56.

(Prijetnja)

- (1) Ako je ugovorna strana ili netko treći nedopuštenom prijetnjom ili uporabom sile izazvao opravdani strah kod druge strane tako da je ona zbog toga sklopila ugovor, druga strana može tražiti da se ugovor poništi.
- (2) Strah se smatra opravdanom ako se iz okolnosti vidi da je ozbiljnom opasnošću ugrožen život, tijelo i drugo značajno dobro ugovorne strane ili treće osobe.

Članak 57.

(Bitna zabluda)

- (1) Zabluda je bitna ako se odnosi na bitna svojstva predmeta, na osobu s kojom se sklapa ugovor ako se sklapa s obzirom na tu osobu, kao i na okolnosti koje se po običajima u prometu ili po namjeri strana smatraju odlučnim, a strana koja je u zabludi ne bi inače sklopila ugovor takvoga sadržaja.

- (2) Strana koja je u zabludi može tražiti poništenje ugovora zbog bitne zablude, osim ako pri sklapanju ugovora nije postupala s pažnjom koja se u prometu zahtijeva.
- (3) U slučaju poništenja ugovora zbog zablude, druga savjesna strana ima pravo tražiti naknadu pretpljene štete.
- (4) Strana koja je u zabludi ne može se na nju pozivati ako je druga strana spremna izvršiti ugovor kao da zablude nije bilo.

Članak 58.

(Zabluda o pobudi kod ugovora bez naknade)

Kod ugovora bez naknade bitnom zabludom se smatra i zabluda o pobudi koja je bila odlučna za preuzimanje obveze.

Članak 59.

(Nesporazum)

Kad strane vjeruju da su suglasne, a ustvari među njima postoji nesporazum o naravi ugovora ili o osnovi ili o predmetu obveze, ugovor ne nastaje.

Članak 60.

(Posredna izjava)

Zabluda osobe preko koje je strana izjavila svoju volju smatra se da je isto kao i zabluda u vlastitom očitovanju volje.

Članak 61.

(Prijevara)

- (1) Ako jedna strana izazove zabludu kod druge strane ili je održava u zabludi u namjeri da je time navede na sklapanje ugovora, druga strana može zahtijevati poništenje ugovora i onda kada zabluda nije bitna.
- (2) Strana koja je sklopila ugovor pod prijevarom ima pravo zahtijevati naknadu pretpljene štete.
- (3) Ako je prijevaru učinila treća osoba, prijevara utječe na sam ugovor ako je druga ugovorna strana u vrijeme sklapanja ugovora znala ili morala znati za prijevaru.
- (4) Ugovor bez naknade može se poništiti i kad je prijevaru učinila treća osoba, bez obzira na to je li druga ugovorna strana u vrijeme sklapanja ugovora znala ili morala znati za prijevaru.

Članak 62.

(Prividan ugovor)

- (1) Prividan ugovor nema učinka među ugovornim stranama.
- (2) Ako prividan ugovor prikriva neki drugi ugovor, taj drugi važi ako su ispunjeni uvjeti za njegovu pravnu valjanost.
- (3) Prividnost ugovora ne može se isticati prema trećoj savjesnoj osobi.

VI. Oblik ugovora

Članak 63.

(Neformalnost ugovora)

- (1) Sklapanje ugovora ne podliježe nikakvom obliku, osim ako je zakonom drukčije određeno.
- (2) Zahtjev zakona da ugovor bude sklopljen u određenom obliku važi i za sve kasnije izmjene ili dopune ugovora.
- (3) Iznimno od odredbe stavka (2) ovoga članka, pravovaljane su kasnije usmene dopune o sporednim točkama o kojima u formalnom ugovoru nije ništa rečeno ako to nije protivno cilju radi kojega je oblik propisan.
- (4) Pravovaljane su i kasnije usmene pogodbe kojima se smanjuju ili olakšavaju obveze jedne ili druge strane ako je poseban oblik propisan samo u interesu ugovornih strana.

Članak 64.

(Raskid formalnih ugovora)

Formalni ugovori mogu biti raskinuti neformalnim sporazumom, osim ako je za određeni slučaj zakonom predviđeno što drugo, ili ako cilj zbog kojega je oblik za sklapanje ugovora propisan zahtijeva da raskid ugovora bude obavljen u istom obliku.

Članak 65.

(Ugovoreni oblik)

- (1) Ugovorne strane mogu se sporazumjeti da poseban oblik bude uvjet valjanosti njihova ugovora.
- (2) Ugovor za čije je sklapanje ugovoren poseban oblik može biti raskinut, dopunjen ili na drugi način izmijenjen i neformalnim sporazumom.
- (3) Ako su ugovorne strane predvidjele određeni oblik samo da osiguraju dokaz svoga ugovora ili da postignu što drugo, ugovor je sklopljen kad je postignuta suglasnost o njegovu sadržaju, a za ugovaratelje je u isto vrijeme nastala obveza da ugovoru daju predviđeni oblik.

Članak 66.

(Sankcija nedostajanja potrebnoga oblika)

- (1) Ugovor koji nije sklopljen u propisanom obliku nema pravni učinak ako iz cilja propisa kojim je određen oblik ne proizlazi što drugo.
- (2) Ugovor koji nije sklopljen u ugovorenom obliku nema pravni učinak ako su strane valjanost ugovora uvjetovale posebnim oblikom.

Članak 67.

(Prepostavka potpunosti isprave)

- (1) Ako je ugovor sklopljen u posebnom obliku, bilo na temelju zakona, bilo po volji strana, važi samo ono što je u tom obliku izraženo.
- (2) Iznimno od odredbe stavka (1) ovoga članka, bit će valjane istodobne usmene pogodbe o sporednim točkama o kojima u formalnom ugovoru nije ništa rečeno, ako nisu u suprotnosti s njegovim sadržajem ili ako nisu protivne cilju zbog kojega je oblik propisan.

- (3) Pravovaljane su i istodobne usmene pogodbe kojima se smanjuju ili olakšavaju obveze jedne ili obje strane ako je poseban oblik propisan samo u interesu ugovornih strana.

Članak 68. (Pisani oblik)

- (1) Kad je za sklapanje ugovora potrebno sastaviti ispravu, ugovor je sklopljen kad ispravu potpišu sve ugovorne strane.
- (2) Ugovaratelj koji ne zna pisati stavit će na ispravu rukoznak ovjeren od dva svjedoka ili od suda, odnosno drugog tijela.
- (3) Za sklapanje dvostranog ugovora dovoljno je da obje strane potpišu jednu ispravu ili da svaka od strana potpiše primjerak isprave namijenjen drugoj strani.
- (4) Zahtjev pisanog oblika ispunjen je ako strane razmijene pisma ili se sporazumiju nekim drugim sredstvom koje omogućuje da se sa izvjesnošću utvrde sadržaj i davatelj izjave.
- (5) Ako zakon ne određuje izričito nešto drugo, pisani oblik zamjenjuje se i izjavama elektroničkim putem, na koje se primjenjuju odredbe posebnog zakona.

Članak 69. (Izvršenje ugovora kojem nedostaje pisani oblik)

Ugovor za čije se sklapanje zahtjeva pisani oblik smatra se valjanim, iako nije sklopljen u tom obliku, ako su ugovorne strane izvršile, u cijelosti ili u pretežitom dijelu, obveze koje iz njega nastaju, osim ako iz cilja radi kojega je oblik propisan očito ne proizlazi što drugo.

VII. Uvjet

Članak 70. (Uvjeti i njihov učinak)

- (1) Ugovor je sklopljen pod uvjetom ako njegov nastanak ili prestanak zavisi od neizvjesne buduće činjenice.
- (2) Ako je sklopljen pod odgodnim uvjetom pa se uvjetu udovolji, ugovor djeluje od trenutka njegova sklapanja, osim ako iz zakona, naravi posla ili volje strana ne proistječe što drugo.
- (3) Ako je sklopljen pod raskidnim uvjetom, ugovor prestaje važiti kada se uvjetu udovolji.
- (4) Smatra se da je uvjet ostvaren ako njegovo ostvarenje, protivno načelu savjesnosti i poštenja, spriječi strana na čiji je teret određen, a smatra se da nije ostvaren ako njegovo ostvarenje, protivno načelu savjesnosti i poštenja, prouzroči strana u čiju je korist određen.

Članak 71. (Nedopušten ili nemoguć uvjet)

- (1) Ništavan je ugovor u kojem je postavljen odgodni ili raskidni uvjet protivan prisilnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima.

- (2) Ugovor sklopljen pod nemogućim odgodnim uvjetom ništavan je, a nemoguć raskidni uvjet smatra se nepostojećim.

Članak 72.

(Osiguranje uvjetnog prava)

Ako je ugovor sklopljen pod odgodnim uvjetom, vjerovnik čije je pravo uvjetovano može zahtijevati odgovarajuće osiguranje toga prava ako je njegovo ostvarenje ugroženo.

VIII. Rok

Članak 73.

(Računanje vremena)

- (1) Rok određen u danima počinje teći prvog dana poslije događaja od koga se rok računa, a završava se istekom posljednjeg dana roka.
- (2) Rok određen u tjednima, mjesecima i godinama završava se onog dana koji se po imenu i broju podudara s danom nastanka događaja od koga rok počinje teći, a ako takvog dana nema u posljednjem mjesecu, kraj roka pada na posljednji dan tog mjeseca.
- (3) Ako posljednji dan roka pada u dan kada je zakonom određeno da se ne radi, kao posljednji dan roka računa se sljedeći radni dan.
- (4) Početak mjeseca označava prvi (1.) dan u mjesecu, sredina – petnaesti (15.), a kraj – posljednji dan u mjesecu, ako što drugo ne proizlazi iz namjere strana ili iz naravi ugovornog odnosa.

Članak 74.

(Primjena pravila o uvjetu)

Kada učinak pravnoga posla počinje od određenog vremena, shodno se primjenjuju pravila o odgodnom uvjetu, a kada pravni posao prestaje istekom određenog vremena, shodno se primjenjuju pravila o raskidnom uvjetu.

IX. Kapara i odustatnina

1. Kapara

Članak 75.

(Vraćanje i uračunavanje kapare)

- (1) Ako je u trenutku sklapanja ugovora jedna strana dala drugoj stanovit iznos novca ili stanovitu količinu drugih zamjenjivih stvari kao znak da je ugovor sklopljen (kapara), ugovor se smatra sklopljenim kad je kapara dana, ako nije što drugo ugovoreno.
- (2) Kapara se uračunava u ispunjenje obveze, a ako to nije mogućno vraća se u vrijeme ispunjenja.

- (3) Ako što drugo nije ugovoren, strana koja je dala kaparu ne može odustati od ugovora ostavljajući kaparu drugoj strani, niti to može učiniti druga strana vraćanjem dvostrukih kapara.

Članak 76.

(Neispunjeno ugovora)

- (1) Ako je za neispunjeno ugovora odgovorna strana koja je dala kaparu, druga strana može po svome izboru tražiti ispunjenje ugovora, ako je to još moguće, ili tražiti naknadu štete, a kaparu uračunati u naknadu ili vratiti ili se zadovoljiti primljenom kaparom.
- (2) Ako je za neispunjeno ugovora odgovorna strana koja je primila kaparu, druga strana može, po svome izboru tražiti ispunjenje ugovora, ako je to još moguće, ili tražiti naknadu štete i vraćanje kapare, ili tražiti vraćanje dvostrukih kapara.
- (3) U svakom slučaju, kad druga strana traži ispunjenje ugovora, ona ima pravo i na naknadu štete koju trpi zbog zakašnjenja.
- (4) Sud može na zahtjev zainteresirane strane smanjiti pretjerano veliku kaparu.

Članak 77.

(Djelomično ispunjenje obveze)

- (1) U slučaju djelomičnog ispunjenja obveze, vjerovnik ne može zadržati kaparu, nego može tražiti ispunjenje ostatka obveze i naknadu štete zbog zakašnjenja, ili tražiti naknadu štete zbog nepotpunog ispunjenja, ali se u oba slučaja kapara uračunava u naknadu.
- (2) Ako vjerovnik raskine ugovor i vrati ono što je primio kao djelomično ispunjenje, on može birati između ostalih zahtjeva koji pripadaju jednoj strani kad je ugovor ostao neispunjeno krivnjom druge.

2. Odustatnina

Članak 78.

(Odustatnina)

- (1) Sporazumom ugovornih strana može se ovlastiti jedna ili svaka strana da odustanu od ugovora davanjem odustatnine.
- (2) Kad strana u čiju je korist ugovorena odustatnina izjavlji drugoj strani da će dati odustatninu, ona više ne može zahtijevati ispunjenje ugovora.
- (3) Strana ovlaštena da odustane dužna je dati odustatninu istodobno s izjavom o odustajanju.
- (4) Ako ugovaratelji nisu odredili rok do kojega ovlaštena strana može odustati od ugovora, ona to može učiniti sve dok ne protekne rok određen za ispunjenje njezine obveze.
- (5) To pravo odustajanja od ugovora prestaje i kad strana u čiju je korist ugovorena počne ispunjavati obveze iz toga ugovora ili primati ispunjenje od druge strane.

Članak 79.
(Kapara kao odustatnina)

- (1) Kad je uz kaparu ugovorenopravo da se odustane od ugovora, onda se kapara smatra odustatninom i svaka strana može odustati od ugovora.
- (2) U tom slučaju, ako odustane strana koja je dala kaparu, ona je gubi, a ako odustane strana koja je kaparu primila, ona je vraća u dvostrukom iznosu.

Odsjek 2. Zastupanje

I. O zastupanju uopće

Članak 80.
(Mogućnost zastupanja)

- (1) Ugovor kao i drugi pravni posao može se poduzeti i preko zastupnika.
- (2) Ovalaštenje za zastupanje zasniva se na zakonu, općem aktu pravne osobe, aktu nadležnoga tijela ili na izjavi volje zastupanog (punomoć).

Članak 81.
(Primjena posebnih propisa)

Odredbe ovoga odsjeka primjenjuju se ako posebnim zakonom nije drukčije propisano.

Članak 82.
(Vrste zastupanja)

- (1) Ako zastupnik postupa u ime zastupanog (neposredni zastupnik), primjenjuju se propisi o neposrednom zastupanju, pri čemu je nebitno je li identitet zastupanog poznat prilikom poduzimanja radnje ili u nekom kasnijem vremenskom periodu.
- (2) Ako netko djeluje po uputama i za račun, ali ne i u ime zastupanog (posredni zastupnik), primjenjuju se propisi o posrednom zastupanju, bez obzira je li treća strana zna za isto.

II. Neposredno zastupanje

1. Opći propisi

Članak 83.
(Učinak zastupanja)

- (1) Izjava volje dana u ime zastupanoga ili primljena za zastupanog u okviru ovlaštenja za zastupanje djeluje neposredno za zastupanog.
- (2) Ako zastupnik nije učinio jasnim da izjavu daje u ime zastupanog, ne može je pobijati kao danu u vlastito ime. Ovim se ne isključuje primjena odredaba o posrednom zastupanju.

Članak 84.

(Neimenovana zastupana osoba)

Ako zastupnik sklopi ugovor u ime zastupane osobe čiji se identitet treba otkriti u nekom kasnijem trenutku, ali to ne učini u okviru roka određenog zakonom ili ugovorom, a u nedostatku takvoga roka, u okviru primjerenog roka, smatraće se da je ugovor sklopljen sa zastupnikom, osim ako iz ugovora ne proizlazi nešto drugo.

Članak 85.

(Ograničeno poslovno sposoban zastupnik)

Pravovaljana je izjava volje koju u ime zastupanog daje ili za zastupanog prima zastupnik s ograničenom poslovnom sposobnošću.

Članak 86.

(Mane volje i savjesnost)

- (1) Mane volje i druge okolnosti koje utječu na pravne posljedice izjave volje cijene se prema ličnosti zastupnika.
- (2) Zastupani se ne može pozivati na odredbe prethodnog stavka ako je znao ili morao znati za nedostatke, a zastupnik je postupao po njegovim uputama.

Članak 87.

(Sukob interesa)

Zastupnik ne može, ako mu nije drukčije dopušteno, u ime zastupane osobe sa sobom u vlastito ime ili kao zastupnik trećeg zaključiti pravni posao, osim ako se taj pravni posao sastoji isključivo u ispunjenju određene obveze ili ako zastupani ne trpi štetne pravne posljedice.

Članak 88.

(Zlouporaba ovlaštenja za zastupanje)

- (1) Ako zastupnik postupa u okviru danog ovlaštenja, a pri tome prekorači ograničenja koja za njega proizlaze iz pravnoga odnosa sa zastupanim, sklopljeni pravni posao proizvodi pravni učinak za zastupanog.
- (2) Ako je treća strana znala ili morala znati za postojanje ograničenja, pravni posao će nastati samo ako ga zastupani naknadno odobri.

Članak 89.

(Sklapanje ugovora od strane neovlaštene osobe)

- (1) Ugovor koji neka osoba sklopi kao opunomoćenik u ime drugoga bez njegova ovlaštenja obvezuje neovlašteno zastupanog samo ako on ugovor naknadno odobri.
- (2) Strana s kojom je ugovor sklopljen može zahtijevati od neovlašteno zastupanog da se u primjerenom roku očituje odorava li ugovor.
- (3) Ako neovlašteno zastupani ni u ostavljenom roku ugovor ne odobri, smatra se da ugovor nije ni sklopljen.
- (4) U tom slučaju strana s kojom je ugovor sklopljen može od osobe koja je kao opunomoćenik bez ovlaštenja sklopila ugovor tražiti naknadu štete, ako u trenutku sklapanja ugovora nije znala niti je morala znati da ta osoba nije imala ovlaštenje za sklapanje ugovora.

Članak 90.

(Obveza naknade štete zastupnika bez ovlaštenja)

- (1) Tko je sklopio ugovor kao zastupnik obvezan je, ako ne dokaže svoje ovlaštenje za zastupanje, drugoj strani naknaditi štetu, ako zastupani odbije odobrenje ugovora.
- (2) Odredba stavka (1) ovoga članka primjenjuje se i ako navodno zastupani u stvarnosti ne postoji.
- (3) Ako zastupnik nije znao za nedostatke ovlaštenja za zastupanje, obvezan je na naknadu one štete koju druga strana trpi zbog toga jer vjeruje u ovlaštenje za zastupanje, ali ne preko iznosa interesa koga bi druga strana imala da je ugovor valjan.
- (4) Zastupnik ne odgovara, ako je druga strana znala ili je morala znati za nedostatke ovlaštenja za zastupanje. Zastupnik ne odgovara ni onda ako je bio poslovno nesposoban ili ograničeno poslovno sposoban, osim ako je djelovao uz suglasnost svog zakonskog zastupnika.

Članak 91.

(Jednostrani pravni posao)

Kod jednostranog pravnog posla nije dopušteno zastupanje bez ovlaštenja.

2. Dodatni propisi u svezi s punomoći

Članak 92.

(Punomoć)

- (1) Punomoć je ovlaštenje za zastupanje koje opunomočitelj pravnim posлом daje opunomočeniku. Davanje punomoći vrši se izjavom prema onom tko se opunomočuje ili osobi s kojom zastupani stupa u pravni odnos. Opunomočenik može odbiti prihvatanje punomoći.
- (2) Postojanje i opseg punomoći nezavisni su od pravnoga odnosa na temelju kojega je punomoć dana.
- (3) Izдавanje punomoći ne ograničava opunomočitelja da i dalje neposredno poduzima pravne poslove.
- (4) Opunomočenik može biti i pravna osoba.

Članak 93.

(Poseban oblik punomoći)

Oblik propisan zakonom za neki ugovor ili koji drugi pravni posao važi i za punomoć za sklapanje tog ugovora, odnosno za poduzimanje tog pravnog posla.

Članak 94.

(Opseg ovlaštenja)

- (1) Opunomočenik može poduzimati samo one pravne poslove za čije je poduzimanje ovlašten.
- (2) Opunomočenik kome je dana opća punomoć može poduzimati samo pravne poslove koji dolaze u redovito poslovanje.

- (3) Posao koji ne dolazi u redovito poslovanje može opunomoćenik poduzeti samo ako je posebno ovlašten za poduzimanje tog posla, odnosno vrste poslova među koje on spada.
- (4) Opunomoćenik ne može bez posebnog ovlaštenja za svaki pojedini slučaj preuzeti mjeničnu obvezu, zaključiti ugovor o jamstvu, o poravnjanju, o izabranom sudu, a ni odreći se nekog prava bez naknade.

Članak 95.

(Prepostavljena punomoć)

- (1) Onaj tko trpi da zastupnik kojega on nije opunomoćio ponovljeno nastupa kao njegov opunomoćenik na način koji je pogodan da treći vjeruje u postojanje punomoći, mora tom trećem, ako ovaj za nedostatak opunomoćenja nije znao niti morao znati, dopustiti da prema njemu postupa kao da je on prepostavljenom zastupniku izdao punomoć.
- (2) Onaj tko nije znao za ponovljeno djelovanje prepostavljenog opunomoćenog, ali je na temelju okolnosti to morao znati, mora dopustiti da se prema njemu postupa pod prepostavkama iz stavka (1) ovoga članka.

Članak 96.

(Zajedničko zastupanje)

- (1) Ako je za više osoba zajednički izdana jedna punomoć, oni mogu zastupati samo zajednički, ako nije određeno što drugo.
- (2) Ako prema zastupanom treba dati izjavu volje, dostatno je davanje iste jednoj od osoba opunomoćenih za zajedničko zastupanje.
- (3) Osobe opunomoćene za zajedničko zastupanje mogu ovlastiti pojedince između sebe da poduzimaju odredene poslove ili odredene vrste poslova. Shodno se primjenjuju odredbe o odobrenju.
- (4) Kad je više osoba opunomoćeno zajedničkim punomoćjem, mane volje ili savjesnost, odnosno nesavjesnost (znanje ili obveza znanja za izvjesne okolnosti ili postojanje neke volje) koja postoji kod samo jedne od njih utječe na valjanost poduzetog pravnog posla.

Članak 97.

(Punomoć ograničeno poslovno sposobne osobe)

Opunomoćenik ograničeno poslovno sposobne osobe može poduzeti pravne poslove u granicama poslovne sposobnosti opunomoćitelja.

Članak 98.

(Prenošenje ovlaštenja)

- (1) Zastupnik ne može prenijeti svoja ovlaštenja na drugoga, osim kad mu je to izričito dopušteno zakonom ili ugovorom.
- (2) Iznimno od odredbe stavka (1) ovoga članka, zastupnik može prenijeti svoja ovlaštenja na drugoga ako je spriječen okolnostima da posao osobno obavi, a interesi zastupanog zahtijevaju neodložno poduzimanje pravnoga posla.

Članak 99.

(Opoziv i sužavanje punomoći)

- (1) Opunomoćitelj može po svojoj volji suziti ili opozvati punomoć, čak i ako se ugovorom odrekao toga prava.
- (2) Opoziv i sužavanje svake punomoći može se učiniti izjavom bez posebnoga oblika.
- (3) Ako je opozivom ili sužavanjem punomoći povrijeđen ugovor o nalogu ili ugovor o djelu ili neki drugi ugovor, opunomoćenik ima pravo na naknadu time nastale štete.

Članak 100.

(Učinak prestanka i sužavanja punomoći prema trećoj osobi)

- (1) Opoziv punomoći te njezino sužavanje nema učinak prema trećoj osobi koja je sklopila ugovor s opunomoćenikom ili obavila drugi pravni posao, a nije znala niti je morala znati da je punomoć opozvana odnosno sužena.
- (2) U tom slučaju opunomoćitelj ima pravo zahtijevati od opunomoćenika naknadu štete koju bi zbog toga pretrpio, osim kad opunomoćenik nije znao ni morao znati za opoziv, odnosno za sužavanje punomoći.
- (3) Odredbe stavka (1) i (2) primjenjuju se i u drugim slučajevima prestanka punomoći.

Članak 101.

(Drugi slučajevi prestanka punomoći)

- (1) Punomoć prestaje prestankom pravne osobe kao opunomoćenika ako zakonom nije drukčije određeno.
- (2) Punomoć prestaje smrću opunomoćenika.
- (3) Punomoć prestaje prestankom pravne osobe odnosno smrću osobe koja je punomoć dala, osim ako se započeti posao ne može prekinuti bez štete za pravne sljednike ili ako punomoć važi i za slučaj smrti davatelja, bilo po njegovoj volji, bilo s obzirom na narav posla.

Članak 102.

(Učinak prestanka punomoći u odnosu na treću osobu)

- (1) Punomoć dana neposredno trećem smatra se da postoji sve dok se toj osobi ne priopći njezin prestanak od strane davatelja punomoći.
- (2) Punomoć dana posebnim priopćenjem trećoj osobi ili javnim obavještenjem smatra se da postoji sve dok se na isti način ne priopći njezin prestanak.
- (3) S posebnim priopćenjem opunomoćenja od strane davatelja punomoći izjednačava se slučaj kad je ovaj zastupniku uručio ispravu punomoći, a zastupnik je predočio trećoj osobi. Smatra se da ovlaštenje za zastupanje postoji sve dok isprava punomoći ne bude vraćena davatelju punomoći ili dok se ne stavi izvan snage.
- (4) Odredbe stavka (1) do (3) ovoga članka ne primjenjuju se ako je treća osoba prilikom poduzimanja pravnoga posla znala ili morala znati za prestanak ovlaštenja za zastupanje.

Članak 103. (Jednostrani pravni posao)

Jednostrani pravni posao koji opunomočenik poduzima prema nekom drugom nije valjan ako drugoj strani, najkasnije do momenta poduzimanja pravnog posla, nije predviđena isprava o punomoći.

Članak 104. (Vraćanje isprave o punomoći)

Nakon prestanka punomoći opunomočenik mora na zahtjev vratiti sve pisane oblike iz kojih proizlazi punomoć ili dozvoliti da opunomočitelj na njima stavi zabilješku da je punomoć prestala. Opunomočenik nema pravo na zadržavanje isprave o punomoći.

Članak 105. (Ovlaštenja trgovačkog putnika)

- (1) Trgovački putnik ovlašten je poduzimati samo one poslove koji se odnose na prodaju robe i koji su navedeni u punomoći.
- (2) U slučaju sumnje, smatra se da trgovački putnik nije ovlašten sklapati ugovore, nego samo prikupljati narudžbe, ali će ipak ugovor koji je sklopio ostati na snazi ako ga davatelj punomoći naknadno odobri.
- (3) Trgovački putnik koji je ovlašten prodavati robu nije ovlašten naplatiti cijenu, a ni prodavati robu na kredit, osim ako za to ima posebno ovlaštenje.
- (4) Trgovački putnik ovlašten je za davatelja punomoći primati reklamacije zbog nedostatka robe i ostale izjave u svezi s izvršenjem ugovora zaključenog njegovim posredovanjem, te u ime davatelja punomoći poduzimati potrebne mjere za očuvanje njegovih prava iz tog ugovora.

3. Ovlaštenja osoba koje obavljaju određene poslove

Članak 106. (Ovlaštenja osoba koje obavljaju određene poslove)

Osobe koja rade na poslovima čije je obavljanje vezano za sklapanje i ispunjenje određenih ugovora, kao što su prodavatelji u prodavaonicama, osobe koje obavljaju određene usluge u ugostiteljstvu, osobe na poslovima šalterske službe u pošti, u banci i sl. ovlaštene su samim tim na sklapanje i ispunjenje tih ugovora.

III. Posredno zastupanje

Članak 107. (Učinak posrednog zastupanja)

- (1) Kod posrednog zastupanja ugovor nastaje između posrednog zastupnika i treće osobe.
- (2) Zastupani i treća osoba međusobno su povezani samo pod uvjetima navedenim u odredbama članka 107. do 110. ovoga Zakona.

Članak 108.

(Platežna nesposobnost posrednog zastupnika ili znatnija povreda obveze u odnosu na zastupanog)

- (1) Ako posredni zastupnik postane platežno nesposoban ili znatnije povrijedi obvezu u odnosu na zastupanog ili ako je prije dospijeća činidbe jasno da će nastupiti takva povreda obveze:
  - a. posredni zastupnik mora na traženje zastupanog priopćiti mu ime i adresu treće strane;
  - b. zastupani može prema trećoj osobi vršiti prava koja su od strane posrednog zastupnika stečena za njegov račun.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka, treća strana zadržava pravo na prigovore koje ima prema posrednom zastupniku.

Članak 109.

(Platežna nesposobnost posrednog zastupnika ili znatnija povreda obveze u odnosu na treću stranu)

- (1) Ako posredni zastupnik postane platežno nesposoban ili mu se na teret stavi znatnija povreda obveze u odnosu na treću stranu ili je prije dospijeća činidbe jasno da će nastupiti takva povreda obveze:
  - a. posredni zastupnik mora na traženje treće strane priopćiti ime i adresu posredno zastupanog;
  - b. treća strana može prema zastupanom vršiti prava koja joj pripadaju u odnosu na posrednog zastupnika.
- (2) U slučaju iz stavka (1) zastupani zadržava pravo na prigovore koje ima posredni zastupnik prema trećoj strani.

Članak 110.

(Potreba priopćenja)

Prava iz članka 114. i 115. ovog Zakona mogu se vršiti samo nakon priopćenja posrednom zastupniku i trećoj strani, odnosno zastupanom. Od prijama tog priopćenja treća strana ili zastupani nisu više ovlašteni da ispune obveze posrednom zastupniku.

Odsjek 3. Tumačenje ugovora

Članak 111.

(Primjena odredaba i tumačenje spornih odredaba)

- (1) Odredbe ugovora primjenjuju se onako kako glase.
- (2) Pri tumačenju spornih odredaba ne treba se držati doslovног značenja upotrijebljenih izraza, već treba istraživati zajedničku namjeru ugovaratelja i odredbu tako razumjeti kako to odgovara svrsi koju su ugovorne strane imale u vidu prilikom sklapanja ugovora.

Članak 112.

(Nemogućnost utvrđivanja zajedničke namjere)

Kad nije moguće utvrditi zajedničku namjeru ugovornih strana, ugovor treba tumačiti onako kako bi ga shvatile razumne osobe istog svojstva u istim okolnostima.

Članak 113.

(Bitne okolnosti kod tumačenja ugovora)

Prilikom tumačenja ugovora posebnu pozornost treba obratiti na:

- a. okolnosti pod kojima je ugovor sklopljen, uključujući i prethodne pregovore,
- b. ponašanje ugovornih strana, u vrijeme i nakon sklapanja ugovora,
- c. prirodu i svrhu ugovora,
- d. tumačenje koje su ugovorne strane već primijenile na slične odredbe i praksu koju su međusobno uspostavile,
- e. značenje koje se obično pridaje odredbama i izrazima u odgovarajućoj struci.

Članak 114.

(Nejasne odredbe u posebnim slučajevima)

U slučaju kad je ugovor sklopljen prema unaprijed otiskanom sadržaju ili kad je ugovor na drugi način pripremila i predložila jedna ugovorna strana, nejasne odredbe tumačit će se u korist druge strane.

Članak 115.

(Dopunsko pravilo)

Nejasne odredbe u ugovoru bez naknade treba tumačiti u smislu koji je manje težak za dužnika, a u teretnom ugovoru u smislu kojim se ostvaruje pravičan odnos uzajamnih davanja.

Članak 116.

(Izvansudsko tumačenje ugovora)

- (1) Ugovorne strane mogu predvidjeti da će, u slučaju nesuglasnosti glede smisla i domaćaja ugovornih odredaba, netko treći tumačiti ugovor.
- (2) U tom slučaju, ako ugovorom nije drukčije predviđeno, strane ne mogu pokrenuti spor pred sudom ili drugim nadležnim tijelom dok prethodno ne pribave tumačenje ugovora, osim ako treća osoba odbije dati tumačenje ugovora.

Odsjek 4. Nevaljanost ugovora

I. Ništavnost ugovora

Članak 117.

(Ništavnost)

- (1) Ugovor koji je protivan prisilnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima ništavan je ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo.

- (2) Ako je sklapanje određenog ugovora zabranjeno samo jednoj strani, ugovor će ostati na snazi ako u zakonu nije što drugo predviđeno za određeni slučaj, a strana koja je povrijedila zakonsku zabranu snosit će odgovarajuće posljedice.

Članak 118.

(Posljedice ništavnosti)

- (1) U slučaju ništavnosti ugovora svaka ugovorna strana dužna je vratiti drugoj sve ono što je primila na temelju takvoga ugovora, a ako to nije moguće, ili ako se narav onog što je ispunjeno protivi vraćanju, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu, prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, ako zakon što drugo ne određuje.
- (2) Ako je ugovor ništavan zbog toga što je po svom sadržaju ili cilju protivan prisilnim propisima, javnome poretku ili dobrim običajima, sud može odbiti, u cjelini ili djelomično, zahtjev nesavjesne strane za vraćanje onog što je drugoj strani dala, a može i odlučiti da druga strana ono što je primila na temelju zabranjenog ugovora preda općini na čijem teritoriju ona ima sjedište, odnosno prebivalište ili boravište.
- (3) Pri odlučivanju sud će voditi računa o savjesnosti jedne odnosno obiju strana, o značaju ugroženog dobra ili interesa kao i o moralnim shvaćanjima.

Članak 119.

(Djelomična ništavnost)

- (1) Ništavnost neke odredbe ugovora ne povlači ništavnost i samog ugovora, ako on može opstati bez ništavne odredbe, i ako ona nije bila uvjet ili odlučujuća pobuda njegovu sklapanju.
- (2) Ugovor će ostati na snazi čak i ako je ništavna odredba bila uvjet ili odlučujuća pobuda ugovora u slučaju kad je ništavnost ustanovljena upravo da bi ugovor bio oslobođen te odredbe i važio bez nje.

Članak 120.

(Konverzija ništavnog ugovora)

Kad ništavan ugovor ispunjava uvjete za valjanost nekog drugog ugovora, onda će među ugovarateljima važiti taj drugi ugovor, ako bi to bilo u suglasnosti s ciljem koji su ugovaratelji imali u vidu kada su ugovor sklopili i ako se može uzeti da bi oni sklopili taj ugovor da su znali za ništavnost svog ugovora.

Članak 121.

(Naknadni nestanak uzroka ništavnosti)

- (1) Ništavan ugovor ne postaje valjan kad zabrana ili koji drugi uzrok ništavnosti naknadno nestane.
- (2) Ali, ako je zabrana bila manjeg značaja, a ugovor je izvršen, ništavnost se ne može isticati.

Članak 122.

(Odgovornost osobe krive za ništavnost ugovora)

Ugovaratelj, koji je kriv za sklapanje ništavnog ugovora, odgovoran je svome suugovaratelju za štetu koju trpi zbog ništavnosti ugovora, ako ovaj nije znao ili prema okolnostima nije morao znati za postojanje uzroka ništavnosti.

Članak 123.

(Isticanje ništavnosti)

Na ništavnost sud pazi po službenoj dužnosti i na nju se može pozivati svaka zainteresirana osoba.

Članak 124.

(Neograničeno isticanje ništavnosti)

Pravo na isticanje ništavnosti ne gasi se.

II. Pobojni ugovori

Članak 125.

(Kad je ugovor pobojan)

Ugovor je pobojan kad ga je sklopila strana ograničeno poslovno sposobna, kad je pri njegovu sklapanju bilo mana glede volje strana, kao i kad je to ovim Zakonom ili posebnim propisom određeno.

Članak 126.

(Poništenje ugovora)

- (1) Ugovorna strana u čijem je interesu pobojnost ustanovljena može tražiti da se ugovor poništi.
- (2) Suugovaratelj osobe koja ima pravo tražiti da se ugovor poništi, može od iste tražiti da se u određenom roku, ali ne kraćem od trideset (30) dana, izjasni ostaje li pri ugovoru ili ne.
- (3) Ako se pozvana ugovorna strana u ostavljenom roku ne očituje ili ako izjaví da ne ostaje pri ugovoru, smatra se da je ugovor poništen.

Članak 127.

(Posljedice poništenja)

- (1) Ako je na temelju pobojnog ugovora koji je poništen nešto bilo ispunjeno, ima se izvršiti vraćanje, a ako to nije moguće, ili ako se priroda onog što je ispunjeno protivi vraćanju, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu.
- (2) Naknada u novcu daje se prema cijenama u vrijeme vraćanja, odnosno donošenja sudske odluke.

Članak 128.

(Vraćanje i naknada u slučaju poništenja ugovora ograničeno poslovno sposobne osobe)

U slučaju poništenja ugovora zbog ograničene poslovne sposobnosti jednog ugovaratelja, suugovaratelj takve osobe može zahtijevati vraćanje samo onog dijela ispunjenja koji se nalazi u imovini ograničeno poslovno sposobne osobe ili je upotrijebljen u njezinu korist, kao i onog što je namjerno uništeno ili otuđeno.

Članak 129.

(Odgovornost za poništenje ugovora)

Ugovaratelj na čijoj je strani uzrok pobojnosti odgovoran je svom suugovaratelju za štetu koju trpi zbog poništenja ugovora, ako ovaj nije znao niti je morao znati za postojanje uzroka pobojnosti ugovora.

Članak 130.

(Odgovornost ograničeno poslovno sposobne osobe)

Ograničeno poslovno sposobna osoba odgovara za štetu nastalu poništenjem ugovora, ako je lukavstvom uvjerila svog suugovaratelja da je poslovno sposobna.

Članak 131.

(Prestanak prava)

- (1) Pravo zahtijevati poništenje pobojnog ugovora prestaje istekom roka od jedne godine od saznanja za razlog pobojnosti, odnosno od prestanka prisile.
- (2) To pravo u svakom slučaju prestaje istekom roka od tri godine od dana sklapanja ugovora.

Odsjek 5. Dvostrani ugovori

I. Odgovornost za materijalne i pravne nedostatke stvari

Članak 132.

(Odgovornost u dvostrano obvezujućim ugovorima)

- (1) Kod ugovora s naknadom svaki ugovaratelj odgovara za materijalne nedostatke svog ispunjenja.
- (2) Ugovaratelj odgovara i za pravne nedostatke ispunjenja i dužan je štititi drugu stranu od prava i zahtjeva trećih osoba kojima bi njezino pravo bilo isključeno ili suženo.
- (3) Na ove obveze prenositelja na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovog Zakona o odgovornosti prodavatelja za materijalne i pravne nedostatke, ako za određeni slučaj nije što drugo propisano.

II. Prigovor neispunjena ugovora

Članak 133.

(Pravilo istodobnog ispunjenja)

- (1) U dvostranim ugovorima nijedna strana nije dužna ispuniti svoju obvezu ako druga strana ne ispuni ili nije spremna istodobno ispuniti svoju obvezu, osim ako je što drugo ugovoreno ili zakonom određeno, ili ako što drugo proizlazi iz naravi posla.
- (2) Ali, ako na sudu jedna strana istakne da nije dužna ispuniti svoju obvezu dok i druga strana ne ispuni svoju, sud će joj naložiti da ispuni svoju obvezu kad i druga strana ispuni svoju.

Članak 134.

(Neizvjesno ispunjenje obveze jedne strane)

- (1) Ako je ugovoreno da prvo jedna strana ispuni svoju obvezu, pa se nakon sklapanja ugovora materijalne prilike druge strane pogoršaju u toj mjeri da je neizvjesno hoće li ona moći ispuniti svoju obvezu ili ako ta neizvjesnost proizlazi iz drugih ozbiljnih razloga, strana koja se prva obvezala ispuniti svoju obvezu može odgoditi njezino ispunjenje dok druga strana ne ispuni svoju obvezu ili dok ne da dovoljno osiguranje da će je ispuniti.
- (2) To važi i kad su materijalne prilike druge strane bile u istoj mjeri teške još prije sklapanja ugovora, ako njezin suugovaratelj to nije znao niti je morao znati.
- (3) U tim slučajevima strana koja se prva obvezala ispuniti svoju obvezu može zahtijevati da joj se osiguranje pruži u primjerenom roku, a poslije proteka tog roka bez rezultata može raskinuti ugovor.

III. Raskid ugovora zbog neispunjena

Članak 135.

(Prava jedne strane kad druga strana ne ispuni obvezu)

U dvostranim ugovorima, kad jedna strana ne ispuni svoju obvezu, druga strana može, ako nije što drugo određeno, zahtijevati ispunjenje obveze ili, pod uvjetima predviđenim u idućim člancima, raskinuti ugovor jednostavnom izjavom, ako raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu, a u svakom slučaju ima pravo na naknadu štete.

Članak 136.

(Ispunjene u roku kao bitni element ugovora)

- (1) Kad ispunjenje obveze u određenom roku predstavlja bitan element ugovora, pa dužnik ne ispuni obvezu u tom roku, ugovor se raskida po samom zakonu.
- (2) Ali, vjerovnik može održati ugovor na snazi ako, nakon isteka roka, bez odgađanja obavijesti dužnika da zahtijeva ispunjenje ugovora.
- (3) Kad je vjerovnik zahtijevao ispunjenje, pa ga nije dobio u razumnom roku, može izjaviti da raskida ugovor.

- (4) Pravila predviđena ovom odredbom primjenjuju se kako u slučaju kad su ugovorne strane predvidjele da će se ugovor smatrati raskinutim ako ne bude ispunjen u određenom roku, tako i onda kad je ispunjenje ugovora u određenom roku bitan element ugovora po naravi posla.

Članak 137.

(Ispunjene obveze u roku koji nije bitni element ugovora)

- (1) Kad ispunjenje obveze u određenom roku nije bitni element ugovora, dužnik zadržava pravo da i nakon isteka roka ispuni svoju obvezu, a vjerovnik da zahtijeva njezino ispunjenje.
- (2) Iznimno, ako vjerovnik želi raskinuti ugovor, mora ostaviti dužniku primjeren naknadni rok za ispunjenje.
- (3) Ako dužnik ne ispuni obvezu u naknadnome roku, nastupaju iste posljedice kao i u slučaju kad je rok bitni sastojak ugovora.

Članak 138.

(Raskid ugovora bez ostavljanja naknadnog roka)

Vjerovnik može raskinuti ugovor bez ostavljanja dužniku naknadnog roka za ispunjenje, ako iz dužnikova držanja proizlazi da on svoju obvezu neće izvršiti ni u naknadnom roku.

Članak 139.

(Raskid ugovora prije roka)

Kad je prije isteka roka za ispunjenje obveze očito da jedna strana neće ispuniti svoju obvezu iz ugovora, druga strana može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Članak 140.

(Raskid ugovora s uzastopnim obvezama)

- (1) Kad u ugovoru s uzastopnim obvezama jedna strana ne ispuni jednu obvezu, druga strana može, u razumnom roku, raskinuti ugovor glede svih budućih obveza, ako je iz danih okolnosti očito da ni one neće biti ispunjene.
- (2) Ugovorna strana može raskinuti ugovor ne samo glede budućih obveza, nego i glede već ispunjenih obveza, ako njihovo ispunjenje bez izostalih ispunjenja nema interesa za nju.
- (3) Dužnik može održati ugovor ako da odgovarajuće osiguranje.

Članak 141.

(Dužnost obavještavanja)

Vjerovnik koji zbog neispunjerenja dužnikove obveze raskida ugovor dužan je to priopćiti dužniku bez odlaganja.

Članak 142.

(Nemogućnost raskida ugovora)

Ugovor se ne može raskinuti zbog neispunjerenja neznatnog dijela obveze.

Članak 143.
(Učinak raskida ugovora)

- (1) Raskidom ugovora obje su strane oslobođene svojih obveza, osim obveze na naknadu eventualne štete.
- (2) Ako je jedna strana ispunila ugovor potpuno ili djelomično, ima pravo na povrat onoga što je dala.
- (3) Ako obje strane imaju pravo zahtijevati vraćanje danog, uzajamna vraćanja obavljaju se po pravilima za izvršenje dvostranih ugovora.
- (4) Svaka strana duguje drugoj naknadu za koristi koje je u međuvremenu imala od onoga što je dužna vratiti, odnosno naknaditi.
- (5) Strana koja vraća novac dužna je platiti zateznu kamatu od dana kad je isplatu primila.

Članak 144.
(Izjava o raskidu)

Raskid se vrši izjavom prema drugoj strani.

Članak 145.
(Nedjeljivost prava na raskid)

Ako kod nekog ugovora na jednoj ili drugoj strani ima više sudionika, pravo na raskid može se vršiti samo od svih ili protiv svih. Ako pravo na raskid prestane za jednog ovlaštenika, ono prestaje i za ostale.

IV. Pravo opoziva i povrata kod potrošačkih ugovora

Članak 146.
(Pravo opoziva kod potrošačkih ugovora)

- (1) Ako se potrošaču ovim ili nekim drugim zakonom priznaje pravo na opoziv, on može izjavu volje upravljenu na sklapanje ugovora s gospodarstvenikom u predviđenom roku opozvati. Opoziv ne mora biti obrazložen, a daje se podneskom ili na bilo kojem drugom trajnom nosaču podataka. Značaj opoziva ima i sam povrat naručene stvari.
- (2) Opoziv mora uslijediti u roku od petnaest dana od dane izjave o opozivu ili predaje stvari na otpremu, kada vraćanje stvari ima značaj opoziva.
- (3) Rok počinje teći od dana kada je potrošaču na nekom trajnom nosaču podataka stavljena na znanje jasno sastavljena pouka o pravu na opoziv, kojom se, ovisno o prirodi upotrijebljenoga sredstva komunikacije, potrošač na potpun način obavještava o svojim pravima. Pouka mora sadržavati ime i adresu primatelja opoziva i uputu o početku roka, te ukazati na prava iz stavka (1) i (2) ovoga članka.
- (4) Ako potrošački ugovor nije notarski obrađen, pouka iz stavka (3) ovoga članka mora biti posebno potpisana ili na nju stavljen kvalificirani elektronski potpis. Ako se ugovor mora pismeno zaključiti, potrošaču mora biti predana u izvorniku ili prijepisu ugovorna isprava ili pismena ponuda potrošača za sklapanje ugovora.
- (5) Teret dokazivanja na okolnost početka roka za opoziv je na gospodarstveniku.

Članak 147.

(Pravo na povrat kod potrošačkih ugovora)

- (1) Ako je ugovor sklopljen na temelju prodajnoga prospekta, ugovorom se može predvidjeti, ako je to zakonom izričito dopušteno, da se pravo na opoziv iz članka 153. ovoga Zakona zamjenjuje pravom na povrat stvari.
- (2) Pretpostavke za primjenu stavka (1) ovoga članka su:
  - a. da prodajni prospect sadrži jasnu pouku o pravu na povrat,
  - b. da je potrošač mogao prodajni prospect u odsutnosti gospodarstvenika iscrpno razmotriti i
  - c. da je potrošaču priznato pravo na povrat na nekom trajnom nosaču podataka.
- (3) Pravo na povrat ostvaruje se samo pravovremenim vraćanjem stvari, a ako stvar nije moguće poslati kao paket, slanjem zahtjeva za preuzimanje stvari.

Članak 148.

(Pravne posljedice opoziva i povrata)

- (1) Kod ostvarivanja prava na opoziv i povrat shodno se primjenjuju odredbe ovog Zakona o raskidu ugovora, s tim da gospodarstvenik kasni ako ne vrati primljeni iznos cijene u roku od trideset dana od davanja izjave o opozivu, odnosno od kada mu je stvar otpošljena.
- (2) Potrošač je obvezan izvršiti slanje natrag na trošak i rizik gospodarstvenika. Ako postoji pravo na opoziv, na potrošača se za narudžbe do iznosa od osamdeset (80) KM mogu ugovorno prenijeti redoviti troškovi slanja, osim ako isporučena roba ne odgovara naručenoj.
- (3) Daljnji zahtjevi su isključeni.

Članak 149.

(Trajni nosač podataka)

- (1) Informacije ili izjave potrošaču su stavljene na raspolaganje na trajnom nosaču podataka, ako su mu dostavljene u obliku neke isprave ili u drugom čitljivom obliku koji omogućuje potrošaču reprodukciju informacija nepromijenjenoga sadržaja za vrijeme koje odgovara zahtjevima pravnoga posla.
- (2) Potpunost i sadržaj informacije i izjave mora dokazati gospodarstvenik.

V. Raskid ili izmjena ugovora zbog promijenjenih okolnosti

Članak 150.

(Pretpostavke za raskid)

- (1) Ako nakon sklapanja ugovora nastupe okolnosti koje otežavaju ispunjenje obveze jedne strane ili ako se zbog njih ne može ostvariti svrha ugovora, a u jednom i u drugom slučaju u toj mjeri da je očito da ugovor više ne odgovara očekivanjima ugovornih strana i da bi po općem mišljenju bilo nepravično održati ga na snazi takav kakav je, strana kojoj je otežano ispunjenje obveze, odnosno strana koja zbog promijenjenih okolnosti ne može ostvariti svrhu ugovora, može zahtijevati da se ugovor raskine ili izmjeni.

- (2) Raskid ugovora ne može se zahtijevati ako je strana koja se poziva na promijenjene okolnosti bila dužna u vrijeme sklapanja ugovora uzeti u obzir te okolnosti ili ih je mogla izbjegći ili savladati.
- (3) Strana koja zahtijeva raskid ugovora ne može se pozivati na promijenjene okolnosti koje su nastupile nakon isteka roka određenoga za ispunjenje njezine obveze.
- (4) Ugovor se neće raskinuti ako druga strana ponudi ili pristane da se odgovarajući uvjeti ugovora pravično izmijene.
- (5) Ako izrekne raskid ugovora, sud će na zahtjev druge strane obvezati stranu koja ga je zahtijevala da nadoknadi drugoj strani pravičan dio štete koju trpi zbog toga.

Članak 151.

(Dužnost obavještavanja)

Strana koja je ovlaštena zbog promijenjenih okolnosti zahtijevati raskid ili izmjenu ugovora dužna je o svojoj namjeri obavijestiti drugu stranu čim sazna da su takve okolnosti nastupile, a ako to ne učini, odgovara za štetu koju je druga strana pretrpjela zbog toga što joj zahtjev nije bio na vrijeme priopćen.

Članak 152.

(Okolnosti značajne za odluku suda)

Pri odlučivanju o raskidu ugovora, odnosno o njegovoj izmjeni sud se rukovodi načelima poštenog prometa, vodeći računa osobito o svrsi ugovora, o normalnom riziku kod ugovora odnosne vrste, o općem interesu, te o interesima objiju strana.

Članak 153.

(Odricanje od pozivanja na promijenjene okolnosti)

Strane se mogu ugovorom unaprijed odreći pozivanja na određene promijenjene okolnosti, osim ako je to u suprotnosti s načelom savjesnosti i poštenja.

VI. Nemogućnost ispunjenja

Članak 154.

(Nemogućnost ispunjenja za koju ne odgovara nijedna strana)

- (1) Kada je ispunjenje obveze jedne strane u dvostranom ugovoru postalo nemoguće zbog događaja za koji nije odgovorna ni jedna ni druga strana, gasi se i obveza druge strane, a ako je ova nešto ispunila od svoje obveze, može zahtijevati vraćanje po pravilima o vraćanju stečenog bez osnove.
- (2) U slučaju djelomične nemogućnosti ispunjenja zbog događaja za koji nije odgovorna ni jedna ni druga strana, druga strana može raskinuti ugovor ako djelomično ispunjenje ne odgovara njezinim potrebama, inače ugovor ostaje na snazi, a druga strana ima pravo zahtijevati razmjerno smanjenje svoje obveze.

Članak 155.

(Nemogućnost ispunjenja za koju odgovara druga strana)

- (1) Kad je ispunjenje obveze jedne strane u dvostranom ugovoru postalo nemoguće zbog događaja za koji odgovara druga strana, njezina se obveza gasi, a ona zadržava svoju tražbinu prema drugoj strani, s tim što se smanjuje za onoliko koliko je ona mogla imati koristi od oslobođenja od vlastite obveze.
- (2) Osim toga, odgovorna strana za nemogućnost ispunjenja dužna je ustupiti drugoj strani sva prava koja bi imala prema trećim osobama u svezi s predmetom svoje obveze čije je ispunjenje postalo nemoguće.

VII. Prekomjerno oštećenje

Članak 156.

(Očit nerazmjer uzajamnih davanja)

- (1) Ako je između obveza ugovornih strana u dvostranom ugovoru postojao u vrijeme sklapanja ugovora očit nerazmjer, oštećena strana može zahtijevati poništenje ugovora ako za pravu vrijednost tada nije znala niti je morala znati.
- (2) Pravo da se zahtijeva poništenje ugovora prestaje istekom jedne (1) godine od njegova sklapanja.
- (3) Odricanje unaprijed od ovoga prava nema pravni učinak.
- (4) Ugovor će ostati na snazi ako druga strana ponudi dopunu do prave vrijednosti.
- (5) Zbog ovoga nerazmjera poništenje ugovora ne može tražiti gospodarstvenik, niti se može tražiti poništenje ugovora o igrama na sreću, javne prodaje, kao ni onda kad je za stvar dana viša cijena iz osobite naklonosti.

VIII. Zelenički ugovor

Članak 157.

(Zelenički ugovor)

- (1) Ništavan je ugovor kojim netko, koristeći se stanjem nužde ili teškim materijalnim stanjem drugoga, njegovim nedostatnim iskustvom, lakomislenošću ili zavisnošću, ugovori za sebe ili nekog trećeg korist koja je u očitom nesrazmjeru s onim što je drugom dao ili učinio, ili se obvezao dati ili učiniti.
- (2) Ako oštećeni zahtijeva da se njegova obveza smanji na pravičan iznos, sud će udovoljiti takvom zahtjevu ako je to moguće, a u tom slučaju ugovor s odgovarajućom izmjenom ostaje na snazi.
- (3) Oštećenik može podnijeti zahtjev za smanjenje obveze na pravičan iznos u roku od pet (5) godina od sklapanja ugovora.

IX. Opći uvjeti formularnih ugovora

Članak 158.

(Pojam)

- (1) Opći uvjeti formularnih ugovora su svi uvjeti ugovora unaprijed formulirani za niz istovrsnih ugovora koje jedna ugovorna strana sastavljač postavlja drugoj ugovornoj

strani kod sklapanja ugovora, bilo da su sadržani u ispravi ugovora, bilo da se na njih ugovor poziva.

- (2) Opći uvjeti formularnih ugovora dopunjaju posebne pogodbe utvrđene među ugovarateljima u istom ugovoru i po pravilu obvezuju kao i ove.
- (3) U slučaju neslaganja općih uvjeta i posebnih pogodbi, važe posebne pogodbe.

Članak 159.

(Opći uvjeti kao sastavni dio ugovora)

- (1) Opći uvjeti formularnih ugovora postaju sastavni dio nekog ugovora samo onda, ako priređivač prilikom sklapanja ugovora:
  - a. drugu ugovornu stranu izričito uputi ili vidljivim oglašavanjem na mjestu sklapanja ugovora uputi na njih, u slučaju da je izričita uputa zbog načina sklapanja ugovora moguća samo uz nesrazmjerne poteškoće, i
  - b. osigura mogućnost drugoj ugovornoj strani da se na prihvatljiv način upozna s njihovim sadržajem i
  - c. ako je druga ugovorna strana suglasna s njihovom primjenom.
- (2) Ugovorne strane mogu za određenu vrstu pravnih poslova unaprijed dogovoriti važenje određenih općih uvjeta formularnih ugovora, uz poštivanje zahtjeva utvrđenih u stavku (1) ovoga članka.

Članak 160.

(Neuobičajne odredbe)

Odredbe u općim uvjetima formularnih ugovora koje su prema okolnostima, a posebice prema izvanjskom izgledu ugovora tako neobične da ugovorni partner priređivača (određivača) s njima ne mora računati, ne postaju sastavni dio ugovora.

Članak 161.

(Ništavnost pojedinih odredaba općih uvjeta)

- (1) Ništavne su odredbe općih uvjeta koje su protivne samoj svrsi sklopljenoga ugovora ili dobrim poslovnim običajima, čak i ako su opći uvjeti koji ih sadrže odobreni od nadležnoga tijela.
- (2) Sud može odbiti primjenu pojedinih odredaba općih uvjeta koje lišavaju drugu stranu prava da stavi prigovore ili onih na temelju kojih ona gubi prava iz ugovora ili gubi rokove, ili koje su inače nepravične ili pretjerano stroge prema toj strani.

Članak 162.

(Zabrana znatnijeg oštećenja)

- (1) Odredbe u općim uvjetima formularnih ugovora nisu valjane ako ugovornog partnera priređivača, suprotno načelima savjesnosti i poštenja te dobrim poslovnim običajima, znatnije oštećuju.
- (2) Smatra se da znatnije oštećenje postoji ako neka odredba općih uvjeta ugovora dovodi do znatne nejednakosti u ugovornim pravima i obvezama na štetu ugovornog partnera priređivača, odnosno znatnije odstupa od njegova opravdanog očekivanja,

- (3) Odredbe stavka (1) i (2) ovoga članka ne primjenjuju se na one odredbe općih uvjeta formularnih ugovora čiji je sadržaj preuzet iz važećih propisa ili se prije sklapanja ugovora o njima pojedinačno pregovaralo, a druga je strana pri tom mogla utjecati na njihov sadržaj te na odredbe o predmetu i cijeni ugovora ako su jasne, razumljive i lako uočljive.

Članak 163.
(Područje primjene)

- (1) Odredbe članka 152. do 155. ovoga Zakona ne primjenjuju se na opće uvjete ugovora ako su ugovorne strane gospodarstvenici.
- (2) Kod ugovora između gospodarstvenika i potrošača primjenjuju se odredbe članka 152. do 155. ovoga Zakona sukladno sljedećim mjerilima:
- opći uvjeti ugovora važe kao da ih je gospodarstvenik priredio, osim ako ih je u ugovor unio potrošač;
  - odredbe članka 154. do 155. ovoga Zakona primjenjuju se na prethodno formulirane uvjete ugovora i onda ako su oni određeni samo za konkretni pravni posao i ako potrošač nije mogao utjecati na njihov sadržaj;
  - kod prosuđivanja znatnog oštećenja prema odredbi članka 155. ovoga Zakona, uzimaju se u obzir i okolnosti koje su pratile sklapanje ugovora.
- (3) Odredbe članka 151. do 155. ovoga Zakona ne primjenjuju se kod ugovora iz oblasti radnog, naslijednog i obiteljskog prava, kao i kod ugovora o statusnom organiziranju gospodarskih društava/poduzeća.

Odsjek 6. Ustupanje ugovora

Članak 164.
(Uvjeti ustupanja)

- (1) Svaka strana u dvostranom ugovoru može, ako na to pristane druga strana, ustupiti ugovor nekoj trećoj osobi koja time postaje nositelj svih njezinih prava i obveza iz tog ugovora.
- (2) Ustupanjem ugovora ugovorni odnos između ustupitelja i druge strane prelazi na primatelja i drugu stranu u trenutku kada je druga strana pristala na ustupanje, a ako je druga strana dala svoj pristanak unaprijed, u trenutku kad je obavještena o ustupanju.
- (3) Druga strana može unaprijed danu suglasnost opozvati samo ako je to pravo pridržala.
- (4) Pristanak na ustupanje ugovora valjan je samo ako je dan u obliku koji je zakonom propisan za ustupljeni ugovor.

Članak 165.

(Određivanje roka za davanje suglasnosti i posljedice odbijanja suglasnosti)

- (1) Svaka strana koja je sklopila ugovor o ustupanju ugovora, može onome čija je suglasnost potrebna za valjanost ugovora ostaviti primjeren rok za davanje suglasnosti. Ako ovaj rok protekne bez rezultata, smatra se da je suglasnost odbijena.
- (2) Ako pravovaljanost ugovora o ustupanju zavisi od suglasnosti druge strane i ako je ova odbila svoju suglasnost, smatra se da ugovor nije sklopljen.

Članak 166.

(Odgovornost ustupitelja)

- (1) Ustupitelj odgovara primatelju za pravovaljanost ustupljenoga ugovora.
- (2) Ustupitelj mu ne jamči da će druga strana ispuniti svoje obveze iz ustupljenoga ugovora, osim ako se na to posebice obvezao.
- (3) Ustupitelj ne jamči drugoj strani da će primatelj ispuniti obveze iz ugovora, osim ako se na to posebice obvezao.

Članak 167.

(Prigovori)

Druga strana može istaći primatelju sve prigovore iz ustupljenoga ugovora, a i one koje ima iz drugih odnosa s njim, ali ne i prigovore koje ima prema ustupitelju.

Članak 168.

(Prijelaz sporednih prava)

- (1) Nakon što ustupanje ugovora postane pravovaljano, sporedna prava koja postoje uz ustupljene tražbine ili služe za njihovo osiguranje, ostvaruju se prema dužniku.
- (2) Založna prava i hipoteke na nekom dobru koje pripada jednoj od strana, a koja služe radi osiguranja tražbina koje su ustupljene, nastavljaju i dalje postojati, ali takva prava na nekom dobru koje ne pripada stranama i prava iz jamstva prestaju ako založni ili hipotekarni dužnik ili jamac nisu na to pristali.
- (3) Kamatu i ugovornu kaznu duguje raniji dužnik, ako su one dospjele prije ustupanja ugovora.

Odsjek 7. Ugovor u korist treće osobe

Članak 169.

(Neposredno pravo trećeg)

- (1) Kad netko ugovori u svoje ime tražbinu u korist trećeg, treći stječe vlastito i neposredno pravo prema dužniku ako nije što drugo ugovoren ili ne proizlazi iz okolnosti posla.
- (2) Ugovaratelj ima pravo zahtijevati da dužnik izvrši prema trećem ono što je ugovoren u korist treće osobe.

Članak 170.

(Opozivanje koristi za trećeg)

- (1) Ugovaratelj koristi za trećeg može je opozvati ili izmijeniti sve dok treći ne izjavi da prihvata ono što je ugovoren u njegovu korist.

- (2) Ako je ugovoreno da će dužnik izvršiti ono na što se obvezao u korist trećega tek nakon smrti ugovaratelja, ovaj može sve dotle, pa i svojom oporukom, opozvati korist ugovorenou za trećega ako iz samog ugovora ili iz okolnosti ne proizlazi što drugo.

Članak 171.

(Prigovori dužnika prema trećem)

Dužnik može istaknuti trećem sve prigovore koje ima prema ugovaratelju na temelju ugovora kojim je ugovorena korist za trećega.

Članak 172.

(Odbijanje trećeg)

Ako treći odbije korist koja je ugovorena za njega ili je ugovaratelj opozove, korist pripada ugovaratelju ako što drugo nije ugovoreno ili ne proizlazi iz naravi posla.

Članak 173.

(Obećanje radnje treće osobe)

- (1) Obećanje učinjeno drugom da će treći nešto učiniti ili propustiti, trećeg ne obvezuje, a obećavatelj odgovara za štetu koju bi drugi pretrpio zbog toga što treći neće da se obveže ili izvrši ili propusti određenu radnju.
- (2) Obećavatelj neće odgovarati ako je drugom obećao da će se samo zauzeti kod trećega da se ovaj obveže da nešto učini ili propusti, a u tome nije uspio i pored svega potrebnog zalaganja.

Odjeljak B. Prouzročenje štete

Odsjek 1. Opće odredbe

Članak 174.

(Šteta)

Šteta je umanjenje nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povreda prava osobnosti (nematerijalna šteta).

Članak 175.

(Prava osobnosti)

- (1) Pod pravima osobnosti u smislu ovog Zakona razumjeva se pravo na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnoga i obiteljskoga, slobodu i dr.
- (2) Pravna osoba ima sva navedena prava osobnosti, osim onih vezanih uz biološku bit fizičke osobe, a osobito pravo na ugled i dobar glas, čast, ime, odnosno tvrtku, poslovnu tajnu, slobodu privređivanja i dr.

Članak 176.

(Osnove odgovornosti)

- (1) Tko drugome prouzroči štetu, dužan ju je nadoknaditi ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.
- (2) Za štetu od stvari ili djelatnosti od kojih potječe povećana opasnost od štete za okolinu odgovara se bez obzira na krivnju.
- (3) Za štetu bez obzira na krivnju odgovara se i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Članak 177.

(Zahtjev da se ukloni opasnost od štete)

- (1) Svatko može zahtijevati od drugoga da ukloni izvor opasnosti od kojega prijeti znatnija šteta njemu ili neodređenom broju osoba, kao i da se suzdrži od djelatnosti od koje proizlazi uzneniranje ili opasnost štete ako se nastanak uzneniranja ili štete ne može spriječiti odgovarajućim mjerama.
- (2) Sud će na zahtjev zainteresirane osobe naređiti da se poduzmu odgovarajuće mjere za sprječavanje nastanka štete ili uzneniranja ili da se ukloni izvor opasnosti, na trošak posjednika izvora opasnosti, ako ovaj to sam ne učini.
- (3) Ako šteta nastane u obavljanju općekorisne djelatnosti za koju je dobivena dozvola nadležnog tijela, može se zahtijevati samo naknada štete koja prelazi normalne granice.
- (4) Iznimno od propisanoga u stavku (4) ovoga članka, može se zahtijevati poduzimanje društveno opravdanih mjera za sprječavanje nastupanja štete ili za njezino smanjenje.

Članak 178.

(Zahtjev da se prestane s povredom prava osobnosti)

- (1) Svatko ima pravo zahtijevati od suda ili drugog nadležnog tijela da naredi prestanak radnje kojom se povređuje pravo njegove osobnosti i uklanjanje njome izazvanih posljedica.
- (2) Sud, odnosno drugo nadležno tijelo, može naređiti prestanak radnje pod prijetnjom plaćanja izvjesnog novčanog iznosa, određenog ukupno ili po jedinici vremena u korist povrijedenoga.

Odsjek 2. Odgovornost po osnovi krivnje

Članak 179.

(Postojanje krivnje)

- (1) Krivnja postoji kad je štetnik prouzročio štetu namjerno ili nepažnjom.
- (2) Pri promatranju je li osoba koja je štetu prouzročila kriva ili ne, to jest je li se ponašala kako je trebala, sud vodi računa o redovitom tijeku stvari i o tome što se od razboritog i pažljivog čovjeka moglo osnovano očekivati u danim okolnostima.

Članak 180.

(Osobe koje nisu potpuno odgovorne)

- (1) Osoba koja uslijed duševne bolesti, zaostalog umnog razvoja ili kojih drugih razloga nije sposobna za rasuđivanje, ne odgovara za prouzročenu štetu, izuzev ako se dokaže da je štetu prouzročila u vrijeme kada je bila sposobna za rasuđivanje.
- (2) Tko drugome prouzroči štetu u stanju prolazne nesposobnosti za rasuđivanje, odgovoran je za nju, osim ako dokaže da nije svojom krivnjom dospio u to stanje.
- (3) Ako je u stanje dospio tuđom krivnjom, za štetu će odgovarati onaj koji ga je u to stanje doveo.

Članak 181.

(Odgovornost maloljetnika)

- (1) Maloljetnik do navršene sedme godine ne odgovara za štetu koju prouzroči.
- (2) Maloljetnik od navršene sedme godine do navršene četrnaeste godine ne odgovara za štetu, osim ako se dokaže da je pri prouzročenju štete bio sposoban za rasuđivanje.
- (3) Maloljetnik s navršenih četrnaest godina odgovara prema općim pravilima odgovornosti za štetu.

Članak 182.

(Nužna obrana, stanje nužde, otklanjanje štete od drugog)

- (1) Tko u nužnoj obrani prouzroči štetu napadaču nije dužan naknaditi je, osim u slučaju prekoračenja nužne obrane.
- (2) Ako netko prouzroči štetu u stanju nužde, oštećenik može zahtijevati naknadu od osobe koja je kriva za nastanak opasnosti štete ili od osoba od kojih je šteta otklonjena, ali od ovih posljednjih ne više od koristi koju su imali od toga.
- (3) Tko pretrpi štetu otklanjajući od drugog opasnost štete, ima pravo zahtijevati od njega naknadu one štete kojoj se razumno izložio.

Članak 183.

(Dopuštena samopomoć)

- (1) Tko u slučaju dopuštene samopomoći prouzroči štetu osobi koja je izazvala potrebu samopomoći, nije dužan naknaditi je.
- (2) Pod dopuštenom samopomoći podrazumijeva se pravo svake osobe da otkloni povredu prava kad neposredno prijeti opasnost, ako je takva zaštita nužna i ako način otklanjanja povrede prava odgovara prilikama u kojima nastaje opasnost.

Članak 184.

(Pristanak oštećenika)

- (1) Tko na svoju štetu dopusti drugome poduzimanje neke radnje, ne može od njega zahtijevati naknadu štete prouzročenu tom radnjom.
- (2) Ništavna je izjava oštećenika kojom je pristao da mu se učini šteta radnjom koja je zakonom zabranjena.

Odsjek 3. Odgovornost za drugog

Članak 185.

(Duševno bolesni i zaostali u umnom razvoju)

- (1) Za štetu koju prouzroči osoba koja zbog duševne bolesti ili zaostalog umnog razvoja ili kojih drugih razloga nije sposobna za rasuđivanje odgovara onaj koji je na temelju zakona ili odluke nadležnoga tijela ili ugovora dužan voditi nadzor nad njom.
- (2) On se može oslobođiti odgovornosti ako dokaže da je obavljao nadzor na koji je obvezan ili da bi šteta nastala i pri brižljivom obavljanju nadzora.

Članak 186.

(Odgovornost roditelja)

- (1) Roditelji odgovaraju za štetu koju prouzroči drugom njihovo dijete do navršene sedme godine, bez obzira na svoju krivnju.
- (2) Roditelji se oslobođaju odgovornosti ako postoje razlozi za isključenje odgovornosti prema pravilima o odgovornosti bez obzira na krivnju.
- (3) Roditelji ne odgovaraju ako je šteta nastala dok je dijete bilo povjereni drugoj osobi i ako je ta osoba odgovorna za štetu.
- (4) Roditelji odgovaraju za štetu koju prouzroči drugom njihovo maloljetno dijete koje je navršilo sedam godina, osim ako dokažu da je šteta nastala bez njihove krivnje.

Članak 187.

(Solidarna odgovornost)

Ako pored roditelja odgovara za štetu i dijete, njihova je odgovornost solidarna.

Članak 188.

(Odgovornost druge osobe za maloljetnika)

- (1) Za štetu koju drugome prouzroči maloljetnik dok je pod nadzorom skrbnika, škole ili druge ustanove odgovara skrbnik, škola, odnosno druga ustanova, osim ako dokažu da su nadzor obavljali na način na koji su obvezani ili da bi šteta nastala pri brižljivom obavljanju nadzora.
- (2) Ako za štetu odgovara i maloljetnik, odgovornost je solidarna.

Članak 189.

(Posebna odgovornost roditelja)

- (1) Ako dužnost nadzora nad maloljetnom osobom ne leži na roditeljima već na nekoj drugoj osobi, oštećenik ima pravo zahtijevati naknadu od roditelja kad je šteta nastala zbog lošeg odgoja maloljetnika, loših primjera ili poročnih navika koje su mu roditelji dali ili se i inače šteta može pripisati u krivnju roditelja.
- (2) Osoba na kojoj u ovom slučaju leži dužnost nadzora ima pravo tražiti od roditelja da joj naknade isplaćeni iznos ako je ona isplatila naknadu oštećeniku.

Članak 190.

(Odgovornost po osnovi pravičnosti)

- (1) U slučaju štete što ju je prouzročila osoba koja za nju nije bilo odgovorna, a naknada se ne može dobiti od osobe koje je bilo dužna voditi nadzor nad njom, sud može, kad to pravičnost zahtijeva, a osobito s obzirom na materijalno stanje štetnika i oštećenika, osuditi štetnika da naknadi štetu, potpuno ili djelomično.
- (2) Ako je štetu prouzročio maloljetnik sposoban za rasuđivanje koji je ne može nadoknaditi, sud može, kad to pravičnost zahtijeva, a osobito s obzirom na materijalno stanje roditelja i oštećenika, obvezati roditelje da naknade štetu, potpuno ili djelomično, iako za nju nisu krivi.

Odsjek 4. Odgovornost poslodavca i drugih pravnih osoba prema trećim

Članak 191.

(Odgovornost poslodavca)

- (1) Za štetu koju uposlenik u radu ili u svezi s radom prouzroči trećoj osobi, odgovara poslodavac kod kojega je uposlenik radio u trenutku prouzročenja štete, osim ako dokaže da je uposlenik u danim okolnostima postupao onako kako je trebalo.
- (2) Oštećenik ima pravo zahtijevati naknadu štete i neposredno od uposlenika ako je štetu prouzročio namjerno.
- (3) Osoba koja je oštećeniku naknadila štetu koju je uposlenik prouzročio namjerno ili krajnjom nepažnjom, ima pravo od tog uposlenika zahtijevati naknadu plaćenog iznosa.
- (4) Pravo iz stavka (3) zastarjeva u roku od šest mjeseci od dana isplaćene naknade štete.
- (5) Odredbom stavka (1) ovoga članka ne dira se u pravila o odgovornosti za štetu koja potječe od opasne stvari ili opasne djelatnosti.

Članak 192.

(Odgovornost pravne osobe za štetu koju prouzroči njezino tijelo)

- (1) Pravna osoba odgovara za štetu koju njezino tijelo uzrokuje trećoj osobi u obavljanju ili u svezi s obavljanjem svojih funkcija.
- (2) Ako za određeni slučaj nije što drugo u zakonu određeno, pravna osoba ima pravo na naknadu od osobe koja je štetu skrivila namjerno ili krajnjom nepažnjom.
- (3) Pravo iz stavka (2) ovoga članka zastarjeva u roku od šest mjeseci od dana isplaćene naknade štete.

Odsjek 5. Odgovornost za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti

I. Opće odredbe

Članak 193.

(Prepostavka uzročnosti)

Šteta nastala u svezi s opasnom stvari, odnosno opasnom djelatnošću smatra se da potječe od te stvari odnosno djelatnosti, iznimno ako se dokaže da one nisu bile uzrok štete.

Članak 194.

(Odgovornost za štetu)

Za štetu od opasne stvari odgovara njezin vlasnik, a za štetu od opasne djelatnosti odgovara osoba koja se njome bavi.

Članak 195.

(Protupravno oduzimanje opasne stvari od vlasnika)

Ako je vlasniku oduzeta opasna stvar na protupravan način, za štetu koja od nje potječe ne odgovara on, nego onaj tko mu je oduzeo opasnu stvar, ako vlasnik nije za to odgovoran.

Članak 196.

(Predaja stvari trećoj osobi)

- (1) Umjesto vlasnika stvari, i isto kao on, odgovara osoba kojoj je vlasnik povjerio stvar da se njome služi ili osoba koja je inače dužna da je nadgleda, a nije kod njega na radu.
- (2) Osim nje će odgovarati i vlasnik stvari ako je šteta proizašla iz neke skrivene mane ili skrivenog svojstva stvari na koje joj nije skrenuo pozornost.
- (3) U tom slučaju odgovorna osoba koja je isplatila naknadu oštećeniku ima pravo zahtijevati cijeli njezin iznos od vlasnika.
- (4) Vlasnik opasne stvari koji ju je povjerio osobi koja nije sposobljena ili nije ovlaštena njome rukovati odgovara za štetu koja potekne od te stvari.

Članak 197.

(Oslobodenje od odgovornosti)

- (1) Vlasnik se oslobođa odgovornosti ako dokaže da šteta potječe od nekog drugog uzroka koji se nalazio izvan stvari, a čije se djelovanje nije moglo predvidjeti, niti izbjegći ili otkloniti.
- (2) Vlasnik stvari oslobođa se odgovornosti i ako dokaže da je šteta nastala isključivo radnjom oštećenika ili treće osobe koju on nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao izbjegći ili otkloniti.
- (3) Vlasnik se oslobođa odgovornosti djelomično ako je oštećenik djelomično doprinio nastanku štete.
- (4) Ako je nastanku štete djelomično doprinijela treća osoba, ona odgovara oštećeniku solidarno s vlasnikom stvari, a dužna je snositi naknadu razmjerno težini svoje krivnje.

- (5) Osoba kojom se vlasnik poslužio pri uporabi stvari ne smatra se trećom osobom.

II. Odgovornost za štetu od životinja i građevina

Članak 198.

(Odgovornost za štetu od životinja)

- (1) Za štetu koju prouzroči životinja odgovara njezin vlasnik, bilo da je životinja kod njega, bilo da je zalutala ili pobjegla.
- (2) Vlasnik odgovara za štetu koju je uznemirena životinja prouzročila osobi koja ju je dragovoljno pokušala uhvatiti ili zadržati.
- (3) Za štetu koju prouzroče životinje povjerene na čuvanje, liječenje ili staranje osobama ili ustanovama koje se time bave, odgovaraju te osobe i ustanove onako kako bi odgovarao vlasnik.
- (4) Vlasnik koji je predao životinju drugome da se njome služi ili na čuvanje ili staranje u smislu stavka (3) ovoga članka, dužan je skrenuti mu pozornost na mane životinje ako ih ima, inače će odgovarati za štetu.
- (5) Posjednik zemljišta ima pravo uhvatiti tuđu životinju koja na tom zemljištu čini štetu i zadržati je kao zalog za naplatu naknade.
- (6) Osoba iz stavka (5) ovoga članka dužna je vlasnika životinje bez odlaganja obavijestiti o šteti i zadržavanju, a ako ne zna tko je vlasnik, dužna je bez odlaganja obavijestiti nadležno općinsko tijelo.

Članak 199.

(Odgovornost za štetu od građevina)

- (1) Vlasnik zgrade, stana i svake druge građevine odgovoran je za štetu koju ona prouzroči svojim rušenjem, padom nekog njezinog dijela, kao i padom bilo kojega drugog predmeta ili na koji drugi način.
- (2) Vlasnik se oslobođa odgovornosti ako dokaže da se šteta dogodila uslijed više sile ili krivnjom oštećenika.
- (3) Vlasnik ima pravo tražiti naknadu od osoba koje su krive što se šteta dogodila.
- (4) Odredbe ovoga članka važe i za posjednika.

III. Odgovornost za motorna vozila

Članak 200.

(Odgovornost u slučaju nezgode izazvane motornim vozilima u pokretu)

- (1) U slučaju nezgode izazvane motornim vozilima u pokretu koja je prouzročena isključivom krivnjom jednog vlasnika, primjenjuju se pravila o odgovornosti po osnovi krivnje.
- (2) Ako postoji obostrana krivnja, svaki vlasnik odgovara za ukupnu štetu koju su oni pretrpjeli razmjerno stupnju svoje krivnje.
- (3) Ako nema krivnje nijednog, vlasnici odgovaraju na ravne dijelove ako razlozi pravičnosti ne zahtijevaju što drugo.

- (4) Za štetu što je pretrpe treće osobe, vlasnici motornih vozila odgovaraju solidarno.

IV. Odgovornost proizvođača za neispravan proizvod

Članak 201.

(Odgovornost proizvođača)

- (1) Proizvođač nekog proizvoda odgovara za štetu koja je prouzročena neispravnim proizvodom.
- (2) Oštećenik mora dokazati neispravnost proizvoda, štetu i uzročnu vezu između neispravnosti i štete.
- (3) Odgovornost je isključena ako proizvođač dokaže:
  - a. da on nije stavio taj proizvod u promet,
  - b. da s obzirom na okolnosti proizlazi da nedostatak koji je prouzročio štetu nije postojao kad je proizvod s njegove strane bio stavljen u promet ili da je ovaj nedostatak nastao kasnije,
  - c. da on taj proizvod nije proizveo niti za prodaju ili neku drugu vrstu prometa s ekonomskom svrhom, niti ga je proizveo ili stavio u promet u okviru svoje profesionalne djelatnosti,
  - d. da je nedostatak nastao zbog toga što proizvod odgovara prisilnim pravnim propisima koji su bili na snazi kad je proizvod s njegove strane bio stavljen u promet,
  - e. da postojeći nedostatak prema stanju znanosti i tehnike u trenutku stavljanja danog proizvoda u promet nije mogao biti uočen,
  - f. ako se radi o proizvodu koji se ugrađuje u drugi, da je nedostatak prouzročen konstrukcijom toga drugog proizvoda ili zbog pogrešne upute proizvođača toga proizvoda.

Članak 202.

(Proizvod)

- (1) Proizvod u smislu ovoga Zakona je bilo koja pokretna stvar kao i samostalni dio ugrađen u neku pokretnu i nepokretnu stvar.
- (2) Proizvod je električna i drugi oblici energije.

Članak 203.

(Neispravan proizvod)

- (1) Proizvod je neispravan, odnosno ima grešku, ako ne nudi sigurnost koja se s pravom može očekivati uzimajući u obzir sve okolnosti, a osobito: predstavljanje proizvoda, uporabu proizvoda s kojom se razumno može računati, kao i trenutak u kome je proizvod stavljen u promet.
- (2) Proizvod nije neispravan samo zbog toga što je kasnije u promet stavljen neki poboljšani proizvod.

Članak 204. (Proizvođač)

- (1) Proizvođač u smislu ovoga Zakona je proizvođač finalnoga proizvoda, osnovne materije ili nekog ugrađenog proizvoda, kao i svaka osoba koja se predstavlja kao proizvođač, tako što stavlja svoje ime, zaštitni znak ili neki drugi znak prepoznavanja na proizvod.
- (2) Svaka osoba koja uvozi neki proizvod u svrhu prodaje, iznajmljivanja, lizinga ili nekog drugog vida prometa u okviru svoje poslovne aktivnosti u Bosnu i Hercegovinu (uvoznik), odgovara solidarno s proizvođačem toga proizvoda.
- (3) Ako je proizvođač proizvoda nepoznat, na njegovo mjesto stupa osoba koja proizvod stavlja u promet glede odgovornosti za pogreške u proizvodu, osim ako on oštećeniku u primjerenom roku imenuje proizvođača odnosno uvoznika.

Članak 205. (Opseg odgovornosti)

- (1) Odgovornost iz članka 201. do 207. ovoga Zakona obuhvaća samo: štetu prouzročenu smrću i tjelesnom povredom i oštećenje ili uništenje neke druge stvari osim samog proizvoda s pogreškom, odbivši vlastito sudjelovanje u iznosu od 500 KM, ako je ta stvar:
  - a. takve vrste da je uobičajeno određena za privatnu uporabu ili potrošnju ili
  - b. primjenjivana od strane oštećenika uglavnom za privatnu uporabu ili potrošnju.
- (2) Odgovornost proizvođača ne umanjuje se kad je šteta prouzročena neispravnim proizvodom i istodobno radnjom nekog trećeg.
- (3) Odredbe članka 201. do 207. ovoga Zakona ne isključuju i ne ograničavaju primjenu odredaba o naknadi nematerijalne štete i o podijeljenoj odgovornosti.

Članak 206. (Zabrana ograničenja ili isključenja odgovornosti)

Ništavne su odredbe ugovora kojima se unaprijed ograničava ili isključuje odgovornost proizvođača utvrđena u članku 201. do 207. ovoga Zakona.

Članak 207. (Odgovornost uređena općim odredbama)

Zahtjevi koje oštećeni može ostvariti na temelju općih i posebnih odredaba o ugovornoj ili izvanugovornoj odgovornosti ne ograničavaju se niti isključuju odredbama članka 201. do 207. ovoga Zakona.

Članak 208. (Rokovi ostvarivanja prava)

- (1) Zahtjev za popravljanje štete prouzročene neispravnim proizvodom zastarjeva u roku od tri godine od dana kada je oštećenik saznao ili morao saznati za štetu, neispravnost i osobu proizvođača.
- (2) Pravo na popravljanje štete prouzročene neispravnim proizvodom gasi se u roku od deset godine od dana njegova stavljanja u promet, osim ako je u tom roku protiv

proizvođača pokrenut postupak pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja ili ostvarivanja prava na popravljanje štete iz ovoga odsjeka.

V. Odgovornost za reklamu

Članak 209.

(Odgovornost za reklamu)

Onaj tko je osobno potpuno ili djelomično odredio ili dao da se odredi sadržaj i oblik reklame koja prema zakonskim propisima o zaštiti potrošača, potrošača dovodi u zabludu, odgovara za štetu prouzročenu tom reklamom, osim ako dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje i da ne odgovara za štetu ni iz nekog drugog razloga.

Članak 210.

(Teret dokazivanja)

Onaj tko je osobno odredio ili dao da se odredi sadržaj reklame snosi teret dokazivanja glede točnosti i potpunosti činjenica koje su sadržane u priopćenju (reklami) ili se njima sugeriraju i na kojima počiva karakter priopćenja za koji se tvrdi da dovodi u zabludu, osim ako ovakva podjela tereta dokazivanja u pojedinačnom slučaju nije pravična.

Odsjek 6. Posebni slučajevi odgovornosti

Članak 211.

(Odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata, javnih demonstracija ili manifestacija)

- (1) Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičke osobe uslijed akata nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara Bosna i Hercegovina, entiteti, Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, kanton, grad i općina čija su tijela po važećim propisima bila dužna spriječiti takvu štetu.
- (2) Organizatori, sudionici, podstrelkači i pomagači u aktima nasilja i terora, javnim demonstracijama i manifestacijama koje su usmjerene na podrivanje ustavnoga uređenja, nemaju pravo na naknadu štete po ovoj osnovi.
- (3) Bosna i Hercegovina, entiteti, Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, kanton, grad i općina imaju pravo i obvezu zahtijevati naknadu isplaćenoga iznosa od osobe koja je štetu prouzročila.
- (4) To pravo zastarijeva u rokovima propisanim za zastarjelost potraživanja naknade štete.

Članak 212.

(Odgovornost organizatora priredbi)

Organizator okupljanja većeg broja ljudi u zatvorenom ili na otvorenom prostoru odgovara za štetu nastalu smrću ili tjelesnom povredom koju netko pretrpi uslijed izvanrednih okolnosti koje u takvim prilikama mogu nastati, kao što je gibanje masa, opći nered i slično.

Članak 213.

(Odgovornost zbog uskraćivanja nužne pomoći)

- (1) Tko bez opasnosti po sebe uskrati pomoći osobi čiji su život i zdravlje očito ugroženi, odgovara za štetu koja je otuda nastala, ako je on tu štetu prema okolnostima slučaja mogao predvidjeti.
- (2) Ako pravičnost zahtijeva, sud može takvu osobu osloboditi obveze da naknadi štetu.

Članak 214.

(Odgovornost u svezi s obvezom sklapanja ugovora)

Osoba, koja je po zakonu obvezna sklopiti neki ugovor, dužna je naknaditi štetu ako na zahtjev zainteresirane osobe bez odgađanja ne zaključi taj ugovor.

Članak 215.

(Odgovornost u svezi s obavljanjem poslova od općeg interesa)

Organizacije koje obavljaju komunalnu ili drugu sličnu djelatnost od općeg interesa odgovaraju za štetu ako bez opravdanog razloga obustave ili neredovito obavljaju uslugu.

Odsjek 7. Naknada štete

I. Naknada materijalne štete

Članak 216.

(Uspostava prijašnjeg stanja i naknada u novcu)

- (1) Odgovorna osoba dužna je uspostaviti stanje koje je bilo prije nego što je šteta nastala.
- (2) Ako uspostava prijašnjeg stanja ne uklanja štetu potpuno, odgovorna osoba dužna je za ostatak štete dati naknadu u novcu.
- (3) Kad uspostava prijašnjeg stanja nije moguća ili kad sud smatra da nije nužno da to učini odgovorna osoba, sud će odrediti da ona isplati oštećeniku određeni iznos novca na ime naknade štete.
- (4) Sud će dosuditi oštećeniku naknadu u novcu kad on to zahtijeva, osim ako okolnosti danog slučaja opravdavaju uspostavu prijašnjeg stanja.

Članak 217.

(Naknada troškova)

Materijalnom štetom se smatraju i:

- a. primjereni troškovi radi sprječavanja ili umanjenja šteta koje su se mogle očekivati kao posljedica događaja za koji se odgovara, bez obzira na postizanje rezultata,
- b. primjereni troškovi radi utvrđivanja štete i odgovornosti,
- c. primjereni troškovi radi ostvarivanja prava na naknadu štete, ako ne ulaze u troškove koji su regulirani posebnim propisima.

Članak 218.

(Kad dospijeva obveza naknade)

Obveza naknade štete smatra se dospjelom od trenutka nastanka štete.

Članak 219.

(Naknada u slučaju propasti stvari oduzete na nedopušten način)

Vlasniku stvari oduzete na nedopušten način pripada pravo na naknadu štete i kada je stvar propala uslijed više sile.

Članak 220.

(Naknada u obliku novčane rente)

- (1) U slučaju smrti, tjelesne povrede ili oštećenja zdravlja naknada se određuje, u pravilu, u obliku novčane rente, doživotno ili za određeno vrijeme.
- (2) Novčana renta dosuđena na ime naknade štete plaća se mjesечно unaprijed, ako sud ne odredi nešto drugo.
- (3) Vjerovnik ima pravo zahtijevati potrebno osiguranje za isplatu rente, osim ako to prema okolnostima slučaja ne bi bilo opravdano.
- (4) Ako dužnik ne da osiguranje koje sud odredi, vjerovnik ima pravo zahtijevati da mu se umjesto rente isplati jedan ukupan iznos čija se visina određuje prema visini rente i vjerojatnom trajanju vjerovnikova života, uz odbitak odgovarajućih kamata.
- (5) Iz ozbiljnih uzroka vjerovnik može i u drugim slučajevima zahtijevati, odmah ili kasnije, da mu se umjesto rente isplati jedan ukupan iznos.

II. Opseg naknade štete

Članak 221.

(Obična šteta i izmakla korist)

- (1) Oštećenik ima pravo kako na naknadu obične štete, tako i na naknadu izmakle koristi.
- (2) Visina naknade štete određuje se prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, osim slučaja kada zakon određuje što drugo.
- (3) Pri ocjeni visine izmakle koristi uzima se u obzir dobitak koji se mogao osnovano očekivati prema redovitom tijeku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem.
- (4) Kad je stvar uništена ili oštećena kaznenim djelom učinjenim s predumišljajem, sud može odrediti visinu naknade prema vrijednostima koju je stvar imala za oštećenika.

Članak 222.

(Potpuna naknada)

Sud će, uzimajući u obzir i okolnosti koje su nastupile poslije prouzročenja štete, dosuditi naknadu u iznosu koji je potreban da se oštećenikova materijalna situacija dovede u ono stanje u kojemu bi se nalazila da nije bilo štetne radnje ili propuštanja.

Članak 223.

(Sniženje naknade)

- (1) Sud može, vodeći računa o materijalnom stanju oštećenika, naložiti odgovornoj fizičkoj osobi da isplati manju naknadu nego što iznosi šteta, ako ona nije prouzročena ni namjerno ni krajnjom nepažnjom, a odgovorna osoba je slaboga imovnog stanja te bi je isplata potpune naknade dovela u oskudicu.
- (2) Ako je štetnik prouzročio štetu radeći nešto radi koristi oštećenika, sud može odrediti manju naknadu, vodeći računa o brižljivosti koju štetnik pokazuje u vlastitim poslovima.

Članak 224.

(Podijeljena odgovornost)

- (1) Oštećenik koji je doprinio da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila imala pravo samo na razmjerne smanjenu naknadu.
- (2) Kada je nemoguće utvrditi koji dio štete potječe od oštećenikove radnje, sud će dosuditi naknadu vodeći računa o okolnostima slučaja.
- (3) Štetnik i oštećenik snose teret dokazivanja za doprinos onog drugog u prouzročenju i za uzročnost tog doprinosa za štetu i njezinu visinu.

Članak 225.

(Ustupanje zahtjeva na naknadu štete)

Tko mora izvršiti naknadu štete zbog gubitka ili oštećenja stvari ili prava u ime drugoga, obvezan je na tu naknadu samo ako mu ovlaštenik na naknadu ustupi zahtjeve koji mu pripadaju na temelju vlasništva na toj stvari ili na temelju prava prema trećem.

Članak 226.

(Prebijanje koristi sa štetom)

- (1) Ako je štetnim dogadjajem za oštećenika nastala i neka imovinska korist, uračunat će se u naknadu štete, ako to odgovara svrsi naknade i ako to ne bi bilo nepravično po oštećenika.
- (2) Dragovoljna davanja trećeg prema oštećeniku povodom štetnog događaja uračunavaju se u naknadu štete samo ako je davatelj imao namjeru time olakšati položaj štetnika.
- (3) Koristi koje se zasnivaju na vlastitim činidbama oštećenog izazvanim štetnim dogadjajem ne uračunavaju se ako prelaze obvezu oštećenog radi sprječavanja ili umanjenja štete.

III. Posebno o naknadi materijalne štete u slučaju smrti, tjelesne ozljede ili narušenja zdravlja

Članak 227.

(Izgubljena zarada i troškovi liječenja i pogreba)

- (1) Tko prouzroči nečiju smrt dužan je naknaditi uobičajene troškove njegova pogreba.

- (2) On je dužan naknaditi i troškove njegova liječenja od zadobivenih ozljeda i druge potrebne troškove u svezi s liječenjem, te zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad.

Članak 228.

(Pravo osobe koju je poginuli uzdržavao)

- (1) Osoba koju je poginuli uzdržavao ili redovito pomagao, a i ona koja je po zakonu imala pravo zahtijevati uzdržavanje od poginulog, ima pravo na naknadu štete koju trpi gubitkom uzdržavanja odnosno pomaganja.
- (2) Ova se šteta naknađuje plaćanjem novčane rente čiji se iznos odmjerava s obzirom na sve okolnosti slučaja, a koji ne može biti veći od onoga što bi oštećenik dobivao od poginulog da je ostao u životu.

Članak 229.

(Naknada štete u slučaju tjelesne ozljede ili narušenja zdravlja)

- (1) Tko drugome nanesi tjelesnu ozljedu ili mu naruši zdravje dužan je naknaditi mu troškove liječenja i druge potrebne troškove s tim u svezi, a i zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad za vrijeme liječenja.
- (2) Ako povrijedjeni zbog potpune ili djelomične nesposobnosti za rad gubi zaradu, ili su mu potrebe trajno povećane, ili su mogućnosti njegova daljnog razvijanja i napredovanja uništene ili umanjene, odgovorna osoba dužna je plaćati povrijedjenom određenu novčanu rentu, kao naknadu za štetu.

Članak 230.

(Izmjena dosuđene naknade)

Sud može na zahtjev oštećenika za ubuduće povećati rentu, a može je na zahtjev štetnika sniziti ili ukinuti ako se znatnije promijene okolnosti koje sud imao na umu pri donošenju ranije odluke.

Članak 231.

(Neprenosivost prava)

- (1) Pravo na naknadu štete u obliku novčane rente uslijed smrti bliske osobe ili uslijed ozljede tijela ili narušenja zdravlja ne može se prenijeti drugoj osobi.
- (2) Dospjeli iznosi naknade mogu se prenijeti drugome ako je visina naknade određena pisanim sporazumom strana ili pravomoćnom sudskom odlukom.

IV. Posebno o naknadi materijalne štete u slučaju povrede časti i širenja neistinitih navoda

Članak 232.

(Opća odredba)

- (1) Tko drugom povrijedi čast, a i tko iznosi ili prenosi neistinite navode o prošlosti, o znanju, sposobnosti druge osobe ili o čemu drugome, a zna ili bi morao znati da su neistiniti, i time mu prouzroči materijalnu štetu, dužan je naknaditi je.

- (2) Za prouzročenu štetu ne odgovara onaj tko učini neistinito priopćenje o drugome ne znajući da je ono neistinito, ako je on ili onaj kome je priopćenje učinio imao u tome ozbiljnog interesa.

V. Naknada nematerijalne štete

Članak 233.

(Objavljivanje presude ili ispravke)

U slučaju povrede prava osobnosti sud može naređiti, na trošak štetnika, objavljivanje presude odnosno ispravke, ili naređiti da štetnik povuče izjavu kojom je povreda učinjena, ili što drugo čime se može ostvariti svrha koja se postiže pravičnom novčanom naknadom.

Članak 234.

(Pravična novčana naknada)

- (1) U slučaju povrede prava osobnosti sud će, ako nađe da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, neovisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema.
- (2) Pri odlučivanju o visini pravične novčane naknade, sud će voditi računa o jačini i trajanju povredom izazvanih fizičkih boli, duševnih boli i straha, cilju kojemu služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive s njezinom naravi i društvenom svrhom.
- (3) Za povredu ugleda i drugih prava osobnosti pravne osobe sud će, ako procijeni da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju dosuditi joj pravičnu novčanu naknadu, neovisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema.

Članak 235.

(Osobe koje imaju pravo na novčanu naknadu u slučaju smrti ili teškog invaliditeta)

- (1) U slučaju smrti neke osobe sud može dosuditi članovima njezine uže obitelji (bračni drug, djeca i roditelji) pravičnu novčanu naknadu za njihove duševne boli.
- (2) Naknada iz stavka (1) ovoga članka može se dosuditi i braći i sestrama ako je između njih i umrlog postojala trajnija zajednica života.
- (3) U slučaju osobito teškoga invaliditeta ili osobito teške narušenosti neke osobe sud može dosuditi njegovom bračnom drugu, djeci i roditeljima pravičnu novčanu naknadu za njihove duševne boli.
- (4) Naknada iz stavka (1) i (3) ovoga članka može se dosuditi i izvanbračnom drugu ako je između njega i umrlog, odnosno povrijeđenog postojala trajna zajednica života.

Članak 236.

(Zadovoljština u posebnim slučajevima)

Pravo na pravičnu novčanu naknadu zbog pretrpljenih duševnih boli ima osoba koja je prijevarom, prisilom ili zlouporabom nekog odnosa podređenosti ili zavisnosti navedena na kažnjivu obljudbu ili kažnjivu bludnu radnju, a i osoba prema kojoj je izvršeno neko drugo kazneno djelo protiv dostojanstva osobnosti i morala.

Članak 237.

(Naknada buduće štete)

Sud će na zahtjev oštećenika dosuditi naknadu i za buduću nematerijalnu štetu, ako je po redovitom tijeku izvjesno da će ona trajati i u budućnosti.

Članak 238.

(Nasljeđivanje i ustup tražbine naknade nematerijalne štete)

- (1) Tražbina naknade nematerijalne štete prelazi na nasljednika samo ako je oštećeni podnio pismeni zahtjev ili tužbu (priznato pravomoćnom odlukom ili pismenim sporazumom.)
- (2) Pod istim uvjetima ta tražbina može biti predmet ustupa, prijeboja i prisilne ovrhe.

Članak 239.

(Podijeljena odgovornost i sniženje naknade)

Odredbe o podijeljenoj odgovornosti i sniženju naknade koje važe za materijalnu štetu shodno se primjenjuju i na nematerijalnu štetu.

Odsjek 8. Odgovornost više osoba za istu štetu

Članak 240.

(Solidarna odgovornost)

- (1) Za štetu koju je više osoba prouzročilo zajedno svi sudionici odgovaraju solidarno.
- (2) Poticatelj i pomagatelj te onaj koji je pomagao da se odgovorne osobe ne otkriju odgovaraju solidarno s njima.
- (3) Solidarno odgovaraju za prouzročenu štetu i osobe koje su je uzrokovale radeći neovisno jedna od druge, ako se ne mogu utvrditi njihovi udjeli u uzrokovanoj šteti.
- (4) Kad je nedvojbeno da je štetu prouzročila neka od dviju ili više određenih osoba koje su na neki način međusobno povezane, a ne može se utvrditi koja je od njih štetu prouzročila, te osobe odgovaraju solidarno.

Članak 241.

(Solidarna odgovornost naručitelja i izvođača radova)

Naručitelj i izvođač radova na nekretnini solidarno odgovaraju trećoj osobi za štetu koja joj nastane u svezi s izvođenjem tih radova.

Članak 242.

(Regres isplatitelja)

- (1) Solidarni dužnik koji isplati više nego što iznosi njegov udio u šteti može tražiti od svakog od ostalih dužnika da mu nadoknadi ono što je platio za njega.
- (2) Koliko iznosi udio svakog pojedinog dužnika sud određuje s obzirom na težinu njegove krivnje i težinu posljedica koje su proistekle iz njegova djelovanja.
- (3) Ako se udjeli dužnika ne mogu utvrditi, na svakog pada jednak dio, osim ako pravičnost zahtijeva da se u konkretnom slučaju drukčije odluči.

Odsjek 9. Pravo oštećenika nakon zastare prava da zahtijeva naknadu

Članak 243.

(Pravo oštećenika nakon zastare prava da zahtijeva naknadu)

Nakon nastupanja zastare prava da zahtijeva naknadu štete, oštećenik može zahtijevati od odgovorne osobe, po pravilima koja važe u slučaju stjecanja bez osnove, da mu ustupi ono što je dobio radnjom kojom je prouzročena šteta.

Odjeljak C. Stjecanje bez osnove

Odsjek 1. Opća pravila

Članak 244.

(Pojam)

- (1) Kad je neki dio imovine jedne osobe prešao na bilo koji način u imovinu neke druge osobe, a taj prijelaz nema svoju osnovu u nekom pravnom poslu ili u zakonu, stjecatelj je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće, da naknadi vrijednost postignutih koristi.
- (2) Obveza vraćanja, odnosno nadoknade vrijednosti, nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnovu koja se nije ostvarila ili koja je kasnije otpala.

Članak 245.

(Stjecanje bez osnove iz neobvezne činidbe)

Tko izvrši isplatu znajući da nije dužan platiti, nema pravo zahtijevati povrat, osim ako je zadržao pravo da traži vraćanje ili ako je platio da bi izbjegao prisilu.

Članak 246.

(Dvostruka isplata duga)

Tko je isti dug platio dva puta, pa makar jednom i po osnovi izvršne isprave, ima pravo tražiti vraćanje po općim pravilima o stjecanju bez osnove.

Članak 247.

(Izvršenje neke prirodne obveze ili neke moralne ili društvene dužnosti)

Ne može se tražiti ono što je dano ili učinjeno na ime izvršenja neke prirodne obveze ili neke moralne ili društvene dužnosti.

Članak 248.

(Opseg vraćanja)

Kad se vraća ono što je stečeno bez osnove, moraju se vratiti plodovi i platiti zatezna kamata, i to, ako je stjecatelj nesavjestan, od dana stjecanja, a inače od dana podnošenja zahtjeva.

Članak 249.
(Naknada troškova)

Stjecatelj ima pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova, ali ako je bio nesavjestan, naknada za korisne troškove mu pripada samo do iznosa koji predstavlja uvećanje vrijednosti u trenutku vraćanja.

Članak 250.
(Zadržavanje primljenog)

Ne može se tražiti povrat neosnovano plaćenih iznosa na ime naknade štete zbog povrede tijela, narušenja zdravlja ili smrti, ukoliko je isplata izvršena savjesnom pribavitelju.

Članak 251.
(Uporaba stvari u tuđu korist)

Ako je netko svoju ili tuđu stvar uporabio u korist trećeg, a nema uvjeta za primjenu pravila o poslovodstvu bez naloga, treći je dužan vratiti stvar, odnosno, ako to nije moguće, naknaditi njezinu vrijednost.

Članak 252.
(Izdatak za drugog)

Tko za drugog učini kakav izdatak ili nešto drugo što je drugi po zakonu bio dužan učiniti, ima pravo zahtijevati naknadu od njega.

Članak 253.
(Uporaba tuđe stvari u svoju korist)

Kad je netko tuđu stvar uporabio u svoju korist, vlasnik može zahtijevati, neovisno od prava na naknadu štete, ili u odsutnosti iste, da mu se naknade koristi od uporabe te stvari.

Odjeljak D. Poslovodstvo bez naloga

Odsjek 1. Opće pravilo

Članak 254.
(Pojam i pretpostavke)

- (1) Poslovodstvo bez naloga je vršenje tuđih poslova, pravnih ili materijalnih, bez naloga ili ovlasti, ali za račun onoga čiji su poslovi, a radi zaštite njegovih interesa.
- (2) Obavljanju tuđeg posla može se nezvano pristupiti samo ako posao ne trpi odgađanje, te predstoji šteta ili propuštanje očite koristi.

Odsjek 2. Obveze i prava poslovođe bez naloga

Članak 255.

(Obveze poslovođe bez naloga)

- (1) Poslovođa bez naloga dužan je obavijestiti o svom postupku što je moguće prije onoga čiji je posao i nastaviti započeti posao, ako mu je to razumno moguće, dok vlasnik posla ne bude mogao preuzeti brigu o njemu.
- (2) Nakon svršenog posla on je dužan položiti račun i ustupiti vlasniku posla sve što je pribavio obavljujući njegov posao.
- (3) Ako nije što drugo zakonom propisano, poslovođa bez naloga ima obveze nalogoprimeca.

Članak 256.

(Dužna pažnja i odgovornost)

- (1) Pri obavljanju tuđeg posla poslovođa bez naloga dužan je rukovoditi se stvarnim ili vjerojatnim namjerama i potrebama vlasnika posla.
- (2) Poslovođa bez naloga dužan je postupiti s pažnjom dobrog gospodarstvenika odnosno dobrog domaćina.
- (3) Sud može, s obzirom na okolnosti u kojima se netko nezvano prihvatio tuđeg posla, smanjiti njegovu odgovornost ili ga sasvim oslobođiti odgovornosti za nepažnju.
- (4) Za odgovornost poslovno nesposobnog poslovođe bez naloga važe pravila o njegovoj ugovornoj i izvanugovornoj odgovornosti.

Članak 257.

(Prava poslovođe bez naloga)

- (1) Poslovođa bez naloga koji je postupio u svemu kako treba i radio ono što su okolnosti zahtijevale ima pravo zahtijevati da ga vlasnik posla oslobodi svih obveza što ih je zbog toga posla uzeo na sebe, da preuzme sve obveze koje je sklopio u njegovo ime, da mu naknadi sve nužne i korisne izdatke, kao i da mu naknadi pretrpljenu štetu, čak i ako očekivani rezultat nije postignut.
- (2) Njemu pripada i primjerena naknada za trud, ako je otklonio štetu od osobe čiji je posao ili ako mu je pribavio korist koja odgovara u svemu njegovim namjerama i potrebama.

Članak 258.

(Obavljanje tuđih poslova u namjeri da se drugom pomogne)

Tko obavlja tuđi posao u namjeri da drugom pomogne, a nisu ispunjeni uvjeti za poslovodstvo bez naloga, pripada mu pravo na naknadu učinjenih troškova, ali najviše do visine koristi koju je drugi postigao.

Članak 259.

(Odnošenje dodataka)

Svaki poslovođa bez naloga ima pravo odnijeti stvari kojima je povećao tuđu imovinu, a za koje mu se učinjeni izdaci ne naknađuju, ako se one mogu odvojiti bez oštećenja stvari kojoj su dodane, ali vlasnik posla može zadržati te dodatke ako naknadi njihovu sadašnju vrijednost.

Odsjek 3. Obavljanje tuđih poslova protiv zabrane

Članak 260.

(Odgovornost poslovode)

- (1) Tko se prihvati tuđeg posla i pored zabrane vlasnika posla, a za zabranu je znao ili je morao znati, nema prava koja pripadaju poslovodi bez naloga.
- (2) Osoba iz stavka (1) ovoga članka odgovara za štetu koju je prouzročila miješanjem u tuđe poslove, čak i ako je do nje došlo bez njezine krivnje.
- (3) Kad je zabrana obavljanja posla protivna zakonu ili moralu, a osobito ako je netko zabranio da drugi ispuni neku njegovu zakonsku obvezu koja ne trpi odgađanje, važe opća pravila o poslovodstvu bez naloga.

Odsjek 4. Nepravo poslovodstvo

Članak 261.

(Obavljanje tuđeg posla za vlastiti račun)

- (1) Tko obavlja tuđi posao u namjeri da za sebe zadrži postignute koristi, iako zna da je posao tuđi, dužan je na zahtjev onoga čiji je posao položiti račun kao poslovoda bez naloga i predati mu sve postignute koristi.
- (2) Vlasnik posla može zahtijevati i vraćanje stvari u prethodno stanje, kao i naknadu štete.

Odsjek 5. Odobrenje

Članak 262.

(Odobrenje vlasnika posla)

Ako vlasnik posla naknadno odobri ono što je izvršeno, poslovoda bez naloga smatra se nalogoprincem koji je od početka radio po nalogu vlasnika posla.

Odjeljak E. Jednostrana izjava volje

Odsjek 1. Javno obećanje nagrade

Članak 263.

(Obveznost javnog obećanja nagrade)

- (1) Javnim oglasom učinjeno obećanje nagrade onome tko izvrši određenu radnju, postigne neki uspjeh, nađe se u određenoj situaciji ili ako je obećanje učinjeno pod nekim drugim uvjetom, obvezuje obećavatelja da ispuni obećanje.
- (2) Obećavatelj nagrade ili bilo kakvog nagradnog natjecanja dužan je odrediti rok za natjecanje, a ako ga ne odredi svatko tko želi sudjelovati u natjecanju ima pravo tražiti da sud odredi odgovarajući rok.

Članak 264. (Opoziv obećanja)

- (1) Obećanje se može opozvati onako kako je učinjeno, kao i osobnim priopćenjem, ali onaj koji je izvršio radnju, a nije znao niti je morao znati da je obećanje nagrade opozvano, ima pravo zahtijevati obećanu nagradu, a onaj koji je do opoziva učinio potrebne izdatke radi izvršenja radnje određene u javnom oglasu ima pravo na njihovu naknadu, osim ako obećavatelj dokaže da su oni učinjeni uzalud.
- (2) Obećanje nagrade ne može se opozvati ako je oglasom određen rok za izvršenje radnje, odnosno za obavijest o postignutom rezultatu ili o ostvarenju određene situacije.

Članak 265. (Pravo na nagradu)

- (1) Pravo na nagradu ima onaj tko prvi izvrši radnju za koju je nagrada obećana.
- (2) Ako je više osoba izvršilo radnju istodobno, svakom pripada jednak dio nagrade, ako pravičnost ne zahtijeva drukčiju podjelu.

Članak 266. (Slučaj nadmetanja)

- (1) O dodjeli nagrade u slučaju nadmetanja odlučuje organizator nadmetanja ili jedna ili više osoba koje on odredi.
- (2) Ako su u uvjetima nadmetanja ili nekim općim propisima koji važe za određeno nadmetanje postavljena pravila po kojima nagrada treba biti dodijeljena, svaki sudionik u nadmetanju ima pravo zahtijevati poništenje odluke o dodjeli nagrade ako nagrada nije dodijeljena sukladno tim pravilima.
- (3) Vlasništvo ili koje drugo pravo na djelu nagrađenom na nadmetanju stječe organizator nadmetanja samo ako je to navedeno u oglasu nadmetanja.

Članak 267. (Prestanak obveze)

Obveza obećavatelja nagrade prestaje ako mu nitko ne priopći u roku određenom u oglasu da je izvršio radnju ili postigao uspjeh ili uopće ispunio uvjete postavljene u javnom oglasu, a ako rok nije određen, istekom perioda od jedne godine od oglasa.

Odsjek 2. Vrijednosni papiri

I. Opće odredbe

Članak 268. (Pojam)

Vrijednosni papir je pisana isprava kojom se njezin izdavatelj obvezuje ispuniti obvezu upisanu na toj ispravi njezinu zakonitom imatelju.

Članak 269. (Bitni elementi)

- (1) Vrijednosni papir mora sadržavati ove bitne elemente:

- a. naznaku vrste vrijednosnog papira,
  - b. tvrtku, odnosno naziv i sjedište, odnosno ime i prebivalište izdavatelja vrijednosnog papira,
  - c. tvrtku, odnosno naziv ili ime osobe na koju, odnosno po čijoj naredbi vrijednosni papir glasi, ili naznaku da papir glasi na donositelja,
  - d. točno naznačenu obvezu izdavatelja koja proizlazi iz vrijednosnog papira,
  - e. mjesto i nadnevak izdavanja vrijednosnog papira, a kod onih koji se izdaju u seriji i njegov serijski broj,
  - f. potpis izdavatelja vrijednosnog papira, odnosno faksimil potpisa izdavatelja vrijednosnih papira koji se izdaju u seriji.
- (2) Posebnim zakonom za pojedine vrijednosne papire mogu biti određeni i drugi bitni elementi.
- (3) Isprava koja ne sadrži bilo koji od bitnih elemenata ne važi kao vrijednosni papir.
- (4) Vrijednosni papiri izdani u seriji koji ne sadrže bilo koji od bitnih elemenata nemaju pravni učinak.

Članak 270.

(Na koga vrijednosni papir može glasiti)

Vrijednosni papir može glasiti na donositelja, na ime ili po naredbi.

Članak 271.

(Nastanak obveze)

Obveza iz vrijednosnog papira nastaje u trenutku kada izdavatelj vrijednosni papir preda njegovu korisniku.

Članak 272.

(Posebni uvjeti za izdavanje vrijednosnog papira u seriji)

Posebnim zakonom određuju se drugi uvjeti za izdavanje vrijednosnih papira u seriji.

II. Ostvarivanje prava

Članak 273.

(Prava iz vrijednosnog papira)

- (1) Tražbina iz vrijednosnog papira vezana je za sam papir i pripada njegovu zakonitom imatelju.
- (2) Zakonitim imateljem vrijednosnog papira na donositelja smatra se njegov donositelj.
- (3) Zakonitim imateljem vrijednosnog papira na ime ili po naredbi smatra se osoba na koju vrijednosni papir glasi, odnosno osoba na koju je uredno prenesen.
- (4) Savjesni pribavitelj vrijednosnog papira na donositelja postaje njegov zakoniti imatelj i stjeće pravo na tražbinu upisanu na njemu i kad je vrijednosni papir izašao iz ruku njegova izdavatelja, odnosno njegova prijašnjeg imatelja i bez njegove volje.

Članak 274.

(Ispunjene prava iz vrijednosnog papira)

Ispunjene tražbine iz vrijednosnog papira može zahtijevati, uz njegovo podnošenje, samo njegov zakoniti imatelj, odnosno osoba koju on ovlasti.

III. Prijenos vrijednosnog papira

Članak 275.

(Prijenos prava iz vrijednosnog papira na donositelja)

Pravo iz vrijednosnog papira na donositelja prenosi se njegovom predajom.

Članak 276.

(Prijenos prava iz vrijednosnog papira na ime)

- (1) Pravo iz vrijednosnog papira na ime prenosi se cesijom.
- (2) Posebnim zakonom može biti određeno da se pravo iz vrijednosnog papira na ime može prenositi i indosamentom.
- (3) Pravo iz vrijednosnog papira na ime prenosi se ubilježavanjem na samom papiru tvrtke, odnosno naziva, odnosno imena novog imatelja, potpisivanjem prenositelja i upisom prijenosa u registar vrijednosnih papira, ako se takav registar vodi kod izdavatelja.

Članak 277.

(Prijenos prava iz vrijednosnog papira po naredbi)

Pravo iz vrijednosnog papira po naredbi prenosi se indosamentom.

Članak 278.

(Vrste indosamenata)

- (1) Indosament može biti puni, blanko i na donositelja.
- (2) Puni indosament sadrži izjavu o prijenosu i tvrtki, odnosno naziv ili ime osobe na koju se pravo iz vrijednosnog papira prenosi (indosatar), i potpis prenositelja (indosant), a može sadržavati i druge podatke (mjesto, nadnevak i dr.).
- (3) Blanko indosament sadrži samo potpis indosanta.
- (4) U slučaju prijenosa na donositelja umjesto imena indosatara stavlja se riječ „donositelju“.
- (5) Indosament na donositelja važi kao blanko indosament.
- (6) Ništavan je djelomični indosament.

Članak 279.

(Prijenos punomoći i prijenos za zalog)

- (1) Vrijednosni papir može se prenijeti kao prijenos punomoći, odnosno kao prijenos za zalog.
- (2) Kod prijenosa punomoći stavlja se klauzula «vrijednost u punomoći», a kod prijenosa za zalog «vrijednost za zalog» ili slično.

Članak 280.

(Učinak prijenosa prava)

- (1) Prijenosom prava iz vrijednosnog papira njegov novi imatelj stječe sva prava koja su pripadala prethodnom imatelju.
- (2) Prijenos prava iz vrijednosnog papira na ime, bilo da se vrši cesijom ili indosamentom, nema učinak prema izdavatelju dok on o tome ne bude pisanim

- (3) Cedent, odnosno indosant ne odgovara za neispunjerenje obveze od strane izdavatelja, osim u slučaju drugčije zakonske odredbe ili ako postoji suprotna odredba upisana na samom vrijednosnom papiru.

Članak 281.

(Učinak prijenosa punomoći i prijenosa za zalog)

Imatelj vrijednosnog papira koji je na njega prenesen kao «prijenos punomoći» ili «prijenos za zalog» može vršiti sva prava koja iz toga vrijednosnog papira proistječu, ali papir može prenijeti na drugog samo kao prijenos punomoći.

Članak 282.

(Dokazivanje zakonitosti prijenosa)

- (1) Posljednji indosatar dokazuje svoje pravo iz vrijednosnog papira neprekidnim nizom inodsamenata.
- (2) Pravilo iz stavka (1) ovoga članka na odgovarajući način primjenjuje se i na posljednjeg cesonara.

Članak 283.

(Zabrana prijenosa)

- (1) Zabrana prijenosa indosamentom vrijednosnog papira po naredbi vrši se izrazom «ne po naredbi» ili stavljanjem slične klauzule koja ima isto značenje.
- (2) Pravo iz vrijednosnog papira čiji je prijenos indosamentom zabranjen može se prenijeti samo cesijom.
- (3) Prijenos indosamentom mogu zabraniti izdavatelj i indosant.
- (4) Posebnim zakonom ili izjavom izdavatelja upisanoj na samom vrijednosnom papiru na ime može se zabraniti svako njegovo prenošenje.

IV. Promjene kod vrijednosnih papира

Članak 284.

(Promjene koje vrši izdavatelj)

- (1) Vrijednosni papir na donositelja ili po naredbi može izdavatelj, na zahtjev i o trošku imatelja papira, promijeniti u papir na ime.
- (2) Ako promjenu nije izričito zabranio, izdavatelj vrijednosnog papira na ime može ga, na zahtjev i o trošku imatelja, promijeniti u papir na donositelja ili po naredbi.

Članak 285.

(Promjene koje vrši imatelj pri prijenosu)

- (1) Vrijednosni papir po naredbi indosant može prenijeti indosamentom na donositelja, ako posebnim zakonom nije drugčije određeno.
- (2) Vrijednosni papir na ime cedent, odnosno indosant može prenijeti samo na određenu osobu.
- (3) Vrijednosni papir na donositelja može se indosamentom prenijeti na određenu osobu.

Članak 286.

(Sjedinjavanje i dijeljenje vrijednosnih papira)

- (1) Vrijednosni papiri izdani u seriji, mogu se, na zahtjev i o trošku imatelja, sjediniti u jedan ili više vrijednosnih papira.
- (2) Vrijednosni papir može se, na zahtjev i o trošku imatelja, podijeliti u više vrijednosnih papira manjeg iznosa, ali oni ne mogu biti ispod iznosa najnižeg apoena papira izdanog u toj seriji.

V. Ispunjene obveze iz vrijednosnog papira

Članak 287.

(Prestanak obveze)

- (1) Obveza iz vrijednosnog papira prestaje ispunjenjem od strane izdavatelja papira zakonitom imatelju.
- (2) Tražbina iz vrijednosnog papira prestaje i kada on pripadne izdavatelju, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.
- (3) Savjesni izdavatelj vrijednosnog papira na donositelja oslobađa se obveze ispunjenjem donositelju i onda kad ovaj nije zakoniti imatelj vrijednosnog papira.

Članak 288.

(Zabrana ispunjenja)

- (1) Ako je izdavatelj vrijednosnog papira na donositelja znao ili morao znati da donositelj nije zakoniti imatelj papira, niti je ovlašten od zakonitog imatelja, dužan je odbiti ispunjenje, inače odgovara za štetu.
- (2) Izdavatelj vrijednosnog papira ne može pravovaljano ispuniti svoju obvezu ako mu je to nadležno tijelo zabranilo, ili kad je znao ili morao znati da je pokrenut postupak za amortizaciju ili poništaj vrijednosnog papira.

Članak 289.

(Isplata kamate i drugih prinosa nakon isplate glavnice)

Dužnik koji je isplatio glavnicu imatelju vrijednosnog papira dužan je isplatiti kupone kamata, odnosno drugih prinosa s istog papira koji mu budu podneseni na isplate nakon isplate glavnice, ako te tražbine nisu zastarjele.

Članak 290.

(Prigovori na zahtjev za ispunjenje obveze)

- (1) Protiv zahtjeva imatelja vrijednosnog papira izdavatelj može istaći samo prigovore koji se tiču izdavanja samog papira, kao što je falsifikat; zatim prigovore koji proizlaze iz sadržaja papira, kao što su rokovi ili uvjeti; i najzad, prigovore koje ima prema samom imatelju papira, kao što su kompenzacija, nedostatak zakonom propisanog postupka za stjecanje vrijednosnog papira i odsutnost ovlaštenja.
- (2) Izdavatelj može protiv zahtjeva imatelja, kojemu je on ustupio vrijednosni papir, istaknuti nedostatke pravnoga posla na temelju kojega je prijenos izvršen, ali te nedostatke ne može istaknuti protiv zahtjeva nekoga potonjeg imatelja.

- (3) Ako je imatelj vrijednosnog papira, primajući papir od svojega prethodnika, znao ili morao znati da mu ovaj predaje vrijednosni papir da bi izbjegao prigovor koji izdavatelj ima prema njemu, izdavatelj može istaknuti taj prigovor i prema imatelju papira.
- (4) Posebnim zakonom mogu se odrediti i druge vrste prigovora kod pojedinih vrsta vrijednosnih papira.

VI. Legitimacijski papiri i znaci

Članak 291. (Legitimacijski papiri)

Na željezničke karte, kazališne i druge ulaznice, bonove i druge slične isprave koje sadrže određenu obvezu za njihova izdavatelja, a u kojima nije označen vjerovnik, niti iz njih ili okolnosti u kojima su izdane proizlazi da se mogu ustupati drugome, shodno se primjenjuju odgovarajuće odredbe o vrijednosnim papirima.

Članak 292. (Legitimacijski znaci)

- (1) Garderobni ili slični znaci, koji se sastoje iz komada papira, metala ili drugog materijala, na kojima je obično utisnut neki broj ili naveden broj predanih predmeta, a koji obično ne sadrže nešto određeno o obvezi njihova izdavatelja, služe samo da pokažu tko je vjerovnik u obveznom odnosu pri čijem nastanku su izdani.
- (2) Izdavatelj legitimacijskog znaka oslobađa se obvezu kad je u dobroj vjeri izvrši donositelju, ali za donositelja ne važi prepostavka da je on pravi vjerovnik ili da je ovlašten zahtijevati ispunjenje, te je u slučaju spora dužan dokazati to svoje svojstvo.
- (3) Vjerovnik može zahtijevati ispunjenje obvezu iako je izgubio legitimacijski znak.
- (4) Glede pitanja koja nisu regulirana stavcima (1) do (3) ovoga članka, u svakom pojedinom slučaju treba se držati zajedničke volje izdavatelja i primatelja znaka te onoga što je uobičajeno.

VII. Ostale odredbe

Članak 293. (Zamjena oštećenog vrijednosnog papira)

Imatelj oštećenog vrijednosnog papira koji nije podoban za promet, ali čija se istinitost i sadržaj mogu točno utvrditi, ima pravo zahtijevati izdavanje novoga vrijednosnog papira u istom iznosu, s tim da vrati oštećeni papir i nadoknadi troškove.

Članak 294. (Amortizacija vrijednosnog papira)

Izgubljen vrijednosni papir može se amortizirati samo ako glasi na ime ili po naredbi, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Članak 295.

(Zastara tražbine iz vrijednosnog papira)

Za zastaru tražbine iz vrijednosnog papira važe pravila o zastarjelosti, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

GLAVA III. UČINCI OBVEZA

Odjeljak A. Vjerovnikova prava i dužnikove obveze

Odsjek 1. Pravo na naknadu štete

I. Opća pravila

Članak 296.

(Ispunjene obveze i posljedice neispunjena)

- (1) Vjerovnik u obveznom odnosu ovlašten je od dužnika zahtijevati ispunjenje obveze, a dužnik je dužan ispuniti je savjesno u svemu kako ona glasi.
- (2) Kad dužnik ne ispuni obvezu ili zakasni s ispunjenjem, vjerovnik ima pravo zahtijevati i naknadu štete koju je uslijed toga pretrpio.
- (3) Za štetu zbog zakašnjenja s ispunjenjem odgovara i dužnik kome je vjerovnik dao primjeren naknadan rok za ispunjenje.
- (4) Dužnik odgovara i za djelomičnu ili potpunu nemogućnost ispunjenja, iako tu nemogućnost nije skrivio, ako je nastupila nakon njegova dolaska u zakašnjenje za koju odgovara.
- (5) Dužnik se oslobođa odgovornosti za štetu ako dokaže da bi stvar koja je predmet obveze slučajno propala i da je on svoju obvezu na vrijeme ispunio.

Članak 297.

(Oslobađenje dužnika od odgovornosti)

Dužnik se oslobođa odgovornosti za štetu ako dokaže da nije mogao ispuniti svoju obvezu odnosno da je zakasnio s ispunjenjem obveze zbog okolnosti nastalih poslije sklapanja ugovora koje nije mogao spriječiti, otkloniti ili izbjjeći.

Članak 298.

(Odgovornost za zakonskog zastupnika i pomoćnika)

Dužnik odgovara za krivnju svog zakonskog zastupnika i onih osoba kojima se on služi radi ispunjenja svoje obveze u istom opsegu kao za vlastitu krivnju.

Članak 299.

(Uračunavanje naknade)

Ako vjerovnik umjesto tražbine iz ugovora zahtijeva naknadu štete u tu naknadu ne može se uračunavati vrijednost te tražbine.

Članak 300. (Ugovorno proširenje odgovornosti)

Ugovorom se može proširiti odgovornost dužnika i na slučaj za koji on inače ne odgovara, ako to nije u suprotnosti s načelom savjesnosti i poštenja.

Članak 301. (Ograničenje i isključenje odgovornosti)

- (1) Odgovornost dužnika za namjeru ili kranju nepažnju ne može se unaprijed ugovorom isključiti.
- (2) Sud može na zahtjev zainteresirane ugovorne strane poništiti i ugovornu odredbu o isključenju odgovornosti za običnu nepažnju, ako je takav sporazum proizašao iz monopolskog položaja dužnika ili uopće iz neravnopravnog odnosa ugovornih strana.
- (3) Pravovaljana je odredba ugovora kojom se određuje najviši iznos naknade, ako tako određeni iznos nije u očitom nesrazmjeru sa štetom i ako za određeni slučaj nije što drugo zakonom određeno.
- (4) U slučaju ograničenja visine naknade vjerovnik ima pravo na potpunu naknadu ako je nemogućnost ispunjenja obveze prouzročena namjerno ili krajnjom nepažnjom dužnika.

Članak 302. (Opseg naknade)

- (1) Vjerovnik ima pravo na naknadu obične štete i izmakle koristi koje je dužnik u vrijeme sklapanja ugovora morao predvidjeti kao moguće posljedice povrede ugovora, a s obzirom na činjenice koje su mu tada bile poznate ili morale biti poznate.
- (2) U slučaju prijevare ili namjernog neispunjerenja te neispunjerenja zbog krajnje nepažnje vjerovnik ima pravo zahtijevati od dužnika naknadu cijelokupne štete koja je nastala zbog povrede ugovora, bez obzira na to što dužnik nije znao za posebne okolnosti zbog kojih su one nastale.
- (3) Ako je pri povredi obveze pored štete nastao za vjerovnika i neki dobitak, o njemu će se prilikom određivanja visine naknade voditi računa u razumnoj mjeri.
- (4) Strana koja se poziva na povredu ugovora dužna je poduzeti sve razumne mjere da bi se smanjila šteta izazvana tom povredom, inače druga strana može zahtijevati smanjenje naknade.
- (5) Odredbe ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju i na neispunjerenje obveza koje nisu nastale iz ugovora, ako za pojedine od njih nije ovim Zakonom nešto drugo predviđeno.

Članak 303. (Krivnja vjerovnika)

Kad za nastalu štetu ili njezinu veličinu ili za otežanje dužnikova položaja postoji krivnja vjerovnika ili osobe za koju on odgovara, naknada se smanjuje razmjerno.

Članak 304.

(Odgovornost zbog propuštanja obavijesti)

Ugovorna strana koja je dužna obavijestiti drugu stranu o činjenicama koje su od utjecaja na njihov međusobni odnos odgovara za štetu koju pretrpi druga strana zbog toga što nije bila na vrijeme obaviještena.

Članak 305.

(Primjena odredaba o prouzročenju štete)

Ako odredbama ovog odsjeka nije drukčije propisano, na naknadu ove štete na odgovarajući način se primjenjuju odredbe ovoga Zakona o naknadi izvanugovorne štete.

II. Ugovorna kazna

Članak 306.

(Opća pravila)

- (1) Vjerovnik i dužnik mogu ugovoriti da će dužnik platiti vjerovniku određeni novčani iznos ili pribaviti neku drugu materijalnu korist ako ne ispunii svoju obvezu ili ako zakasni s njezinim ispunjenjem (ugovorna kazna).
- (2) Ako što drugo ne proizlazi iz ugovora, smatra se da je kazna ugovorena za slučaj da dužnik zakasni s ispunjenjem.
- (3) Ugovorna kazna ne može biti ugovorena za novčane obaveze.

Članak 307.

(Način određivanja)

- (1) Ugovorne strane mogu odrediti visinu kazne po svojoj volji, u ukupnom iznosu, u postotku, ili za svaki dan zakašnjjenja, ili na koji drugi način.
- (2) Ugovorna kazna mora biti ugovorena u obliku propisanom za ugovor iz kojega je nastala obveza na čije se ispunjenje odnosi.

Članak 308.

(Akcesornost)

- (1) Sporazum o ugovornoj kazni dijeli pravnu sudbinu obaveze na čije se ispunjenje odnosi.
- (2) Sporazum gubi pravni učinak ako je do neispunjerenja ili zakašnjerenja došlo iz uzroka za koji dužnik ne odgovara.

Članak 309.

(Vjerovnikova prava)

- (1) Kad je kazna ugovorena za slučaj neispunjerenja obaveze, vjerovnik može zahtijevati ili ispunjenje obaveze ili ugovornu kaznu.

- (2) Vjerovnik gubi pravo zahtijevati ispunjenje obveze ako je zatražio isplatu ugovorne kazne.
- (3) Kad je kazna ugovorena za slučaj neispunjena, dužnik nema pravo isplatiti ugovornu kaznu i odustati od ugovora, osim ako je to bila namjera ugovaratelja kad su kaznu ugovorili.
- (4) Kad je kazna ugovorena za slučaj da dužnik zakasni s ispunjenjem, vjerovnik ima pravo zahtijevati i ispunjenje obveze i ugovornu kaznu.
- (5) Vjerovnik ne može zahtijevati ugovornu kaznu zbog zakašnjenja ako je primio ispunjenje obveze, a nije bez odlaganja priopćio dužniku svoje pravo na ugovornu kaznu.

Članak 310.

(Smanjenje iznosa ugovorne kazne)

Sud će na zahtjev dužnika smanjiti iznos ugovorne kazne ako nađe da je ona nerazmjerne visoka s obzirom na vrijednost i značenje predmeta obveze.

Članak 311.

(Ugovorna kazna i naknada štete)

- (1) Vjerovnik ima pravo zahtijevati ugovornu kaznu i kad njezin iznos premašuje visinu štete koju je pretrpio, a i kad nije pretrpio nikakvu štetu.
- (2) Ako je šteta koju je vjerovnik pretrpio veća od iznosa ugovorne kazne, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete.

Članak 312.

(Zakonom određena naknada i ugovorna kazna)

Ako je za neispunjene obveze ili za slučaj zakašnjenja s ispunjenjem zakonom određena visina naknade pod nazivom penala, ugovorne kazne, naknade ili pod kojim drugim nazivom, a ugovorne strane su pored toga ugovorile kaznu, vjerovnik nema pravo zahtijevati i ugovornu kaznu i naknadu određenu zakonom, osim ako je to samim zakonom dopušteno.

III. Zatezna kamata

Članak 313.

(Dugovanje zatezne kamate)

- (1) Dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu po stopi utvrđenoj posebnim zakonom.
- (2) Zatezna kamata na tražbine novčane naknade štete zbog oštećenja ili uništenja stvari i na naknadu nematerijalne štete teče od podnošenja pisanog zahtjeva za plaćanje (opomena ili tužba).
- (3) Ako je stopa ugovorene kamate viša od stope zatezne kamate, ona se primjenjuje i poslije dužnikova zakašnjenja.

Članak 314.

(Pravo na potpunu naknadu)

- (1) Vjerovnik ima pravo na zateznu kamatu bez obzira na to je li pretrpio kakvu štetu zbog dužnikova zakašnjenja.
- (2) Ako je šteta koju je vjerovnik pretrpio zbog dužnikovog zakašnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zatezne kamate, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete.

Članak 315.

(Kamata na kamatu)

- (1) Na dospjelu, a neisplaćenu ugovornu ili zateznu kamatu ne teče zatezna kamata, osim kad je to zakonom određeno.
- (2) Na iznos neisplaćene kamate može se zahtijevati zatezna kamata samo od dana kad je sudu podnesen zahtjev za njezinu isplatu.

Odsjek 2. Pobijanje dužnikovih pravnih radnji

Članak 316.

(Opće pravilo)

- (1) Svaki vjerovnik čija je tražbina dospjela za isplatu, i bez obzira kad je nastala, može pobijati pravnu radnju svog dužnika koja je poduzeta na štetu vjerovnika.
- (2) Smatra se da je pravna radnja poduzeta na štetu vjerovnika ako uslijed njezina izvršenja dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje vjerovnikove tražbine.
- (3) Pod pravnom radnjom podrazumijeva se i propuštanje zbog kojega je dužnik izgubio kakvo materijalno pravo ili kojim je za njega nastala kakva materijalna obveza.

Članak 317.

(Uvjjeti pobijanja)

- (1) Teretno raspolaganje može se pobijati ako je u vrijeme raspolaganja dužnik znao ili mogao znati da poduzetim raspolaganjem nanosi štetu svojim vjerovnicima i ako je trećoj osobi kojom je ili u čiju je korist pravna radnja poduzeta to bilo poznato ili moglo biti poznato.
- (2) Ako je treća osoba dužnikov bračni drug, ili krvni srodnik u ravnoj liniji, ili u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja, ili po tazbini do istog stupnja, smatra se da joj je bilo poznato da dužnik poduzetim raspolaganjem nanosi štetu vjerovniku.
- (3) Kod besplatnih raspolaganja i s njima izjednačenih pravnih radnji smatra se da je dužnik znao da poduzetim raspolaganjem nanosi štetu vjerovniku, i za pobijanje tih radnji ne zahtijeva se da je trećoj osobi to bilo poznato ili moglo biti poznato.
- (4) Odricanje od nasljedstva smatra se besplatnim raspolaganjem.

Članak 318. (Isključenje pobijanja)

Ne mogu se pobijati zbog oštećenja vjerovnika uobičajeni prigodni darovi, nagradni darovi, kao ni darovi učinjeni iz zahvalnosti, razmjerni materijalnim mogućnostima dužnika.

Članak 319. (Način pobijanja)

- (1) Pobijanje se može vršiti tužbom ili prigovorom.
- (2) Tužba za pobijanje podnosi se protiv treće osobe kojoj je ili u čiju korist je poduzeta pravna radnja koja se pobija, odnosno protiv njegovih sveopćih pravnih sljednika.
- (3) Ako je treći otuđio nekim teretnim poslom korist pribavljenu raspolaganjem koje se pobija, tužba se može podići protiv pribavitelja samo ako je ovaj znao da se pribavljanje njegovih prethodnika moglo pobijati, a ako je tu korist otuđio poslom bez naknade, tužba se može podići protiv pribavitelja i ako on to nije znao.
- (4) Tuženik može izbjegći pobijanje ako ispunji dužnikovu obvezu.

Članak 320. (Učinak pobijanja)

Ako sud usvoji tužbeni zahtjev, pravna radnja gubi učinak samo prema tužitelju i samo koliko je potrebno za ispunjenje njegovih tražbina.

Članak 321. (Rok za podnošenje tužbe)

- (1) Tužba za pobijanje može se podnijeti u roku od jedne godine za raspolaganja iz članka 324. stavka (1) ovoga Zakona, a za ostale slučajeve u roku od tri godine.
- (2) Rok iz stavka (1) ovoga članka računa se od dana kada je poduzeta pravna radnja koja se pobija, odnosno od dana kada je trebalo poduzeti propuštenu radnju.

Odsjek 3. Pravo zadržanja

Članak 322. (Vršenje prava zadržanja)

- (1) Vjerovnik dospjele tražbine koji drži neku dužnikovu stvar ima pravo zadržati je dok mu ne bude plaćena tražbina.
- (2) Ako je dužnik postao nesposoban za plaćanje, vjerovnik može vršiti pravo zadržanja iako njegova tražbina nije dospjela.
- (3) Pravo zadržanja stvari nastavlja se i nakon nastupanja zastarjelosti tražbine.

Članak 323. (Iznimke)

- (1) Vjerovnik nema pravo zadržanja kad dužnik zahtijeva da mu se vrati stvar koja je izišla iz njegova posjeda protiv njegove volje ili kad dužnik zahtijeva da mu se vrati stvar koja je predana vjerovniku na čuvanje ili na poslugu.

- (2) On ne može zadržati ni punomoć dobivenu od dužnika, a ni druge dužnikove isprave, iskaznice, dopise i ostale slične stvari, kao ni druge stvari koje se ne mogu izložiti prodaji.

Članak 324.

(Obveza povrata stvari prije ispunjenja tražbine)

Vjerovnik je dužan vratiti stvar dužniku ako mu on da odgovarajuće osiguranje njegove tražbine.

Članak 325.

(Učinak prava zadržanja)

Vjerovnik koji drži dužnikovu stvar na temelju prava zadržanja ima pravo naplati se iz njezine vrijednosti na isti način kao založni vjerovnik, ali je dužan prije nego što pristupi ostvarenju naplate o svojoj namjeri pravodobno obavijestiti dužnika.

Odjeljak B. Vjerovnikova prava u nekim posebnim slučajevima

Članak 326.

(Obveza koja se sastoji u davanju stvari određenih po rodu)

Kad se obveza sastoji u davanju stvari određenih po rodu, a dužnik dođe u zakašnjenje, vjerovnik, pošto je prethodno o tome obavijestio dužnika, može po svom izboru pribaviti stvari istoga roda i zahtijevati od dužnika naknadu cijene i naknadu štete ili zahtijevati vrijednost dugovanih stvari i naknadu štete.

Članak 327.

(Obveza koja se sastoji u činjenju)

Kad se obveza sastoji u činjenju, a dužnik tu obvezu nije na vrijeme ispunio, vjerovnik može, obavijestivši o tome prethodno dužnika, sam o trošku dužnika uraditi ono što je dužnik bio dužan uraditi, a od dužnika zahtijevati naknadu štete zbog zakašnjenja, kao i naknadu druge štete koju bi imao zbog ovakvog načina ispunjenja.

Članak 328.

(Obveza koja se sastoji u nečinjenju)

- (1) Kad se obveza sastoji u nečinjenju, vjerovnik ima pravo na naknadu štete samim tim što je dužnik postupio protivno svojoj obvezi.
- (2) Ako je nešto sagrađeno protivno obvezi, vjerovnik može zahtijevati da se to ukloni o trošku dužnika i da mu dužnik naknadi štetu koju je pretrpio u svezi s građenjem i uklanjanjem.
- (3) Sud može, kad nađe da je to očito korisnije, uzimajući u obzir društveni interes i opravdani interes vjerovnika, odlučiti da se ne ruši ono što je sagrađeno, već da se vjerovniku naknadi šteta u novcu.

Članak 329.

(Pravo zahtijevati naknadu umjesto dosuđenog)

- (1) Ako dužnik ne ispuni svoju obvezu u roku koji mu je određen pravomoćnom odlukom, vjerovnik ga može pozvati da je ispuni u naknadnom primjerenom roku i izjaviti da nakon isteka toga roka neće primiti ispunjenje, nego da će tražiti naknadu štete zbog neispunjena.
- (2) Nakon isteka naknadnog roka vjerovnik može zahtijevati samo naknadu štete zbog neispunjena.

Članak 330.

(Sudski penali)

- (1) Kad dužnik ne izvrši u roku neku svoju nenovčanu obvezu utvrđenu pravomoćnom odlukom, sud može, na zahtjev vjerovnika, odrediti dužniku naknadni primjereni rok i izreći, radi utjecanja na dužnika i nezavisno od svake štete, da će dužnik, ako ne izvrši svoju obvezu u tom roku, biti dužan isplatiti vjerovniku izvjesni iznos novca za svaki dan zakašnjenja ili za koju drugu jedinicu vremena, počevši od isteka tog roka.
- (2) Kad dužnik naknadno ispuni obvezu, sud može smanjiti tako određeni iznos, vodeći računa o svrsi zbog koje je naredio njegovo plaćanje.

GLAVA IV. PRESTANAK OBVEZA

Odjeljak A. Opće pravilo

Članak 331.

(Opće pravilo)

- (1) Obveza prestaje suglasnošću volja ugovornih strana, ispunjenjem, te u drugim zakonom određenim slučajevima.
- (2) Prestankom glavne obveze gase se jamstvo, zalog i druga sporedna prava.

Odjeljak B. Ispunjenje

Odsjek 1. Opća pravila o ispunjenju

I. Ispunjenje od strane dužnika ili treće osobe i troškovi ispunjenja

Članak 332.

(Ispunjenje od strane dužnika ili treće osobe)

- (1) Obvezu može ispuniti ne samo dužnik nego i treća osoba.
- (2) Vjerovnik je dužan primiti ispunjenje od svake osobe koja ima neki pravni interes da obveza bude ispunjena, čak i kad se dužnik protivi tom ispunjenju.
- (3) Vjerovnik je dužan primiti ispunjenje od treće osobe ako je dužnik s tim suglasan, osim kad prema ugovoru ili naravi same obveze ovu treba ispuniti dužnik osobno.

- (4) Vjerovnik može primiti ispunjenje od treće osobe bez dužnikova znanja, pa i u slučaju kad ga je dužnik obavijestio da ne pristaje da treći ispuni njegovu obvezu.
- (5) Ako je dužnik ponudio da sam ispuni odmah svoju obvezu, vjerovnik ne može primiti ispunjenje od treće osobe.

Članak 333.

(Ispunjenje poslovno nesposobnog)

- (1) Poslovno nesposobni dužnik može pravovaljano ispuniti obvezu ako je postojanje obveze nesumnjivo i ako je dospio rok za njezino ispunjenje.
- (2) Ispunjenje se može osporavati ako je takva osoba isplatila zastarjeli dug ili dug koji potječe iz igre ili oklade.

Članak 334.

(Troškovi ispunjenja)

Troškove ispunjenja snosi dužnik, ako ih nije prouzročio vjerovnik.

II. Ispunjenje sa subrogacijom

Članak 335.

(Ispunjenje s prijelazom prava na ispunitelja (subrogacija))

- (1) U slučaju ispunjenja tude obveze svaki ispunitelj može ugovoriti s vjerovnikom prije ispunjenja ili pri ispunjenju da ispunjena tražbina pređe na njega sa svim ili samo s nekim sporednim pravima.
- (2) Vjerovnikova prava mogu preći na ispunitelja i na temelju ugovora između dužnika i ispunitelja, sklopljenog prije ispunjenja.
- (3) U ovim slučajevima subrogacija ispunitelja u prava vjerovnika nastaje u trenutku ispunjenja.

Članak 336.

(Zakonska subrogacija)

- (1) Kad obvezu ispuni osoba koja ima neki pravni interes u tome, na nju prelazi po samom zakonu u trenutku ispunjenja vjerovnikova tražbina sa svim sporednim pravima.
- (2) Pravila o ustupanju tražbine shodno se primjenjuju i na odnose između dužnika i novog vjerovnika, ako zakonom nije drugčije određeno.

Članak 337.

(Subrogacija u slučaju djelomičnog ispunjenja)

- (1) U slučaju djelomičnog ispunjenja vjerovnikove tražbine na ispunitelja prelaze sporedna prava kojima je osigurano ispunjenje te tražbine samo ako nisu potrebna za ispunjenje ostatka vjerovnikove tražbine.
- (2) Vjerovnik i ispunitelj mogu ugovoriti da će se koristiti jamstvima razmjerno svojim tražbinama, a mogu ugovoriti i da će ispunitelj imati pravo prvenstvene naplate.

Članak 338.

(Dokazi i sredstva osiguranja)

- (1) Vjerovnik je dužan predati ispunitelju sredstva kojima se tražbina dokazuje ili osigurava.
- (2) Iznimno od propisanoga stavkom (1) ovoga članka, vjerovnik može predati ispunitelju stvar koju je primio u zalog od dužnika ili nekoga drugog samo ako zalogodavac pristane na to, inače ona ostaje kod vjerovnika da je drži i čuva za račun ispunitelja.

Članak 339.

(Koliko se može zahtijevati od dužnika)

Ispunitelj na kojega je prešla tražbina ne može zahtijevati od dužnika više nego što je isplatio vjerovniku.

Članak 340.

(Isključenje odgovornosti vjerovnika za postojanje i naplativost tražbine)

- (1) Vjerovnik koji je primio ispunjenje od treće osobe ne odgovara za postojanje i naplativost tražbine u vrijeme ispunjenja.
- (2) Ovim se ne isključuje primjena pravila o stjecanju bez osnove.

III. Ovlaštena osoba

Članak 341.

(Ovlaštena osoba)

- (1) Ispunjene mora biti izvršeno vjerovniku ili osobi određenoj zakonom, sudskom odlukom, ugovorom između vjerovnika i dužnika ili od strane samog vjerovnika.
- (2) Ispunjene je pravovaljano i kad je izvršeno trećoj osobi, ako ga je vjerovnik naknadno odobrio ili ako se njime koristio.

Članak 342.

(Ispunjene poslovno nesposobnom vjerovniku)

- (1) Ispunjene izvršeno poslovno nesposobnom vjerovniku oslobađa dužnika ako je bilo korisno za vjerovnika ili se predmet ispunjenja još nalazi kod njega.
- (2) Poslovno nesposoban vjerovnik može odobriti, pošto postane poslovno sposoban, ispunjenje koje je primio u vrijeme svoje poslovne nesposobnosti.

IV. Predmet ispunjenja

Članak 343.

(Sadržaj obveze)

- (1) Ispunjene se sastoji u izvršenju onoga što čini sadržaj obveze, te niti ga dužnik može ispuniti nečim drugim, niti vjerovnik može zahtijevati nešto drugo.
- (2) Nema pravovaljanog ispunjenja ako ono što je dužnik predao kao dugovanu stvar i vjerovnik kao takvu primio to uistinu nije, vjerovnik ima pravo vratiti ono što mu je predano i zahtijevati dugovanu stvar.

Članak 344. **(Zamjena ispunjenja)**

- (1) Obveza prestaje ako vjerovnike u sporazumu s dužnikom primi nešto drugo umjesto onoga što mu se duguje.
- (2) U tom slučaju dužnik odgovara isto kao prodavatelj za materijalne i pravne nedostatke stvari dane umjesto toga što je dugovao.
- (3) Vjerovnik umjesto zahtjeva po osnovi odgovornosti dužnika za materijalne ili pravne nedostatke stvari, može zahtijevati od dužnika, ali ne više od jamca, ispunjenje prvotne tražbine i naknadu štete.

Članak 345. **(Preuzimanje nove obveze)**

Ako dužnik radi namirenja vjerovnika preuzme prema ovome novu obvezu, u slučaju sumnje ne smatra se da on preuzima tu obvezu kao zamjenu za ispunjenje.

Članak 346. **(Predaja radi prodaje)**

Ako je dužnik predao vjerovniku neku stvar ili koje drugo pravo da ih proda i da iz postignutog iznosa naplati svoju tražbinu, a ostatak mu preda, obveza prestaje tek kad se vjerovnik naplati iz postignutog iznosa.

Članak 347. **(Teret dokazivanja kod zamjene ispunjenja)**

Ako vjerovnik prihvati neko drugo ispunjenje umjesto dugovanog, smatra se da je to primio kao potpunu zamjenu ispunjenja, ako ne dokaže suprotno.

Članak 348. **(Djelomično ispunjenje)**

- (1) Vjerovnik nije dužan primiti djelomično ispunjenje, osim ako narav obveze drukčije ne nalaže.
- (2) Iznimno od odredbe stavka (1) ovoga članka, vjerovnik je dužan primiti djelomično ispunjenje novčane obveze, osim ako ima poseban interes da ga odbije.

Članak 349. **(Obveza davanja stvari određenih po rodu)**

- (1) Ako su stvari određene samo po rodu, dužnik je dužan dati stvari srednje kakvoće.
- (2) Ako je dužniku bila poznata namjena stvari, dužan je dati stvari odgovarajuće kakvoće.

V. Uračunavanje ispunjenja

Članak 350.

(Red uračunavanja)

- (1) Kad između istih osoba postoji više istorodnih obveza, pa ono što dužnik ispuni nije dovoljno da bi se mogle namiriti sve, onda se, ako o tome ne postoji sporazum vjerovnika i dužnika, uračunavanje vrši onim redom koji odredi dužnik najkasnije prilikom ispunjenja.
- (2) Kad nema dužnikove izjave o uračunavanju, obveze se namiruju redom kako je koja dospjela za ispunjenje.
- (3) Ako je više obveza istodobno dospjelo, prvo se namiruju one koje su najmanje osigurane, a kad su sve podjednako osigurane, prvo se namiruju one koje su dužniku na najvećem teretu.
- (4) Ako su glede okolnosti opisanih u stavcima (2) i (3) ovoga članka, obveze jednake, namiruju se redom kako su nastale, a ako su istodobno nastale, ono što je dano na ime ispunjenja raspoređuje se na sve obveze razmjeno njihovim iznosima.

Članak 351.

(Uračunavanje kamata i troškova)

Ako dužnik pored glavnice duguje i kamate i troškove, uračunavanje se vrši tako što se prvo otplaćuju troškovi, zatim kamate i najzad glavnica.

VI. Vrijeme ispunjenja

Članak 352.

(Slučaj kad rok nije određen)

Ako rok nije određen, a svrha posla, narav obveze i ostale okolnosti ne zahtijevaju izvjestan rok za ispunjenje, vjerovnik može zahtijevati ispunjenje obveze odmah, a dužnik sa svoje strane može zahtijevati od vjerovnika da primi ispunjenje odmah.

Članak 353.

(Ispunjene prije roka)

- (1) Kad je rok ugovoren isključivo u interesu dužnika, dužnik ima pravo ispuniti obvezu i prije ugovorenog roka, ali je dužan obavijestiti vjerovnika o svojoj namjeri i paziti da to ne bude u nevrijeme.
- (2) Kad rok nije ugovoren isključivo u interesu dužnika, kad dužnik ponudi ispunjenje prije roka, vjerovnik može odbiti ispunjenje, a može ga i primiti i zadržati pravo na naknadu štete, ako o tome bez odgađanja obavijesti dužnika.

Članak 354.

(Pravo vjerovnika da zahtijeva ispunjenje prije roka)

Vjerovnik ima pravo zahtijevati ispunjenje prije roka, ako mu dužnik nije dao obećano osiguranje ili ako na njegov zahtjev nije dopunio osiguranje smanjeno bez njegove krivnje, kao i kad je rok ugovoren isključivo u njegovu interesu.

Članak 355.

(Slučaj kad je određivanje roka ostavljeno jednoj strani)

Kad je određivanje vremena ispunjenja ostavljeno na volju vjerovniku ili dužniku, druga strana može, ako ovlaštenik ne odredi rok ni poslije opomene, zahtijevati od suda da odredi primjeren rok za ispunjenje.

Članak 356.

(Novčana obveza)

- (1) Ako se plaćanje vrši posredovanjem banke ili druge organizacije kod koje se vodi račun vjerovnika, smatraće se, ako ugovorne strane nisu drukčije odredile, da je dug izmiren kada baci, odnosno organizaciji kod koje se vodi račun stigne novčana doznaka u korist vjerovnika ili nalog (virman) dužnikove banke, odnosno organizacije da odobri računu vjerovnika iznos označen u nalogu.
- (2) Ako je ugovorom predviđeno plaćanje poštom, pretpostavlja se da su se strane suglasile da je uplatom dužnog iznosa pošti dužnik izmirio svoju obvezu prema vjerovniku, a ako ovakav način plaćanja nije ugovoren, dug je izmiren kad vjerovnik primi novčanu doznaku.
- (3) Ako je posebnim propisom ili ugovorom predviđeno plaćanje čekovnom uplatnicom na određeni račun, smatra se da su se strane suglasile da je isplata izvršena onda kada dužnik uplati dugovani iznos čekovnom uplatnicom u korist označenog računa.

VII. Mjesto ispunjenja

Članak 357.

(Opća pravila)

- (1) Dužnik je dužan ispuniti obvezu, a vjerovnik primiti ispunjenje u mjestu određenom pravnim poslom ili zakonom.
- (2) Kad mjesto ispunjenja nije određeno, a ne može se odrediti ni po svrsi posla, naravi obveze ili ostalim okolnostima, obveza se ispunjava u mjestu u kojem je dužnik u vrijeme nastanka obveze imao svoje sjedište, odnosno prebivalište, a u nedostatku prebivališta, svoje boravište.
- (3) Ako je dužnik pravna osoba koja ima više dijelova u raznim mjestima, mjestom ispunjenja smatra se sjedište dijela koji treba izvršiti radnje nužne za ispunjenje obveze, ako je vjerovniku ta okolnost pri sklapanju ugovora bila poznata ili morala biti poznata.

Članak 358.

(Mjesto ispunjenja novčanih obveza)

- (1) Novčane obveze ispunjavaju se u mjestu u kojem vjerovnik ima sjedište, odnosno prebivalište, a u nedostatku prebivališta, boravište.
- (2) Ako se plaćanje vrši virmanom, novčane obveze ispunjavaju se u sjedištu organizacije kod koje se vode vjerovnikova novčana sredstva.

- (3) Ako je vjerovnik promijenio mjesto u kojemu je imao svoje sjedište, odnosno prebivalište u vrijeme kad je obveza nastala, te su zbog toga povećani troškovi ispunjenja, to povećanje pada na teret vjerovnika.

VIII. Priznanica

Članak 359.

(Prepostavke u svezi s priznanicom)

- (1) Tko ispuni obvezu potpuno ili djelomično, ima pravo zahtijevati da mu vjerovnik o tome izda priznanicu o svom trošku.
- (2) Dužnik koji je novčanu obvezu isplatio preko banke ili pošte može zahtijevati da mu vjerovnik izda priznanicu samo ako za to ima opravdan razlog.
- (3) Ako je izdana priznanica da je potpuno isplaćena glavnica, prepostavlja se da su isplaćene i kamate i sudski i drugi troškovi, ako ih je bilo.
- (4) Ako dužnik povremenih davanja, kao što su zakupnine, i drugih tražbina koje se povremeno obračunavaju, kao što su one koje nastaju utroškom električne energije ili vode, ili uporabom telefona, ima priznanicu da je isplatio kasnije dospjelu tražbinu, prepostavlja se da je isplatio i ona koja su ranije dospjela.

Članak 360.

(Priznanica kod potraživanja iz vrijednosnih papira na donositelja i po naredbi)

- (1) Kod ispunjenja tražbina iz vrijednosnih papira na donositelja ili po naredbi, dužnik može zahtijevati da se priznanica stavi na taj papir i da mu se taj papir pred.
Ako se ispunjenje ne odnosi na ukupnu tražbinu ili je taj papir vjerovniku potreban radi vršenja drugih prava, on ga može zadržati pod uvjetom da osim priznanice, koja je stavljena na taj papir, izda istodobno i posebnu priznanicu.
- (2) Izdavanje priznanice dovoljno je ako vjerovnik na zahtjev druge strane dokaže da je papir uništen ili postao bezvrijedan ili ako da osiguranje za tako dug vremenski period za čijeg trajanja se može očekivati da bi druga strana mogla biti izložena još nekoj tražbini iz tog papira.
- (3) Dužnik može odbiti ispunjenje svoje obveze ako vjerovnik ne postupi po odredbama stavaka od (1) do (3) ovoga članka.

Članak 361.

(Odbijanje izdavanja priznanice)

Ako vjerovnik odbije izdati priznanicu, dužnik može položiti kod suda predmet svoje obveze.

IX. Vraćanje obveznice

Članak 362.

(Vraćanje obveznice)

- (1) Kad potpuno ispuni svoju obvezu, dužnik može, pored priznanice, zahtijevati od vjerovnika da mu vrati obveznicu.

- (2) Kad vjerovnik ne može vratiti obveznicu, dužnik ima pravo zahtijevati da mu vjerovnik izda javno ovjerenu ispravu da je obveza prestala.
- (3) Ako je dužniku vraćena obveznica, pretpostavlja se da je obveza potpuno ispunjena.
- (4) Dužnik koji je ispunio obvezu samo djelomično ima pravo zahtijevati da se to ispunjenje zabilježi na obveznici.

Odsjek 2. Zakašnjenje

I. Zakašnjenje dužnika

Članak 363.

(Kada dužnik dolazi u zakašnjenje)

- (1) Dužnik dolazi u zakašnjenje kad ne ispuni obvezu u roku određenom za ispunjenje.
- (2) Ako rok za ispunjenje nije određen, dužnik dolazi u zakašnjenje kad ga vjerovnik pozove da ispuni obvezu, usmeno ili pisano, izvansudskom opomenom ili započinjanjem nekog postupka čija je svrha da se postigne ispunjenje obveze.
- (3) Dužnik i bez opomene dolazi u zakašnjenje ako očito odbija ispunjenje obveze.
- (4) Ako nije ugovoren rok plaćanja, dužnik neke novčane tražbine, koja se duguje kao protučinidba za isporuku roba i obavljanje usluga, dolazi u zakašnjenje najkasnije onda ako ne ispuni obvezu:
  - a. u roku od trideset dana nakon prispjeća računa ili istovrsnog zahtjeva za plaćanje, ili
  - b. ako se vrijeme prispjeća računa ili istovrsnog zahtjeva za plaćanje ne može utvrditi, trideset dana nakon prijama roba ili usluga, ili
  - c. ako dužnik dobije račun ili istovrsni zahtjev za plaćanje prije prijama roba ili usluga, trideset dana nakon prijama roba ili usluga, ili
  - d. ako je zakonom ili ugovorom predviđen postupak prijama ili provjere kojim se treba utvrditi istovjetnost roba ili usluga s ugovorom, a dužnik dobije račun ili istovrsni zahtjev za plaćanje prije ili u trenutku u kome se vrši prijam ili provjera, trideset dana nakon završenog prijama ili provjere.

Članak 364.

(Isključenje zakašnjenja)

Dužnik ne dolazi u zakašnjenje kada je ovlašten da odbije izvršenje činidbe.

Članak 365.

(Kamata na naknadu vrijednosti)

- (1) Ako je dužnik obvezan na naknadu vrijednosti nekog predmeta koji je za vrijeme zakašnjenja propao ili iz nekog razloga nastalog za vrijeme zakašnjenja ne može biti predan, vjerovnik može zahtijevati kamate na iznos koji se treba nadoknaditi, počevši od dana padanja u zakašnjenje s obvezom predaje stvari.
- (2) Pravilo iz stavka (1) ovoga članka primjenjuje se i ako je dužnik obvezan na naknadu umanjenja vrijednosti predmeta koji se pogoršao za vrijeme zakašnjenja.

II. Zakašnjenje vjerovnika

Članak 366.

(Kada vjerovnik dolazi u zakašnjenje)

Vjerovnik dolazi u zakašnjenje ako bez osnovanog razloga odbije primiti ispunjenje koje mu je ponuđeno u potpunosti onako kako ono glasi ili ga svojim ponašanjem sprijeći.

Članak 367.

(Ponuda ispunjenja)

Smatra se da je dužnik ponudio ispunjenje ako mu je vjerovnik izjavio da ga neće prihvati ili ako nije postupio po pozivu dužnika da poduzme radnju potrebnu za prijam ispunjenja.

Članak 368.

(Nepotrebnost ponude)

Ako je dan za ispunjenje određen, dužnik nije obvezan pozvati vjerovnika da primi ispunjenje.

Članak 369.

(Nedostatak ispunjenja na strani vjerovnika)

Vjerovnik dolazi u zakašnjenje i kad je spreman primiti ispunjenje dužnikove istodobne obveze, ali ne nudi ispunjenje svoje dospjele obveze.

Članak 370.

(Nedostatak ispunjenja na strani dužnika)

Vjerovnik ne dolazi u zakašnjenje ako dokaže da u vrijeme ispunjenja ili u vrijeme određeno za ispunjenje dužnik nije bio u mogućnosti ispuniti svoju obvezu.

Članak 371.

(Oslobodenje dužnika od obveze)

Ako je vjerovnik u skrivenjem zakašnjenju, sud može dužnika osloboditi obveze ako to odgovara načelu pravičnosti.

Članak 372.

(Zakašnjenje vjerovnika i dužnika)

- (1) Dolaskom vjerovnika u zakašnjenje prestaje zakašnjenje dužnika, i na vjerovnika prelazi rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari.
- (2) Od dana vjerovnikova zakašnjenja prestaje teći kamata.

Članak 373.

(Naknadna troškova i štete)

Vjerovnik je dužan naknaditi primjerene troškove izazvane njegovim zakašnjenjem, a i naknaditi štetu ako je odgovoran za zakašnjenje.

Članak 374.

(Odgovornost za vrijeme vjerovnikova zakašnjenja)

Dužnik ne odgovara za nemogućnost ispunjenja obveze koja nastupi za vrijeme vjerovnikova zakašnjenja, osim ako ju je izazvao namjerno ili grubom nepažnjom.

Članak 375.

(Zakašnjenje vjerovnika kod ponude ispunjenja trećeg)

- (1) Vjerovnik dolazi u zakašnjenje i kada protivno odredbama ovoga Zakona odbije ponudu ispunjenja treće osobe.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka, treća osoba ima prava koja pripadaju dužniku za vrijeme vjerovnikova zakašnjenja.

Odsjek 3. Polaganje i prodaja dugovane stvari

Članak 376.

(Polaganje kod suda)

- (1) Kada je vjerovnik u zakašnjenju ili je nepoznat, ili kad je neizvjesno tko je vjerovnik ili gdje se nalazi, ili kad je vjerovnik poslovno nesposoban, a nema zastupnika, dužnik može položiti dugovanu stvar za vjerovnika kod suda.
- (2) Pravo iz stavka (1) ovoga članka imaju i treće osobe koje su pravno zainteresirane da obveza bude ispunjena.
- (3) O izvršenom polaganju dužnik je dužan obavijestiti vjerovnika ako zna za njega i za njegovo boravište.

Članak 377.

(Sud kod kojeg se vrši polaganje)

- (1) Polaganje se vrši kod stvarno nadležnog suda u mjestu ispunjenja, osim ako razlozi ekonomičnosti ili narav posla zahtijevaju da se polaganje izvrši u mjestu gdje se stvar nalazi.
- (2) Svaki drugi stvarno nadležni sud mora primiti stvar u depozit, a dužnik je dužan dati naknadu vjerovniku ako je ovaj polaganjem kod drugog suda pretrpio štetu.

Članak 378.

(Predaja na čuvanje drugoj osobi)

- (1) Kad je predmet obveze neka stvar koja se ne može čuvati u sudskom depozitu, dužnik može zahtijevati od suda da odredi osobu kojoj će predati stvar da je čuva o trošku i za račun vjerovnika.
- (2) U slučaju obveze iz ugovora u gospodarstvu, predaja takve stvari javnom skladištu na čuvanje za račun vjerovnika ima učinak polaganja kod suda.
- (3) O izvršenoj predaji na čuvanje dužnik je dužan obavijestiti vjerovnika.

Članak 379.

(Uzimanje položene stvari natrag)

- (1) Dužnik može uzeti natrag položenu stvar.
- (2) O uzimanju stvari dužnik je dužan obavijestiti vjerovnika.

- (3) Pravo dužnika da uzme položenu stvar prestaje kad dužnik izjavi sudu da se odriče tog prava, kad vjerovnik izjavi da prima položenu stvar, a i kad bude utvrđeno pravomoćnom odlukom da polaganje udovoljava uvjetima urednog ispunjenja.

Članak 380.

(Učinak polaganja)

- (1) Polaganjem dugovane stvari dužnik se oslobađa obveze u trenutku kad je izvršio polaganje.
- (2) Ako je dužnik bio u zakašnjenju, njegovo zakašnjenje prestaje.
- (3) Od trenutka kada je stvar položena, rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari prelazi na vjerovnika.
- (4) Od dana polaganja prestaje teći kamata.
- (5) Ako dužnik uzme natrag položenu stvar, smatrati će se da nije bilo polaganja, a njegovi sudužnici i jamci ostaju u obvezi.

Članak 381.

(Troškovi polaganja)

Troškove pravovaljanog i neopozvanog polaganja snosi vjeovnik ako prelaze troškove ispunjenja koje je dužan snositi dužnik.

Članak 382.

(Prodaja umjesto polaganja stvari)

- (1) Ako je stvar neprikladna za čuvanje ili ako su za njezino čuvanje ili održavanje potrebni troškovi nerazmerni s njezinom vrijednošću, dužnik je može prodati na javnoj prodaji u mjestu određenom za ispunjenje, ili nekom drugom mjestu ako je to u interesu vjerovnika, a postignuti iznos, nakon odbitka troškova prodaje, položiti kod suda tog mjesta.
- (2) Ako stvar ima tekuću cijenu ili ako je male vrijednosti u usporedbi s troškovima javne prodaje, dužnik je može prodati iz slobodne ruke.
- (3) Ako je stvar takva da može brzo propasti ili se pokvariti, dužnik je dužan prodati je bez odgađanja na najpogodniji način.
- (4) U svakom slučaju dužnik je dužan obavijestiti vjerovnika o namjeravanoj prodaji kad god je to moguće, a nakon izvršene prodaje o postignutoj cijeni i njezinu polaganju kod suda.

Članak 383.

(Predaja stvari vjerovniku)

Sud će predati vjerovniku položenu stvar pod uvjetima koje je dužnik postavio.

Članak 384.

(Prodaja radi pokrića troškova čuvanja)

- (1) Ako troškovi čuvanja ne budu isplaćeni u razumnom roku, sud će, na zahtjev čuvara, naređiti da se stvar proda i odrediti način prodaje.

- (2) Od iznosa dobivenog prodajom odbit će se troškovi prodaje i troškovi čuvanja, a ostatak položiti kod suda za vjerovnika.

Odjeljak C. Ostali načini prestanka obveza

Odsjek 1. Kompenzacij

Članak 385. (Opći uvjeti)

Dužnik može prebiti tražbinu koju ima prema vjerovniku s onim što ovaj potražuje od njega, ako obje tražbine glase na novac ili druge zamjenjive stvari istoga roda i iste kvalitete i ako su obje dospjele.

Članak 386. (Kompenzacijska izjava)

- (1) Kompenzacija ne nastaje čim se steknu uvjeti za to, nego je potrebno da jedna strana izjavi drugoj da vrši kompenzaciju.
- (2) Poslije izjave o kompenziranju smatra se da je kompenzacija nastala onog trenutka kad su se stekli uvjeti za to.

Članak 387. (Odsutnost uzajamnosti)

- (1) Dužnik ne može izvršiti kompenzaciju onoga što duguje vjerovniku s onim što vjerovnik duguje njegovu jamicu.
- (2) Ali jamac može izvršiti kompenzaciju dužnikove obveze prema vjerovniku s dužnikovom tražbinom od vjerovnika.
- (3) Tko je dao svoju stvar u zalog za tuđu obvezu, može zahtijevati od vjerovnika da mu vrati založenu stvar kad se ispune uvjeti za prestanak te obveze kompenziranjem, kao i kad vjerovnik svojom krivnjom propusti izvršiti kompenziranje.

Članak 388. (Zastarjela tražbina)

- (1) Dug se može kompenzirati sa zastarjelom tražbinom samo ako ona još nije bila zastarjela u trenutku kad su se stekli uvjeti za kompenzaciju.
- (2) Ako su uvjeti za kompenzaciju nastali pošto je jedna od tražbina zastarjela, kompenzacija ne nastaje ako je dužnik zastarjele tražbine istakao prigovor zastare.

Članak 389. (Kompenzacija sa ustupljenom tražbinom)

- (1) Dužnik ustupljene tražbine može kompenzirati primatelju one svoje tražbine koje je do obavijesti o ustupanju mogao kompenzirati ustupitelju.
- (2) On mu može kompenzirati i one svoje tražbine od ustupitelja koje je stekao prije obavijesti o ustupanju, a čiji rok za ispunjenje nije bio dospio u trenutku kada je

- (3) Dužnik koji je bez rezerve izjavio primatelju da pristaje na ustupanje ne može mu više kompenzirati nikakvu svoju tražbinu od ustupitelja.
- (4) Ako je ustupljena tražbina upisana u javne knjige, dužnik može izvršiti kompenziranje primatelju samo ako je njegova tražbina upisana kod ustupljene tražbine ili ako je primatelj obaviješten prilikom ustupanja o postojanju te tražbine.

Članak 390.
(Slučajevi kad je kompenzacija isključena)

Ne može prestati kompenzacijom:

- 1) tražbina koja se ne može zaplijeniti;
- 2) tražbina stvari ili vrijednosti stvari koje su dužniku bile dane na čuvanje, ili na posudbu, ili koje je dužnik uzeo bespravno, ili ih bespravno zadržao;
- 3) tražbina nastala namjernim prouzročenjem štete;
- 4) tražbina naknade štete pričinjene oštećenjem zdravlja ili prouzročenjem smrti;
- 5) tražbina koja potječe iz zakonske obveze uzdržavanja.

Članak 391.
(Zabrana na tražbinu druge strane)

Dužnik ne može vršiti kompenzaciju ako je njegova tražbina dospjela tek pošto je netko treći stavio zabranu na vjerovnikovu tražbinu prema njemu.

Članak 392.
(Uračunavanje kompenziranjem)

Kad između dviju osoba postoji više obveza koje mogu prestati kompenziranjem, kompenzacija se vrši po pravilima koja važe za uračunavanje ispunjenja.

Odsjek 2. Otpust duga

Članak 393.
(Sporazum)

- (1) Obveza prestaje kad vjerovnik izjavi dužniku da neće tražiti njezino ispunjenje i dužnik se s tim suglaši.
- (2) Za pravovaljanost sporazuma iz stavka (1) ovoga članka nije potrebno da bude sklopljen u obliku u kojem je sklopljen posao iz kojega je obveza nastala.

Članak 394.
(Odricanje od sredstava osiguranja)

Vraćanje zaloga i odricanje od drugih sredstava kojima je bilo osigurano ispunjenje obveze ne znači vjerovnikovo odricanje od prava da traži njezino ispunjenje.

Članak 395.

(Otpust duga jamcu)

- (1) Otpust duga jamcu ne oslobađa glavnog dužnika, a otpust duga glavnom dužniku oslobađa jamca.
- (2) Kad ima više jamaca, pa vjerovnik oslobodi jednog od njih, ostali ostaju u obvezi, ali se njihova obveza smanjuje za dio koji otpada na oslobođenog jamca.

Članak 396.

(Opći otpust dugova)

Opći otpust dugova gasi sve vjerovnikove tražbine prema dužniku, osim onih za koje vjerovnik nije znao da postoje u trenutku kad je otpust izvršen.

Odsjek 3. Obnova (Novacija)

Članak 397.

(Uvjeti)

- (1) Obveza prestaje ako se vjerovnik i dužnik suglase da postojeću obvezu zamijene novom i ako nova obveza ima različit predmet ili različitu pravnu osnovu.
- (2) Sporazum vjerovnika i dužnika kojim se mijenja ili dodaje odredba o roku, o mjestu ili načinu ispunjenja, zatim naknadni sporazum o kamati, ugovornoj kazni, osiguranju ispunjenja ili o kojoj drugoj sporednoj odredbi, kao i sporazum o izdavanju nove isprave o dugu, ne smatraju se obnovom (novacijom).
- (3) Izdavanje mjenice ili čeka zbog neke prjašnje obaveze ne smatra se obnovom, osim kad je to ugovorenno.

Članak 398.

(Volja da se izvrši obnova)

Obnova se ne prepostavlja, te ako strane nisu izrazile namjeru da ugase postojeću obvezu kad su stvarale novu, prijašnja obveza ne prestaje, već postoji i dalje pored nove.

Članak 399.

(Učinak obnove)

- (1) Ugovorom o obnovi prijašnja obveza prestaje, a nova nastaje.
- (2) S prijašnjom obvezom prestaju i zalog i jamstvo, osim ako je s jamcem ili zalogodavcem drukčije ugovoreno.
- (3) Pravilo iz stavka (2) ovoga članka primjenjuje se i na ostala sporedna prava koja su bila vezana za prijašnju obvezu.

Članak 400.

(Nedostatak prijašnje obveze)

- (1) Obnova je bez učinka ako je prijašnja obaveza bila ništavna ili već ugašena.
- (2) Ako je prijašnja obveza bila pobjojna, obnova je valjana ako je dužnik znao za nedostatak ranije obveze.

Članak 401.

(Učinak poništenja)

Kada je ugovor o obnovi poništen, smatra se da nije ni bilo obnove i da prijašnja obveza nije ni prestala postojati.

Odsjek 4. Sjedinjenje (Konfuzija)

Članak 402.

(Sjedinjenje)

- (1) Obveza prestaje sjedinjenjem kad jedna ista osoba postane i vjerovnik i dužnik.
- (2) Kad jamac postane vjerovnik, obveza glavnog dužnika ne prestaje.
- (3) Obveza upisana u javnoj knjizi prestaje sjedinjenjem tek kad se izvrši upis brisanja.

Odsjek 5. Nemogućnost ispunjenja

Članak 403.

(Prestanak obveze zbog nemogućnosti ispunjenja)

- (1) Obveza prestaje kad njezino ispunjenje postane nemoguće uslijed okolnosti zbog kojih dužnik ne odgovara.
- (2) Dužnik dokazuje okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost.

Članak 404.

(Stvari određene po rodu kao predmet obaveze)

- (1) Ako su predmet obveze stvari određene po rodu, obveza ne prestaje čak i kad sve što dužnik ima od takvih stvari propadne uslijed okolnosti za koje on ne odgovara.
- (2) Kad su predmet obveze stvari određene po rodu koje se imaju uzeti iz određene mase tih stvari, obveza prestaje kad propadne cijela ta masa.

Članak 405.

(Zahtjev na ustupanje prava prema trećem)

- (1) Ako ispunjenje obveze postane nemoguće, vjerovnik može zahtijevati da mu dužnik ustupi pravo koje ima prema trećoj osobi zbog nastale nemogućnosti ili preda naknadu koju je primio.

- (2) Ako vjerovnik iskoristi pravo iz stavka (1) ovoga članka, ostaje obvezan na protučinidbu. Protučinidba se shodno umanjuje ukoliko je ustupljena naknada ili pravo na naknadu u manjoj vrijednosti od činidbe koja je postala nemoguća.

Odsjek 6. Protek vremena i otkaz

Članak 406.

(Rok u trajnom dugovinskom odnosu)

Trajni dugovinski odnos s određenim rokom trajanja prestaje kad rok istekne, osim kad je ugovoren ili zakonom određeno da se poslije isteka roka dugovinski odnos produžava za neodređeno vrijeme, ako ne bude pravodobno otkazan.

Članak 407.

(Otkaz trajnog dugovinskog odnosa)

- (1) Ako vrijeme trajanja dugovinskog odnosa nije određeno, svaka ga strana može prekinuti otkazom.
- (2) Otkaz mora biti dostavljen drugoj strani.
- (3) Otkaz se može dati u svako doba, osim u nevrijeme.
- (4) Otkazani dugovinski odnos prestaje kada istekne otkazni rok određen ugovorom, a ako takav rok nije određen ugovorom, odnos prestaje nakon isteka roka određenog zakonom ili običajem, odnosno istekom primjerenog roka.
- (5) Strane mogu ugovoriti da će njihov dugovinski odnos prestati samom dostavom otkaza, ako za određeni slučaj zakon ne uređuje nešto drugo.
- (6) Vjerovnik ima pravo zahtijevati od dužnika ono što je dospjelo prije nego što je obveza prestala protekom roka ili otkazom.

Odsjek 7. Smrt dužnika ili vjerovnika

Članak 408.

(Smrt dužnika ili vjerovnika)

Smrću dužnika ili vjerovnika prestaje obveza samo ako je nastala s obzirom na osobna svojstva koje od ugovornih strana ili osobne sposobnosti dužnika.

Odjeljak D. Zastara

Odsjek 1. Opće odredbe

Članak 409.

(Opće pravilo)

- (1) Zastarom prestaje pravo da se zahtijeva ispunjenje obveze.
- (2) Zastara nastupa kad protekne zakonom određeno vrijeme u kojem je vjerovnik mogao zahtijevati ispunjenje obveze.
- (3) Sud se ne može obazirati na zastaru ako se dužnik nije na nju pozvao.

Članak 410.

(Početak tijeka zastare)

- (1) Zastara počinje teći prvog dana poslije dana kada je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano.
- (2) Ako se obveza sastoji u tome da se nešto ne učini, propusti ili trpi, zastara počinje teći prvog dana poslije dana kad je dužnik postupio protivno obvezi.

Članak 411.

(Nastupanje zastare)

Zastara nastupa kad istekne posljednji dan zakonom određenog vremena.

Članak 412.

(Uračunavanje prethodnikova vremena)

U vrijeme zastare računa se i vrijeme koje je proteklo u korist dužnikovih prethodnika.

Članak 413.

(Zabrana promjene roka zastare)

- (1) Pravnim poslom ne može se odrediti duže ili kraće vrijeme zastare od onog vremena koje je određeno zakonom.
- (2) Pravnim poslom ne može se odrediti da zastara neće teći neko vrijeme.

Članak 414.

(Odricanje od zastare)

Dužnik se ne može odreći zastare prije nego što protekne vrijeme određeno za zastaru.

Članak 415.

(Pisano priznanje i osiguranje zastarjele obveze)

- (1) Pisano priznanje zastarjele obveze smatra se odricanjem od zastare.
- (2) Pisano priznanje osnova zastarjele obveze smatra se odricanjem od zastare cjelokupne obveze.
- (3) Ako je pisano priznanje zastarjele obveze ograničeno na dio obveze smatra se odricanjem od zastare samo tog dijela obveze.
- (4) Davanje zaloga ili kojega drugog osiguranja za zastarjelu tražbinu ima učinak odricanja od zastare.

Članak 416.

(Učinak ispunjenja zastarjele obveze)

Ako dužnik ispuni zastarjelu obvezu, nema pravo zahtijevati da mu se vrati ono što je dao, čak i ako nije znao da je obveza zastarjela.

Članak 417.

(Vjerovnik čija je tražbina osigurana)

- (1) Kad protekne vrijeme zastare, vjerovnik čija je tražbina osigurana zalogom ili hipotekom može se namiriti samo iz opterećene stvari ako je drži u rukama ili ako je njegovo pravo upisano u javnoj knjizi.
- (2) Zastarjela tražbina kamata i drugih povremenih davanja ne može se namiriti iz opterećene stvari.

Članak 418.

(Sporedne tražbine)

Kad zastari glavna tražbina, zastarjele su i sporedna tražbine, kao što su tražbine kamata, plodova, troškova, ugovorne kazne.

Članak 419.

(Slučajevi kad se ne primjenjuju pravila o zastari)

Pravila o zastari ne primjenjuju se u slučajevima kada su u zakonu određeni rokovi u kojima se treba podići tužba ili se izvršiti određena radnja pod prijetnjom gubitka prava.

Odsjek 2. Vrijeme potrebno za zastaru

Članak 420.

(Opći rok zastare)

Tražbine zastarjevaju za pet godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastare.

Članak 421.

(Povremene tražbine)

- (1) Tražbine povremenih davanja koje dospijevaju godišnje ili u kraćim određenim vremenskim razmacima (povremene tražbine), pa bilo da se radi o sporednim povremenim tražbinama, kao što je tražbina kamata, bilo da se radi o takvim povremenim tražbinama u kojima se iscrpljuje samo pravo, kao što je tražbina izdržavanja, zastarjevaju za tri godine od dospjelosti svakoga pojedinog davanja.
- (2) Odredba stavka (1) primjenjuje se i na anuitete kojima se u jednakim unaprijed određenim povremenim iznosima otplaćuju glavnica i kamate, ali se ne primjenjuje na otplate u obrocima i druga djelomična ispunjenja.

Članak 422.

(Zastara samog prava)

- (1) Samo pravo iz kojega proistječu povremene tražbine zastarjeva za pet godina, računajući od dospjelosti najstarije neispunjene tražbine poslije koje dužnik nije vršio davanja.
- (2) Kada zastari pravo iz kojega proistječu povremene tražbine, vjerovnik gubi pravo ne samo da zahtijeva buduća povremena davanja, nego i povremena davanja koja su dospjela prije ove zastare.
- (3) Pravo na izdržavanje određeno zakonom ne zastarjeva.

Članak 423.

(Međusobne tražbine iz ugovora o prometu roba i usluga)

- (1) Međusobne tražbine iz ugovora o prometu roba i usluga, te tražbine naknade za izdatke učinjene u svezi s tim ugovorima zastarijevaju za tri godine.
- (2) Zastara teče odvojeno za svaku isporuku robe, izvršeni rad i uslugu.

Članak 424.

(Tražbina zakupnine i najamnine)

Tražbina zakupnine i najamnine, bilo da je ugovorenod da se plaća povremeno, bilo u jednom ukupnom iznosu, zastarijeva za tri godine.

Članak 425.

(Tražbina naknade štete)

- (1) Tražbina naknade prouzročene štete zastarijeva za tri godine od kad je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je štetu učinila.
- (2) U svakom slučaju tražbina iz stavka (1) ovoga članka zastarijeva za pet godina od kada je šteta nastala.
- (3) Tražbina naknade štete nastale povodom ugovorne obveze zastarijeva za vrijeme određeno za zastaru te obveze.

Članak 426.

(Tražbina naknade štete prouzročene kaznenim djelom)

- (1) Kad je šteta prouzročena kaznenim djelom, a za kazneni progon je predviđen duži rok zastare, zahtjev za naknadu štete prema odgovornoj osobi zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastaru kaznenog progona.
- (2) Prekid zastare kaznenog progona povlači za sobom i prekid zastare zahtjeva za naknadu štete.
- (3) Pravila iz stavka (1) i (2) primjenjuju se i na zastoj zastare.

Članak 427.

(Tražbina naknade štete prouzročene neispravnim proizvodom)

- (1) Zahtjev za naknadu štete prouzročene neispravnim proizvodom zastarijeva u roku od tri godine od dana kada je oštećenik saznao ili morao saznati za štetu, neispravnost i osobnost proizvođača.
- (2) Pravo na naknadu štete prouzročene neispravnim proizvodom gasi se u svakom slučaju u roku od pet godina od dana nastanka štete.

Članak 428.

(Jednogodišnji rok zastare)

- (1) Zastarijevaju za jednu godinu:
  - a. tražbina naknade za isporučenu električnu i toplotnu energiju, plin, vodu, za dimnjačarske usluge i za održavanje čistoće kad je isporuka, odnosno usluga izvršena za potrebe kućanstva,

- b. tražbina radiopostaje i radiotelevizijske postaje za uporabu radioprijamnika i televizijskog prijamnika,
  - c. tražbine pošte, telegrafa i telefona za uporabu telefona i poštanskih pretinaca, te druge njihove tražbine koje se naplaćuju u tromjesečnim ili kraćim rokovima,
  - d. tražbina preplate na povremene tiskovine, računajući od isteka vremena za koje je tiskovina naručena,
  - e. tražbine naknade po osnovi upravljanja i održavanja zajedničkih dijelova zgrade,
  - f. tražbine iz osnova pružanja usluga kablovske televizije i kablovskog interneta odnosno interneta,
  - g. tražbine naknade iz osnova drugih usluga za potrebe kućanstva.
- (2) Zastara tražbina navedenih u stavku (1) ovoga članka teče iako su isporuke ili usluge produžene.

Članak 429.

(Tražbine utvrđene pred sudom ili drugim nadležnim tijelom)

- (1) Sve tražbine koje su utvrđene pravomoćnom sudskom odlukom ili odlukom drugoga nadležnog tijela, ili nagodbom pred sudom ili drugim nadležnim tijelom, zastarijevaju za deset godina, pa i one za koje zakon inače predviđa kraći rok zastare.
- (2) Sve povremene tražbine koja proistječu iz takvih odluka ili nagodbi i dospijevaju ubuduće, zastarijevaju u roku predviđenom za zastaru povremenih tražbina.

Članak 430.

(Rokovi zastare kod ugovora o osiguranju)

- (1) Tražbine ugovaratelja osiguranja, odnosno treće osobe iz ugovora o osiguranju života zastarijevaju za pet, a iz ostalih ugovora o osiguranju za tri godine, računajući od prvog dana poslije proteka kalendarske godine u kojoj je tražbina nastala.
- (2) Ako zainteresirana osoba dokaže da do dana određenog u stavku (1) ovoga članka nije znala da se osigurani slučaj dogodio, zastarijevanje počinje od dana kada je za to saznala, s tim da u svakom slučaju tražbina zastarijeva kod osiguranja života za deset, a kod ostalih ugovora o osiguranju za pet godina od dana određenog u stavku (1) ovoga članka.
- (3) Tražbine osiguravatelja iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za tri godine.
- (4) Kad u slučaju osiguranja od odgovornosti trećega, oštećena osoba zahtjeva naknadu od osiguranika ili je dobije od njega, zastarijevanje osiguranikova zahtjeva prema osiguravatelju počinje od dana kad je oštećena osoba tražila sudskim putem naknadu od osiguranika, odnosno kada mu je osiguranik naknadio štetu.
- (5) Neposredan zahtjev treće oštećene osobe prema osiguravatelju zastarijeva za isto vrijeme za koje zastarijeva njegov zahtjev prema osiguraniku odgovornom za štetu.
- (6) Zastara tražbina koja pripada osiguravatelju prema trećoj osobi odgovornoj za nastupanje osiguranog slučaja počinje teći kad i zastarijevanje tražbine osiguranika prema toj osobi i navršava se u istom roku.

Odsjek 3. Zastoj zastare

Članak 431. (Tražbine između određenih osoba)

Zastara ne teče:

- a. između supružnika,
- b. između roditelja i djece dok traje roditeljsko pravo,
- c. između štićenika i njegova skrbnika te tijela skrbništva za vrijeme trajanja skrbništva i dok ne budu položeni računi,
- d. između dvije osobe koje žive u izvanbračnoj zajednici, dok ta zajednica postoji.

Članak 432. (Tražbine određenih osoba)

Zastara ne teče:

- a. za vrijeme mobilizacije, u slučaju neposredne ratne opasnosti ili rata glede tražbine osoba na vojnoj dužnosti,
- b. glede tražbina koje imaju osobe uposlene u tuđem kućanstvu prema poslodavcu ili članovima njegove obitelji koji zajedno s njim žive, sve dok taj odnos traje.

Članak 433. (Nesavladive prepreke)

Zastara ne teče za sve vrijeme za koje vjerovniku nije bilo moguće zbog nesavladivih prepreka da sudskim putem zahtijeva ispunjenje obveze.

Članak 434. (Utjecaj uzroka zastoja zastare)

- (1) Ako zastara nije mogla početi teći zbog nekog zakonskog uzroka, ona počinje teći kad taj uzrok prestane.
- (2) Ako je zastara počela teći prije nego što je nastao uzrok koji je zaustavio njezin daljnji tijek, ona nastavlja teći kad prestane taj uzrok, a vrijeme koje je isteklo prije zaustavljanja računa se u zakonom određeni rok za zastaru.

Članak 435. (Tražbine prema poslovno nesposobnim osobama i njihove tražbine)

- (1) Zastara teče i prema maloljetniku i drugoj poslovno nesposobnoj osobi, bez obzira na to imaju li zakonskog zastupnika ili ne.
- (2) Iznimno, zastara tražbine maloljetnika koji nema zastupnika i druge poslovno nesposobne osobe bez zastupnika ne može nastupiti dok ne proteknu dvije (2) godine otkad su postali potpuno poslovno sposobni ili otkad su dobili zastupnika.
- (3) Ako je za zastaru neke tražbine određeno vrijeme kraće od dvije (2) godine, a vjerovnik je maloljetnik koji nema zastupnika ili neka druga poslovno nesposobna osoba bez zastupnika, zastara te tražbine počinje teći otkad je vjerovnik postao poslovno sposoban ili od kada je dobio zastupnika.

Članak 436.

(Tražbina profesionalne vojne osobe i pripadnika pričuvnog vojnog sastava)

Zastara tražbine profesionalne vojne osobe, odnosno pripadnika pričuvnog vojnog sastava koja je na dužnosti u oružanim snagama Bosne i Hercegovine u mirovnim operacijama izvan zemlje, ne može nastupiti dok ne proteknu tri (3) mjeseca od prestanka mirovne operacije.

Odsjek 4. Prekid zastare

Članak 437.

(Priznanje duga)

- (1) Zastara se prekida kad dužnik prizna dug.
- (2) Ako je dužnik priznao dug u osnovi, bez izjašnjavanja o visini obveze, zastara je prekinuta u odnosu na cijelu obvezu.
- (3) Ako je dužnik izjavu o priznanju duga ograničio na određeni dio obveze, prekinuta je zastara toga dijela.
- (4) Priznanje duga može se učiniti ne samo izjavom vjerovniku, nego i na posredan način, kao što su davanje otplate, plaćanje kamate, davanje osiguranja.

Članak 438.

(Podnošenje tužbe)

Zastara se prekida podnošenjem tužbe i svakom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom, radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine.

Članak 439.

(Odustajanje, odbacivanje ili odbijanje tužbe)

- (1) Prekid zastare izvršen podnošenjem tužbe ili kojom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine, smatra se da nije nastupio ako vjerovnik odustane od tužbe ili radnje koju je poduzeo.
- (2) Smatra se da nije bilo prekida ako vjerovnikova tužba ili zahtjev bude odbačen ili odbijen, ili ako postignuta ili poduzeta mjera izvršenja ili osiguranja bude poništена.

Članak 440.

(Odbacivanje tužbe zbog nенадлеžности)

- (1) Ako je tužba protiv dužnika odbačena zbog nенадлеžности suda ili kojega drugog uzroka koji se ne tiče biti stvari, pa vjerovnik podnese ponovo tužbu u roku od tri mjeseca od dana pravomoćnosti odluke o odbacivanju tužbe, smatra se da je zastara prekinuta prvom tužbom.
- (2) Pravilo iz stavka (1) ovoga članka se primjenjuje i na pozivanje u zaštitu i za isticanje prebijanja tražbine u sporu, kao i u slučaju kad je sud ili drugo tijelo uputilo dužnika da svoju prijavljenu tražbinu ostvaruje u parničnom postupku.

Članak 441.
(Pozivanje dužnika)

Za prekid zastare nije dovoljno da vjerovnik pozove dužnika pismeno ili usmeno da obvezu ispunji.

Članak 442.
(Rok zastare u slučaju prekida)

- (1) Nakon prekida zastare počinje teći iznova, a vrijeme koje je proteklo prije prekida ne računa se u zakonom određeni rok za zastaru.
- (2) Zastara prekinuta priznanjem od strane dužnika počinje teći iznova od priznanja.
- (3) Kad je prekid zastare nastao podnošenjem tužbe ili pozivanjem u zaštitu, ili isticanjem prebijanja tražbine u sporu, odnosno prijavljivanjem tražbine u nekom drugom postupku, zastara počinje teći iznova od dana kad je spor okončan ili svršen na neki drugi način.
- (4) Kad je prekid zastare nastao prijavom tražbine u stečajnom postupku, zastara počinje teći iznova od dana okončanja toga postupka.
- (5) Pravilo iz stavka (4) ovoga članka primjenjuje se i kad je prekid zastare nastao zahtjevom prisilnog izvršenja ili osiguranja.
- (6) Zastara koja počinje teći iznova poslije prekida navršava se kad protekne onoliko vremena koliko je zakonom određeno za zastaru koja je prekinuta.

Članak 443.
(Zastara u slučaju obnove)

Ako je prekid nastao priznanjem duga od strane dužnika, a vjerovnik i dužnik su se sporazumjeli da izmijene osnovu ili predmet obveze, nova tražbina zastarijeva za vrijeme koje je određeno za njezinu zastaru.

GLAVA V. RAZNE VRSTE OBVEZA

Odjeljak A. Novčane obveze

Odsjek 1. Opće odredbe

Članak 444.
(Načelo monetarnog nominalizma)

Kad obveza ima za predmet iznos novca, dužnik je dužan isplatiti onaj broj novčanih jedinica na koji obveza glasi, osim kad zakon određuje što drugo.

Članak 445.
(Valuta obveze)

- (1) Dopuštena je odredba ugovora prema kojoj se vrijednost ugovorene obveze u domaćoj valuti izračunava na temelju cijene zlata ili tečaja domaće valute u odnosu prema stranoj valuti.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka obveza se ispunjava plaćanjem u domaćoj valuti prema prodajnom tečaju ovlaštene banke u mjestu ispunjenja obveze koji važi toga dana, ako stranke nisu ugovorile drugi tečaj.
- (3) Ako novčana obveza protivno zakonu glasi na plaćanje u zlatu ili nekoj stranoj valuti, njezino se ispunjenje može zahtijevati samo u domaćoj valuti prema prodajnom tečaju ovlaštene banke u mjestu ispunjenja obveze koji važi toga dana.

Članak 446.
(Plaćanje prije roka)

- (1) Dužnik može novčanu obvezu ispuniti prije roka.
- (2) Ništavna je odredba ugovora kojom se dužnik odriče toga prava.
- (3) U slučaju ispunjenja novčane obveze prije roka dužnik ima pravo od iznosa duga odbiti iznos kamate za vrijeme od dana isplate do dospjelosti obveze samo ako je na to ovlašten ugovorom ili to proizlazi iz običaja.

Odsjek 2. Ugovorna kamata

Članak 447.
(Stopa ugovorne kamate)

- (1) Ugovorne strane slobodno određuju stopu ugovorne kamate.
- (2) Ako je kamata ugovorenata, ali nije određena njezina stopa, važi stopa zatezne kamate.

Članak 448.
(Kamata na kamatu)

- (1) Ništavna je odredba ugovora kojom se predviđa da će na kamatu, kada dospije za isplatu, početi teći kamata ako ne bude isplaćena.
- (2) Može se unaprijed ugovoriti da će se stopa kamate povećati ako dužnik ne isplati dospjele kamate na vrijeme.

Članak 449.
(Kamata u nenovčanim obvezama)

Odredbe ovoga Zakona o ugovornoj kamati na odgovarajući način važe i za ostale obveze koje imaju za predmet stvari određene po rodu.

Odjeljak B. Obveze s više predmeta

Odsjek 1. Alternativne obveze

Članak 450.

(Pravo izbora)

Ako neka obveza ima dva ili više predmeta, ali je dužnik dužan dati samo jedan da bi se oslobođio obveze, pravo izbora, ako nije što drugo ugovorenog, pripada dužniku i obveza prestaje kad on preda predmet koji je izabrao.

Članak 451.

(Neopozivost i učinak izvršenog izbora)

- (1) Izbor je izvršen kad strana kojoj pripada pravo izbora obavijesti drugu stranu o tome što je izabrala i od tog trenutka izbor se više ne može mijenjati.
- (2) Izvršenjem izbora smatra se da je obveza od početka bila jednostavna i da je njezin predmet od početka bila izabrana stvar.

Članak 452.

(Trajanje prava izbora)

- (1) Dužnik ima pravo izbora sve dok u postupku prisilnog izvršenja jedna od dugovanih stvari ne bude potpuno ili djelomično predana vjerovniku po njegovu izboru.
- (2) Ako pravo izbora pripada vjerovniku, a on se ne izjasni o izboru u roku određenom za ispunjenje, dužnik ga može pozvati da izvrši izbor i za to mu odrediti primjeren rok, poslije čijeg isteka pravo izbora prelazi na dužnika.

Članak 453.

(Izbor povjeren trećoj osobi)

Ako izbor treba izvršiti neka treća osoba, a ona to ne učini, svaka strana može zahtijevati da izbor izvrši sud.

Članak 454.

(Ograničenje na preostali predmet)

Ako je jedan predmet obveze postao nemoguć uslijed nekog događaja za koji ne odgovara nijedna strana, obveza se ograničava na preostali predmet.

Članak 455.

(Ograničenje u slučaju odgovornosti jedne strane)

- (1) Kad je jedan predmet obveze postao nemoguć uslijed događaja za koji je odgovoran dužnik, obveza se ograničava na preostali predmet u slučaju da pravo izbora pripada njemu, a ako pravo izbora pripada vjerovniku, on može po svom izboru tražiti preostali predmet ili naknadu štete.
- (2) Kad je jedan predmet obveze postao nemoguć uslijed događaja za koji je odgovoran vjerovnik, dužnikova obveza prestaje, ali u slučaju da njemu pripada pravo izbora, on može tražiti naknadu štete i izvršiti svoju obvezu preostalim predmetom, a ako pravo izbora ima vjerovnik, on može dati naknadu štete i tražiti preostali predmet.

Odsjek 2. Fakultativne obveze i fakultativne tražbine

I. Fakultativne obveze

Članak 456.

(Ovlaštenje dužnika u fakultativnoj obvezi)

Dužnik čija obveza ima jedan predmet, ali mu je dopušteno da se oslobodi svoje obveze dajući neki drugi određeni predmet, može se koristiti tom mogućnošću sve dok vjerovnik u postupku prisilnog izvršenja ne dobije potpuno ili djelomično predmet obveze.

Članak 457.

(Ovlaštenja vjerovnika u fakultativnoj obvezi)

- (1) Vjerovnik u fakultativnoj obvezi može zahtijevati od dužnika samo predmet obveze, ali ne i drugi predmet kojim dužnik, ako hoće, može također ispuniti svoju obvezu.
- (2) Kad predmet obveze postane nemoguć uslijed događaja za koji dužnik ne odgovara, vjerovnik može tražiti samo naknadu štete, ali se dužnik može osloboditi obveze dajući predmet koji je ovlašten dati umjesto dugovanog predmeta.

II. Fakultativne tražbine

Članak 458.

(Pravila)

- (1) Kad je ugovorom ili zakonom predviđeno da vjerovnik može umjesto dugovanog predmeta zahtijevati od dužnika neki drugi određeni predmet, dužnik je dužan predati mu taj predmet ako vjerovnik to zahtijeva.
- (2) Za fakultativne tražbine, pored utvrđenog u stavku (1) ovoga članka, važe prema namjeri ugovaratelja i prema prilikama posla odgovarajuća pravila o fakultativnim i o alternativnim obvezama.

Odjeljak C. Obveza s više dužnika ili vjerovnika

Odsjek 1. Djeljive obveze

Članak 459.

(Djeljivost obveze)

Obveza je djeljiva ako se ono što se duguje može podijeliti i ispuniti u dijelovima koji imaju ista svojstva kao i cijela činidba i ako ono tom podjelom ne gubi ništa od svoje vrijednosti.

Članak 460.

(Djelomični dužnik)

- (1) Kod djeljive obveze više osoba, svaki dužnik je obvezan samo na svoj dio, ako iz zakona, ugovora ili iz odnosa između dužnika ne proizlazi što drugo (djelomični dužnik).

- (2) U slučaju sumnje glede veličine dugovanog dijela obveza se dijeli na jednake dijelove.

Članak 461.

(Djelomični vjerovnik)

- (1) Ako više osoba može zahtijevati neku djeljivu obvezu, svaki vjerovnik ima pravo samo na jedan dio, ako iz zakona, ugovora ili odnosa između vjerovnika ne proizlazi šta drugo (djelomični vjerovnik).
- (2) U slučaju sumnje glede veličine dijela tražbine svakom od vjerovnika pripada jednak dio tražbine.
- (3) Svojim dijelom u tražbini svaki vjerovnik može samostalno raspolagati, ako time ne vrijeđa obvezni odnos iz koje tražbine potječe.

Odsjek 2. Solidarne obveze

I. Solidarnost dužnika

Članak 462.

(Pretpostavka solidarnosti)

Kad ima više dužnika u nekoj djeljivoj obvezi nastaloj ugovorom između gospodarstvenika, oni odgovaraju vjerovniku solidarno, osim ako su ugovaratelji izričito isključili solidarnu odgovornost.

Članak 463.

(Sadržaj solidarnosti dužnika)

- (1) Svaki dužnik solidarne obveze odgovara vjerovniku za cijelu obvezu i vjerovnik može zahtijevati njezino ispunjenje od bilo kojeg solidarnog dužnika sve dok ne bude potpuno ispunjena, ali kad jedan dužnik ispuni obvezu, ona prestaje i svi se dužnici oslobađaju.
- (2) Od više solidarnih dužnika svaki može dugovati s drugim rokom ispunjenja, pod drugim uvjetima i uopće s različitim odstupanjima.

Članak 464.

(Zamjena ispunjenja solidarne obveze)

- (1) Svaki solidarni dužnik može se pozvati na prebijanje koje je izvršio njegov sudužnik.
- (2) Davanje umjesto ispunjenja, polog i prebijanje, koje kao ispunjenje obveze učini jedan od solidarnih dužnika, djeluju i za ostale dužnike.
- (3) Tražbinu jednog solidarnog dužnika ne mogu prebijati ostali solidarni dužnici.

Članak 465.

(Otpuštanje duga)

- (1) Otpuštanje duga izvršeno sporazumno s jednim solidarnim dužnikom oslobađa obveze i ostale dužnike.
- (2) Iznimno od stavka (1) ovoga članka, ako je otpuštanje imalo za svrhu da osloboди obveze samo dužnika s kojim je izvršeno, solidarna obveza smanjuje se za dio koji

prema međusobnim odnosima dužnika pada na njega, a ostali dužnici odgovaraju solidarno za ostatak obveze.

Članak 466.

(Obnova)

- (1) Obnovom koju je vjerovnik izvršio s jednim solidarnim dužnikom oslobađaju se ostali dužnici.
- (2) Iznimno od stavka (1) ovoga članka, ako su vjerovnik i dužnik obnovu ograničili na dio obveze koji dolazi na ovoga, obveza ostalih ne prestaje, nego se samo smanjuje za taj dio.

Članak 467.

(Nagodba)

Nagodba koju je sklopio jedan od solidarnih dužnika s vjerovnikom nema učinak prema ostalim dužnicima, ali oni imaju pravo prihvati tu nagodbu, ako ona nije ograničena na dužnika s kojim je sklopljena.

Članak 468.

(Sjedinjenje)

Kad se u jednoj osobi sjedini svojstvo vjerovnika i svojstvo dužnika iste solidarne obveze, obveza ostalih dužnika smanjuje se za iznos dijela koji na njega pada.

Članak 469.

(Zakašnjenje vjerovnika)

Kad vjerovnik dođe u zakašnjenje prema jednom solidarnom dužniku, on je u zakašnjenju i prema ostalim solidarnim dužnicima.

Članak 470.

(Zakašnjenje jednog dužnika i priznanje duga)

- (1) Zakašnjenje jednog solidarnog dužnika nema učinak prema ostalim dužnicima.
- (2) Pravilo iz stavka (1) primjenjuje se i na priznanje duga koje bi izvršio jedan od solidarnih dužnika.

Članak 471.

(Zastoj i prekid zastare i odricanje od zastare)

- (1) Ako zastara ne teče ili je prekinuta prema jednom dužniku, ona teče za ostale solidarne dužnike i može se navršiti, ali dužnik prema kojem obveza nije zastarjela i koji ju je morao ispuniti ima pravo zahtijevati od ostalih dužnika prema kojima je obveza zastarjela da mu naknade svaki svoj dio obveze.
- (2) Odricanje od navršene zastare nema učinka prema ostalim dužnicima.

Članak 472.

(Učinak činjenica vezanih za jednog solidarnog dužnika)

Činjenice koje su vezane za osobnost samo jednog od solidarnih dužnika ne djeluju prema ostalim solidarnim dužnicima, ako iz prirode obveznog odnosa ne proizlazi što

drugo. Ovo važi osobito za pravomoćnu presudu koju vjerovnik izdjeluje protiv jednog solidarnog dužnika.

Članak 473.

(**Pravo ispunitelja na naknadu – regres**)

- (1) Dužnik koji je ispunio obvezu ima pravo zahtijevati od svakog sudužnika da mu nadoknadi dio obveze koji pada na njega. Regres obuhvaća i primjerene troškove koje je dužnik imao radi namirenja vjerovnika.
- (2) Na pravilo iz stavka (1) nije od utjecaja okolnost što je vjerovnik nekog od sudužnika oslobođio duga ili mu je dug smanjio.
- (3) Dio koji pada na dužnika od koga se ne može dobiti naknada dijeli se razmjerno na sve dužnike.

Članak 474.

(**Podjela na jednake dijelove i iznimka**)

- (1) Ako nije što drugo ugovoren ili inače ne proizlazi iz pravnih odnosa sudionika u poslu, na svakog dužnika dolazi jednak dio duga.
- (2) Ako je solidarna obveza zaključena u isključivom interesu jednoga solidarnog dužnika, on je dužan naknaditi cijeli iznos obveze sudužniku koji je namirio vjerovnika.

Članak 475.

(**Ostale obveze u odnosu solidarnih dužnika**)

Ako iz međusobnog odnosa dužnika ne proizlazi suprotno, solidarni dužnici obvezni su sudjelovati u namirenju vjerovnika, a osobito na zahtjev sudužnika obvezu kod vjerovnika izmiriti u odgovarajućim dijelovima.

Članak 476.

(**Smanjenje obveze solidarnih dužnika kod naknade štete**)

Kada je prouzročenju štete nastale u istom štetnom događaju sudjelovalo više osoba tako da bi po prirodi stvari njihova odgovornost za štetu bila solidarna, a po odredbama zakona ili po sporazumu s vjerovnikom odgovornost nekog od njih bude smanjena ili isključena, solidarna obveza naknade štete se smanjuje za udio koji bi u regresnom obračunu između dužnika konačno teretio privilegiranog dužnika, ako razlozi isključenja odnosno smanjenja njegove obveze ne bi upućivali na drukčije rješenje.

II. Solidarnost vjerovnika

Članak 477.

(**Solidarnost se ne pretpostavlja**)

Kad na vjerovnikovoj strani ima više osoba, između njih postoji solidarnost samo ako je ugovorenja ili zakonom određena.

Članak 478.
(Sadržaj solidarnosti)

- (1) Svaki solidarni vjerovnik ima pravo zahtijevati od dužnika ispunjenje cijele obveze, ali kad jedan od njih bude namiren, obveza prestaje i prema ostalim vjerovnicima.
- (2) Dužnik može ispuniti obvezu vjerovniku kojega sam izabere, sve dok neki vjerovnik ne zatraži ispunjenje.

Članak 479.
(Zamjena ispunjenja kod solidarnih vjerovnika)

Davanje umjesto ispunjenja i polog djeluju prema svim solidarnim vjerovnicima.

Članak 480.
(Prebijanje)

- (1) Dužnik može izvršiti prebijanje svoje obveze s tražbinom koju ima prema vjerovniku koji mu zahtijeva ispunjenje.
- (2) Prebijanje s tražbinom koju ima prema nekom drugom vjerovniku dužnik može izvršiti samo do visine dijela solidarne tražbine koja pripada tom vjerovniku.

Članak 481.
(Otpust duga i obnova)

Otpustom duga i obnovom između dužnika i jednog vjerovnika smanjuje se solidarna obveza za onoliko koliko iznosi dio tražbine toga vjerovnika.

Član 482.
(Nagodba)

Nagodba koju je zaključio jedan od solidarnih vjerovnika s dužnikom nema učinak prema ostalim vjerovnicima, ali oni imaju pravo prihvati tu nagodbu, osim kad se ona odnosi samo na dio tražbine vjerovnika s kojim je sklopljena.

Član 483.
(Sjedinjenje)

Kad se u osobi jednoga solidarnog vjerovnika sjedini i svojstvo dužnika, svaki od ostalih solidarnih vjerovnika može od njega zahtijevati samo svoj dio tražbine.

Članak 484.
(Zakašnjenje)

- (1) Kad dužnik dođe u zakašnjenje prema jednom solidarnom vjerovniku, on je u zakašnjenju i prema ostalim vjerovnicima.
- (2) Zakašnjenje jednoga solidarnog vjerovnika djeluje i prema ostalim vjerovnicima.

Članak 485.
(Priznanje duga)

Priznanje duga učinjeno jednom vjerovniku koristi svim vjerovnicima.

Članak 486. (Zastara)

- (1) Ako jedan vjerovnik prekine zastaru ili ako prema njemu ne teče zastarjevanje, to ne koristi ostalim vjerovnicima i prema njima zastarjevanje teče i dalje.
- (2) Odricanje od zastare izvršeno prema jednom vjerovniku koristi i ostalim vjerovnicima.

Članak 487.

(Djelovanje činjenica vezanih za jednog solidarnog vjerovnika)

Činjenice koje su vezane za osobnost samo jednog od solidarnih vjerovnika ne djeluju prema ostalim solidarnim vjerovnicima, ako iz naravi obveznoga odnosa ne proizlazi što drugo.

Članak 488.

(Odnosi između vjerovnika nakon ispunjenja)

- (1) Svaki solidarni vjerovnik ima pravo zahtijevati od vjerovnika koji je primio ispunjenje od dužnika da mu predlaže dio koji mu pripada.
- (2) Ako iz odnosa među vjerovnicima ne proistječe što drugo, svakom solidarnom vjerovniku pripada jednak dio.

Odsjek 3. Nedjeljive obveze

Članak 489.

(Nedjeljive obveze)

- (1) Za nedjeljive obveze u kojima ima više dužnika na odgovarajući se način primjenjuju propisi o solidarnim obvezama.
- (2) Kad u nedjeljivoj obvezi ima više vjerovnika među kojima nije ni ugovorena ni zakonom utvrđena solidarnost, jedan vjerovnik može zahtijevati da dužnik ispunji njemu samo ako je ovlašten od ostalih vjerovnika da primi ispunjenje, a inače svaki vjerovnik može zahtijevati od dužnika da obvezu ispunji svim vjerovnicima zajedno ili da je položi sudu.

Članak 490.

(Zajednički dužnici)

Ako više osoba duguju jednu činidbu koja se može izvršiti samo zajedno od svih (zajednička obveza), svi dužnici su zajedno obvezni na zajedničku radnju. Oni će biti zajednički tuženi i može se samo iz jednog izvršnog naslova usmijerenom protiv svih provesti izvršenje.

Članak 491.

(Zajednički vjerovnici)

- (1) Ako više osoba mogu zahtijevati ispunjenje nedjeljive obveze, dužnik može, ako to nisu solidarni vjerovnici, samo prema svima zajedno izvršiti obvezu, a svaki vjerovnik zahtijevati ispunjenje obveze samo prema svima.

- (2) Svaki vjerovnik može zahtijevati da dužnik dugovanu stvar položi za sve vjerovnike ili, ako ta stvar nije pogodna za polaganje, pred na čuvanje trećoj osobi koju odredi sud.
- (3) Druge činjenice koje su vezane samo za osobnost jednog od vjerovnika ne djeluju prema ostalim vjerovnicima.

GLAVA VI. PROMJENA VJEROVNIKA ILI DUŽNIKA

Odjeljak A. Ustupanje tražbine ugovorom (cesija)

Odsjek 1. Opće odredbe

Članak 492.

(Tražbine koje se mogu prenijeti ugovorom)

- (1) Vjerovnik može ugovorom zaključenim s trećim na trećeg prenijeti svoju tražbinu, osim one čiji je prijenos zabranjen zakonom ili koja je vezana za osobnost vjerovnika, ili koja se po svojoj naravi protivi prenošenju na drugoga.
- (2) Ugovor o ustupanju nema učinak prema dužniku ako su on i vjerovnik ugovorili da ovaj neće moći prenijeti tražbinu na drugoga ili da je neće moći prenijeti bez dužnikova pristanka.

Članak 493.

(Obavještavanje dužnika)

- (1) Za prijenos tražbine nije potreban pristanak dužnika, ali je ustupitelj dužan obavijestiti dužnika o izvršenom ustupanju.
- (2) Ispunjeno izvršeno ustupitelju prije obavijesti o ustupanju pravovaljano je i oslobađa dužnika obveze, ali samo ako nije znao za ustupanje, inače obveza ostaje i on ju je dužan ispuniti novom vjerovniku.

Članak 494.

(Višestruko ustupanje)

Ako je vjerovnik ustupio istu tražbinu raznim osobama, tražbina pripada novom vjerovniku o kome je prijašnji vjerovnik prvo obavijestio dužnika, odnosno koji se prvi javio dužniku.

Članak 495.

(Odgovornost za postojanje tražbine)

Kad je ustupanje izvršeno ugovorom s naknadom, prijašnji vjerovnik odgovara za postojanje tražbine u trenutku kad je izvršeno ustupanje.

Članak 496.

(Odgovornost za naplativost)

- (1) Prijašnji vjerovnik odgovara za naplativost ustupljene tražbine ako je to bilo ugovorenno, ali samo do visine onoga što je primio od novog vjerovnika, te za naplativost kamata, troškova ustupanja i troškova postupka protiv dužnika.

- (2) Veća odgovornost savjesnog prijašnjeg vjerovnika ne može se ugovoriti.

Odsjek 2. Pravne posljedice promjene vjerovnika uslijed ustupanja

Članak 497.

(Sporedna prava)

- (1) S tražbinom prelaze na novog vjerovnika sporedna prava, kao što su pravo prvenstvene naplate, hipoteke, zalog, prava iz ugovora s jamcem, prava na kamatu, ugovornu kaznu i sl.
- (2) Osim navedenoga u stavku (1) ovoga članka novi vjerovnik ima zahtjev na prijenos neakcesornih osiguranja danih za tražbinu.
- (3) Prijašnji vjerovnik može predati založenu stvar novom vjerovniku samo ako zalogodavac pristane na to, inače ona ostaje kod prijašnjeg vjerovnika da je čuva za račun novog vjerovnika.
- (4) Smatra se da su dospjele, a neisplaćene kamate ustupljene s glavnom tražbinom. U slučaju prijelaza glavne tražbine po sili zakona, sticatelj glavne tražbine stječe pravo na ugovorene kamate samo ako se one odnose na period nakon prijelaza.

Članak 498.

(Predaja isprave o tražbini i davanje obavijesti)

- (1) Prijašnji vjerovnik dužan je predati novom vjerovniku obveznicu ili drugu ispravu o tražbini, ako ih ima, te druge dokaze o ustupljenoj tražbini i sporednim pravima. On će novom vjerovniku dati neophodne informacije radi ostvarivanja tražbine ili sporednih prava.
- (2) Ako je prijašnji vjerovnik prenio na novog vjerovnika samo jedan dio tražbine, on je dužan predati mu ovjeren prijepis obveznice ili koje druge isprave kojom se dokazuje postojanje ustupljene tražbine.
- (3) Prijašnji vjerovnik dužan je izdati novom vjerovniku, na njegov zahtjev i o njegovu trošku, ovjerenu potvrdu o ustupanju.
- (4) U slučaju prijelaza neke tražbine s kojom je povezana hipoteka, prijašnji vjerovnik je na traženje obvezan sudjelovati u upisu prijenosa tražbine u javne registre.

Članak 499.

(Odnos vjerovnika i dužnika)

- (1) Novi vjerovnik ima prema dužniku ista prava koja je prijašnji vjerovnik imao prema dužniku do ustupanja.
- (2) Dužnik može istaknuti novom vjerovniku, osim prigovora koje ima prema njemu, i one prigovore koje je mogao istaknuti prijašnjem vjerovniku do trenutka kad je saznao za ustupanje.

Odsjek 3. Posebni slučajevi ustupanja tražbine

Članak 500.

(Ustupanje umjesto ispunjenja ili radi naplate)

- (1) Kad dužnik umjesto ispunjenja svoje obveze ustupi vjerovniku svoju tražbinu ili jedan njezin dio, sklapanjem ugovora o ustupanju dužnikova obveza se gasi do iznosa ustupljene tražbine.
- (2) Kad dužnik ustupi svome vjerovniku svoju tražbinu samo radi naplate, njegova se obveza gasi, odnosno smanjuje tek kad vjerovnik naplati ustupljenu tražbinu.
- (3) U slučajevima iz stavka (1) i (2) ovoga članka novi vjerovnik dužan je predati prijašnjem vjerovniku sve što je naplatio preko iznosa svoje tražbine prema prijašnjem vjerovniku.
- (4) U slučaju ustupanja radi naplate dužnik ustupljene tražbine može ispuniti svoju obvezu i prema prijašnjem vjerovniku, čak i kad je obaviješten o ustupanju.

Članak 501 .

(Ustupanje radi osiguranja)

Kad je ustupanje izvršeno radi osiguranja tražbine novog vjerovnika prema prijašnjem vjerovniku, novi vjerovnik je dužan brinuti se s pažnjom dobrog gospodarstvenika, odnosno dobrog domaćina o naplati ustupljene tražbine i nakon izvršene naplate, pošto zadrži koliko je potrebno za namirenje vlastite tražbine prema prijašnjem vjerovniku, ovome predati višak.

Odsjek 4. Shodna primjena propisa

Članak 502.

(Prijenos drugih prava)

Propisi o ustupanju tražbine shodno se primjenjuju i na zakonsko i sudske ustupanje tražbine, kao i na prijenos ostalih samostalnih prava, ako zakon ne propisuje što drugo.

Odjeljak B. Promjena dužnika

Odsjek 1. Preuzimanje duga

I. Opće odredbe

Članak 503.

(Ugovor o preuzimanju duga)

- (1) Dug se preuzima ugovorom između dužnika i preuzimatelja, na koji je pristao vjerovnik.
- (2) O sklopljenom ugovoru može vjerovnika izvijestiti svaki od njih, i svakome od njih može vjerovnik priopćiti svoj pristanak na preuzimanje duga.
- (3) Smatra se da je vjerovnik dao svoj pristanak ako je bez rezerve primio neko ispunjenje od preuzimatelja, koje je preuzimatelj učinio u svoje ime.

- (4) Ugovoratelji, a i svaki od njih napose, mogu pozvati vjerovnika da se u određenom roku očituje pristaje li na preuzimanje duga, pa ako se vjerovnik u određenom roku ne očituje, smatra se da nije dao svoj pristanak.
- (5) Ugovor o preuzimanju duga ima učinak ugovora o preuzimanju ispunjenja sve dok vjerovnik ne bude dao svoj pristanak na ugovor o preuzimanju duga, kao i ako on odbije dati pristanak.

Članak 504.

(Slučaj kad je dug osiguran hipotekom)

- (1) Kad je prilikom otuđenja neke nekretnine na kojoj postoji hipoteka ugovorenog između pribavitelja i otuđitelja da će pribavitelj preuzeti dug prema hipotekarnom vjerovniku, smatra se da je hipotekarni vjerovnik dao pristanak na ugovor o preuzimanju duga, ako ga na pisani poziv otuđitelja nije odbio u roku od tri (3) mjeseca od primitka poziva.
- (2) U pisanom pozivu vjerovniku mora se skrenuti pozornost na ovu posljedicu, inače će se smatrati da poziv nije upućen.

II. Učinak ugovora o preuzimanja duga

Članak 505.

(Promjena dužnika)

- (1) Preuzimanjem duga preuzimatelj stupa na mjesto prijašnjeg dužnika, a ovaj se oslobođa obveze.
- (2) Ako je u vrijeme vjerovnikova pristanka na ugovor o preuzimanju duga preuzimatelj bio prezadužen, a vjerovnik to nije znao niti je morao znati, prijašnji dužnik ne oslobođa se obveze, a ugovor o preuzimanju duga ima učinak ugovora o pristupanju dugu.
- (3) Pretpostavlja se da vjerovnik u vrijeme davanja pristanka na preuzimanje duga nije znao da je preuzimatelj duga prezadužen.
- (4) Između preuzimatelja i vjerovnika postoji ista obveza koja je do tada postojala između prijašnjeg dužnika i vjerovnika.

Članak 506.

(Sporedna prava)

- (1) Sporedna prava koja su do ustupanja duga postojala uz tražbinu ostaju i dalje, ali jamstva te zalozi koje su dale treće osobe prestaju ako jamci i zalogodavci ne pristanu da odgovaraju i za novog dužnika.
- (2) Ako nije što drugo ugovorenno, preuzimatelj ne odgovara za nenaplaćene kamate koje su dospjele do preuzimanja.

Članak 507.

(Prigovori)

- (1) Preuzimatelj može istaći vjerovniku sve prigovore koji proistječu iz pravnoga odnosa između prijašnjeg dužnika i vjerovnika iz koga potječe preuzeti dug, kao i prigovore koje preuzimatelj ima prema vjerovniku.

- (2) Preuzimatelj ne može istaći vjerovniku prigovore koji potječu iz njegova pravnog odnosa s prijašnjim dužnikom, a koji odnos je bio temelj preuzimanja.

Odsjek 2. Pristupanje dugu

Članak 508.

(Ugovor o pristupanju dugu)

Ugovorom između vjerovnika i trećega, kojim se ovaj obvezuje vjerovniku da će ispuniti njegovu tražbinu od dužnika, treći stupa u obvezu pored dužnika.

Članak 509.

(Pristupanje dugu u slučaju primanja neke imovinske cjeline)

- (1) Osoba na koju pređe na temelju ugovora neka imovinska cjelina fizičke odnosno pravne osobe, ili jedan dio te cjeline, odgovara za dugove koji se odnose na tu cjelinu, odnosno na njezin dio, pored dotadašnjeg imatelja i solidarno s njim, ali samo do vrijednosti njezine aktive.
- (2) Nema pravni učinak prema vjerovnicima odredba ugovora kojom bi se isključivala ili ograničavala odgovornost utvrđena u stavku (1) ovoga članka.

Odsjek 3. Preuzimanje ispunjenja

Članak 510.

(Preuzimanje ispunjenja)

- (1) Preuzimanje ispunjenja vrši se ugovorom između dužnika i nekog trećeg kojim se ovaj obvezuje ispuniti njegovu obvezu prema njegovu vjerovniku.
- (2) On odgovara dužniku ako pravodobno ne ispuni obvezu vjerovniku te ovaj zatraži ispunjenje od dužnika.
- (3) Preuzimatelj ispunjenja ne preuzima taj dug, niti pristupa dugu i vjerovnik nema nikakvo pravo prema njemu.

DIO DRUGI – POJEDINI UGOVORNI OBVEZNI ODNOSI

GLAVA I. UGOVOR O PRODAJI

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 511.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o prodaji obvezuje se prodavatelj da prenese na kupca pravo vlasništva na prodanoj stvari i da mu je u tu svrhu pred, a kupac se obvezuje da plati cijenu u novcu i preuzme stvar.
- (2) Prodavatelj nekog drugog prava obvezuje se da kupcu pribavi prodano pravo, a kad vršenje tog prava zahtijeva posjed stvari, da mu i preda stvar.

Članak 512.

(Oblik prodaje nepokretnosti)

Ugovor o prodaji nepokretnih stvari mora biti sklopljen u pisanom obliku, a potpisi ugovornih strana moraju biti ovjereni od strane nadležnoga tijela.

Članak 513.

(Rizik)

- (1) Do predaje stvari kupcu rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi prodavatelj, a s predajom stvari rizik prelazi na kupca.
- (2) Rizik ne prelazi na kupca ako je on zbog nekog nedostatka predane stvari raskinuo ugovor ili tražio zamjenu stvari.
- (3) Kada je prodavatelj gospodarstvenik, a kupac potrošač, ne može se na štetu kupca odstupati od odredaba stavaka (1) i (2) ovoga članka.

Članak 514.

(Prijevod rizika u slučaju kupčeva zakašnjenja)

- (1) Ako predaja stvari nije izvršena zbog kupčeva zakašnjenja, rizik prelazi na kupca u trenutku kad je došao u zakašnjenje.
- (2) Kad su predmet ugovora stvari određene po rodu, rizik prelazi na kupca u zakašnjenju ako je prodavatelj izdvojio stvari očito namijenjene za izvršenje predaje i o tomu odaslao obavijest kupcu.
- (3) Kad su stvari određene po rodu takve prirode da prodavatelj ne može izdvojiti jedan njihov dio, dosta je da je prodavatelj izvršio sve radnje koje su potrebne da bi kupac mogao preuzeti stvari i da je o tome obavijestio kupca.

Odjeljak B. Elementi ugovora o prodaji

Odsjek 1. Stvar

Članak 515.

(Opće pravilo)

- (1) Stvar koja je predmet ugovora mora biti u prometu, te je ništavan ugovor o prodaji stvari koja je izvan prometa.
- (2) Za prodaju stvari čiji je promet ograničen važe posebni propisi.

(3) Prodaja se može odnositi i na buduću stvar.

Članak 516.

(Propast stvari prije sklapanja ugovora)

- (1) Ugovor o prodaji nema pravni učinak ako je u trenutku njegova sklapanja stvar koja je predmet ugovora bila propala.
- (2) Ako je u trenutku sklapanja ugovora stvar bila samo djelomično propala, kupac može raskinuti ugovor ili ostati pri njemu uz razmjerno sniženje cijene.
- (3) Ugovor će ostati na snazi i kupac će imati samo pravo na sniženje cijene ako djelomična propast ne smeta postizanju svrhe ugovora, ili ako za određenu stvar postoji takav običaj u pravnom prometu.

Članak 517.

(Prodaja tuđe stvari)

Prodaja tuđe stvari obvezuje ugovaratelje, ali kupac koji nije znao ili nije morao znati da je stvar tuđa može, ako se uslijed toga ne može ostvariti svrha ugovora, raskinuti ugovor i tražiti naknadu štete.

Članak 518.

(Prodaja spornog prava)

- (1) Sporno pravo može biti predmet ugovora o prodaji.
- (2) Ništavan je ugovor kojim bi odvjetnik ili koji drugi nalogoprimac kupio sporno pravo čije mu je ostvarivanje povjereno, ili ugovorio za sebe udio u podjeli iznosa dosuđenog njegovu nalogodavcu.

Odsjek 2. Cijena

Članak 519.

(Slučaj kad cijena nije određena)

- (1) Ako ugovorom o prodaji cijena nije određena, a ni ugovor ne sadrži dovoljno podataka pomoću kojih bi se ona mogla odrediti, ugovor nema pravni učinak.
- (2) Kad ugovorom o prodaji u gospodarstvu cijena nije određena, niti u njemu ima dovoljno podataka s pomoću kojih bi se ona mogla odrediti, kupac je dužan platiti cijenu koju je prodavatelj redovito naplaćivao u vrijeme sklapanja ugovora, a kad ove nema, razumnu cijenu.
- (3) Razumnom cijenom smatra se tekuća cijena u vrijeme sklapanja ugovora, a ako se ona ne može utvrditi, onda cijena koju utvrđuje sud prema okolnostima slučaja.

Članak 520.

(Propisana cijena)

Kad je ugovorena veća cijena od one koju je za određenu vrstu stvari propisalo nadležno tijelo, kupac duguje samo iznos propisane cijene, a ako je već isplatio ugovorenu cijenu, ima pravo zahtijevati povrat razlike.

Članak 521.

(Ugovorena tekuća cijena)

- (1) Kad je ugovorena tekuća cijena, kupac duguje cijenu utvrđenu službenom evidencijom na tržištu mjesta prodavatelja u vrijeme kad je trebalo uslijediti ispunjenje.
- (2) Ako evidencije iz stavka (1) ovoga članka nema, tekuća cijena se određuje na temelju elemenata s pomoću kojih se prema običajima tržišta utvrđuje cijena.

Članak 522.

(Određivanje cijene povjereno trećem)

Ako treća osoba kojoj je povjereno određivanje cijene neće ili je ne može odrediti, a ugovaratelji se ne slože naknadno o određivanju cijene niti ugovor raskinu, smatrat će se da je ugovorena razumna cijena.

Članak 523.

(Određivanje cijene ostavljeno jednom ugovaratelju)

Odredba ugovora kojom se određivanje cijene ostavlja na volju jednom ugovaratelju smatra se kao da nije ni ugovorena i tada kupac duguje cijenu kao u slučaju kad cijena nije određena.

Odjeljak C. Obveze prodavatelja

Odsjek 1. Predaja stvari

I O predaji uopće

Članak 524.

(Vrijeme i mjesto predaje)

- (1) Prodavatelj je dužan predati stvar kupcu u vrijeme i na mjestu predviđenom ugovorom.
- (2) Prodavatelj je izvršio obvezu predaje kupcu, u pravilu, kad mu stvar uruči ili kad predla ispravu kojom se stvar može preuzeti.

Članak 525.

(Predmet predaje)

- (1) Ako nije što drugo ugovoren ili ne proizlazi iz naravi posla, prodavatelj je dužan predati stvar kupcu u ispravnom stanju, zajedno s njezinim pripadcima.
- (2) Plodovi i druge koristi od stvari pripadaju kupcu od dana kad je prodavatelj bio dužan da mu ih predla.

Članak 526.

(Ugovorena predaja u tijeku stanovitog vremenskog perioda)

Kad je ugovorenod da predaja stvari bude izvršena u tijeku stanovitog vremenskog perioda, a nije određeno koja će strana imati pravo odrediti nadnevak predaje u granicama tog perioda, to pravo pripada prodavatelju, osim kad iz okolnosti slučaja proizlazi da je određivanje nadnevka predaje ostavljeno kupcu.

Članak 527.

(Nadnevak predaje nije ugovorom određen)

Kad nadnevak predaje stvari kupcu nije određen, prodavatelj je dužan izvršiti predaju u razumnom roku nakon sklapanja ugovora, s obzirom na narav stvari i na ostale okolnosti.

Članak 528.

(Mjesto predaje nije ugovorom određeno)

- (1) Kad mjesto predaje nije određeno ugovorom, stvar se predaje u mjestu u kojem je prodavatelj u trenutku sklapanja ugovora imao svoje prebivalište ili, u nedostatku ovoga, svoje boravište, a ako je prodavatelj sklopio ugovor u obavljanju svoje redovite gospodarske djelatnosti, onda u mjestu njegova sjedišta.
- (2) Ako je u trenutku sklapanja ugovora ugovarateljima bilo poznato gdje se stvar nalazi, odnosno gdje treba da bude izrađena, predaja se obavlja u tom mjestu.

Članak 529.

(Predaja prijevozniku)

- (1) U slučaju kad je prema ugovoru potrebno izvršiti prijevoz, a ugovorom nije određeno mjesto ispunjenja, predaja je izvršena uručenjem stvari prijevozniku ili osobi koja organizira otpremu.
- (2) Odredba stavka (1) ovoga članka ne primjenjuje se kada je prodavatelj gospodarstvenik, a kupac potrošač.

Članak 530.

(Organiziranje prijevoza)

Ako je prodavatelj dužan poslati stvar kupcu, mora sklopiti na uobičajen način i pod uobičajenim uvjetima ugovore potrebne za izvršenje prijevoza do određenog mesta.

Članak 531.

(Troškovi)

Troškove predaje, a i troškove koji prethode predaji, snosi prodavatelj, a troškove odnošenja stvari i sve ostale troškove poslije predaje snosi kupac, ako nije što drugo ugovorenod.

II. Istodobna predaja stvari i isplata cijene

Članak 532.

(Odgadanje predaje do isplate cijene)

Ako nije što drugo ugovoreno ili uobičajeno, prodavatelj nije dužan predati stvar ako mu kupac ne isplati cijenu istodobno ili nije spremna to istodobno učiniti, ali kupac nije dužan isplatiti cijenu prije nego što je imao mogućnost pregledati stvar.

Članak 533.

(Odgađanje predaje u slučaju prijevoza stvari)

- (1) Kad se predaja stvari ostvaruje uručenjem prijevozniku, prodavatelj može odgoditi odašiljanje stvari do isplate cijene, ili poslati stvar tako da zadrži pravo raspolažanja njome za vrijeme prijevoza.
- (2) Ako je zadržao pravo raspolažanja stvari za vrijeme prijevoza, prodavatelj može zahtijevati da stvar ne bude predana kupcu u određenom mjestu dok ne isplati cijenu, a kupac nije dužan isplatiti cijenu prije nego što je imao mogućnost pregledati stvar.
- (3) Kad ugovor predviđa plaćanje uz predaju odgovarajuće isprave, kupac nema pravo odbiti isplatu cijene zbog toga što nije imao mogućnost pregledati stvar.

Članak 534.

(Sprječavanje izručenja odaslane stvari)

- (1) Ako se nakon odašiljanja stvari kupcu pokaže da su njegove materijalne prilike takve da se osnovano može posumnjati da će on moći isplatiti cijenu, prodavatelj može spriječiti izručenje stvari kupcu čak i kad ovaj već ima u rukama ispravu koja ga ovlašćuje da zahtijeva izručenje stvari.
- (2) Prodavatelj ne može spriječiti izručenje ako ga zahtijeva neka treća osoba koja je uredan imatelj isprave koja je ovlašćuje da zahtijeva izručenje stvari, osim ako isprava sadrži rezerve glede učinka prijenosa, ili ako prodavatelj dokaže da je imatelj isprave kad ju je pribavljao postupio svjesno na štetu prodavatelja.

Odsjek 2. Odgovornost za materijalne nedostatke

I. O materijalnim nedostacima uopće

Članak 535.

(Materijalni nedostaci za koje prodavatelj odgovara)

- (1) Prodavatelj odgovara za materijalne nedostatke stvari koje je ona imala u trenutku prijelaza rizika na kupca, bez obzira na to je li mu to bilo poznato.
- (2) Prodavatelj odgovara i za one materijalne nedostatke koji se pojave nakon prijelaza rizika na kupca ako su posljedica uzroka koji je postojao prije toga.
- (3) Neznatan materijalni nedostatak ne uzima se u obzir.

Članak 536.

(Postojanje materijalnih nedostataka)

- (1) Nedostatak postoji:
  - a. ako stvar nema potrebna svojstva za svoju redovitu uporabu ili za promet,

- b. ako stvar nema potrebna svojstva za naročitu uporabu za koju je kupac nabavlja, a koja je bila poznata prodavatelju ili mu je morala biti poznata,
  - c. ako stvar nema svojstva i odlike koje su izričito ili prešutno ugovorene, odnosno propisane,
  - d. ako kupljena stvar nema osobine koje kupac prema javnim izjavama prodavatelja ili proizvođača, a naročito u reklamama ili kod označavanja u svezi s konkretnim svojstvima stvari može očekivati, osim ako prodavatelj nije znao niti morao znati za tu izjavu, ako je u trenutku sklapanja ugovora ona bila izmijenjena ili ako nije mogla utjecati na odluku o kupovini,
  - e. kad je prodavatelj predao stvar koja nije jednaka uzorku ili modelu, osim ako su uzorak ili model pokazani samo radi obavijesti.
- (2) Materijalni nedostatak postoji i kada je ugovorena montaža nestručno izvršena od strane prodavatelja ili njegova pomoćnika u ispunjenju. Materijalni nedostatak kod stvari predviđene za montažu postoji i ako je uputa za montažu manjkava, osim ako je stvar i pored toga pravilno montirana.
- (3) Materijalni nedostatak postoji i kada je prodavatelj predao kupcu neku drugu stvar, osim ako bi ugovorne strane isporuku te stvari smatrala ispunjenjem.

Članak 537. (Prepostavka postojanja nedostatka)

Ako se prilikom prodaje od strane gospodarstvenika potrošaču u roku od šest mjeseci nakon prijelaza rizika pokaže neki materijalni nedostatak, smatra se da je stvar već prilikom prijelaza rizika bila s nedostatkom, osim ako ova prepostavka nije spojiva s vrstom robe ili vrstom nedostatka.

Članak 538. (Nedostaci za koje prodavatelj ne odgovara)

- (1) Prodavatelj ne odgovara za nedostatke iz točaka 1. i 3. stavka (1) članka 563. ovog Zakona, ako su u trenutku sklapanja ugovora bili poznati kupcu ili mu nisu mogli ostati nepoznati.
- (2) Smatra se da nisu mogli ostati nepoznati kupcu oni nedostaci koje bi brižljiva osoba s prosječnim znanjem i iskustvom osobe istog zanimanja i struke kao kupac mogla lako opaziti pri uobičajenom pregledu stvari.
- (3) Prodavatelj odgovara i za nedostatke koje je kupac mogao lako opaziti ako je izjavio da stvar nema nikakve nedostatke ili da stvar ima određena svojstva ili odlike.

Članak 539. (Pregled stvari i vidljivi nedostaci)

- (1) Kupac je dužan primljenu stvar na uobičajeni način pregledati ili je dati na pregled, čim je to prema redovitom tijeku stvari moguće, i o vidljivim nedostacima obavijestiti prodavatelja u roku od dva mjeseca, a kod ugovora u gospodarstvu bez odgađanja, inače gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada.
- (2) Kad je pregled izvršen u nazočnosti obiju strana, kupac je dužan svoje primjedbe zbog vidljivih nedostataka priopćiti prodavatelju odmah, inaču gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada.

- (3) Ako je kupac otpremio stvar dalje bez pretovara, a prodavatelju je pri sklapanju ugovora bila poznata ili morala biti poznata mogućnost takve daljnje otpreme, pregled stvari može biti odložen do njezina prispjeća u novo odredišno mjesto, i u tom slučaju kupac je dužan prodavatelja obavijestiti o nedostacima čim je po redovitom tijeku stvari mogao za njih doznati od svojih klijenata.

Članak 540. (Skriveni nedostaci)

- (1) Kad se nakon primitka stvari od strane kupca pokaže da stvar ima neki nedostatak koji se nije mogao otkriti uobičajenim pregledom prilikom preuzimanja stvari (skriveni nedostatak), kupac je dužan, pod prijetnjom gubitka prava, o tom nedostatku obavijestiti prodavatelja u roku od dva mjeseca računajući od dana kad je nedostatak otkrio, a kod ugovora u gospodarstvu bez odgađanja.
- (2) Prodavatelj ne odgovara za nedostatke koji se pokažu nakon što proteknu dvije godine od prodaje stvari, osim kad je ugovorom određen duži rok. Kod ugovora u gospodarstvu ovaj rok iznosi šest mjeseci.

Članak 541. (Rokovi u slučaju opravke, zamjene i sl.)

Kad je zbog nekog nedostatka došlo do opravke stvari, isporuke druge stvari, zamjene dijelova i slično, rokovi iz članaka 539. i 540. ovog Zakona počinju teći od predaje popravljene stvari, predaje druge stvari, izvršene zamjene dijelova i slično.

Članak 542. (Obavijest o nedostatku)

- (1) U obavijesti o nedostatku stvari kupac je dužan bliže opisati nedostatak i pozvati prodavatelja da pregleda stvar.
- (2) Ako obavijest o nedostatku koju je kupac pravodobno poslao prodavatelju preporučenim pismom, brzovojom ili na neki drugi pouzdan način, zakasni ili uopće ne stigne prodavatelju smatra se da je kupac izvršio svoju obvezu da obavijesti prodavatelja.

Članak 543. (Značaj činjenice da je prodavatelj znao za nedostatak)

Kupac ne gubi pravo da se pozove na neki nedostatak i kad nije izvršio svoju obvezu da stvar pregleda bez odlaganja, ili obvezu da u određenom roku obavijesti prodavatelja o postojanju nedostatka, a i kad se nedostatak pokazao tek nakon proteka dvije godine, odnosno kod ugovora u gospodarstvu šest mjeseci od predaje stvari, ako je taj nedostatak bio poznat prodavatelju ili mu nije mogao ostati nepoznat.

Članak 544. (Ugovorno ograničenje ili isključenje prodavateljeve odgovornosti za materijalne nedostatke)

- (1) Ugovaratelji mogu ograničiti ili sasvim isključiti prodavateljevu odgovornost za materijalne nedostatke stvari.
- (2) Odredba ugovora o ograničenju ili isključenju odgovornosti za nedostatke stvari ništavna je ako je nedostatak bio poznat prodavatelju, a on o njemu nije obavijestio kupca, kao i kad je prodavatelj nametnuo tu odredbu koristeći se monopolskim položajem.
- (3) Kupac koji se odrekao prava na raskid ugovora zbog nedostatka stvari zadržava ostala prava zbog tih nedostataka.
- (4) Ako je prodavatelj gospodarstvenik, a kupac potrošač, odredba stavka (1) ovoga članka se ne primjenjuje.

Članak 545.

(Prisilna javna prodaja)

Imatelj čija je stvar prodana na prisilnoj javnoj prodaji ne odgovara za nedostatke stvari.

II. Prava kupca

Članak 546.

(Ispunjene, snižene cijene, raskid ugovora, naknada štete)

- (1) Kupac koji je pravodobno i uredno obavijestio prodavatelja o nedostatku može:
  - a. zahtijevati od prodavatelja da nedostatak ukloni ili da mu preda drugu stvar bez nedostatka (ispunjene ugovora),
  - b. zahtijevati sniženje cijene ili
  - c. izjaviti da raskida ugovor.
- (2) U svakom od slučajeva iz stavka (1) ovoga članka kupac ima pravo i na naknadu štete.
- (3) Osim prava utvrđenih u stavku (1) i (2) ovoga članka i neovisno o istima, prodavatelj odgovara kupcu i za štetu koju je ovaj zbog nedostatka stvari pretrpio na drugim svojim dobrima, i to prema općim pravilima o odgovornosti za štetu.

Članak 547.

(Neispunjene ugovore u razumnom roku)

Ako kupac ne dobije zahtijevano ispunjenje ugovora u razumnom roku, zadržava pravo raskinuti ugovor ili sniziti cijenu.

Članak 548.

(Pravo na raskid ugovora)

- (1) Kupac može raskinuti ugovor samo ako je prethodno ostavio prodavatelju naknadni primjereni rok za ispunjenje ugovora.
- (2) Kupac može raskinuti ugovor i bez ostavljanja naknadnog roka ako mu je prodavatelj nakon obavijesti o nedostacima priopćio da neće ispuniti ugovor ili ako iz okolnosti konkretnog slučaja očito proizlazi da prodavatelj neće moći ispuniti ugovor ni u naknadnom roku.

Članak 549.

(Neispunjeno ugovora u naknadnom roku)

Ako prodavatelj u naknadnom roku ne ispunji ugovor, on se raskida po samom zakonu, ali ga kupac može održati ako bez odlaganja izjaví prodavatelju da ugovor održava na snazi.

Članak 550.

(Djelomični nedostaci)

- (1) Kad samo dio predane stvari ima nedostatke ili kad je predan samo dio stvari odnosno manja količina od ugovorene, kupac može raskinuti ugovor u smislu čl. 545. do 548. ovoga Zakona, samo glede dijela koji ima nedostatke, ili samo glede dijela ili količine koja nedostaje.
- (2) Kupac može raskinuti cijeli ugovor samo ukoliko ugovorena količina ili predana stvar čine cjelinu, ili ako kupac inače ima opravdan interes da primi ugovorenu stvar ili količinu u cjelini.

Članak 551.

(Davanje količine veće od ugovorene)

- (1) Ugovorom o prodaji između gospodarstvenika, kad je prodavatelj stvari određenih po rodu dao kupcu veću količinu nego što je ugovoreno, a kupac u razumnom roku ne izjaví da višak odbija, smatra se da je primio i taj višak te je dužan platiti ga po istoj cijeni.
- (2) Ako kupac odbije primiti višak, prodavatelj je dužan naknaditi kupcu štetu.

Članak 552.

(Ugovaranje jedne cijene za više stvari)

- (1) Kad je jednim ugovorom i za jednu cijenu prodano više stvari ili jedna skupina stvari, pa samo neke od njih imaju nedostatke, kupac može raskinuti ugovor samo glede tih stvari, a ne i stvari bez nedostatka.
- (2) Ako stvari iz stavka (1) ovoga članka čine jednu cjelinu tako da bi njihovo razdvajanje bilo štetno, kupac može raskinuti cijeli ugovor, ili ako on ipak izjaví da raskida ugovor samo glede stvari s nedostatkom, prodavatelj sa svoje strane može raskinuti ugovor i glede ostalih stvari.

Članak 553.

(Gubitak prava raskida ugovora zbog nedostatka)

- (1) Kupac gubi pravo da raskine ugovor zbog nedostatka stvari kad mu je nemoguće vratiti stvar ili je vratiti u stanju u kojem ju je primio.
- (2) Iznimno od stavka (1) ovoga članka, kupac može raskinuti ugovor zbog nekog nedostatka stvari ako je stvar potpuno ili djelomično propala ili oštećena uslijed nedostatka koji opravdava raskid ugovora, ili uslijed nekog događaja koji ne potječe od njega niti od neke osobe za koju on odgovara.
- (3) Odredba stavka (2) ovoga članka primjenjuje se i ako je stvar potpuno ili djelomično propala ili je oštećena uslijed obveze kupca da pregleda stvar, ili ako je kupac prije nego što je otkriven nedostatak potrošio ili izmijenio jedan dio stvari tijekom njezine redovite uporabe, te ako je oštećenje ili izmjena bez značaja.

Članak 54.

(Očuvanje ostalih prava)

Kupac koji je zbog nemogućnosti da vrati stvar ili da je vrati u stanju u kojem je istu primio izgubio pravo da raskine ugovor, zadržava ostala prava koja mu daje zakon zbog postojanja nekog nedostatka.

Članak 55.

(Učinak raskida zbog nedostatka)

- (1) Raskid ugovora zbog nedostatka stvari ima isti učinak kao i raskid dvostranih ugovora zbog neispunjena.
- (2) Kupac duguje prodavatelju naknadu za korist od stvari i kad mu je nemoguće da je vrati cijelu ili jedan njezin dio, a ugovor je ipak raskinut.

Članak 56.

(Sniženje cijene)

Cijena se snižava prema odnosu između vrijednosti stvari bez nedostatka i vrijednosti stvari s nedostatkom, u vrijeme sklapanja ugovora.

Član 57.

(Postupno otkrivanje nedostataka)

Kupac koji je postigao sniženje zbog postojanja nekog nedostatka može raskinuti ugovor ili zahtijevati novo sniženje cijene ako se naknadno otkrije neki drugi nedostatak.

Članak 58.

(Gubitak prava)

- (1) Prava kupca koji je pravodobno obavijestio prodavatelja o postojanju nedostatka gase se nakon isteka dvije godine, računajući od dana odašiljanja obavijesti prodavatelju, osim ako je prodavateljevom prijevarom kupac bio spriječen da ih upotrijebi.
- (2) Kupac koji je pravodobno obavijestio prodavatelja o postojanju nedostatka može nakon proteka roka iz stavka (1) ovoga članka, ako još nije isplatio cijenu, istaknuti svoj zahtjev da se cijena snizi ili da mu se naknadi šteta kao prigovor protiv prodavateljeva zahtjeva da mu se isplati cijena.

III. Jaamstvo (garancija) za ispravno funkcioniranje prodane stvari

Članak 59.

(Odgovornost prodavatelja i proizvođača)

- (1) Kad je prodavatelj predao kupcu jamstveni (garantni) list kojim proizvođač jamči ispravno funkcioniranje stvari u tijeku određenog vremena, računajući od njezine predaje kupcu, kupac može, ako stvar ne funkcioniра ispravno, zahtijevati kako od

- (2) Ovim se pravilima ne dira u pravila o odgovornosti prodavatelja za nedostatke stvari.

Članak 560.

(Traženje popravka ili zamjene)

- (1) Kupac može zbog neispravnoga funkciranja zahtijevati od prodavatelja, odnosno od proizvođača popravak ili zamjenu stvari u tijeku jamstvenog roka, bez obzira na to kad se nedostatak u funkciranju pojavio.
- (2) Kupac ima pravo na naknadu štete koju je pretrpio uslijed toga što je bio lišen uporabe stvari od trenutka traženja popravka ili zamjene do njihova izvršenja.

Članak 561.

(Producenje jamstvenog roka)

- (1) U slučaju manjeg popravka jamstveni rok se produžuje onoliko koliko je kupac bio lišen uporabe stvari.
- (2) Kad je zbog neispravnog funkciranja izvršena zamjena stvari ili njezin bitni popravak, jamstveni rok počinje teći ponovno od zamjene odnosno od vraćanja popravljenih stvari.
- (3) Ako je zamijenjen ili bitno popravljen samo neki dio stvari, jamstveni rok počinje teći ponovno samo za taj dio.

Članak 562.

(Raskid ugovora i sniženje cijene)

Ako prodavatelj ne izvrši u razumnom roku popravak ili zamjenu stvari, kupac može raskinuti ugovor ili sniziti cijenu i zahtijevati naknadu štete.

Članak 563.

(Troškovi i rizik)

- (1) Prodavatelj odnosno proizvođač dužan je o svom trošku prenijeti stvar do mjesta gdje se treba popraviti odnosno zamijeniti, te popravljenu odnosno zamijenjenu stvar vratiti kupcu.
- (2) Do povrata stvari kupcu u skladu s odredbom stavka (1) ovoga članka, prodavatelj odnosno proizvođač snosi rizik za propast ili oštećenje stvari.

Članak 564.

(Odgovornost kooperanata)

Kad je u izradi pojedinih dijelova stvari ili u izvršenju pojedinih radnji sudjelovalo više samostalnih proizvođača, njihova odgovornost prema finalnom proizvođaču za neispravno funkciranje stvari koje potječe od tih dijelova ili od tih radnji prestaje kad prestane odgovornost finalnog proizvođača prema kupcu stvari.

Članak 565.

(Gubitak prava)

Prava kupca prema proizvođaču po osnovi jamstvenog lista gase se nakon isteka jedne godine računajući od dana kad je tražio od njega popravak ili zamjenu stvari.

Članak 566.

(Posebne odredbe za jamstva)

- (1) Jamstvo koje se predaje potrošaču mora biti sastavljen jednostavno i razumljivo i mora sadržavati:
  - a. uputu na zakonska prava potrošača, kao i na to da se ona ne ograničavaju tim jamstvom, i
  - b. sadržaj jamstva i sve bitne podatke koji su neophodni za realizaciju jamstva, posebice trajanje i prostorno područje važenja zaštite iz jamstva kao i naziv i adresu davatelja jamstva.
- (2) Potrošač može zahtijevati da mu se izjava o jamstvu stavi na raspolaganje u pisanim oblicima ili na nekom drugom trajnom nosaču podataka.
- (3) Pravovaljanost obveze iz jamstva ne dira se time što jedan od gornjih zahtjeva nije ispunjen.

Odsjek 3. Odgovornost za pravne nedostatke (Zaštita od evikcije)

Članak 567.

(Pravni nedostaci)

- (1) Prodavatelj odgovara ako na prodanoj stvari postoji neko pravo trećega koje isključuje, umanjuje ili ograničuje kupčevo pravo, a o čijem postojanju kupac nije obaviješten, niti je pristao uzeti stvar opterećenu tim pravom.
- (2) Prodavatelj nekog drugog prava jamči da ono postoji i da nema pravnih smetnja za njegovo ostvarenje.
- (3) Ako je u javnim knjigama upisano neko pravo trećih osoba, koje u stvarnosti ne postoji, prodavatelj je dužan o svom trošku izvršiti brisanje tog prava.

Članak 568.

(Obavještavanje prodavatelja)

Kad se pokaže da treće osoba polaže neko pravo na stvar, kupac je dužan obavijestiti prodavatelja o tome, osim kad je to prodavatelju već poznato, i pozvati ga da u razumnom roku osloboди stvar od prava ili pretenzije trećega ili da mu, kad su predmet ugovora stvari određene po rodu, isporuči drugu stvar bez pravnoga nedostatka.

Članak 569.

(Sankcije pravnih nedostataka)

- (1) Ako prodavatelj ne postupi po zahtjevu kupca, u slučaju oduzimanja stvari od kupca, ugovor se raskida po samom zakonu, a u slučaju umanjenja ili ograničenja kupčevo prava, kupac može po svom izboru raskinuti ugovor ili zahtijevati razmjerno sniženje cijene.
- (2) Ako prodavatelj ne udovolji kupčevu zahtjevu da u razumnom roku osloboodi stvar od prava ili zahtjeva trećega, kupac može raskinuti ugovor ako se zbog toga njegova svrha ne može ostvariti.

- (3) U svakom slučaju kupac ima pravo na naknadu pretrpljene štete.
- (4) Međutim, ako je kupac u trenutku sklapanja ugovora znao za mogućnost da mu stvar bude oduzeta, ili da njegovo pravo bude smanjeno ili ograničeno, nema pravo na naknadu štete ako se ta mogućnost ostvari, ali ima pravo zahtijevati povrat odnosno sniženje cijene.

Članak 570.

(Odsutnost obavještenja)

Kupac koji se, ne obavještavajući prodavatelja, upustio u spor s trećim i spor izgubio, može se ipak pozvati na prodavateljevu odgovornost za pravne nedostatke, osim ako prodavatelj dokaže da je on raspolagao sredstvima da se odbije zahtjev treće osobe.

Članak 571.

(Očito osnovano pravo trećega)

- (1) Kupac ima pravo pozvati se na prodavateljevu odgovornost za pravne nedostatke i kad je bez obavijesti prodavatelja i bez spora priznao očito osnovano pravo trećega.
- (2) Ako je kupac isplatio trećemu stanoviti iznos novca da bi odustao od svoga očitog prava, prodavatelj se može oslobođiti svoje odgovornosti ako naknadi kupcu isplaćeni iznos i pretrpljenu štetu.

Članak 572.

(Ugovorno ograničenje ili isključenje prodavateljeve odgovornosti)

- (1) Odgovornost prodavatelja za pravne nedostatke može se ugovorom ograničiti ili isključiti.
- (2) Ako je u vrijeme sklapanja ugovora prodavatelju bio poznat ili mu nije mogao ostati nepoznat neki nedostatak u njegovu pravu, odredba ugovora o ograničenju ili isključenju odgovornosti za pravne nedostatke ništavna je.
- (3) Ako je prodavatelj gospodarstvenik, a kupac potrošač, stavak (1) ovoga članka se ne primjenjuje.

Članak 573.

(Ograničenje javnopravne naravi)

Prodavatelj odgovara i za posebna ograničenja javnopravne naravi koja kupcu nisu bila poznata, ako je on za njih znao ili je znao da se mogu očekivati, a nije ih kupcu priopćio.

Članak 574.

(Gubitak prava)

- (1) Pravo kupca po osnovi pravnih nedostataka gasi se istekom jedne godine od saznanja za postojanje prava trećega.
- (2) Ako je treća osoba prije isteka roka iz stavka (1) ovoga članka pokrenula spor, a kupac pozvao prodavatelja da se u spor umiješa, pravo kupca gasi se istekom šest mjeseci nakon pravomoćno okončanoga spora.

Odjeljak D. Obveze kupca

Odsjek 1. Isplata cijene

Članak 575.

(Vrijeme i mjesto isplate)

- (1) Kupac je dužan platiti cijenu u vrijeme i na mjestu određenom u ugovoru.
- (2) U nedostatku ugovorne odredbe ili drukčijih običaja plaćanje se obavlja u trenutku i u mjestu u kojemu se obavlja predaja stvari.
- (3) Ako se cijena ne mora platiti u trenutku predaje, plaćanje se obavlja u prebivalištu odnosno sjedištu prodavatelja.

Članak 576.

(Kamata u slučaju prodaje na kredit)

Ako stvar prodana na kredit daje plodove ili kakve druge koristi, kupac duguje kamatu od kad mu je stvar predana, bez obzira na to je li dospjela obveza na isplatu cijene.

Članak 577.

(Isplata cijene u slučaju uzastopnih isporuka)

- (1) U slučaju uzastopnih isporuka kupac je dužan isplatiti cijenu za svaku isporuku u trenutku njezina preuzimanja, osim ako je što drugo ugovoren ili proizlazi iz okolnosti posla.
- (2) Ako je u ugovoru s uzastopnim isporukama kupac dao prodavatelju predujam, prve isporuke naplaćuju se iz predujma, ako nije što drugo ugovoren.

Odsjek 2. Preuzimanje stvari

Članak 578.

(Preuzimanje stvari)

- (1) Preuzimanje stvari sastoji se u poduzimanju potrebnih radnji da bi preuzimanje bilo moguće te u odnošenju stvari.
- (2) Ako kupac bez opravdanog razloga odbije preuzeti stvar čija mu je predaja ponuđena na ugovoren ili uobičajen način i na vrijeme, prodavatelj može, ako ima osnovanog razloga posumnjati da kupac neće isplatiti cijenu, izjaviti da raskida ugovor.

Odjeljak E. Obveza čuvanja stvari za račun suugovaratelja

Članak 579.

(Slučajevi obveze čuvanja)

- (1) Kad je zbog kupčeva zakašnjenja rizik prešao na kupca prije predaje stvari, prodavatelj je dužan čuvati stvar s pažnjom dobrog gospodarstvenika, odnosno dobrog domaćina i u tu svrhu poduzeti potrebne mjere.
- (2) Isto vrijedi i za kupca kad mu je stvar uručena, a on je hoće vratiti prodavatelju, bilo što je raskinuo ugovor, bilo što je zahtijevao drugu stvar umjesto nje.

- (3) I u jednom i u drugom slučaju ugovaratelj koji je dužan poduzeti mjere za očuvanje stvari ima pravo na naknadu troškova potrebnih radi očuvanja stvari.

Članak 580.

(Odbijanje prijama stvari od strane kupca)

Kupac koji neće da primi stvar koja mu je upućena u odredišno mjesto i tamo stavljena na raspolaganje, dužan je preuzeti je za račun prodavatelja ako ovaj nije nazočan u odredišnom mjestu niti tamo ima nekoga tko bi je za njega preuzeo, a pod uvjetom da je to moguće bez isplate cijene i bez većih nezgoda ili pretjeranih troškova.

Članak 581.

(Prava strane dužne za čuvanje stvari)

Ugovorna strana koja je, prema prethodnim odredbama, dužna poduzeti mjere za čuvanje stvari može je, pod uvjetima i s posljedicama navedenim u odredbama ovog Zakona o polaganju kod suda i prodaji dugovane stvari, položiti kod suda, predati na čuvanje nekom drugom ili je prodati za račun druge strane.

Odjeljak F. Naknada štete u slučaju raskida prodaje

Članak 582.

(Opće pravilo)

Kad je prodaja raskinuta zbog povrede ugovora od strane jednog ugvaratelja, druga strana ima pravo na naknadu štete koju zbog toga trpi, prema općim pravilima o naknadi štete nastale povredom ugovora.

Članak 583.

(Stvar koja ima tekuću cijenu)

- (1) Kad je prodaja raskinuta zbog povrede ugovora od strane jednog ugvaratelja, a stvar ima tekuću cijenu, druga strana može zahtijevati razliku između cijene određene ugovorom i tekuće cijene na dan raskida ugovora na tržištu mesta u kojem je posao obavljen.
- (2) Ako na tržištu mesta u kojem je posao obavljen nema tekuće cijene, za izračunavanje visine naknade uzima se u račun tekuća cijena tržišta koje bi ga moglo zamijeniti u danom slučaju, kojoj treba dodati razliku u troškovima prijevoza.

Članak 584.

(Prodaja ili kupovina radi pokrića)

- (1) Kad je predmet prodaje izvjesna količina stvari određenih po rodu, pa jedna strana ne izvrši svoju obvezu na vrijeme, druga strana može izvršiti prodaju radi pokrića, odnosno kupovinu radi pokrića, i zahtijevati razliku između cijene određene ugovorom i cijene prodaje odnosno kupovine radi pokrića.

- (2) Prodaja odnosno kupovina radi pokrića mora biti izvršena u razumnom roku i na razuman način.
- (3) O namjeravanoj prodaji odnosno kupovini vjerovnik je dužan obavijestiti dužnika.

Članak 585.

(Naknada ostale štete)

Pored prava na naknadu štete prema pravilima iz članaka 582. do 584. ovoga Zakona, ugovoru vjerna strana ima pravo i na naknadu veće štete ako ju je pretrpjela.

Odjeljak G. Slučajevi prodaje s posebnim pogodbama

Odsjek 1. Prodaja s pravom prvokupa

Članak 586.

(Pojam)

Ugovornom odredbom o pravu prvokupa obvezuje se kupac izvijestiti prodavatelja o namjeravanoj prodaji stvari određenoj osobi, a i o uvjetima te prodaje i ponuditi mu da on stvar kupi za istu cijenu.

Članak 587.

(Rokovi za ostvarenje prava i za isplatu cijene)

- (1) Poslodavac je dužan obavijestiti kupca na pouzdan način o svojoj odluci da se koristi pravom prvokupa u roku od mjesec dana, računajući od dana kad ga je kupac obavijestio o namjeravanoj prodaji trećoj osobi.
- (2) Istodobno s izjavom da on kupuje stvar, poslodavac je dužan isplatiti cijenu dogovorenou s trećom osobom ili je položiti kod suda.
- (3) Ako je u ugovoru s trećim predviđen rok za isplatu cijene, prodavatelj se može koristiti tim rokom samo ako zakonom nije drukčije određeno

Članak 588.

(Mogućnost naslijedivanja i otudenja)

Pravo prvokupa pokretnih stvari ne može se ni otuđiti ni naslijediti, ako zakonom nije drukčije određeno.

Članak 589.

(U slučaju prisilne javne prodaje)

- (1) U slučaju prisilne javne prodaje prodavatelj se ne može pozivati na svoje pravo prvokupa.
- (2) Ali, prodavatelj čije je pravo prvokupa bilo upisano u javnoj knjizi može zahtijevati poništenje javne prodaje, ako nije posebno pozvan da joj pristupi.

Članak 590.

(Trajanje prava prvokupa)

- (1) Pravo prvokupa prestaje poslije pet godina od sklapanja ugovora, ako nije ugovoreno da će ono prestati prije.

(2) Ugovoren duži rok svodi se na rok od pet godina.

Članak 591.

(Kad je izvršen prijenos vlasništva bez obavijesti prodavatelju)

- (1) Ako je kupac prodao stvar i prenio vlasništvo na trećega ne obavještavajući prodavatelja, i ako je trećem bilo poznato ili mu nije moglo ostati nepoznato da prodavatelj ima pravo prvokupa, prodavatelj može u roku od šest mjeseci računajući od dana kad je saznao za ovaj prijenos zahtijevati da prijenos poništi i da se stvar njemu ustupi pod istim uvjetima.
- (2) Ako je kupac netočno obavijestio prodavatelja o uvjetima prodaje trećem, i ako je trećem to bilo poznato ili mu nije moglo ostati nepoznato, ovaj rok od šest mjeseci počinje teći od dana kad je prodavatelj saznao za točne uvjete ugovora.
- (3) Pravo prvokupa prestaje u svakom slučaju nakon proteka od prijenosa vlasništva stvari na trećega.

Članak 592.

(Zakonsko pravo prvokupa)

- (1) Za određene osobe pravo prvokupa može biti ustanovljeno zakonom.
- (2) Trajanje zakonskoga prava prvokupa nije ograničeno.
- (3) Osobe koje po samom zakonu imaju pravo prvokupa moraju biti obaviještene pisano o namjeravanoj prodaji i o njezinim uvjetima, inače imaju pravo zahtijevati poništenje prodaje.
- (4) Pravila o prodaji s pravom prvokupa na odgovarajući se način primjenjuju i na zakonsko pravo prvokupa.

Odsjek 2. Kupovina na probu

Članak 593.

(Pojam)

- (1) Kad je ugovoreno da kupac uzima stvar pod uvjetom da je isproba da bi utvrdio odgovara li njegovim željama, dužan je o tome ostaje li pri ugovoru obavijestiti prodavatelja u roku utvrđenom ugovorom ili običajem, a ako takvoga nema, onda u primjerenom roku koji mu bude odredio prodavatelj, inače se smatra da je odustao od ugovora.
- (2) Ako je stvar predana kupcu da bi je isprobao do određenog roka, a on je ne vrati bez odgađanja nakon isteka roka ili ne izjavlji prodavatelju da odustaje od ugovora, smatra se da je ostao pri ugovoru.

Članak 594.

(Objektivna proba)

Kad je proba ugovorena da bi se utvrdilo ima li stvar određeno svojstvo ili je podobna za određenu uporabu, opstanak ugovora ne zavisi od kupčeva nahođenja, već od toga ima li ona zaista ta svojstva, odnosno je li podobna za određenu uporabu.

Članak 595.

(Rizik)

Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari predane kupcu radi probe snosi prodavatelj do kupčeve izjave da ostaje pri ugovoru, odnosno do isteka roka kad je kupac bio dužan vratiti stvar prodavatelju.

Članak 596.

(Kupovina po pregledu odnosno s rezervom probanja)

Odredbe o kupovini na probu na odgovarajući se način primjenjuju na kupovinu po pregledu i na kupovinu s rezervom probanja.

Odsjek 3. Prodaja po uzorku ili modelu

Članak 597.

(Prodaja po uzorku ili modelu)

- (1) U slučaju prodaje po uzorku ili modelu kod ugovora u gospodarstvu, ako stvar koju je prodavatelj predao kupcu nije jednaka uzorku ili modelu, prodavatelj odgovara po propisima o odgovornosti za materijalne nedostatke stvari, a u drugim slučajevima po propisima o odgovornosti za neispunjeno obvezu.
- (2) Prodavatelj ne odgovara za nedostatak jednakosti ako je uzorak odnosno model podnio kupcu samo radi obavijesti i približnog određivanja osobina stvari, bez obećanja jednakosti.

Odsjek 4. Prodaja sa specifikacijom

Članak 598.

(Prodaja sa specifikacijom)

- (1) Ako je ugovorom zadržano pravo za kupca da kasnije odredi oblik, mjeru ili koje druge pojedinosti stvari, a kupac ne izvrši specifikaciju do ugovorenog nadnevka, ili do proteka razumnog roka računajući od prodavateljeva traženja da to učini, prodavatelj može izjaviti da raskida ugovor ili obaviti specifikaciju prema onome što mu je poznato o kupčevim potrebama.
- (2) Ako sam prodavatelj izvrši specifikaciju, dužan je obavijestiti kupca o njezinim pojedinostima i odrediti mu razuman rok da sam izvrši drugčiju specifikaciju.
- (3) Ako kupac ne iskoristi mogućnost predviđenu stavkom (2) ovoga članka, važeća je specifikacija koju je izvršio prodavatelj.

Odsjek 5. Prodaja s pridržajem prava vlasništva

Članak 599.

(Uvjeti)

- (1) Prodavatelj određene pokretne stvari može posebnom odredbom ugovora pridržati pravo vlasništva i poslije predaje stvari kupcu dok kupac ne isplati cijenu u potpunosti.
- (2) Pridržaj prava vlasništva ima učinak prema kupčevim vjerovnicima samo ako je učinjen u obliku javno ovjerene isprave prije kupčeva stečaja ili prije pljenidbe stvari.
- (3) Na pokretnim stvarima o kojima se vode posebne javne knjige može se pridržati pravo vlasništva samo ako je to predviđeno propisima o uređenju i vođenju tih knjiga.

Članak 600.

(Rizik)

Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi kupac od trenutka kad mu je stvar predana.

Odsjek 6. Prodaja s obročnim otplatama cijene

Članak 601.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o prodaji pokretne stvari s obročnim otplatama cijene obvezuje se prodavatelj predati kupcu određenu pokretnu stvar prije nego što mu cijena bude potpuno isplaćena, a kupac se obvezuje isplatiti njezinu cijenu u obrocima, u određenim vremenskim razmacima.
- (2) Odredbe ovog odsjeka o prodaji s obročnim otplatama cijene primjenjuju se samo ako je kupac pojedinac.

Članak 602.

(Oblik ugovora)

Ugovor o prodaji s obročnim otplatama mora biti sastavljen u pisanom obliku.

Članak 603.

(Bitni sastojci ugovora)

- (1) Pored stvari i njezine cjeline u prodaji za gotovo, u ispravi o ugovoru moraju pod prijetnjom ništavnosti biti navedeni: ukupan iznos svih obročnih otplata, računajući i onu koja je izvršena u trenutku sklapanja ugovora, iznos pojedinih otplata, njihov broj i njihovi rokovi.
- (2) Isprava u ugovoru mora, pod prijetnjom ništavnosti, sadržati odredbu da kupac može odustati od ugovora ako to pisano priopći prodavatelju u roku od tri dana od potpisivanja isprave te da se ovog prava kupac ne može odreći unaprijed.

Članak 604.

(Pravo kupca da isplati cijenu odjednom)

- (1) Kupac može uвijek isplatiti odjednom ostatak duжne cijene.
- (2) Taj ostatak se isplaћuje чist, bez ugovorenih kamata i bez troškova.
- (3) Ništavna je suprotna odredba ugovora.

Članak 605.

(Raskid ugovora i zahtjev potpune isplate cijene)

- (1) Prodavatelj može raskinuti ugovor ako kupac dođe u zakašnjenje s početnom isplatom.
- (2) Nakon isplate početne otplate prodavatelj može raskinuti ugovor ako kupac dođe u zakašnjenje s najmanje dvije uzastopne otplate, koje predstavljaju najmanje osminu cijene.
- (3) Iznimno, prodavatelj može raskinuti ugovor kad kupac dođe u zakašnjenje s isplatom samo jedne otplate, ako za isplatu cijelog ostatka cijene nije predviđeno više od četiri otplate.
- (4) U slučajevima predviđenim u st. 2. i 3. ovoga članka prodavatelj može, umjesto da raskine ugovor, zahtijevati od kupca isplatu cijelog ostatka cijene, ali je prije toga zahtjeva dužan ostaviti kupcu naknadni rok od petnaest dana.

Članak 606.

(Sudsko produženje rokova otplate)

Na traženje kupca sud može, kad to okolnosti slučaja opravdavaju, produžiti rokove za isplatu zakašnjelih otplata, ako kupac da osiguranje da će izvršiti svoje obveze, i ako uslijed toga prodavatelj ne trpi štetu.

Članak 607.

(Ništavnost ugovorne kazne)

Ništavna je odredba ugovora o ugovornoj kazni za slučaj raskida ugovora te za slučaj da kupac dođe u zakašnjenje s isplatom nekog obroka cijene.

Članak 608.

(Raskid ugovora)

- (1) U slučaju raskida ugovora prodavatelj je dužan vratiti kupcu primljene otplate sa zakonskom kamatom od dana kad ih je primio, i naknaditi mu nužne troškove što ih je učinio za stvar.
- (2) Sa svoje strane kupac je dužan vratiti prodavatelju stvar u stanje u kojem je bila kad mu je bila predana i dati mu naknadu za njezinu uporabu do raskida ugovora.

Članak 609.

(Primjena pravila o prodaji s obročnim otplatama cijene)

- (1) Pravila o prodaji s obročnim otplatama cijene vrijede i u slučaju drugih pogodbi koje imaju istu bit, kao što je, na primjer ugovor o zakupu s odredbom da će stvar koja je dana u zakup preći u vlasniшво zakupnika ako bude plaćao zakupninu na određeno vrijeme.
- (2) Ona će se primjenjivati i u slučaju zajma danog kupcu i namijenjenog za kupovinu određenih stvari ako su se zajmodavac i prodavatelj sporazumjeli da

kupac stvar koju mu je prodavatelj prodao otplaćuje zajmodavacu cijenu u obrocima, prema ugovoru sklopljenom između kupca i prodavatelja.

Članak 610.

(Ništavnost odredaba nepovoljnih za kupca)

Ništavne su odredbe ugovora o prodaji s obročnim otplatama cijene, koje bi bile nepovoljnije za kupca od odredaba ove glave, osim odredaba o pridržaju prava raspolaganja odnosno prava vlasništva.

Odsjek 7. Prodajni nalog

Članak 611.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o prodajnom nalogu obvezuje se nalogoprimac da određenu pokretnu stvar koju mu je predao nalogodavac proda za određenu cijenu u određenom roku ili da je u tom roku vrati nalogodavcu.
- (2) Prodajni nalog ne može se opozvati.

Članak 612.

(Rizik za propast i oštećenje stvari)

Stvar predana nalogoprincu ostaje nalogodavčeva i on snosi rizik njezine slučajne propasti ili oštećenja, ali ne može raspolagati njome dok mu ne bude vraćena.

Članak 613.

(Kupovina stvari od strane nalogoprinca)

- (1) Ako nalogoprimac ne proda stvar i ne predala određenu cijenu nalogodavcu do određenog roka, niti stvar vrati u tom roku, smatra se da je on stvar kupio.
- (2) Vjerovnici nalogoprinca ne mogu zaplijeniti stvar dok on ne isplati cijenu nalogodavcu.

GLAVA II. UGOVOR O RAZMJENI

Članak 614.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o razmjeni svaki se ugovaratelj obvezuje prema svom suugovaratelju da predala stvar koja se razmjenjuje tako da on stekne pravo vlasništva.
- (2) Predmet razmjene mogu biti i druga prenosiva prava.

Članak 615.

(Učinak ugovora o razmjeni)

Iz ugovora o razmjeni nastaju za svakog ugovaratelja obveze i prava koja iz ugovora o prodaji nastaju za prodavatelja.

GLAVA III. UGOVOR O ZAJMU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 616.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o zajmu obvezuje se zajmodavac predati zajmoprimcu određeni iznos novca ili određenu količinu drugih zamjenjivih stvari, a zajmoprimac se obvezuje vratiti mu poslije stanovitog vremena isti iznos novca, odnosno istu količinu stvari iste vrste i kvalitete.
- (2) Na primljenim stvarima zajmoprimac stječe pravo vlasništva.

Članak 617.

(Kamate)

- (1) Zajmoprimac se može obvezati da uz glavnici duguje i kamate.
- (2) U ugovorima u gospodarstvu zajmoprimac duguje kamate iako nisu ugovorene.

Odjeljak B. Obveze i prava zajmodavca

Članak 618.

(Predaja stvari)

- (1) Zajmodavac je dužan predati određene stvari u ugovorenou vrijeme, a ako rok za predaju nije određen, onda kad to zajmoprimac zatraži.
- (2) Pravo zajmoprimca da traži predaju određenih stvari zastarijeva za tri mjeseca od dolaska zajmodavca u zakašnjenje, a u svakom slučaju za jednu godinu od sklapanja ugovora.

Članak 619.

(Loše materijalne prilike zajmoprimca)

- (1) Ako se pokaže da su materijalne prilike zajmoprimca takve da je neizvjesno hoće li on biti u stanju vratiti zajam, zajmodavac može odbiti da izvrši svoju obvezu predaje obećanih stvari ako u vrijeme sklapanja ugovora nije to znao kao i ako se pogoršanje zajmoprimčevih materijalnih prilika dogodilo poslije sklapanja ugovora.
- (2) Zajmodavac je dužan izvršiti svoju obvezu ako mu zajmoprimac ili tko drugi za njega pruži dostatno osiguranje.

Članak 620.

(Šteta zbog nedostataka pozajmljenih stvari)

- (1) Zajmodavac je dužan naknaditi zajmoprimcu štetu koja bi mu bila prouzročena zbog materijalnih nedostataka pozajmljenih stvari.
- (2) Ako je zajam bez naknade, zajmodavac je dužan naknaditi štetu samo ako su mu nedostaci stvari bili poznati ili mu nisu mogli ostati nepoznati, a on o njima nije obavijestio zajmoprimca.

Odjeljak C. Obveze i prava zajmoprimca

Članak 621.

(Rok vraćanja zajma)

- (1) Zajmoprimac je dužan vratiti u ugovorenom roku istu količinu stvari, iste vrste i kvalitete.
- (2) Ako ugovaratelji nisu odredili rok za vraćanje zajma, niti se on može odrediti iz okolnosti zajma, zajmoprimac je dužan vratiti zajam po isteku primjerenog roka koji ne može biti kraći od dva mjeseca računajući od zajmodavčeva traženja da mu se zajam vrati.

Članak 622.

(Izbor prilikom vraćanja zajma)

- (1) Ako u zajam nije dan novac, a ugovoreno je da će zajmoprimac vratiti zajam u novcu, zajmoprimac je ipak ovlašten da po svom izboru vrati pozajmljene stvari ili iznos novca koji odgovara vrijednosti tih stvari u vrijeme i u mjestu koji su ugovorom određeni za vraćanje.
- (2) Odredba stavka (1) ovoga članka se primjenjuje i kad nije moguće vratiti istu količinu stvari, iste vrste i iste kvalitete.

Članak 623.

(Odustajanje od ugovora)

Zajmoprimac može odustati od ugovora prije nego što mu zajmodavac preda određene stvari, ali ako bi zbog toga bilo kakve štete za zajmodavca, dužan je naknaditi je.

Članak 624.

(Vraćanje zajma prije roka)

Zajmoprimac može vratiti zajam i prije roka određenog za vraćanje, ali je dužan obavijestiti zajmodavca unaprijed o svojoj namjeri i naknaditi mu eventualnu štetu.

Odjeljak D. Namjenski zajam

Članak 625.

(Namjenski zajam)

Ako je ugovorom određena svrha u koju zajmoprimac može upotrijebiti pozajmljeni novac, pa ga on upotrijebi u neku drugu svrhu, zajmodavac može izjaviti da raskida ugovor.

GLAVA IV. UGOVOR O DAROVANJU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 626. **(Pojam)**

- (1) Ugovorom o darovanju darovatelj se obvezuje prepustiti primatelju dara bez protučinidbe stvar ili imovinsko pravo, a primatelj dara to prihvata.
- (2) Ugovorom o darovanju smatraju se i oprost i isplata duga uz dužnikovu suglasnost.
- (3) Ugovorom o darovanju ne smatraju se odricanje od nasljedstva, odricanje od prava prije nego je stećeno ili prava koje je sporno, ispunjenje neke moralne obveze i prenošenje na drugoga stvari i prava s namjerom da ga se obveže na protučinidbu.
- (4) Ugovor o darovanju prešutno je sklopljen ako darovatelj darovani predmet, bez izričitog ugovaranja obveze dara, doda imovini primatelja dara, a strane su pri tom suglasne da se ta činidba izvrši bez naknade.
- (5) Ako je obećana činidba samo djelomično bez naknade (mješoviti dar), propisi o darovanju primjenjuju se samo na dio pravnog posla bez naknade.

Članak 627. **(Predmet ugovora o daru)**

- (1) Darovati se mogu sadašnje i buduće stvari, prenosiva imovinska prava i sadašnja, odnosno buduća imovina.
- (2) U slučaju sumnje o predmetu ugovora o daru, predmetom se smatra sadašnja imovina.
- (3) Ugovor o darovanju kojim se darovatelj obvezao na povremena davanja prestaje smrću darovatelja ako nije što drugo ugovoreno.

Članak 628. **(Predaja dar prije prihvata)**

- (1) Ako je pokretna stvar predana primatelju prije prihvata dara, smatrat će se da je dar prihvaćen ako ga primatelj dara nije vratio u roku koji mu je ostavio darovatelj.
- (2) U slučaju neprihvaćanja dara, darovatelj može zahtijevati njegov povrat po pravilima o stjecanju bez osnove.

Članak 629. **(Oblik ugovora o darovanju)**

- (1) Ugovor o darovanju nekretnine sklapa se u pisanim oblicima i mora biti ovjeren od strane nadležnoga tijela.
- (2) Stavak (1) ovoga članka primjenjuje se i na nalog i teret vezan za ugovor o darovanju. Nalog odnosno teret mora biti sadržan u istoj ispravi.

- (3) Ugovor o darovanju koji za predmet ima pokretnu stvar, sklopljen bez pridržaja oblika propisanog odredbama ovoga članka, pravovaljan je ako je obećana činidba u cijelosti izvršena.
- (4) Odredbe ovoga članka ne primjenjuju se ukoliko je posebnim zakonom propisan strožiji oblik od ovde propisanoga s obzirom na predmet ugovora o darovanju.

Članak 630.

(Opoziv prije ispunjenja)

- (1) Darovatelj može opozvati dar prije ispunjenja, ako bi ispunjenjem ugovora bilo ugroženo njegovo nužno uzdržavanje ili ispunjenje njegovih zakonskih obveza izdržavanja.
- (2) U slučaju postojanja više primatelja dara, opoziv se vrši obrnutim redoslijedom danih obećanja. U slučaju istodobno danih obećanja, opoziv se vrši razmjerno njihovoj pojedinačnoj vrijednosti prema iznosu vrijednosti svih zahtjeva.
- (3) Odricanje darovatelja od prava na opoziv obećanja izjavljeno prije nastanka pretpostavki iz stavka (1) ovoga članka ne proizvodi pravni učinak.

Članak 631.

(Odgovornost za neispunjerenje ili zakašnjenje)

- (1) Darovatelj odgovara za namjerno neispunjerenje obveze iz ugovora o darovanju, kao i za zakašnjenje.
- (2) U slučaju kašnjenja s ispunjenjem novčanog dara, darovatelj ne duguje kamatu.

Članak 632.

(Odgovornost darovatelja za materijalne i pravne nedostatke)

- (1) Darovatelj ne odgovara za materijalne i pravne nedostatke darovane stvari.
- (2) Iznimno od stavka (1) ovoga članka, primatelj dara ima pravo zahtijevati naknadu štete koju je pretrpio zbog nekog od tih nedostataka koji je darovatelju bio poznat, a o kojemu ga nije obavijestio.
- (3) Odgovornosti za štetu nema ukoliko je darovatelj bio u zabludi glede vlasništva na stvari odnosno ako je primatelj dara znao da je stvar tuđa, a ipak prihvatio dar.
- (4) Dar za učinjene usluge, kao i dar s teretom odnosno nalogom, smatra se glede materijalnih i pravnih nedostataka teretnim poslom, te darovatelj odgovara za nedostatke darovane stvari u slučaju da vrijednost učinjenih usluga premašuje vrijednost darovane stvari s nedostatkom.

Odjeljak B. Darovanje s nalogom

Članak 633.

(Darovanje s nalogom)

Ugovornom odredbom u ugovoru o darovanju može se obvezati primatelja dara da u korist darovatelja, treće osobe, u javnom odnosno u osobnom interesu izvrši određenu

radnju, odnosno da se od iste uzdrži pri čemu je ugovor o darovanju sklopljen pod uvjetom da se prihvaćanje primatelja dara odnosi i na nalog.

Članak 634.

(Ispunjene naloge)

- (1) Pravo zahtijevati ispunjenje naloge ima darovatelj, njegovi nasljednici i, ako je određen u javnom interesu, nadležno državno tijelo.
- (2) Darovatelj može zahtijevati ispunjenje dara samo ako je ispunio svoju obvezu iz ugovora o darovanju.
- (3) Darovatelj nema pravo zahtijevati ispunjenje naloge ukoliko je ispunjenje naloge postalo nemoguće nakon sklapanja ugovora o darovanju bez krivnje primatelja dara.
- (4) Ako primatelj dara ne izvrši nalog ni u naknadno ostavljenom primjerenom roku, darovatelj može raskinuti ugovor i zahtijevati povrat dara, osim kad je netko treći stekao pravo zahtijevati ispunjenje naloge.

Članak 635.

(Pravo odbiti ispunjenje naloge)

- (1) Primatelj dara ima pravo odbiti ispunjenje naloge iz ugovora o darovanju ako vrijednost dara ne pokriva troškove njegova ispunjenja, a razlika mu se ne naknađuje.
- (2) Primatelj dara ima pravo odbiti ispunjenje naloge ako se nalog odnosi na protupravnu radnju.

Članak 636.

(Oslobodenje od obveze ispunjenja naloge)

- (1) Primatelj dara može se oslobođiti obveze ispunjenja naloge iz ugovora o darovanju povratom dara u onom stanju u kojem se nalazi u vrijeme dospjelosti obveze ispunjenja naloge.
- (2) Primatelj dara ne može se oslobođiti obveze ispunjenja naloge povratom dara, ukoliko je nalog uspostavljen u javnom interesu.

Odjeljak C. Nagradno, uzajamno i mješovito darovanje

Članak 637.

(Nagradno darovanje)

- (1) Darovanjem se smatra i darovanje učinjeno na ime nagrade, priznanja ili neke zasluge, osim ako je primatelj od ranije imao pravo zahtijevati nagradu.
- (2) Ako je primatelj imao pravo na nagradu po osnovi ugovora ili zakona, ne radi se o darovanju nego o naplatnom pravnom poslu.

Članak 638.

(Uzajamno darovanje)

Ako je ugovorenod da će primatelj uzvratiti dar, darovanje postoji samo glede veće vrijednosti dara.

Članak 639.
(Mješovito darovanje)

- (1) Ako u teretnom pravnom poslu vrijednost davanja nije jednaka, razlika u vrijednosti bit će smatrana darom samo ako je postojala namjera.
- (2) Darovanje iz stavka (1) ovoga članka ne može se pobijati zbog prekomjernog oštećenja.

Odjeljak D. Darovanje za slučaj smrti

Članak 640.
(Darovanje za slučaj smrti)

Ugovor o darovanju koji se ima ispuniti tek nakon smrti darovatelja mora biti sastavljen u pisanim oblicima i ovjeren od strane nadležnoga tijela.

Odjeljak E. Odustajanje od darovanja odnosno opoziv darovanja

Članak 641.
(Odustajanje od darovanja)

Darovatelj može, sve dok njegova obveza ne dospije za ispunjenje, odustati od ugovora o darovanju, ako se nakon sklapanja ugovora njegovo imovinsko stanje toliko pogorša da bi ispunjenje ugovora ugrozilo njegovo izdržavanje, odnosno onemogućilo ispunjavanje njegove obveze davanja uzdržavanja.

Članak 642.
(Opoziv darovanja zbog osiromašenja)

- (1) Darovatelj koji nakon ispunjenja ugovora o darovanju toliko osiromaši da više nema sredstava za svoje nužno uzdržavanje, a nema ni osobe koja ga je po zakonu dužna uzdržavati, može opozvati darovanje i zahtijevati povrat dara.
- (2) Darovanje se može opozvati samo ako se dar ili njegova vrijednost još uvijek nalazi u imovini primatelja dara, te ako se i primatelj dara ne nalazi u oskudici glede svojega uzdržavanja, odnosno uzdržavanja osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati.
- (3) Primatelj dara nije dužan vratiti dar ukoliko darovatelju osigura sredstva koja mu nedostaju za uzdržavanje u granicama opravdanih potreba.
- (4) Darovatelj ne može opozvati dar ili zahtijevati povrat dara ako se s namjerom ili grubom nemarnošću doveo u oskudicu.
- (5) Darovatelj ne može opozvati dar ako je od predaje dara proteklo deset godina za nekretnine odnosno pet godina za pokretne stvari.

Članak 643.

(Opoziv darovanja zbog nezahvalnosti)

- (1) Darovatelj može opozvati darovanje zbog grube nezahvalnosti primatelja dara.
- (2) Gruba nezahvalnost podrazumijeva da je primatelj dara učinio prema darovatelju ili nekom od članova njegove uže obitelji kazneno djelo ili se teže ogriješio o zakonom utvrđene dužnosti prema darovatelju, odnosno prema članovima uže obitelji darovatelja.
- (3) Nasljednik darovatelja može opozvati darovanje ukoliko je primatelj dara namjerno usmratio darovatelja, odnosno ako ga je spriječio da opozove darovanje.
- (4) Odricanje od prava na opoziv darovanja za slučaj grube nezahvalnosti primatelja dara nema pravnog učinka.

Članak 644.

(Nadopuna zbog povrede dužnog uzdržavanja)

- (1) Ako je darovatelj koji je dužan uzdržavati drugoga, darovanjem učinjenom trećemu povrijedio tu dužnost, uzdržavani ima pravo od primatelja dara zahtijevati nadopunu onoga što mu darovatelj, zbog učinjenog darovanja, nije više u stanju davati.
- (2) Ako je više primatelja dara, raniji primatelj bit će u obvezi samo ako prilozi kasnijih nisu dostačni za dopunu uzdržavanja.
- (3) Nadopuna se može zahtijevati i od nasljednika primatelja dara, ukoliko se dar ili njegova vrijednost nalaze u ostavini.

Članak 645.

(Oblik opoziva)

- (1) Darovanje se opoziva pisanom izjavom primatelju dara.
- (2) Potpis na izjavi iz stavka (1) ovoga članka mora biti ovjeren od strane nadležnoga tijela.

Članak 646.

(Prestanak prava na opoziv darovanja)

Pravo na opoziv darovanja prestaje istekom jedne godine od dana kada je osoba koja ima pravo na opoziv saznala za razlog opoziva, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

Članak 647.

(Učinak opoziva)

- (1) U slučaju opoziva darovanja, primatelj dara dužan je vratiti dar ili njegovu vrijednost.
- (2) Na vraćanje dara primjenjuju se odredbe ovoga Zakona koje se odnose na stjecanje bez osnove.

GLAVA V. UGOVOR O ZAKUPU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 648. (Pojam)

- (1) Ugovorom o zakupu obvezuje se zakupodavac da predal određenu stvar zakupniku na uporabu, a ovaj se obvezuje da mu za to plaća određenu zakupninu.
- (2) Uporaba obuhvaća i uživanje stvari (pribiranje plodova), ako nije drukčije ugovoreno ili uobičajeno.

Članak 649. (Primjena posebnih propisa)

Odredbe ove glave neće se primjenjivati na zakupe uređen posebnim propisima.

Odjeljak B. Obveze zakupodavca

Članak 650. (Predaja stvari)

- (1) Zakupodavac je dužan predati zakupniku zakupljenu stvar u ispravnom stanju, zajedno s njezinim pripadcima.
- (2) Stvar je u ispravnom stanju ako je u stanju određenom ugovorom, a u nedostatku ugovora, u stanju da može poslužiti za uporabu radi koje je ugovor sklopljen.

Članak 651. (Održavanje stvari)

- (1) Zakupodavac je dužan održavati stvar u ispravnom stanju za vrijeme trajanja zakupa i radi toga vršiti potrebne popravke na njoj.
- (2) On je dužan naknaditi zakupniku troškove koje je ovaj učinio za održavanje stvari, a koje bi on sam bio dužan učiniti.
- (3) Troškovi sitnih popravki izazvanih redovitom uporabom stvari, a i troškovi same uporabe, padaju na teret zakupnika.
- (4) O potrebi popravaka zakupnik je dužan obavijestiti zakupodavca.

Članak 652. (Raskid ugovora i sniženje zakupnine zbog popravka)

- (1) Ako potrebni popravci zakupljene stvari ometaju njezinu uporabu u znatnoj mjeri i za duže vrijeme, zakupnik može raskinuti ugovor.
- (2) On ima pravo na sniženje zakupnine razmjerno ograničenju uporabe stvari zbog tih popravaka.

Članak 653. (Izmjene na zakupljenoj stvari)

- (1) Zakupodavac ne može bez pristanka zakupnika činiti izmjene na zakupljenoj stvari za vrijeme trajanja zakupa, ukoliko bi to ometalo uporabu stvari.
- (2) Ako bi izmjenama stvari bila smanjena u stanovitoj mjeri zakupnikova uporaba stvari, smanjiti će se i zakupnina u odgovarajućem razmjeru.

Članak 654.

(Odgovornost za materijalne nedostatke)

- (1) Zakupodavac odgovara zakupniku za sve nedostatke zakupljene stvari koji smetaju njezinoj ugovorenoj ili redovitoj uporabi, bez obzira na to je li znao za njih ili ne, te za nedostatke svojstava ili odlika predviđenih izrično ili prešutno ugovorom.
- (2) Ne uzimaju se u obzir nedostaci koji su manjeg značanja.

Članak 655.

(Nedostaci za koje zakupodavac ne odgovara)

- (1) Zakupodavac ne odgovara za nedostatke zakupljene stvari koji su u trenutku sklapanja ugovora bili poznati zakupniku ili mu nisu mogli ostati nepoznati.
- (2) Ali zakupodavac odgovara za nedostatak zakupljene stvari koji je zakupniku uslijed krajnje nepažnje ostao nepoznat, ako je on znao za taj nedostatak i namjerno propustio o njemu obavijestiti zakupnika.

Članak 656.

(Proširenje odgovornosti za materijalne nedostatke)

Zakupodavac odgovara za sve nedostatke zakupljene stvari, ako je tvrdio da ona nema nikakvih nedostataka.

Članak 657.

(Ugovorno isključenje ili ograničenje odgovornosti)

- (1) Odgovornost za materijalne nedostatke zakupljene stvari može biti ugovorom isključena ili ograničena.
- (2) Odredba ugovora kojom se ova odgovornost isključuje ili ograničava ništavna je ako je zakupodavac znao za nedostatke i namjerno propustio o njima obavijestiti zakupnika ili ako je nedostatak takav da onemogućuje uporabu zakupljene stvari, te onda kad je zakupodavac nametnuo tu odredbu koristeći se svojim monopolskim položajem.

Članak 658.

(Obavještavanje zakupodavca o nedostacima i opasnostima)

- (1) Zakupnik je dužan obavijestiti zakupodavca bez nepotrebnog odlaganja o svakom nedostatku zakupljene stvari koji bi se pokazao u tijeku zakupa, osim ako zakupodavac zna za nedostatak.
- (2) On je isto tako dužan obavijestiti zakupodavca o svakoj nepredviđenoj opasnosti koja bi u tijeku zakupa prijetila zakupljenoj stvari, da bi mogao poduzeti potrebne mjere.
- (3) Zakupnik koji ne obavijesti zakupodavca o pojavljenom nedostatku ili o nastaloj opasnosti, za koje ovaj nije znao, gubi pavo na naknadu štete koju bi pretrpio zbog postojanja nedostatka ili nastale opasnosti za zakupljenu stvar, a dužan je naknaditi štetu koju bi zakupodavac pretrpio zbog toga.

Članak 659.

(Prava zakupnika kad stvar ima neki nedostatak)

- (1) Ako u trenutku predaje zakupljena stvar ima neki nedostatak koji se ne može otkloniti, zakupnik može, po svom izboru, raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje zakupnine.
- (2) Kad stvar ima neki nedostatak koji se može otkloniti bez većih nezgoda za zakupnika, a predaja stvari u određenom roku nije bila bitni element ugovora, zakupnik može zahtijevati od zakupodavca ili otklanjanje nedostatka u primjerenom roku ili sniženje zakupnine.
- (3) Ako zakupodavac ne otkloni nedostatak u naknadnom primjerenom roku koji mu je zakupnik odredio, zakupnik može raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje zakupnine.
- (4) U svakom slučaju zakupnik ima pravo na naknadu štete.

Članak 660.

(Kad nedostatak nastane u tijeku zakupa i kad stvar nema ugovoren ili uobičajeno svojstvo)

- (1) Odredbe ovoga članka primjenjuju se i u slučaju kad u tijeku zakupa nastane nedostatak na zakupljenoj stvari.
- (2) One se primjenjuju i u slučajevima kad zakupljena stvar nema neko svojstvo koje po ugovoru ili običaju treba imati ili kad to svojstvo izgubi u tijeku zakupa.

Članak 661.

(Odgovornost zakupodavca za pravne nedostatke)

- (1) Kad netko treći pretendira da na zakupljenoj stvari ili na nekom njezinom dijelu vrši neko pravo, i obrati se svojim zahtjevom zakupniku, te ako samovlasno oduzme stvar od zakupnika, ovaj je dužan obavijestiti o tome zakupodavca, osim kad to ovaj već zna, inače će odgovarati za štetu.
- (2) Ako se utvrdi da trećemu pripada neko pravo koje sasvim isključuje pravo zakupnika na uporabu stvari, ugovor o zakupu se raskida po samom zakonu, a zakupodavac je dužan naknaditi štetu zakupniku.
- (3) U slučaju kad se pravom trećega samo ograničava zakupnikovo pravo, ovaj može po svojemu izboru, raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje zakupnine, i u svakom slučaju može zahtijevati naknadu štete.

Odjeljak C. Obveze zakupnika

Članak 662.

(Uporaba stvari prema ugovoru)

- (1) Zakupnik je dužan upotrebljavati stvar kao dobar gospodrastvenik, odnosno dobar domaćin.
- (2) On je može upotrebljavati samo onako kako je predviđeno ugovorom ili namjenom stvari.
- (3) On odgovara za štetu koja nastane uporabom zakupljene stvari protivno ugovoru ili namjeni stvari, bez obzira na to je li stvar upotrebljavao on ili neka osoba koja radi po

Članak 663.

(Otkaz ugovora o zakupu zbog uporabe protivno ugovoru)

Ako zakupnik i poslije opomene zakupodavca upotrebljava stvar protivno ugovoru ili namjeni stvari ili zapušta njezino održavanje, te postoji opasnost znatne štete za zakupodavca, zakupodavac može otkazati ugovor bez davanja otkaznoga roka.

Članak 664.

(Plaćanje zakupnine)

- (1) Zakupnik je dužan plaćati zakupninu u rokovima određenim ugovorom ili zakonom, a u nedostatku ugovora i zakona, kako je uobičajeno u mjestu gdje je stvar predana zakupniku.
- (2) Ako nije drukčije ugovoren ili u mjestu predaje uobičajeno, zakupnina se plaća polugodišnje kad je stvar dana u zakup za jednu ili više godina, a ako je dana za kraće vrijeme, onda nakon isteka tog vremena.

Članak 665.

(Otkaz zbog neplaćanja zakupnine)

- (1) Zakupodavac može otkazati ugovor o zakupu ako zakupnik ne plati zakupninu ni u roku od 15 dana pošto ga je zakupodavac pozvao na plaćanje.
- (2) Ali će ugovor ostati na snazi ako zakupnik isplati dužne zakupnine prije nego što mu otkaz bude priopćen.

Članak 666.

(Vraćanje zakupljene stvari)

- (1) Zakupnik je dužan čuvati zakupljenu stvar i nakon prestanka zakupa vratiti je neoštećenu.
- (2) Stvar se vraća u mjestu u kojem je bila predana.
- (3) Zakupnik ne odgovara za istrošenost stvari koja nastaje njezinom redovitom uporabom, a ni za oštećenja koja potječu od njezine dotrajalosti.
- (4) Ako je za vrijeme zakupa zakupnik izvršio promjene na stvari, dužan je vratiti stvar u stanju u kome je bila kad mu je predana u zakup.
- (5) On može odnijeti dodatke koje je učinio na stvari ako se mogu odvojiti bez njezinog oštećenja, ali ih zakupodavac može zadržati ako zakupniku naknadi njihovu vrijednost u vrijeme vraćanja.
- (6) Ako se dodatak na zakupljenoj stvari ne može odvojiti bez njezina oštećenja, ali ih zakupodavac može zadržati ako mu naknade njihove vrijednosti u vrijeme vraćanja.

Odjeljak D. Podzakup

Članak 667.

(Kad se stvari mogu dati u podzakup)

- (1) Ako nije drukčije ugovorenno, zakupnik može zakupljenu stvar dati u zakup drugome (podzakup) ili mu je po kojoj drugoj osnovi predati na uporabu, ali samo ako se time ne nanosi šteta zakupodavcu.
- (2) Zakupnik jamči zakupodavcu da će podzakupnik upotrebljavati stvar prema ugovoru o zakupu.

Članak 668.

(Kad zakupodavac može odbiti dopuštenje)

Kad je za davanje zakupljene stvari u podzakup potrebno dopuštenje zakupodavca, ovaj ga može odbiti samo iz opravdanih razloga.

Članak 669.

(Otkaz zbog nedopuštenog podzakupa)

Zakupodavac može otkazati ugovor o zakupu ako je zakupljena stvar dana u podzakup bez njegova dopuštenja, kad je to prema zakonu ili prema ugovoru potrebno.

Članak 670.

(Neposredni zahtjev zakupodavca)

Zakupodavac može, radi naplate svojih tražbina od zakupnika nastalih iz zakupa, zahtijevati neposredno od podzakupnika isplatu iznosa koje ovaj duguje zakupniku po osnov podzakupa.

Članak 671.

(Prestanak podzakupa po zakonu)

Podzakup prestaje u svakom slučaju kad prestane zakup.

Odjeljak E. Otuđenje zakupljene stvari

Članak 672.

(Otuđenje nakon predaje u zakup)

- (1) U slučaju otuđenja stvari koja je prije toga predana nekom drugom u zakup, pribavitelj stvari stupa na mjesto zakupodavca, te nakon toga prava i obveze iz zakupa nastaju između njega i zakupnika.

- (2) Pribavitev ne može zahtijevati od zakupnika da mu predstavi stvar prije nego nego vremena za koje je zakup ugovoren, a ako trajanje zakupa nije određeno ni ugovorom ni zakonom, onda prije isteka otkaznog roka.
- (3) Za pribavitevove obvezne iz zakupa prema zakupniku odgovara prenositelj kao solidarni jamac.

Članak 673.

(Pravo na zakupninu)

- (1) Ako nije što drugo ugovoren, pribavitev stvari predane u zakup ima pravo na zakupninu počevši od prvog narednog roka poslije pribavljanja stvari, a ako je prenositelj primio tu zakupninu unaprijed, dužan mu je ustupiti.
- (2) Od trenutka kad je obaviješten o otuđenju zakupljene stvari, zakupnik može isplatiti zakupninu samo pribavitevu.

Članak 674.

(Otuđenje zakupljene stvari prije predaje zakupniku)

- (1) Kad je stvar o kojoj je sklopljen ugovor o zakupu predana pribavitevu, a ne zakupniku, pribavitev stupa na mjesto zakupodavca i preuzima njegove obvezne prema zakupniku ako je u momentu sklapanja ugovora o otuđenju znao za postojanje ugovora o zakupu.
- (2) Pribavitev koji je u trenutku sklapanja ugovora o otuđenju nije znao za postojanje ugovora o zakupu, nije dužan predati stvar zakupniku, a zakupnik može tražiti samo naknadu štete od zakupodavca.
- (3) Za pribavitevove obvezne iz zakupa prema zakupniku odgovara prenositelj kao solidarni jamac.

Članak 675.

(Otkaz ugovora zbog otuđenja stvari)

Kad uslijed otuđenja zakupljene stvari, prava i obvezne zakupodavca pređu na pribavitevu, zakupnik može otkazati ugovor u svakom slučaju, poštujući zakonske otkazne rokove.

Odjeljak F. Prestanak zakupa

Članak 676.

(Protek određenog vremena)

- (1) Ugovor o zakupu sklopljen na određeno vrijeme prestaje protekom vremena za koje je sklopljen.
- (2) Isto vrijedi i u slučajevima kad je u nedostatku volje ugovaratelja, trajanje zakupa određeno zakonom.

Članak 677.

(Prešutno obnavljanje zakupa)

- (1) Kad nakon proteka vremena za koje je ugovor o zakupu sklopljen, zakupnik produži upotrebljavati stvar, a zakupodavac se tome ne protivi, smatra se da je sklopljen nov ugovor o zakupu neodređenog trajanja, pod istim uvjetima kao i prethodni.

(2) Osiguranja koja su treće osobe dala za prvi zakup prestaju protekom vremena za koje je bio sklopljen.

Članak 678.
(Otkaz)

- (1) Ugovor o zakupu čije trajanje nije određeno niti se može odrediti iz okolnosti ili mjesnih običaja prestaje otkazom koji svaka strana može dati drugoj, poštujući određeni otkazni rok.
- (2) Ako dužina otkaznog roka nije određena ugovorom ili zakonom ili mjesnim običajima, ona iznosi osam dana, s tim da otkaz ne može biti dan u nevrijeme.
- (3) Ako su zakupljene stvari opasne za zdravlje, zakupnik može otkazati ugovor bez davanja otkaznoga roka, čak i ako je u trenutku sklapanja ugovora to znao.
- (4) Zakupnik se ne može odreći prava iz stavka (3) ovoga članka.

Članak 679.
(Propast stvari uslijed više sile)

- (1) Zakup prestaje ako zakupljena stvar bude uništena nekim slučajem više sile.
- (2) Ako zakupljena stvar bude djelomično uništena ili samo oštećena, zakupnik može raskinuti ugovor ili ostati i dalje u zakupu i zahtijevati odgovarajuće sniženje zakupnine.

Članak 680.
(Smrt)

U slučaju smrti zakupnika ili zakupodavca zakup se nastavlja s njihovim naslijednicima, ako nije drukčije ugovorenno.

Odjeljak G. Posebne odredbe za zakup nekretnine

Članak 681.
(Oblik ugovora o zakupu nekretnina)

- (1) Ugovor o zakupu nekretnine koji se sklapa na duže od godinu dana sklapa se u pisanim oblicima.
- (2) Ugovor sklopljen protivno odredbi stavka (1) ovoga članka važi kao da je sklopljen na neodređeno vrijeme, ali se otkaz može dati po isteku roka od godinu dana.

Članak 682.
(Mjere održavanja zakupljene nekretnine)

- (1) Zakupnik je dužan dopustiti poduzimanje mjera na zakupljenoj nekretnini neophodnih za održavanje zakupljenih prostorija, zgrade ili zemljišta.

- (2) Zakupodavac je obvezan zakupnika unaprijed informirati o redovitim mjerama, te izbjegavati ometanje zakupa provedbom tih mjera.

Članak 683.

(Zakup nekretnine s inventarom)

- (1) Ako se u zakup daje nekretnina s inventarom, zakupnik je dužan održavati pojedine predmete inventara.
- (2) Zakupodavac je dužan zamijeniti predmet inventara koji propadne uslijed okolnosti za koje nije odgovoran zakupnik, ali je zakupnik dužan namiriti gubitak životinja kao predmeta inventara u opsegu koji odgovara prirodnom podmladivanju po pravilima urednog gazdovanja i uobičajenog korištenja.
- (3) Zakupnik je dužan održavati inventar u onom stanju i zamjenjivati u onom opsegu koji odgovara pravilima uobičajenog korištenja odnosno uporabe. Predmete koje zakupnik nabavi i unese u inventar nakon isteka zakupa postaju vlasništvo zakupodavca, ukoliko nije drukčije ugovorenno.

Članak 684.

(Preuzimanje inventara po procijenjenoj vrijednosti)

- (1) Ako zakupnik nekretnine preuzima inventar po procijenjenoj vrijednosti uz obvezu da po završetku zakupa osigura njegov povrat po procijenjenoj vrijednosti, zakupnik snosi rizik slučajne propasti i slučajnog pogoršanja inventara. U okviru granica uobičajene uporabe on može raspolagati pojedinim predmetima inventara.
- (2) Po završetku zakupa zakupnik je dužan osigurati da se postojeći inventar vrati zakupodavcu. Zakupodavac može odbiti preuzimanje onih predmeta inventara koje je nabavio zakupnik, a koji su prema pravilima uobičajene uporabe predmetne nekretnine suvišni ili previše vrijedni. Tim odbijanjem vlasništvo nad odbijenim predmetima ostaje kod zakupnika.
- (3) Ako između ukupne procijenjene vrijednosti preuzetog inventara i inventara koji se vraća postoji razlika, ona se kompenzira u novcu. Procijenjene vrijednosti zasnivaju se na cijenama u trenutku završetka zakupa.

Članak 685.

(Prijevremeno vraćanje zakupljene nekretnine)

Ako nije drukčije ugovorenno, zakupnik koji zakupljenu nekretninu vrati u posjed zakupodavcu prije prestanka zakupnog odnosa, oslobađa se plaćanja zakupnine samo ako osigura novog prihvatljivog zakupnika, ako nije drukčije ugovorenno.

Članak 686.

(Smrt zakupnika)

U slučaju smrti zakupnika njegovi nasljednici kao i zakupodavac imaju pravo otkazati zakupni odnos.

Članak 687.

(Založno pravo na stvarima zakupnika)

Zakupodavac nekretnine ima za svoje tražbine iz zakupnog odnosa založno pravo na unesenim stvarima odnosno ubranim plodovima zakupnika. Založno pravo gasi se s iznošenjem stvari ili plodova.

Odjeljak H. Posebne odredbe za zakup stambenih prostorija

Članak 688.

(Prisilnost propisa)

Od odredaba koje se odnose na zakup stambenih prostorija ne može se odstupati na teret zakupnika.

Članak 689.

(Osiguranje)

- (1) Ako je kod zakupnog odnosa za stambeni prostor zakupnik dužan zakupodavcu pružiti osiguranje za ispunjenje svojih obveza, iznos osiguranja ne može preći trostruki iznos mjesecne zakupnine.
- (2) Na osiguranje se uračunavaju kamate.
- (3) Nakon prestanka zakupnoga odnosa iznos osiguranja se, zajedno s kamatama, vraća zakupniku, ukoliko zakupodavac nema tražbine prema zakupniku.

Članak 690.

(Podzakup)

- (1) Zakupodavac ne može odbiti davanje suglasnosti za podzakup stambenih prostorija, ako za zakupnika postoji opravdan razlog da zakupljeni stambeni prostor potpuno ili djelomično ustupi nekom trećem.
- (2) Odredba stavka (1) neće se primijeniti ako:
  - a. ako postoje opravdani razlozi, a posebno ako zakupljeni stambeni prostor nije dostatan za podzakup; ili
  - b. podzakupnik za zakupodavca iz opravdanih razloga nije prihvatljiv.
- (3) Ako nije drukčije ugovoren, zakupljeni stambeni prostor nije dostatan za podzakup ako iznosi manje od deset kvadratnih metara po osobi.

Članak 691.

(Produženje ugovora o zakupu stambenih prostorija)

- (1) Ugovor o zakupu stambenih prostorija sklopljen na određeno vrijeme može se na pisani zahtjev zakupnika produžiti na neodređeno vrijeme.
- (2) Zahtjev iz stavka (1) ovoga članka zakupnik mora uputiti zakupodavcu najkasnije trideset dana prije isteka ugovora.
- (3) Ako zakupodavac pisom izjavom u roku od petnaest dana od prijema zahtjeva zakupnika ne odbije njegov zahtjev, smarat će se da je suglasnost na produženje dana.

Članak 692.
(Otkaz ugovora)

- (1) Rok za otkaz ugovora o zakupu stambenih prostorija iznosi tri mjeseca.
(2) Ugovor o zakupu stambenih prostorija otkazuje se pismenom izjavom.

Članak 693.
(Prijevremeni otkaz zakupnika)

Zakupnik može otkazati ugovor o zakupu s otkaznim rokom od mjesec dana, ako zakupodavcu kao zamjenu predloži nekog platežno sposobnog i njemu prihvatljivog zakupnika.

Članak 694.
(Izvanredni otkaz zakupnika)

- (1) Zakupnik može otkazati ugovor bez pridržaja roka, ako su zakupljene stambene prostorije u takvom stanju da njihovo korištenje ugrožava zdravlje.
(2) Ovo se pravo ugovorom ne može isključiti.

Članak 695.
(Izvanredni otkaz zakupodavca)

- (1) Zakupodavac može otkazati ugovor o zakupu ako postoje važni razlozi za to.
(2) Važan razlog postoji osobito:
- a) ako je zakupnik i pored opomene svojom krivnjom znantno povrijedio svoje ugovorne obveze,
  - b) ako zakupodavac želi koristiti stambene prostorije za vlastite ili potrebe stanovanja bliže rodbine,
  - c) ako zakupnik odbija da se suglasi s primjerenum povećanjem zakupnine,
  - d) ako su odnosi između zakupodavca i zakupnika teže poremećeni, a taj se poremećaj ne može pripisati u isključivu krivnju zakupodavca,
  - e) ako je zakupnik u zakašnjenju s plaćanjem tri pune mjesečne zakupnine.

Članak 696.
(Smrt zakupnika)

- (1) U slučaju smrti zakupnika u zakupni odnos sa zakupodavcem stupaju osobe koje su s njim živjele u zajedničkom kućanstvu.
(2) Osobe iz stavka (1) ovoga članka mogu otkazati ugovor o zakupu uz pridržavanje zakonskoga otkaznog roka.

Članak 697.
(Zakupni odnos razvedenih bračnih drugova)

- (1) Ako se bračni drugovi kod razvoda ne mogu sporazumjeti o tomu tko će ubuduće nastanjivati zajednički zakupljeni stan, o ovom sporu odlučuje sud.

- (2) Za sud je nebitno koji je od bračnih drugova ugovorna strana u zakupnom odnosu. Ako se pravo stanovanja jednoga bračnog druga koji nije zakupnik prizna od strane suda, time se zasniva njegov zakupni odnos sa zakupodavcem.

GLAVA VI. UGOVOR O POSLUZI

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 698. (Pojam)

Ugovorom o posluzi obvezuje se poslugodavac predati određenu stvar poslugoprimecu na privremenu uporabu bez naknade, a poslugoprimec se obvezuje vratiti je po prestanku ugovora.

Odjeljak B. Obveze poslugoprimeca

Članak 699. (Opseg prava uporabe poslugoprimeca)

(1) Poslugoprimec je obvezan upotrebljavati predmet posluge na način i u svrhu kako je to ugovoreno.
(2) Ako ugovorom nije određen način uporabe, poslugoprimec je dužan upotrebljavati predmet posluge na način koji odgovara njegovoj naravi i namjeni.
(3) Poslugoprimec bez suglasnosti poslugodavca nije ovlašten posuđenu stvar ustupiti trećoj osobi na uporabu.

Članak 700. (Odgovornost za umanjenje vrijednosti posuđene stvari)

Poslugoprimec nije odgovoran za promjenu ili pogoršanje stvari koje nastaju ugovorenom, odnosno uobičajenom uporabom.

Članak 701. (Troškovi održavanja)

- (1) Poslugoprimec snosi uobičajene troškove održavanja posuđene stvari.
(2) Na obvezu snošenja ostalih troškova održavanja primjenjuju se odredbe poslovodstva bez naloga.

Članak 702. (Odgovornost poslugoprimeca za slučaj)

- (1) Za slučajno oštećenje ili propast posuđene stvari poslugoprimec je odgovoran ako je to mogao spriječiti uporabom ili žrtvovanjem vlastite stvari.

(2) Poslugoprimec je odgovoran za slučajnu propast ili oštećenje posuđene stvari ako do toga ne bi došlo da je stvar upotrebljavao suglasno ugovoru ili da je neovlašteno nije dao trećoj osobi na uporabu.

Članak 703.
(Obveza vraćanja)

(1) Po prestanku posluge poslugoprimec je dužan vratiti poslugodavcu stvar u stanju u kojemu mu je bila predana, odnosno uz promjene nastale uporabom stvari sukladno ugovoru i zakonu.

(2) Poslugodavac može nakon prestanka posluge zahtijevati vraćanje stvari i od trećega kojemu je poslugoprimec ustupio stvar na uporabu.

Odjeljak C. Obveze poslugodavca

Članak 704.
(Odgovornost poslugodavca za neispunjerenje ili zakašnjenje)

Poslugodavac odgovara za neispunjerenje svojih obveza kao i za zakašnjenje u ispunjenju samo ako je prouzročeno namjerno ili iz krajne nepažnje.

Članak 705.
(Odgovornost poslugodavca za materijalne i pravne nedostatke)

(1) Poslugodavac ne odgovara niti za materijalne niti za pravne nedostatke posuđene stvari.

(2) Međutim, poslugoprimec ima pravo zahtijevati naknadu štete koju je pretrpio zbog nekog od ovih nedostataka koji su poslugodavcu bili poznati ili nisu mogli ostati nepoznati, a o kojima nije upoznao poslugoprimeca.

Članak 706.
(Odgovornost poslugodavca zbog propuštanja upozorenja)

Poslugodavac odgovara za štetu koju pretrpi poslugoprimec zbog toga što ga poslugodavac nije na vrijeme obavijestio o opasnostima koje bi mogle proizići iz čuvanja ili uporabe posuđene stvari.

Odjeljak D. Prestanak posluge i zastara

Članak 707.
(Prestanak posluge)

- (1) Posluga prestaje istekom ugovorenog vremena.
- (2) Ako vrijeme nije određeno, posluga prestaje kad je stvar poslužila ili je s obzirom na protek vremena mogla poslužiti za uporabu za koju je bila posuđena.
- (3) Posluga prestaje i otkazom ugovornih strana sa ili bez ostavljanja otkaznoga roka.
- (4) Poslugodavac može otkazati poslugu:

- a) u svako doba, ako trajanje nije određeno protekom vremena ili svrhom uporabe, ali ne u nevrijeme;
- b) ako poslugoprimec posuđenu stvar upotrebljava protivno ugovoru, odnosno zakonu;
- c) ako je poslugarodavcu posuđena stvar potrebna zbog okolnosti za koje stranke nisu znale niti su ih u vrijeme sklapanja ugovora mogle predvidjeti;
- d) ako poslugoprimec umre, osim ako su strane za ovaj slučaj isključile pravo otkaza.

Članak 708.
(Zastara)

Prava na naknadu troškova i naknadu štete iz ugovora o posluži zastarijevaju u roku od 6 mjeseci od povrata stvari.

GLAVA VII. UGOVOR O DJELU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 709.
(Pojam)

Ugovorom o djelu izvođač (poduzetnik, izvođač radova) obvezuje se da obavi određeni posao, kao što je izrada ili popravak neke stvari ili izvršenje nekog fizičkog ili intelektualnog rada, a naručitelj se obvezuje da mu za to plati naknadu.

Članak 710.
(Odnos s ugovorom o prodaji)

- (1) Ugovor kojim se jedna strana obvezuje da izradi određenu pokretnu stvar od svog materijala smatra se, u slučaju sumnje, ugovorom o prodaji.
- (2) Ugovor ostaje ugovor o djelu ako se naručitelj obvezao dati bitan dio materijala potreban za izradu stvari.
- (3) U svakom slučaju ugovor se smatra ugovorom o djelu ako su ugovaratelji imali na umu osobito izvođačev rad.

Članak 711.
(Kvaliteta izvođačeva materijala)

- (1) Kad je ugovoren da izvođač izradi stvar od svoga materijala, a nije određena kvaliteta, izvođač je dužan dati materijal srednje kvalitete.
- (2) Izvođač odgovara naručitelju za kvalitetu upotrijebljenoga materijala isto kao i prodavatelj.

Odjeljak B. Nadzor nad obavljanjem posla

Članak 712.
(Nadzor nad obavljanjem posla)

Naručitelj ima pravo vršiti nadzor nad obavljanjem posla i davati upute kad to odgovara naravi posla, a izvođač mu je dužan to omogućiti.

Odjeljak C. Sklapanje ugovora nadmetanjem

Članak 713.

(Poziv na nadmetanje o cijeni radova)

- (1) Poziv upućen određenom ili neodređenom broju osoba na nadmetanje za izvršenje određenih radova, pod određenim uvjetima i uz određena jamstva, obvezuje pozivatelja da sklopi ugovor o tim radovima s onim koji ponudi najnižu cijenu, osim ako je tu obvezu isključio u pozivu na nadmetanje.
- (2) U slučaju isključenja obveze da se sklopi ugovor, poziv na nadmetanje smatra se pozivom zainteresiranim da oni naprave ponude ugovora pod objavljenim uvjetima.

Članak 714.

(Poziv na nadmetanje za umjetničko ili tehničko rješenje namjeravanih radova)

Poziv upućen određenom ili neodređenom broju osoba na nadmetanje za umjetničko ili tehničko rješenje namjeravanih radova obvezuje pozivatelja da pod uvjetima sadržanim u pozivu na nadmetanje sklopi ugovor sa sudionikom u nadmetanju čije rješenje prihvati povjerenstvo čiji je sastav unaprijed objavljen, osim ako je tu obvezu isključio u pozivu na nadmetanje.

Odjeljak D. Obveze izvođača

Članak 715.

(Obveze izvođača)

- (1) Izvođač je dužan upozoriti naručitelja na nedostatke materijala koji mu je naručitelj predao, a koje je primijetio ili je morao primijetiti, inače će odgovarati za štetu.
- (2) Ako je naručitelj zahtjevao da se stvar izradi od materijala na čije mu je nedostatke izvođač ukazao, izvođač je dužan postupiti po njegovu zahtjevu, osim ako je očito da materijal nije podoban za naručeno djelo ili ako bi izrada od zahtijevanog materijala mogla nanijeti štetu ugledu izvođača, u kom slučaju izvođač može raskinuti ugovor.
- (3) Izvođač je dužan upozoriti naručitelja na nedostatke u njegovu nalogu, te na druge okolnosti za koje je znao ili je morao znati, koje mogu biti značajne za naručeno djelo ili za njegovo izvršenje na vrijeme, inače će odgovarati za štetu.

Članak 716.

(Obveza izvršenja radova)

- (1) Izvođač je dužan izvršiti radove kako je ugovoreno i po pravilima posla.
- (2) Izvođač je dužan izvršiti radove za ugovoreno vrijeme, a ako ono nije ugovorenim određeno, onda za vrijeme koje je razumno potrebno za takve poslove.
- (3) Izvođač ne odgovara za zakašnjenje nastalo zbog toga što mu naručitelj nije predao materijal na vrijeme, ili zbog toga što je tražio izmjene, ili što mu nije isplatio dužni predujam i uopće za zakašnjenje nastalo ponašanjem naručitelja.

Članak 717.

(Raskid ugovora zbog odstupanja od ugovorenih uvjeta)

- (1) Ako se tijekom izvršenja djela pokaže da se izvođač ne drži uvjeta ugovora i uopće da ne radi sukladno pravilima posla, te da će izvršeno djelo imati nedostatke, naručitelj može upozoriti izvođača na to i odrediti mu primjereno rok da svoj rad uskladi sa svojim obvezama.
- (2) Ako do isteka roka iz stavka (1) ovoga članka izvođač ne postupi po zahtjevu naručitelja, ovaj može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Članak 718.

(Raskid ugovora prije roka)

- (1) Ako je rok bitan element ugovora, a izvođač je u tolikom zakašnjenju sa započinjanjem ili završavanjem posla da je očito da ga neće završiti u roku, naručitelj može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.
- (2) Naručitelj ima pravo raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete i onda kad rok nije bitan element ugovora, ako zbog takvog zakašnjenja naručitelj očito ne bi imao interes za ispunjenje ugovora.

Članak 719.

(Povjeravanje izvršenja posla trećem)

- (1) Ako iz ugovora ili naravi posla ne proizlazi što drugo, izvođač nije dužan posao obaviti osobno.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka izvođač i dalje odgovara naručitelju za izvršenje posla.
- (3) Izvođač odgovara za osobe koje su po njegovu nalogu radile na poslu (suradnici) koji je preuzeo izvršiti, kao da ga je sam izvršio.

Članak 720.

(Neposredan zahtjev suradnika izvođača prema naručitelju)

Za naplatu svojih tražbina od izvođača njegovi suradnici mogu se obratiti neposredno naručitelju i zahtijevati od njega da im isplati te tražbine na teret svote koju u tom trenutku duguje izvođaču, ako su te tražbine priznate.

Članak 721.

(Predaja izrađene stvari naručitelju)

- (1) Izvođač je dužan naručitelju predati izrađenu ili popravljenu stvar.
- (2) Izvođač se oslobođa ove obveze ako stvar koju je izradio ili popravio propadne iz uzroka za koje on ne odgovara.

Odjeljak E. Odgovornost za nedostatke

Članak 722.

(Pregled izvršenog djela i obavještavanje izvođača)

- (1) Naručitelj je dužan pregledati izvršeno djelo čim je to po redovitom tijeku stvari moguće i o nađenim nedostacima bez odlaganja obavijestiti izvođača.
- (2) Ako naručitelj na poziv izvođača da pregleda i primi izvršeni rad to ne uradi bez opravdanoga razloga, smatra se da je rad primljen.
- (3) Nakon pregleda i primanja izvršenoga rada izvođač više ne odgovara za nedostatke koji su se mogli opaziti običnim pregledom, osim ako je znao za njih, a nije ih pokazao naručitelju.

Članak 723. **(Skriveni nedostaci)**

- (1) Ako se nakon primanja izvršenog rada pokaže neki nedostatak koji se nije mogao otkriti običnim pregledom, naručitelj se ipak može pozvati na njega pod uvjetom da o njemu obavijesti izvođača što prije, a najduže u roku od trideset dana od njegova otkrivanja.
- (2) Iste kom dviju godina od primitka obavljenoga posla, naručitelj se više ne može pozvati na nedostatke.

Članak 724. **(Prestanak prava)**

- (1) Naručitelj, koji je izvođača na vrijeme obavijestio o nedostacima izvršenoga posla, ne može svoje pravo ostvariti sudskim putem nakon isteka jedne godine od učinjene obavijesti.
- (2) Nakon isteka roka iz stavka (1) ovoga članka naručitelj može, ako je o nedostacima pravodobno obavijestio izvođača, prigovorom protiv izvođačeva zahtjeva za isplatu naknada istaknuti svoje pravo na sniženje naknada i naknadu štete.

Članak 725. **(Gubitak prava od strane izvođača)**

Izvođač se ne može pozvati na neku od odredaba ovoga Zakona kad se nedostatak odnosi na činjenice koje su mu bile poznate, ili mu nisu mogle ostati nepoznate, a nije ih priopćio naručitelju.

Članak 726. **(Pravo zahtijevati uklanjanje nedostataka)**

- (1) Naručitelj, koji je uredno obavijestio izvođača da izvršeni rad ima neki nedostatak, može zahtijevati od njega da nedostatak otkloni, i za to mu odrediti primjerjen rok.
- (2) Pored prava iz stavka (1) ovoga članka naručitelj ima pravo na naknadu štete koju trpi zbog nedostatka.
- (3) Ako uklanjanje nedostatka zahtijeva pretjerane troškove, izvođač može odbiti da ga izvrši, ali u tom slučaju naručitelju pripada, po njegovu izboru, pravo na sniženje naknade ili raskid ugovora, kao i pravo na naknadu štete.

Članak 727. **(Raskid ugovora u posebnom slučaju)**

Kad obavljeni posao ima takav nedostatak koji ga čini neuporabljivim ili je obavljen u suprotnosti s izričitim uvjetima ugovora, naručitelj može, ne tražeći prethodno otklanjanje nedostatka, raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Članak 728.

(Pravo naručitelja u slučaju drugih nedostataka izvršenoga posla)

- (1) Kad izvršeni posao ima nedostatak zbog kojeg djelo nije uporabljivo, odnosno kad je posao izvršen u suprotnosti s izričitim uvjetima ugovora, naručitelj je dužan dopustiti izvođaču da nedostatak otkloni.
- (2) Naručitelj može odrediti izvođaču primjerен rok za otklanjanje nedostatka.
- (3) Ako izvođač ne otkloni nedostatak do isteka tog roka, naručitelj može, po svom izboru, izvršiti otklanjanje nedostatka na račun izvođača, ili sniziti naknadu, ili raskinuti ugovor.
- (4) Kad je riječ o neznatnom nedostatku, naručitelj se ne može koristiti pravom na raskid ugovora.
- (5) U svakom slučaju naručitelj ima pravo i na naknadu štete.

Članak 729.

(Sniženje naknade)

Naknada se snižava u razmjeru između vrijednosti izvršenoga rada bez nedostatka u vrijeme sklapanja ugovora i vrijednosti koju bi imao u to vrijeme izvršeni rad s nedostatkom.

Odjeljak F. Obveze naručitelja

Članak 730.

(Obveza naručitelja da primi rad)

Naručitelj je dužan primiti rad izvršen prema odredbama ugovora i prema pravilima posla.

Članak 731.

(Određivanje i isplata naknade)

- (1) Naknada se određuje ugovorom, ako nije određena obveznom tarifom ili kojim drugim obveznim aktom.
- (2) Ako naknada nije određena, utvrdit će je sud prema vrijednosti rada, prema normalno potrebnom vremenu za takav posao te prema uobičajenoj naknadi za tu vrstu rada.
- (3) Naručitelj nije dužan isplatiti naknadu prije nego što je pregledao izvršeni rad i odobrio ga, osim ako je drukčije ugovoren.
- (4) Odredba stavka (3) ovoga članka primjenjuje se i ako je ugovoren izvršenje i predaja rada u dijelovima.

Članak 732.

(Proračun s izričitim jamstvom)

- (1) Ako je naknada ugovorena na temelju proračuna s izričitim jamstvom izvođača za njegovu točnost, on ne može zahtijevati povećanje naknade čak i ako je u posao uložio više rada i ako je izvršenje posla zahtijevalo veće troškove nego što je bilo predviđeno.
- (2) Odredba stavka (1) ovoga članka ne isključuje primjenu pravila o raskidu i izmjeni ugovora zbog promijenjenih okolnosti.
- (3) Ako je naknada ugovorena na temelju proračuna bez izričitog jamstva izvođača za njegovu točnost, pa se tijekom rada prekoračenje proračuna pokaže neizbjegnjim, izvođač mora o tome bez odlaganja obavijestiti naručitelja, inače gubi svaku tražbinu zbog povećanih troškova.

Odjeljak G. Rizik

Članak 733.

(Davanje materijala od strane izvođača)

- (1) U slučaju kad je izvođač dao materijal za izradu stvari, a stvar bude oštećena ili propadne iz bilo kojeg uzroka prije predaje naručitelju, rizik snosi izvođač, te nema pravo na naknadu za dani materijal, a ni na naknadu za svoj rad.
- (2) Ako je naručitelj pregledao izvršeni rad i odobrio ga, smatra se da mu je stvar predana, a da je kod izvođača ostala na čuvanju.
- (3) Ako je naručitelj pao u zakašnjenje zbog neprimanja ponuđene stvari, rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari prelazi na njega.

Članak 734.

(Davanje materijala od strane naručitelja)

- (1) Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi naručitelj ako je on dao materijal za izradu.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka izvođač ima pravo na naknadu samo ako je stvar propala ili bila oštećena nakon dolaska naručitelja u zakašnjenje, ili ako se naručitelj nije odazvao njegovu urednom pozivu da stvar pregleda.

Članak 735.

(Rizik u slučaju predaje po dijelovima)

Ako je ugovorenod da će naručitelj obavljati pregled i primanje pojedinih dijelova kako budu izrađeni, izvođač ima pravo na naknadu za izradu dijelova što ih je naručitelj pregledao i odobrio, čak i ako bi oni nakon toga propali kod njega bez njegove krivnje.

Odjeljak H. Pravo zaloga

Članak 736.

(Pravo zaloga)

Radi osiguranja naplate tražbine naknade za rad i naknade za utrošeni materijal te ostalih tražbina po osnovi ugovora o djelu, izvođač ima pravo zaloga na stvarima što ih je

napravio ili popravio te na ostalim predmetima koje mu je predao naručitelj u svezi s njegovim radom, sve dok ih drži i ne prestane ih dragovoljno držati.

Odjeljak I. Prestanak ugovora

Članak 737.

(Raskid ugovora voljom naručitelja)

Sve dok naručeni posao nije dovršen naručitelj može raskinuti ugovor kad god hoće, ali je u tom slučaju dužan isplatiti izvođaču ugovorenu naknadu, umanjenu za iznos troškova koje ovaj nije učinio, a koje bi bio dužan učiniti da ugovor nije raskinut, kao i za iznos zarade koju je ostvario na drugoj strani ili koju je namjerno propustio ostvariti.

GLAVA VIII. UGOVOR O GRAĐENJU

Odjeljak A. Opće odrebe

Članak 738.

(Pojam)

- (1) Ugovor o građenju je ugovor o djelu kojim se izvođač obvezuje prema određenom projektu sagraditi u ugovorenom roku određenu građevinu na određenom zemljištu ili na takvom zemljištu, odnosno na već postojećem objektu izvršiti kakve druge građevinske radove, a naručitelj se obvezuje da mu za to isplati određenu cijenu.
- (2) Ugovor o građenju mora biti zaključen u pisanom obliku.

Članak 739.

(Građevina)

Pod 'građevinom' u smislu odredaba zakona podrazumijevaju se zgrade, brane, mostovi, tuneli, vodovodi, kanalizacije, ceste, željezničke pruge, bunari i ostali građevinski objekti čija izrada zahtijeva veće i složenije radove.

Članak 740.

(Nadzor nad radovima i kontrola kvalitete materijala)

Izvođač je dužan omogućiti naručitelju stalan nadzor nad radovima i kontrolu količine i kvalitete upotrebljenog materijala.

Članak 741.

(Odstupanje od projekta)

- (1) Za svako odstupanje od projekta građenja odnosno ugovorenih radova izvođač mora imati pisanu suglasnost naručitelja.
- (2) On ne može zahtijevati povećanje ugovorene cijene za radove što ih je izvršio bez ove suglasnosti.

Članak 742.

(Žurni nepredviđeni radovi)

- (1) Nepredviđene radove izvođač može izvesti i bez prethodne suglasnosti naručitelja ako zbog njihove žurnosti nije mogao pribaviti tu suglasnost.
- (2) Nepredviđeni radovi su oni čije je poduzimanje bilo nužno da bi se osigurala stabilnost objekta ili spriječio nastanak štete, a izazvani su neočekivanom težom prirodom zemljišta, neočekivanom pojavom vode ili drugim izvanrednim i neočekivanim događajima.
- (3) Izvođač je dužan o tim pojavama i poduzetim mjerama bez odgađanja obavijestiti naručitelja.
- (4) Izvođač ima pravo na pravičnu naknadu za nepredviđene radove koji su morali biti obavljeni.
- (5) Naručitelj može raskinuti ugovor ako bi uslijed tih radova ugovorena cijena morala biti znatno povećana, o čemu je dužan bez odlaganja obavijestiti izvođača.
- (6) U slučaju raskida ugovora naručitelj je dužan isplatiti izvođaču odgovarajući dio cijene za već izvršene radove, kao i pravičnu naknadu za učinjene nužne troškove.

Članak 743.

(Cijena radova)

Cijena radova može se odrediti po jedinici mjere ugovorenih radova (jedinična cijena) ili u ukupnom iznosu za cijeli objekt (ukupno ugovorena cijena).

Članak 744.

(Izmjena cijene)

- (1) Ako ugovorom glede izmjene cijene nije predviđeno što drugo, izvođač koji je svoju obvezu ispunio u predviđenom roku može zahtijevati povećanje cijene radova ako su se u vrijeme između sklapanja ugovora i njegova ispunjenja povećale cijene elemenata na temelju kojih je određena cijena radova, tako da bi ta cijena trebala biti veća za više od dva postotka (2%).
- (2) U slučaju da izvođač svojom krivnjom nije izveo radove u roku predviđenom ugovorom, on može zahtijevati povećanje cijene radova ako su se u vrijeme između sklapanja ugovora i dana kad su radovi prema ugovoru trebali biti završeni povećale cijene elemenata na temelju kojih je određena cijena radova, tako da bi ona, prema novim cijenama tih elemenata, trebala biti veća za više od pet postotaka (5%).
- (3) U slučajevima iz stavka (1) i (2) ovoga članka izvođač može zahtijevati samo razliku u cijeni radova koja prelazi dva (2%) odnosno pet postotaka (5%).
- (4) Izvođač se ne može pozivati na povećanje cijena elemenata na temelju kojih je određena cijena radova ako je do povećanja cijene došlo nakon njegova dolaska u zakašnjenje.

Članak 745.

(Odredba o nepromijenjivosti cijene)

- (1) Ako je ugovorenod da se cijena radova neće mijenjati u slučaju da se nakon sklapanja ugovora povećaju cijene elemenata na temelju kojih je ona određena, izvođač može i pored ovakve odredbe ugovora, zahtijevati izmjenu cijene radova ako su se cijene

elemenata povećale u tolikoj mjeri da bi cijena radova trebala biti veća za više od deset postotaka (10%).

- (2) I u slučaju iz stavka (1) ovoga članka izvođač može zahtijevati samo razliku u cijeni koja prelazi deset postotaka (10%), osim ako je do povećanja cijene elemenata došlo poslije njegova dolaska u zakašnjenje.

Članak 746.

(Raskid ugovora zbog povećane cijene)

- (1) Ako bi u slučajevima iz čl. 713. do 720. ovoga Zakona ugovorena cijena morala biti znatno povećana, naručitelj može raskinuti ugovor.
- (2) U slučaju raskida ugovora naručitelj je dužan isplatiti izvođaču odgovarajući dio ugovorenih cijena za do tada izvršene radove te pravičnu naknadu za učinjene nužne troškove.

Članak 747.

(Pravo naručitelja da traži sniženje ugovorene cijene)

- (1) Ako su se u vrijeme između sklapanja ugovora i ispunjenja obveze izvođača cijene elemenata na temelju kojih je određena cijena radova snizile za više od dva postotka (2%), a radovi su izvršeni u ugovorenom roku, naručitelj ima pravo tražiti odgovarajuće sniženje ugovorene cijene radova iznad tog postotka.
- (2) Ako je ugovorena nepromjenjivost cijene radova, a oni su izvršeni u ugovorenom roku, naručitelj ima pravo na sniženje ugovorene cijene u slučaju da su se cijene elemenata na temelju kojih je određena cijena smanjile za toliko da bi cijena bila niža za više od deset postotaka (10%), i to za razliku u cijeni preko deset postotaka (10%).
- (3) U slučaju zakašnjenja izvođača radova naručitelj ima pravo na razmjerno sniženje cijene radova za svako sniženje cijene elemenata na temelju kojih je cijena radova određena.

Odjeljak B. Ugovor o građenju s posebnom odredbom

Članak 748.

(Ugovor o građenju sa posebnom odredbom)

- (1) Ako ugovor o građenju sadrži odredbu 'ključ u ruke' ili neku drugu sličnu odredbu, izvođač se samostalno obvezuje izvršiti skupno sve radove potrebne za izgradnju i uporabu određenog cjelovitog objekta.
- (2) U tom slučaju ugovorena cijena obuhvaća i vrijednost svih nepredviđenih radova i viška radova, a isključuje utjecaj manjka radova na ugovorenu cijenu.
- (3) Ako u ugovoru 'ključ u ruke' sudjeluje kao ugovorna strana više izvođača, njihova odgovornost prema naručitelju je solidarna.

Odjeljak C. Odgovornost za nedostatke

Članak 749.

(Primjena pravila ugovora o djelu)

Ako u pravilima ugovora o građenju nije drukčije određeno, na odgovornost za nedostatke građevine primjenjuju se odgovarajuće odredbe ugovora o djelu.

Članak 750.

(Prijelaz prava iz odgovornosti za nedostatke)

Prava naručitelja prema izvođaču zbog nedostatka građevine prelaze i na sve kasnije stjecatelje građevine ili njezina dijela, ali s tim da kasnjim stjecateljima ne teče novi rok za obavijest i tužbu, već im se uračunava rok prethodnika.

Odjeljak D. Odgovornost izvodača i projektanta za solidnost građevine

Članak 751.

(Sadržaj odgovornosti)

- (1) Izvođač odgovara za nedostatke u izradi građevine koji se tiču njezine solidnosti, ako bi se ti nedostaci pokazali za vrijeme od deset godina od predaje i primitka radova.
- (2) Izvođač odgovara i za nedostatke zemljišta na kojemu je podignuta građevina, koji su se pokazali za vrijeme od deset godina od predaje i primitka radova, osim ako je specijalizirana organizacija dala stručno mišljenje da je zemljište podobno za građenje, a tijekom gradnje se nisu pojavile okolnosti koje dovode u sumnju osnovanost stručnog mišljenja.
- (3) Pravila iz stavka (1) i (2) ovoga članka primjenjuje se na projektanta ako nedostatak građevine potječe od nekog nedostatka u planu.
- (4) Izvođač i projektant su odgovorni prema odredbama stavaka (1) i (2) ovoga članka ne samo naručitelju, nego i svakom drugom stjecatelju građevine.
- (5) Odgovornost iz stavaka (1) do (4) ovoga članka ne može se ugovorom ni isključiti ni ograničiti.

Članak 752.

(Dužnost obavještavanja i gubitak prava)

- (1) Naručitelj ili drugi stjecatelj dužan je o nedostacima obavijestiti izvođača i projektanta u roku od šest mjeseci od kad je nedostatak ustanovio, inače gubi pravo da se pozove na njega.
- (2) Pravo naručitelja ili drugog stjecatelja prema izvođaču odnosno projektantu po osnovi njihove odgovornosti za nedostatke prestaje za jednu godinu računajući od dana kad je naručitelj odnosno stjecatelj obavijestio projektanta odnosno izvođača o nedostatku.

Članak 753.

(Smanjenje i isključenje odgovornosti)

- (1) Izvođač se ne oslobađa odgovornosti ako je šteta nastala zbog toga što je pri izvođenju određenih radova postupao po zahtjevima naručitelja.
- (2) Izuzetno od stavka (1) ovoga članka, ako je prije izvršenja određenog rada po zahtjevu naručitelja upozorio istog na opasnost od štete, njegova odgovornost se smanjuje, a prema okolnostima konkretnog slučaja može se i isključiti.

Članak 754.

(Regresi)

- (1) Kad su za štetu odgovorni izvođač i projektant, odgovornost svakog od njih određuje se prema veličini krivnje.
- (2) Projektant koji je izradio projekt građevine i kojemu je povjeren nadzor nad izvršenjem planiranih radova odgovara i za nedostatke u izvršenim radovima nastale krivnjom izvođača, ako ih je mogao opaziti normalnim i razumnim nadgledanjem radova, ali ima pravo zahtijevati od izvođača odgovarajuću naknadu.
- (3) Izvođač koji je naknadio štetu nastalu uslijed nedostatka u izvršenim radovima ima pravo zahtijevati naknadu od projektanta u mjeri u kojoj nedostaci u izvršenim radovima potječu od nedostataka u projektu.
- (4) Kad je za nedostatak odgovorna osoba kojoj je izvođač povjerio obavljanje jednog dijela posla, izvođač, ako hoće od njega zahtijevati naknadu, mora ga obavijestiti o postojanju nedostatka u roku od dva mjeseca računajući od dana kada je on sam obaviješten od naručitelja o istom nedostatku.

GLAVA IX. UGOVOR O ORTAŠTVU/PARTNERSTVU

Odjeljak A. Pojam ortaštva

Članak 755.

(Pojam ortaštva)

- (1) Ugovorom o ortaštvu obvezuju se uzajamno dvije ili više osoba udružiti rad i/ili imovinu radi postizanja nekog dozvoljenog zajedničkog cilja.

Članak 756.

(Značaj suglasnosti volja)

- (1) Pravni odnosi između ortaka uređuju se ugovorom o ortaštvu.

Odjeljak B. Imovina ortaštva

Članak 757.

(Sadržaj imovine ortaštva)

- (1) Imovinu ortaštva čine ulozi ortaka (glavnica) te imovina stečena poslovanjem ortaštva.
- (2) U imovinu ortaštva ulaze i naknade za uništene, oštećene ili oduzete stvari koje pripadaju imovini ortaštva.
- (3) Imovina ortaštva je zajednička imovina ortaka.

- (4) Imovina ortaka koja kao ulog nije unesena u imovinu ortaštva ostaje njegova posebna, odvojena imovina.

Članak 758.
(Ulog)

- (1) Ulog se može sastojati u stvarima, pravima, novcu, radu i drugim dobrima.
(2) Ako se ulaže cijela imovina pod njom se podrazumijeva sadašnja imovina, ali ako ugovor obuhvaća i buduću imovinu, pod njom se podrazumijeva samo stečena, a ne i naslijedena imovina osim ako obje nisu izričito predviđene ugovorom.
(3) Ugovor koji se odnosi na ulaganje samo sadašnje ili samo buduće imovine nije valjan bez popisa i opisa dijelova koji u takav ulog ulaze.
(4) Ortak koji se obvezao uložiti samo svoj rad ima pravo na udio u dobiti, ali ne i na udio u glavnici ortaštva, osim ako je vrijednost njegova rada procijenjena u novcu i uključena u glavnicu.

Članak 759.
(Veličina uloga)

- (1) Ako nije drukčije ugovorenno, ortaci su obvezni na jednake uloge.
(2) Ortak nije obvezan na naknadno povećanje ugovorenog uloga, ali ako se zbog promijjenjenih okolnosti zajednički cilj ne bi mogao postići bez povećanja uloga, ortak koji ne pristaje na povećanje može istupiti iz ortaštva, a može biti i isključen iz istog.
(3) Svi ortaci su, u pravilu, dužni jednako sudjelovati u ostvarivanju zajedničkog cilja, neovisno o vrsti i veličini njihova uloga.

Članak 760.
(Unošenje uloga u imovinu ortaštva)

- (1) Stvari i prava koji čine ulog postaju imovinom ortaštva na temelju ugovora o ortaštvu na način propisan za stjecanje pojedinih imovinskih prava.
(2) Ortak odgovara za materijalne i pravne nedostatke svog uloga.
(3) Glede snošenja rizika za slučajnu propast ili oštećenje stvari, odnosno glede odgovornosti za nedostatke stvari na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o zakupu ako se stvar daje na korištenje, a odredbe o kupoprodaji ako se ulaže vlasništvo na stvari.
(4) Kad se ulažu novac i stvari procijenjene u novcu, u slučaju sumnje smatra se da se daju u vlasništvo.
(5) Ortak ne može raspolagati svojim udjelom niti sa stvarima i pravima iz zajedničke imovine, niti može zahtijevati njezinu diobu.
(6) Ortak može raspolagati s pravom na naknadu troškova koje je imao u obavljanju poslova ortaštva, ako dospijevaju prije prestanka ortaštva, s kamatom koja mu pripada za predujmljeni novac i s isplatom onoga što će mu pripasti nakon prestanka ortaštva.

Odjeljak C. Poslovodstvo i zastupanje

Članak 761.
(Zajedničko poslovodstvo)

- (1) Pravo na vođenje poslova ortaštva pripada zajednički svim ortacima.
- (2) Odluke u vođenju poslova ortaštva donose se primjenom propisa o upravljanju stvarima u suvlasništvu.
- (3) Ortak koji ulaže samo svoj rad, a koji nije uključen u glavnicu može sudjelovati pri donošenju odluka, ali bez prava glasa.

Članak 762.

(Prijenos poslovodstva, zastupanje, zabrana konkurenциje)

- (1) Kad je ugovorom o ortaštvu ovlaštenje za vođenje poslova preneseno na jednog ili više ortaka, oni se smatraju opunomoćenicima.
- (2) Ako je ovlaštenje za vođenje poslova preneseno na više ortaka, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o upravljanju stvarima u suvlasništvu, ali ako je ugovorom o ortaštvu određeno da svaki od njih može sam poduzimati poslove, svaki od ostalih ortaka ovlaštenih za vođenje poslova ortaštva može se usprotiviti poduzimanju posla u kom slučaju se namjeravani posao ne može poduzeti.
- (3) Na prava i obveze ortaka kojima je povjerenovo vođenje poslova na odgovarajući način se primjenjuju i odredbe ovog Zakona o nalogu, ako ugovorom o ortaštvu nije drugčije određeno.
- (4) Nijedan ortak nema pravo povjeriti vođenje poslova ortaštva trećoj osobi, niti koga primiti u ortaštvu, a niti poduzeti posao kojim bi se, radi svoje posebne koristi, ugrozilo postizanje zajedničkog cilja ili nanijela šteta ortaštvu.

Članak 763.

(Polaganje računa)

- (1) Ortaci kojima je povjerenovo poslovodstvo dužni su uredno voditi poslovne knjige i polagati račun o stanju zajedničke imovine te svim prihodima i rashodima.
- (2) Prije nego se dovrši posao ne može se zahtijevati završni obračun i podjela dobiti i gubitka, ali ako se radi o dugoročnim poslovima koji donose godišnji prihod, ortaci mogu zahtijevati polaganje računa i podjelu dobiti po proteku svake poslovne godine.
- (3) Ortak koji je pristao na podnošenje samo završnog obračuna ili se odrekao prava zahtijevati polaganje računa može, ako dokaže nepošteno vođenje poslova, zahtijevati polaganje računa za završene i započete poslove.
- (4) Ortaci su dužni ortaku koji vodi poslove naknaditi troškove koje je pri tome učinio kao i štetu koju pretrpi zbog rizika koji su s vođenjem poslova ortaštva neposredno povezani.
- (5) Za predujmljeni novac ortak ima pravo na kamate od dana kada ga je predujmio do isplate.
- (6) Ortak koji vodi poslove ortaštva nema pravo na posebnu nagradu za osobno uloženi trud u vođenju tih poslova.

Članak 764.

(Pravo nadzora)

- (1) Ortaci koji su povjerili poslovodstvo jednom ili nekolicini ortaka zadržavaju pravo osobnoga nadzora nad poslovima ortaštva koje uključuje i pravo zahtijevati izvješće o poslovima ortaštva i pravo uvida u poslovne knjige i druge isprave.
- (2) Isključenje ili ograničenje prava ortaka iz stavka (1) ovoga članka je bez učinka ako se može osnovano posumnjati da poslovi ortaštva nisu savjesno vođeni.

Članak 765.

(Oduzimanje ovlaštenja i otkaz poslovodstva)

- (1) Ovlaštenje za vođenje poslova preneseno na jednog ili više ortaka, ako ugovorom o ortaštvu nije drukčije uređeno, može se jednoglasnom odlukom ostalih ortaka oduzeti zbog grube povrede povjerene dužnosti, nesposobnosti za uspješno vođenje poslova ili drugih važnih razloga.
- (2) Ortak može otkazati povjereno poslovodstvo ako za to ima opravdan razlog.
- (3) U slučaju otkaza, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe ovoga Zakona koje se odnose na otkaz nalogoprimeca.

Odjeljak D. Odnos prema trećima

Članak 766.

(Sklapanje pravnih poslova)

- (1) Ortak ne može pravnim poslom s trećom osobom pravovaljano obvezati ortašvo bez izričitog ili prešutnog pristanka ostalih ortaka ili njihovih opunomoćenika.
- (2) Položaj trećega može imati i ortak koji je u ortaštvu samo s dijelom svoje imovine, a s preostalim dijelom samostalno sudjeluje u pravnom prometu.

Članak 767.

(Tražbine i dugovanja ortaštva)

- (1) Ako ugovorom o ortaštvu nije drukčije određeno, potraživanja ortaštva pripadaju svim ortacima zajedno.
- (2) Ortak može zahtijevati od dužnika da obvezu ispuni svim ortacima zajedno, a samo njemu samo ako je od svih ostalih ortaka ovlašten primiti ispunjenje.
- (3) Dužnik može ispuniti obvezu prema ortaštvu ortaku koga sam izabere sve dok svi ortaci ili neki od njih ne zahtijevaju ispunjenje.
- (4) Ako s vjerovnikom nije drukčije ugovoreno, za obveze ortaštva solidarno odgovaraju svi ortaci.
- (5) Treći kao dužnik ortaštva ne može prebijati tražbine koje ima prema nekom od ortaka s tražbinama koje pripadaju ortaštvu.
- (6) Prigovor da tražbina pripada imovini ortaštva ne može se istaknuti prema dužniku koji to nije znao niti morao znati.

Odjeljak E. Odgovornost za štetu

Članak 768.

(Odgovornost za štetu i nedopuštenost prebijanja)

- (1) Ortak odgovara za štetu koju nanese ortaštvu, osim ako dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.
- (2) Nije dopušteno prebijanje štete s korišću koju je ortak inače pribavio ortaštvu, osim ako su šteta i korist nastali istim samovlasno poduzetim poslom.

Odjeljak F. Dobit i gubitak

Članak 769.

(Pojam)

- (1) Dobit je onaj dio imovine ortašta koji preostane nakon odbitka vrijednosti uloga, zajedničkih dugova i troškova.
- (2) Gubitak nastaje kad vrijednost imovine ortašta padne vrijednosti uloga.

Članak 770.

(Udjeli u dobiti i gubitku)

- (1) Ako udjeli ortaka u dobiti i gubitku nisu utvrđeni ugovorom o ortaštvu, svaki ortak ima, neovisno o vrsti i visini uloga, jednak udio u dobiti i gubitku.
- (2) Ako je ugovorom određen samo udio u dobiti, ili samo udio u gubitku, u slučaju sumnje takva odredba se primjenjuje i na dobit i na gubitak.

Odjeljak G. Istup i isključenje ortaka

Članak 771.

(Istup iz ortaštva)

- (1) Ugovor o ortaštu sklopljen na neodređeno vrijeme ortak može otkazati u svaku dobu, osim u nevrijeme ili na štetu ostalih ortaka.
- (2) Pravilo iz stavka (1) ovoga članka primjenjuje se i na ortašto koje je nakon isteka određenog vremena prešutno nastavljeno, kao i ortašto koje je osnovano za života ortaka.
- (3) Ugovor o ortaštu sklopljen na određeno vrijeme može se otkazati prije isteka tog vremena samo iz važnih razloga, a naročito zbog povrede bitne obveze iz ugovora o ortaštu koju, namjerno ili iz krajnje nepažnje, učini drugi ortak, zbog nemogućnosti ispunjenja takve obveze ili smrti odnosno istupanja ortaka od kojeg je osobito zavisilo obavljanje poslova ortaštva.
- (4) Ortak koji otkaže ugovor o ortaštu suprotno odredbama stavaka (1) do (3) ovoga članka, odgovara ostalim ortacima za štetu koja time nastane.
- (5) Ništavna je odredba ugovora kojom se isključuje ili ograničava pravo ortaka na otkaz ugovora o ortaštvu.

Članak 772.

(Isključenje ortaka)

- (1) Ortak se može isključiti iz ortaštva ako za to postoje važni razlozi, a posebice zbog povrede bitne obveze iz ugovora o ortaštvu, stečaja, potpunog ili djelomičnog gubitka poslovne sposobnosti ili gubitka povjerenja zbog učinjenog kažnjiva djela.
- (2) Odluku o isključenju, ako nije drukčije ugovorenno, donose ostali ortaci jednoglasno.

Članak 773.

(Učinak istupa i isključenja)

- (1) Učinak istupa i isključenja nastupa danom izjave o otkazu odnosno danom priopćenja odluke o isključenju i u situaciji kad su izjava odnosno odluka bili osporeni pa potom potvrđeni kao pravovaljani.
- (2) Ortak, koji je otkazao ugovor o ortaštvu ili je iz ortaštva isključen, sudjeluje u dobiti i gubitku nastalim do dana otkaza odnosno isključenja.
- (3) Ortak sudjeluje u dobiti i gubitku u onim poslovima koji u vrijeme njegova izlaska iz ortaštva još nisu bili okončani i koje su ostali ortaci ovlašteni završiti onako kako je to za njih najpovoljnije.
- (4) Ortak, koji je izašao iz ortaštva, ima pravo po proteku svake poslovne godine zahtijevati obračun o poslovima koji su u međuvremenu završeni, o isplatama koje mu na temelju toga pripadaju i o stanju poslova koji još nisu završeni.
- (5) Udio ortaka koji je istupio, odnosno koji je isključen, pripada ostalim ortacima, a oni su dužni vratiti mu stvari koje je dao ortaštvu na korištenje, osloboditi ga zajedničkih obveza, odnosno dati mu primjereno osiguranje ako te obveze još nisu dospjеле i isplatiti mu ono što bi dobio od zajedničke imovine kad bi u vrijeme njegova istupanja, odnosno isključenja ortaštvu prestalo.
- (6) Ako zajednička imovina nije dostačna da se njome pokriju zajedničke obveze i ulozi, ortak koji je istupio odnosno koji je isključen iz ortaštva dužan je, razmjerno njegovu udjelu, naknaditi taj gubitak ostalim ortacima.
- (7) Druga prava i obveze ortaka iz stavka (1) ovoga članka utvrđuju se prema odredbama o diobi zajedničke imovine ortaštva u slučaju njegova prestanka.

Odjeljak H. Prestanak ortaštva

Članak 774.

(Razlozi prestanka)

Ortaštvu prestaje:

- a. ostvarenjem cilja ortaštva, odnosno ako ostvarenje cilja ortaštva postane nemoguće;
- b. protekom vremena na koje je sklopljen ugovor o ortaštvu;
- c. propašću zajedničke imovine;
- d. sporazumom ortaka;
- e. smrću, odnosno prestankom, kao i istupanjem i isključenjem ortaka, ako ortaštvu čine dva ortaka;
- f. odlukom suda u slučaju prestanka ortaštva iz važnih razloga.

Članak 775.

(Nasljeđivanje prava i obveza ortaka)

- (1) Prava i obveze ortaka u pravilu ne prelaze na njegove nasljednike.

- (2) Nasljednici ortaka dužni su o njegovoj smrti bez odlaganja obavijestiti ostale ortake i poduzeti mjere za zaštitu njihovih interesa, a ostali ortaci dužni su bez odlaganja preuzeti poslove koji su bili povjereni umrlom ortaku.
- (3) Nasljednici ortaka, ako se ortaštvo ne bi s njima nastavilo, ovlašteni su zahtijevati polaganje računa i njihovo podmirenje do dana ostaviteljeve smrti i dužni su podmiriti ono što je ortak dugovao ortaštvu.
- (4) Ako su ugovorom o ortaštvu izričito obuhvaćeni nasljednici ortaka, obvezni su, ako prihvate nasljedstvo, nastaviti ortaštvo, ali se ta obveza ne može odnositi na nasljednike nasljednika.
- (5) Ako nasljednik nije u mogućnosti ispuniti obveze ostavitelja prema ortaštvu, od naslijedenog udjela bit će odbijen razmjeran dio.

Odjeljak I. Dioba zajedničke imovine

Članak 776.

(Povrat stvari)

- (1) Nakon prestanka ortaštva dijeli se zajednička imovina.
- (2) Stvari koje je ortak dao na korištenje odnosno uporabu ortaštvu, vraćaju mu se s tim da nema pravo na naknadu za slučajnu propast ili oštećenje stvari niti za pogoršanje stanja stvari uslijed njezine redovite uporabe.

Članak 777.

(Redoslijed u diobi zajedničke imovine)

- (1) Iz zajedničke imovine prvo se podmiruju dugovanja ortaštva, a ako su ta dugovanja nedospjela i sporna, osiguravaju se sredstva za njihovo naknadno podmirenje.
- (2) Nakon podmirenja zajedničkih dugova vraćaju se ulozi, s tim da se za nenovčane uloge, osim onih koji su se sastojali u radu ili davanju stvari na korištenje odnosno uporabu, naknadjuje vrijednost koju su imali u vrijeme ulaganja.
- (3) Ukoliko je to potrebno, radi namirenja dugova odnosno vraćanje uloga, unovčit će se zajednička imovina.
- (4) Ostatak zajedničke imovine, koji preostane nakon izmirenja dugova i vraćanja uloga, dijeli se između ortaka prema udjelima u dobiti.
- (5) Ukoliko je neophodno radi diobe imovine, smatra se da se ortaštvo nastavlja samo radi završetka poslova u tijeku, sklapanja novih poslova radi završetka tih poslova, kao i za održavanje i upravljanje zajedničkom imovinom.
- (6) Ako iz ugovora o ortaštvu ne proizlazi što drugo, s prestankom ortaštva prestaje i ovlaštenje na vođenje poslova ortaštvu, a poslove iz stavka (5) ovoga članka nastavljaju obavljati svi ortaci zajedno.

Članak 778.

(Nedostatak sredstava za izmirenje zajedničkih dugova)

Ako zajednička imovina nije dostatna za izmirenje zajedničkih dugova, ortaci doplaćuju nedostajuća sredstva prema udjelu u gubitku, a ako se od nekog od ortaka ne bi mogao

naplatiti dio koji na njega otpada, ostali ortaci dužni su doplatiti taj dio na jednake dijelove.

GLAVA X. UGOVOR O PRIJEVOZU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 779.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o prijevozu obvezuje se prijevoznik prevesti na određeno mjesto neku osobu ili stvar, a putnik odnosno pošiljatelj se obvezuje da mu za to isplati određenu naknadu.
- (2) Prijevoznikom prema ovom Zakonu smatra se kako osoba koja se bavi prijevozom kao svojim redovitim poslovanjem, tako i svaka druga osoba koja se ugovorom obveže izvršiti prijevoz uz naknadu.

Članak 780.

(Obveze prijevoznika u linijskom prijevozu)

- (1) Prijevoznik koji obavlja prijevoz na određenoj liniji (linijski prijevoz) dužan je redovito i uredno održavati objavljenu liniju.
- (2) On je dužan primiti na prijevoz svaku osobu i svaku stvar koja udovoljava uvjetima određenim u objavljenim općim uvjetima.
- (3) Ako redovita prijevozna sredstva prijevoznika nisu dostatna za izvršenje svih zahtjevanih prijevoza, prvenstvo imaju osobe ili stvari za koje je to posebnim propisima predviđeno, a daljnje se prvenstvo određuje prema redu zahtjeva, s tim da se između istovremenih zahtjeva prvenstvo određuje prema većoj dužini prijevoza.

Članak 781.

(Odustajanje od ugovora)

- (1) Pošiljatelj odnosno putnik može odustati od ugovora prije nego što počne njegovo izvršenje, ali je dužan nadoknaditi štetu koju bi prijevoznik pretrpio uslijed toga.
- (2) Kad prijevoznik s počinjanjem prijevoza kasni toliko da druga strana više nema interesa za ugovoreni prijevoz, ili kad prijevoznik neće ili ne može izvršiti ugovoreni prijevoz, druga strana može odustati od ugovora i tražiti da se vrati plaćena naknada za prijevoz.

Članak 782.

(Visina naknade za prijevoz)

- (1) Ako je visina naknade za prijevoz određena tarifom ili kojim drugim objavljenim obveznim aktom, ne može se ugovoriti veća naknada.
- (2) Ako iznos naknade za prijevoz nije određen tarifom ili kojim drugim objavljenim obveznim aktom, a ni ugovorom, prijevoznik ima pravo na uobičajenu naknadu za tu vrstu prijevoza.
- (3) Uostalom na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o naknadi sadržane u glavi ovog Zakona o ugovoru o djelu.

Članak 783.

(Ograničenje primjene odredaba ove glave)

Odredbe ove glave primjenjuju se na sve vrste prijevoza ako zakonom za pojedine vrste nije drukčije određeno.

Odjeljak B. Ugovor o prijevozu stvari

Odsjek 1. Opće odredbe

Članak 784.

(Predaja stvari)

Prijevoznik je dužan stvar koju je primio radi prijevoza predati na određenom mjestu pošiljatelju ili određenoj osobi (primatelju).

Članak 785.

(Obveza pošiljatelja da obavijesti prijevoznika o stvari)

- (1) Pošiljatelj je dužan obavijestiti prijevoznika o vrsti pošiljke i o njezinu sadržaju i količini i priopćiti mu kuda pošiljka treba biti prevezena, ime i adresu primatelja pošiljke, svoje ime i svoju adresu, te o svemu drugom neophodnom da bi prijevoznik mogao ispuniti svoje obveze bez odlaganja i smetnji.
- (2) Kad se u pošiljci nalaze dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge skupocjene stvari, pošiljatelj je dužan obavijestiti o tome prijevoznika u trenutku njihove predaje na prijevoz i priopćiti mu njihovu vrijednost.
- (3) Kad je riječ o prijevozu opasne stvari ili stvari za koju su potrebni posebni uvjeti prijevoza, pošiljatelj je dužan o tome obavijestiti prijevoznika na vrijeme tako da bi on mogao poduzeti odgovarajuće posebne mjere.
- (4) Ako pošiljatelj ne da prijevozniku podatke iz stavaka (1) do (3) ovoga članka ili mu ih da pogrešno, odgovara za štetu koja bi uslijed toga nastala.

Članak 786.

(Teretni list)

- (1) Ugovaratelji se mogu sporazumjeti da se o pošiljci predanoj na prijevoz sačini teretni list.
- (2) Teretni list treba sadržati: ime i adresu pošiljatelja i prijevoznika, vrstu i sadržaj i količinu pošiljke, te vrijednost dragocjenosti i drugih skupocjennih stvari, odredišno mjesto, iznos naknade za prijevoz, odnosno zabilješku da je naknada plaćena unaprijed, odredbu o iznosu kojim je pošiljka opterećena, mjesto i dan izdavanja teretnog lista.
- (3) U teretni list mogu biti unesene i druge odredbe ugovora o prijevozu.
- (4) Teretni list mora biti potpisani od oba ugovaratelja.
- (5) Teretni list može sadržavati odredbu po naredbi ili glasiti na donositelja.

Članak 787.

(Ugovor o prijevozu i teretni list)

Postojanje i valjanost ugovora o prijevozu neovisni su o postojanju teretnog lista i njegovoj točnosti.

Članak 788.

(Potvrda o prijemu za prijevoz)

Ako nije izdan teretni list, pošiljatelj može zahtijevati od prijevoznika da mu izda potvrdu o prijemu pošiljke na prijevoz s podacima koje treba sadržati teretni list.

Odsjek 2. Odnos pošiljatelja i prijevoznika

Članak 789.

(Pakiranje)

- (1) Pošiljatelj je dužan zapakirati stvari na propisani ili uobičajeni način da ne bi došlo do nastanka kakve štete ili ugrožavanja sigurnosti ljudi ili dobara.
- (2) Prijevoznik je dužan upozoriti pošiljatelja na nedostatke pakiranja koji se mogu opaziti, inače odgovara za oštećenje pošiljke koje bi se dogodilo zbog tih nedostataka.
- (3) Prijevoznik ne odgovara za oštećenje pošiljke ako je pošiljatelj, iako mu je skrenuta pozornost na nedostatke pakiranja, zahtijevao da prijevoznik primi pošiljku na prijevoz s tim nedostacima.
- (4) Prijevoznik je dužan odbiti pošiljku ako su nedostaci u njezinu pakiranju takvi da može biti ugrožena sigurnost osoba ili dobara ili prouzročena kakva šteta.
- (5) Za štetu koju zbog nedostatka u pakiranju pretrpe treće osobe dok se stvar nalazi kod prijevoznika odgovara prijevoznik, a on ima pravo zahtijevati naknadu od pošiljatelja.

Članak 790.

(Isprave koje prate pošiljku)

- (1) Pošiljatelj je dužan prijevozniku staviti na raspolaganje isprave koje su neophodne za obavljanje carinske i druge službene obrade prije slanja robe i dati mu sve potrebne informacije.
- (2) Prijevoznik nije obvezan ispitati jesu li ove isprave i informacije točne i dovoljne. Pošiljatelj odgovara prijevozniku za sve štete koje nastanu zbog nedostajućih, nepotpunih ili netočnih isprava i podataka, osim ako je prijevoznik za to kriv.
- (3) Prijevoznik odgovara za posljedice gubljenja ili nepravilne primjene isprava koje su mu uručene, ali nije dužan namiriti veću štetu nego u slučaju gubljenja robe. Ova odgovornost otpada samo kad je šteta prouzročena krivnjom pošiljatelja, uputom pošiljatelja za koju nije odgovoran prijevoznik ili okolnostima koje prijevoznik nije mogao izbjegći i preduprijediti njihove posljedice.

Članak 791.

(Naknada za prijevoz i troškovi u svezi s prijevozom)

- (1) Pošiljatelj je dužan isplatiti prijevozniku naknadu za prijevoz i troškove u svezi s prijevozom.

(2) Ako u teretnom listu nije navedeno da pošiljatelj plaća naknadu za prijevoz i ostale troškove u svezi s prijevozom, pretpostavlja se da je pošiljatelj uputio prijevoznika da ih naplati od primatelja.

Članak 792.

(Raspolaganje pošiljkom)

- (1) Pošiljaelj može raspolagati pošiljkom i mijenjati naloge sadržane u ugovoru te može naložiti prijevozniku da obustavi dalji prijevoz pošiljke, da mu pošiljku vrati, da je predal drugom primatelju ili da je uputi u neko drugo mjesto.
- (2) Pravo pošiljatelja da mijenja naloge prestaje nakon prispjeća pošiljke u odredišno mjesto kad prijevoznik predal primatelju teretni list, ili kad prijevoznik pozove primatelja da preuzme pošiljku, ili kad primatelj sam zatraži njezinu predaju.
- (3) Ako je izdan teretni list po naredbi odnosno na donositelja, prava pošiljatelja iz stavka (3) ovoga članka pripadaju isključivo imatelju teretnog lista.
- (4) Ovlaštena osoba koje se posluži pravom da daje nove naloge prijevozniku dužna je nadoknaditi mu troškove i štetu što ih je imao zbog toga, te mu na njegov zahtjev dati jamstvo da će mu troškovi i šteta biti naknađeni.

Članak 793.

(Pravac prijevoza)

- (1) Prijevoznik je dužan izvršiti prijevoz ugovorenim putem.
- (2) Ako nije ugovorenkojim se putem treba izvršiti prijevoz, prijevoznik je dužan izvršiti ga onim putem koji najviše odgovara interesima pošiljatelja.

Članak 794.

(Smetnje pri izvršenju prijevoza)

- (1) Prijevoznik je dužan obavještavati pošiljatelja o svim okolnostima koje bi bile od utjecaja na izvršenje prijevoza i postupiti po uputama što ih od njega dobije.
- (2) Prijevoznik nije dužan postupiti po uputama pošiljatelja čije bi izvršenje moglo ugroziti sigurnost osoba ili dobara.
- (3) Ako bi slučaj bio takav da se ne bi mogle čekati pošiljateljeve upute, prijevoznik je dužan postupiti kako bi postupio dobar gospodarstvenik, odnosno dobar domaćin u istoj situaciji, i o tome obavijestiti pošiljatelja i tražiti njegove daljnje upute.
- (4) Prijevoznik ima pravo na naknadu troškova koje je imao zbog smetnja nastalih bez njegove krivnje.

Članak 795.

(Naknada u slučaju prekida prijevoza)

- (1) Ako je prijevoz prekinut iz nekog uzroka za koji odgovara prijevoznik, on ima pravo na razmjeran dio naknade za izvršeni prijevoz, ali je dužan nadoknaditi štetu koja bi nastala za drugu stranu prekidom prijevoza.
- (2) Ako je prijevoz prekinut iz nekog uzroka za koji ne odgovara nijedna od zainteresiranih osoba, prijevoznik ima pravo na razliku između ugovorene naknade za prijevoz i troškova prijevoza od mjesta gdje je prijevoz prekinut do odredišnog mjeseta.

(3) Prijevoznik nema pravo ni na dio naknade ako tijekom prijevoza pošiljka propadne uslijed više sile.

Članak 796.

(Nemogućnost predaje pošiljke)

- (1) Ako primatelj ne može biti obavješten o prispjeću pošiljke ili je odbije primiti, i uopće ako pošiljka ne može biti predana, ili ako primatelj ne isplati prijevozniku dužnu naknadu i ostale troškove koji terete pošiljku, prijevoznik je dužan obavijestiti o tome pošiljatelja, tražiti od njega upute i poduzeti za njegov račun potrebne mjere za čuvanje stvari.
- (2) Ako u primjerenom roku ovlaštena osoba ne poduzme ništa s pošiljkom, prijevoznik je ima pravo prodati prema pravilima o prodaji dugovane stvari u slučaju zakašnjenja vjerovnika i naplatiti svoje tražbine iz postignute cijene, a ostatak je dužan položiti kod suda za ovlaštenu osobu.

Članak 797.

(Odgovornost prijevoznika prema pošiljatelju)

Ako je prijevoznik predao pošiljku primatelju, a nije naplatio iznos kojim je bila opterećena, dužan je isplatiti taj iznos pošiljatelju, ali ima pravo tražiti naknadu od primatelja.

Odsjek 3. Odnos prijevoznika i primatelja

Članak 798.

(Obavještavanje primatelja o prispjeću pošiljke)

- (1) Prijevoznik je dužan obavijestiti primatelja bez odlaganja da je pošiljka prispjela, staviti mu je na raspolaganje kako je ugovoren i podnijeti mu teretni list, ako je izdan.
- (2) U slučaju kad je izdan teretni list po naredbi ili na donositelja, prijevoznik je dužan postupiti po stavku (1) ovoga članka samo ako je u teretnom listu označena osoba u odredišnom mjestu koju treba obavijestiti da je pošiljka prispjela.

Članak 799.

(Predaja pošiljke kad je izdan duplikat teretnog lista)

Prijevoznik može odbiti predati pošiljku ako mu se istodobno ne preda duplikat teretnog lista na kojem je primatelj potvrdio da mu je pošiljka predana.

Članak 800.

(Pravo primatelja da zahtijeva predaju pošiljke)

- (1) Primatelj može vršiti prava iz ugovora o prijevozu prema prijevozniku i od njega zahtijevati da mu predstavi teretni list i pošiljku tek pošto ona prispije u odredišno mjesto.
- (2) Prijevoznik je dužan, na zahtjev primatelja, predati mu pošiljku prije nego što ona prispije u odredišno mjesto, samo ako ga je na to ovlastio pošiljatelj.
- (3) Primatelj može vršiti prava iz ugovora o prijevozu i zahtijevati od prijevoznika predaju pošiljke samo ako udovolji uvjetima predviđenim u ugovoru o prijevozu.

Članak 801.

(Utvrđivanje istovjetnosti i stanja pošiljke)

- (1) Ovlaštena osoba ima pravo zahtijevati da se zapisnički utvrdi istovjetnost pošiljke i, ako je pošiljka oštećena, u čemu se sastoji oštećenje.
- (2) Ako se utvrdi da pošiljka nije ona koja je bila predana prijevozniku ili da je oštećenje veće nego što je prijevoznik tvrdio, troškove utvrđivanja snosi prijevoznik.

Članak 802.

(Obveza primatelja da isplatiti naknadu za prijevoz)

- (1) Preuzimanjem pošiljke i teretnoga lista, ako je izdan, primatelj se obvezuje isplatiti prijevozniku naknadu za prijevoz, ako nije što drugo određeno u ugovoru o prijevozu ili u teretnom listu, te mu isplatiti troškove kojima je pošiljka opterećena.
- (2) Ako primatelj smatra da nije dužan isplatiti prijevozniku onoliko koliko ovaj zahtjeva, on može vršiti prava iz ugovora samo ako kod suda položi sporni iznos.

Odsjek 4. Odgovornost prijevoznika za gubitak, oštećenje i zakašnjenje pošiljke

Članak 803.

(Gubitak ili oštećenje pošiljke)

- (1) Prijevoznik odgovara za gubitak ili oštećenje pošiljke koji bi se dogodili od trenutka preuzimanja do njezine predaje, osim ako su prouzročeni radnjom ovlaštene osobe, svojstvima pošiljke ili stranim uzrocima koji se nisu mogli predvidjeti, ni izbjegći ni otkloniti.
- (2) Ništavne su odredbe ugovora o prijevozu, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili kog drugog općeg akta kojima se ova odgovornost smanjuje.
- (3) Iznimno od odredbe stavka (2) ovoga članka, pravovaljana je odredba kojom se unaprijed određuje najviši iznos naknade, pod uvjetom da nije u očitom nerazmjeru sa štetom.
- (4) Ograničenje iznosa naknade iz stavka (3) ovoga članka ne važi ako je štetu prijevoznik prouzročio namjerno ili krajnjom nepažnjom.
- (5) Ako drukčije nije ugovorenno visina naknade određuje se prema tržišnoj cijeni pošiljke u vrijeme i mjestu predaje za prijevoz.

Članak 804.

(Gubitak ili oštećenje pošiljke skupocjenih stvari)

- (1) U slučaju gubitka ili oštećenja pošiljke u kojoj su se nalazile dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge skupocjene stvari, prijevoznik je dužan nadoknaditi tako nastalu štetu samo ako je pri predaji stvari na prijevoz obaviješten o naravi tih stvari i

njihovoj vrijednosti, i neovisno o obavijesti, ako je štetu prouzročio namjerno ili krajnjom nepažnjom.

- (2) Ako su se s navedenim stvarima u pošiljci nalazile i druge stvari, za njihov gubitak ili oštećenje prijevoznik odgovara po općim pravilima o odgovornosti prijevoznika.

Članak 805.

(Vraćanje plaćene naknade za prijevoz)

U slučaju potpunog gubitka pošiljke prijevoznik je, pored naknade štete, dužan pošiljatelju vratiti naknadu za prijevoz ako je ona plaćena.

Članak 806.

(Preuzimanje pošiljke od strane primatelja bez prigovora)

- (1) Kad primatelj preuzme pošiljku bez prigovora i isplati prijevozniku njegove tražbine, prestaje odgovornost prijevoznika, osim ako je oštećenje zapisnički utvrđeno prije preuzimanja pošiljke.
- (2) Prijevoznik ostaje odgovoran za oštećenja pošiljke koja se nisu mogla primijetiti u trenutku predaje, ako ga je primatelj obavijestio o tim oštećenjima odmah po njegovu otkrivanju, ali ne kasnije od osam dana od predaje.
- (3) Prijevoznik se ne može pozivati na odredbe stavaka (1) i (2) ovoga članka ako je oštećenje prouzročeno namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Članak 807.

(Odgovornost prijevoznika za zakašnjenje)

Prijevoznik odgovara za štetu nastalu zbog zakašnjenja, osim ako je zakašnjenje prouzročeno nekom činjenicom koja isključuje njegovu odgovornost za gubitak ili oštećenje stvari.

Članak 808.

(Odgovornost za pomoćnike)

Prijevoznik odgovara za osobe koje su po njegovu nalogu radile na izvršenju prijevoza.

Članak 809.

(Računanje zastare)

Rok zastare za prava iz članka 754. do 797. ovoga članka počinje se računati:

- a. kod djelomičnog gubitka, oštećenja ili prekoračenja roka isporuke, s danom dostave robe,
- b. kod potpunog gubitka, trideset dana nakon isteka ugovorenog roka isporuke ili, ako rok isporuke nije ugovoren, šezdeset dana nakon preuzimanja robe od strane prijevoznika,
- c. u svim drugim slučajevima s istekom roka od tri mjeseca nakon sklapanja ugovora o prijevozu.

Odsjek 5. Sudjelovanje više prijevoznika u prijevozu pošiljke

Članak 810.

(Solidarna odgovornost prijevoznika)

- (1) Prijevoznik koji povjeri nekom drugom prijevozniku potpuno ili djelomično izvršenje prijevoza pošiljke što ju je primio na prijevoz ostaje i dalje odgovoran za njezin prijevoz od njezina primitka do predaje, ali ima pravo na naknadu od prijevoznika kojem je pošiljku povjerio.
- (2) Ako drugi prijevoznik preuzme od prvog prijevoznika s pošiljkom i teretni list, on postaje ugovorna strana u ugovoru o prijevozu, s pravima i dužnostima solidarnog dužnika i solidarnog vjerovnika čiji su udjeli razmjerni njegovu udjelu u prijevozu.
- (3) Odredbe stavaka (1) i (2) primjenjuju se i kad se za izvršenje prijevoza neke pošiljke obveže jednim istim ugovorom više prijevoznika koji će sudjelovati u prijevozu jedan za drugim.
- (4) Svaki od više prijevoznika ima pravo zahtijevati da se utvrdi stanje pošiljke u trenutku kada mu se predaje radi izvršenja njegova dijela prijevoza.
- (5) Solidarni prijevoznici sudjeluju u naknadi štete razmjerno njihovim udjelima u prijevozu, osim onog koji dokazuje da šteta nije nastala dok je on prevozio pošiljku.
- (6) Prigovori učinjeni kasnijem prijevozniku djeluju i prema svim prijašnjima.

Članak 811.

(Podijeljena odgovornost prijevoznika)

Kad u izvršenju prijevoza iste pošiljke sudjeluje jedan za drugim nekoliko prijevoznika koje je odredio pošiljatelj, svaki od njih odgovara samo za svoj dio prijevoza.

Odsjek 6. Založno pravo

Članak 812.

(Založno pravo)

- (1) Radi osiguranja naplate naknade za prijevoz i nužnih troškova koje je učinio u svezi s prijevozom, prijevoznik ima pravo zaloga na stvarima koje su mu predane zbog prijevoza i u svezi s prijevozom, dok ih drži ili dok ima u rukama ispravu s pomoću koje može raspolagati njima.
- (2) Kad je u izvršenju prijevoza sudjelovalo više prijevoznika jedan za drugim, njihove tražbine u svezi s izvršenjem prijevoza osigurane su također ovim zalogom, i posljednji prijevoznik je dužan, ako teretni list ne sadrži što drugo, naplatiti sve tražbine po teretnom listu.
- (3) Tražbine prijašnjeg prijevoznika i njegovo pravo zaloga prelaze na kasnijeg prijevoznika koji mu je isplatio te tražbine.
- (4) Odredba stavka (3) primjenjuje se i kad prijevoznik isplati otpremnikove tražbine.

Članak 813.

(Sukob založnih prava)

- (1) Kad pored založnog prava prijevoznika postoje na istoj stvari istodobno založna prava komisionara, otpremnika i skladističara, prvenstvo naplate imaju tražbine bilo kojeg od tih vjerovnika nastale otpremom ili prijevozom, i to obratno redu kojim su nastale.

- (2) Tražbine komisionara i skladištara, a i tražbine otpremnika i prijevoznika nastale davanjem predujmova, naplaćuju se tek nakon isplate tražbina navedenih u stavku (1) ovoga članka, i to po redu kojim su nastala.

Odjeljak C. Ugovor o prijevozu osoba

Članak 814. (Opća odredba)

Prijevoznik je dužan prijevoz osoba izvršiti sigurno onim prijevoznim sredstvom što je određeno ugovorom o prijevozu i uz one uvjete udobnosti i higijene koji se prema vrsti odnosnog prijevoznog sredstva i udaljenosti puta smatraju nužnim.

Članak 815.

(Pravo putnika na određeno mjesto u prijevoznom sredstvu)

Prijevoznik je dužan dati putniku ono mjesto i u onom prijevoznom sredstvu kako je ugovorenno.

Članak 816. (Odgovornost prijevoznika za zakašnjenje)

- (1) Prijevoznik je dužan prevesti putnike do određenog mjesta na vrijeme.
(2) Prijevoznik odgovara za štetu koju bi putnik pretrpio zbog zakašnjenja, osim ako je do zakašnjenja došlo iz uzroka koji nije mogao otkloniti ni pažnjom stručnjaka.

Članak 817. (Odgovornost prijevoznika za sigurnost putnika)

- (1) Prijevoznik odgovara za sigurnost putnika od početka do završetka prijevoza, kako u slučaju prijevoza uz naknadu, tako i u slučaju besplatnog prijevoza, te je dužan nadoknaditi štetu koja nastane oštećenjem zdravlja, povredom ili smrću putnika, osim ako je prouzročena radnjom putnika ili stranim uzrokom koji se nije mogao predvidjeti, ni izbjegći ni otkloniti.
(2) Ništavne su odredbe ugovora te općih uvjeta prijevoza, tarifa ili kojeg općeg akta, kojima se ova odgovornost smanjuje ili isključuje.

Članak 818. (Odgovornost za prtljag predan na prijevoz)

- (1) Prtljag koji mu je putnik predao prijevoznik dužan je prevesti u isto vrijeme kad i putnika i predati mu isti nakon završetka prijevoza.
(2) Za gubitak i oštećenje prtljaga koji mu je putnik predao, prijevoznik odgovara prema odredbama za prijevoz stvari.
(3) Za oštećenje stvari koje putnik drži sa sobom, prijevoznik odgovara prema općim pravilima o odgovornosti.

GLAVA XI. UGOVOR O LICENCIJI

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 819.

(Pojam)

Ugovorom o licenciji obvezuje se davatelj licencije da stjecatelju licencije ustupi u cijelini ili djelomično pravo iskorištavanja izuma, tehničkog znanja i iskustva, žiga, uzorka ili modela, a stjecatelj licencije obvezuje se platiti mu za to određenu naknadu.

Članak 820.

(Oblik)

Ugovor o licenciji mora biti sklopljen u pisanim obliku.

Članak 821.

(Trajanje licencije)

Licencija za iskorištavanje patentiranog izuma, uzorka ili modela ne može biti sklopljena za vrijeme duže od trajanja zakonske zaštite tih prava.

Članak 822.

(Isključiva licencija)

- (1) Ugovorom o licenciji stjecatelj licencije stječe isključivo pravo iskorištavanja predmeta licencije samo ako je to izrijekom ugovoren (isključiva licencija).
- (2) Ostale mogućnosti iskorištavanja predmeta licencije zadržava davatelj licencije.
- (3) Ako u ugovoru o licenciji nije naznačeno o kakvoj licenciji je riječ, smatra se da je stjecatelju dana neisključiva licencija.

Članak 823.

(Prostorno ograničenje prava iskorištavanja)

- (1) Pravo iskorištavanja predmeta licencije može biti prostorno ograničeno samo ako to nije protivno ustavnim i drugim propisima o slobodnom prometu roba i usluga.
- (2) Ako ugovorom o licenciji nije prostorno ograničeno pravo iskorištavanja predmeta licencije, smatra se da je licencija prostorno neograničena.

Odjeljak B. Obveze davatelja licencije

Članak 824.

(Predaja predmeta licencije)

- (1) Davatelj licencije dužan je stjecatelju licencije u određenom roku predati predmet licencije.
- (2) Davatelj licencije dužan je stjecatelju licencije predati i tehničku dokumentaciju potrebnu za praktičnu primjenu predmeta licencije.

Članak 825.

(Davanje uputa i obavijesti)

Davatelj licencije dužan je stjecatelju licencije dati sve upute i obavijesti koje su potrebne za uspješno iskorištavanje predmeta licencije.

Članak 826.

(Obveza jamstva)

Davatelj licencije jamči stjecatelju licencije tehničku izvodljivost i tehničku uporabljivost predmeta licencije.

Članak 827.

(Jamstvo)

- (1) Davatelj licencije jamči da pravo iskorištavanja koje je predmet ugovora pripada njemu, da na njemu nema tereta i da nije ograničeno u korist nekoga trećeg.
- (2) Ako je predmet ugovora isključiva licencija, davatelj licencije jamči da pravo iskorištavanja nije ustupio drugome ni potpuno ni djelomično.
- (3) Davatelj licencije dužan je braniti pravo ustupljeno stjecatelju licencije od svih zahtjeva trećih osoba.

Članak 828.

(Obveza davatelja isključive licencije)

Ako je ugovorena isključiva licencija, davatelj licencije ne može ni u kom obliku sam iskorištavati predmet licencije, niti njegove pojedine dijelove, niti to povjeriti nekome drugom u granicama prostornog važenja licencije.

Odjeljak C. Obveze stjecatelja licencije

Članak 829.

(Iskorištavanje predmeta licencije)

Stjecatelj licencije dužan je iskorištavati predmet licencije na ugovoren način, u ugovorenom opsegu i u ugovorenim granicama.

Članak 830.

(Korištenje naknadnih usavršavanja)

Ako zakonom ili ugovorom nije drukčije određeno, stjecatelj licencije nije ovlašten iskorištavati naknadna usavršavanja predmeta licencije.

Članak 831.

(Čuvanje predmeta licencije u tajnosti)

Ako predmet licencije čine nepatentirani izum ili tajno tehničko znanje i iskustvo, stjecatelj licencije dužan je čuvati ga u tajnosti.

Članak 832.

(Kvaliteta)

- (1) Ako je uz licenciju za proizvodnju ustupljena i licencija za uporabu žiga, stjecatelj licencije može stavljati u promet robu s tim žigom samo ako je njezina kvaliteta ista kao što je kvaliteta robe koju proizvodi davatelj licencije.

(2) Sporazum suprotan odredbi stavka (1) ovoga članka nema pravni učinak.

**Članak 833.
(Obilježavanje)**

Stjecatelj licencije dužan je robu obilježiti oznakom o proizvodnji po licenciji.

**Članak 834.
(Naknada)**

Stjecatelj licencije dužan je isplatiti davatelju licencije ugovorenou naknadu u vrijeme i na način kako je to određeno ugovorom.

**Članak 835.
(Podnošenje izvješća)**

Ako se naknada određuje u ovisnosti od opsega iskorištavanja predmeta licencije, stjecatelj licencije dužan je podnijeti davatelju licencije izvješće o opsegu iskorištavanja i obračunati naknadu svake godine, ako ugovorom nije za to određen kraći rok.

**Članak 836.
(Izmjena ugovorene naknade)**

Ako je ugovorena naknada postala očito nerazmerna u odnosu prema prihodu koji stjecatelj licencije ima od iskorištavanja predmeta licencije, zainteresirana strana može zahtijevati izmjenu ugovorene naknade.

Odjeljak D. Podlicencija

**Članak 837.
(Davanje podlicencije)**

- (1) Stjecatelj isključive licencije može pravo iskorištavanja predmeta licencije ustupiti drugome (podlicenciji).
- (2) Ugovorom se može predvidjeti da stjecatelj licencije ne može dati drugome podlicenciju ili mu je ne može dati bez dopuštenja davatelja licencije.

**Članak 838.
(Odbijanje dopuštenja za davanje podlicencije)**

Kad je za davanje podlicencije potrebno dopuštenje davatelja licencije, ovaj ga može odbiti stjecatelju isključive licencije samo iz osobito opravdanih razloga.

**Članak 839.
(Otkaz zbog nedopuštene podlicencije)**

Davatelj licencije može otkazati ugovor o licenciji bez otkaznog roka ako je podlicencija dana bez njegova dopuštenja, kad je to prema zakonu ili prema ugovoru potrebno.

Članak 840.

(Neposredan zahtjev davatelja licencije)

- (1) Ugovorom o podlicenciji ne stvara se nikakav poseban pravni odnos između stjecatelja podlicencije i davatelja licencije, čak ni kad je davatelj licencije dao potrebno dopuštenje za sklapanje podlicencije.
- (2) Iznimno od stavka (1) ovoga članka, davatelj licencije može, radi naplate svojih tražbina od stjecatelja licencije nastalih iz licencije, zahtijevati neposredno od stjecatelja podlicencije isplatu iznosa koje ovaj duguje davatelju podlicencije po osnovi podlicencije.

Odjeljak E. Prestanak ugovora

Članak 841.

(Protek određenog vremena)

Ugovor o licenciji sklopljen na određeno vrijeme prestaje samim protekom vremena za koje je sklopljen, te nije potrebno da bude otkazan.

Članak 842.

(Prešutno obnavljanje licencije)

- (1) Kad nakon proteka vremena za koje je ugovor o licenciji bio sklopljen stjecatelj licencije produži iskorištavati predmet licencije, a davatelj licencije se tome ne protivi, smatra se da je sklopljen novi ugovor o licenciji neodređenoga trajanja, pod istim uvjetima kao i prethodni.
- (2) Osiguranja koje su treće osobe dala za prvi ugovor o licenciji prestaju protekom vremena na koje je taj ugovor bio sklopljen.

Članak 843.

(Otkaz)

- (1) Ugovor o licenciji, čije trajanje nije određeno, prestaje otkazom koji svaka strana može dati drugoj, poštujući određeni otkazni rok.
- (2) Ako otkazni rok nije ugovorom određen, iznosi šest mjeseci, s tim što davatelj licencije ne može otkazati ugovor tijekom prve godine njegova važenja.

Članak 844.

(Smrt, stečaj i likvidacija)

- (1) U slučaju smrti davatelja licencije, licencija se nastavlja s njegovim nasljednicima, ako drukčije nije ugovorenno.
- (2) U slučaju smrti stjecatelja licencije, licencija se nastavlja s njegovim nasljednicima koji produžavaju njegovu djelatnost.
- (3) U slučaju stečaja ili likvidacije stjecatelja licencije, davatelj licencije može raskinuti ugovor.

GLAVA XII. UGOVOR O OSTAVI

Odjeljak A. O ostavi uopće

Odsjek 1. Opće odredbe

Članak 845.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o ostavi obvezuje se ostavoprimac da primi stvar od ostavodavca, da je čuva i da je vrati kad je ostavodavac bude zatražio.
- (2) Predmet ostave mogu biti samo pokretne stvari.

Članak 846.

(Ostava tuže stvari)

- (1) Ugovor o ostavi može pravovaljano sklopiti u svoje ime i osoba koja nije vlasnik (nositelj prava raspolažanja) stvari i ostavoprimac je dužan vratiti stvar njoj, osim ako bi doznao da je stvar ukradena.
- (2) Ako treća osoba tužbom zahtijeva stvar od ostavoprimca kao vlasnik, ostavoprimac je dužan priopćiti sudu od koje osobe je stvar primio, a istodobno obavijestiti ostavodavca o podignutoj tužbi.

Odsjek 2. Obveze ostavoprimca

Članak 847.

(Obveza čuvanja i obavještavanja)

- (1) Ostavoprimac je dužan čuvati stvar kao svoju, a ako je ostava uz naknadu, kao dobar gospodarstvenik, odnosno domaćin.
- (2) Ako su ugovoreni mjesto ili način čuvanja stvari, ostavoprimac ih može promijeniti samo ako to zahtijevaju promijenjene okolnosti, inače odgovara i za slučajnu propast ili slučajno oštećenje stvari.
- (3) O svim promjenama koje bi primijetio na stvari i o opasnostima da budu oštećene na bilo koji način, ostavoprimac je dužan obavijestiti ostavodavca.

Članak 848.

(Predaja stvari drugom na čuvanje)

- (1) Ostavoprimac ne može bez pristanka ostavodavca ili bez nužde predati povjerenu stvar drugome da je čuva, inače odgovara i za njezinu slučajnu propast ili oštećenje.
- (2) Ako je ostavoprimac bio ovlašten povjerenu stvar dati nekoj trećoj osobi na čuvanje, odgovara ostavodavcu za nepažnju pri izboru te osobe.

Članak 849.

(Izvanugovorna odgovornost ostavoprimca i treće osobe)

- (1) Ako ostavodavac izvanugovorno potražuje naknadu štete u svezi sa stvari od osobe kojoj je ostavoprimac povjerio stvar na čuvanje, ovaj prema njoj ne odgovara više nego što bi odgovarao kao ugovorna strana kojoj je ostavodavac dao stvar na čuvanje.

- (2) Ako osoba koja nije ostavodavac, izvanugovorno potražuje naknadu štete u svezi sa stvari od ostavoprimca ili osobe kojoj je ostavoprimac povjerio stvar na čuvanje, ovi prema njoj ne odgovaraju više nego što bi odgovarali prema ostavodavcu iz ugovora.
- (3) Ostavoprimac ili osoba kojoj je on povjerio stvar na čuvanje ne mogu se pozvati na odredbe stavaka (1) i (2) ovoga članka, ako su prilikom primitka stvari znali ili morali znati da onaj koji im je stvar povjerio nije bio ovlašten dati stvar na čuvanje.

Članak 850.

(Upotrebljavanje stvari)

- (1) Ostavoprimac nema pravo upotrebljavati stvar povjerenu mu na čuvanje.
- (2) U slučaju nedopuštene uporabe stvari, ostavoprimac duguje ostavodavcu odgovarajuću naknadu i odgovara i za slučajnu propast ili oštećenje stvari.
- (3) Kad je u ostavu dana neka nepotrošna stvar i ostavoprimcu dopušteno da je upotrebljava, na odnose ugovaratelja primjenjuju se pravila ugovora o posluzi, a na pitanja o vremenu i mjestu povrata stvari pravila ugovora o ostavi, ako ugovaratelji nisu što drugo odredili.

Članak 851.

(Upotrebljavanje i predaja stvari drugome)

Kad ostavoprimac bez pristanka ostavodavca i bez nužde suprotno ugovoru upotrebljava stvar, mijenja mjesto ili način njezina čuvanja ili kad stvar preda na čuvanje drugoj osobi, ne odgovara za slučajnu propast ili oštećenje stvari do kojih bi došlo i da je postupao sukladno ugovoru.

Članak 852.

(Vraćanje stvari)

- (1) Ostavoprimac je dužan vratiti stvar čim je ostavodavac zatraži i to sa svim plodovima i drugim koristima od stvari.
- (2) Ako je određen rok za vraćanje stvari, ostavodavac može tražiti da mu se stvar vrati i prije isteka roka, osim kad rok nije ugovoren isključivo u interesu ostavodavca.
- (3) Vraćanje se obavlja u mjestu predaje stvari ostavoprimcu, ako ugovorom nije određeno neko drugo mjesto, u kom slučaju ostavoprimac ima pravo na naknadu troškova prijenosa stvari.

Odsjek 3. Prava ostavoprimca

Članak 853.

(Naknada troškova i štete)

Ostavoprimac ima pravo zahtijevati od ostavodavca da mu naknadi troškove opravdano učinjene radi očuvanja stvari, te štetu koju je imao zbog ostave.

Članak 854.

(Naknada za čuvanje)

Ostavoprimac nema pravo na naknadu za svoj trud, osim ako je naknada ugovorena, ako se ostavoprimac bavi primanjem stvari na čuvanje ili ako se naknada mogla očekivati s obzirom na okolnosti posla.

Članak 855. (Dospjelost naknade)

- (1) Ostavodavac je dužan po prestanku čuvanja platiti ugovorenu naknadu. Ako je naknada određena po vremenskim periodima, plaća se po isteku pojedinog vremenskog perioda.
- (2) Ako čuvanje prestaje prije isteka za to određenog vremena, ostavoprimac može zahtijevati dio naknade koji odgovara njegovoj dotadašnjoj činidbi.

Članak 856. (Vraćanje stvari u slučaju besplatne ostave)

- (1) Ostavoprimac koji se obvezao besplatno čuvati stvar na određeno vrijeme, može je vratiti ostavodavcu prije isteka ugovorenog roka ako bi samoj stvari prijetila opasnost propasti ili oštećenja ili ako bi mu njezino daljnje čuvanje moglo prouzročiti štetu.
- (2) Ako rok nije ugovoren, ostavoprimac iz stavka (1) ovoga članka može u svako doba odustati od ugovora, ali je dužan ostavodavcu odrediti primjerен rok za preuzimanje stvari.

Odsjek 4. Posebni slučajevi naknade

Članak 857. (Neprava ostava)

Kad su u ostavu dane zamjenjive stvari s pravom za ostavoprimca da ih potroši i obvezom da vrati istu količinu stvari iste vrste, onda se na njegove odnose s ostavodavcem primjenjuju pravila ugovora o zajmu, samo će glede vremena i mesta vraćanja važiti pravila ugovora o ostavi, ako ugovaratelji nisu što drugo odredili.

Članak 858. (Ostava u nuždi)

Kome je stvar povjerena u slučaju nužde, na primjer u slučaju požara, potresa, poplave i slično dužan ju je čuvati s povećanom pozornošću.

Odjeljak B. Ugostiteljska ostava

Članak 859. (Ugostitelj kao ostavoprimac)

- (1) Ugostitelj se smatra ostavoprimcem glede stvari koje su gosti donijeli i odgovara za njihov nestanak ili oštećenje najviše do iznosa od 3.500,00 KM, a za novac, vrijednosne papire i dragocjenosti do iznosa od 1.000,00 KM.
- (2) Ova je odgovornost isključena ako su stvari propale ili oštećene uslijed okolnosti koje se nisu mogle izbjegći ili otkloniti, uslijed nekog uzroka u samoj stvari, ako su nestale ili oštećene ponašanjem samoga gosta, ili ponašanjem osoba koje je gost doveo ili koje su gostu došle u posjet.
- (3) Ugostitelj duguje potpunu naknadu ako mu je gost predao stvar na čuvanje, te ako je šteta nastala njegovom krivnjom ili krivnjom osoba za koje on odgovara.

Članak 860.

(Obveza ugostitelja da primi stvar na čuvanje)

- (1) Ugostitelj je dužan primiti na čuvanje stvari koje gosti donesu i hoće da mu predaju na čuvanje, osim ako ne raspolaže prikladnim prostorijama za njihov smještaj ili ako njihovo čuvanje prelazi njegove mogućnosti iz nekog drugog uzroka.
- (2) Ako ugostitelj neopravdano odbije primiti stvar na čuvanje, duguje potpunu naknadu štete koju gost uslijed toga pretrpi.

Članak 861.

(Dužnost gosta da prijavi štetu)

Gost je dužan prijaviti nestanak ili oštećenje stvari čim dozna za njih, inače ima pravo na naknadu samo ako dokaže da je šteta nastala krivnjom ugostitelja ili osobe za koju on odgovara.

Članak 862.

(Objave o isključenju odgovornosti)

Nemaju nikakav pravni učinak objave istaknute u prostorijama ugostitelja kojim se isključuje, ograničava ili uvjetuje njihova odgovornost za stvari koje su gosti donijeli.

Članak 863.

(Pravo zadržavanja)

Ugostitelj, koji prima goste na noćenje, ima pravo zadržati stvari koje su gosti donijeli do potpune naplate tražbine za smještaj i ostale usluge.

Članak 864.

(Proširenje primjene odredaba o ugostiteljskoj ostavi)

Odredbe o ugostiteljskoj ostavi shodno se primjenjuju i na bolnice, garaže, kola za spavanje, organizirane kampove i sl.

GLAVA XIII. UGOVOR O USKLADIŠTENJU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 865.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o uskladištenju obvezuje se skladištar da primi i čuva određenu robu i da poduzima potrebne ili ugovorene mjere radi njezina očuvanja u određenom stanju te da je preda na zahtjev ostavodavca ili druge ovlaštene osobe, a ostavodavac se obvezuje da mu za to plati određenu naknadu.
- (2) Pri predaji robe ostavodavac je dužan dati sve potrebne obavijesti o stvari, uključujući vrijednost iste.

Članak 866.

(Isključenje odgovornosti i neke obveze skladištara)

- (1) Skladištar odgovara za štetu na robi osim ako dokaže da je šteta prouzročena uslijed okolnosti koje se nisu mogle izbjegći ili otkloniti ili je prouzročena krivnjom ostavodavca, manama ili prirodnim svojstvima robe te neispravnom ambalažom.
- (2) Skladištar je dužan upozoriti ostavodavca na mane ili prirodna svojstva robe odnosno na neispravnu ambalažu uslijed kojih može doći do štete na robi, čim je navedene nedostatke opazio ili morao opaziti.
- (3) Ako bi se na robi događale takve neotklonjive promjene zbog kojih postoji opasnost da se roba pokvari ili propadne, skladištar je dužan, ako to na njegov poziv ne bi mogao na vrijeme učiniti ostavodavac, prodati robu bez odlaganja na najpogodniji način.
- (4) Skladištar je obvezan poduzimati radnje radi očuvanja prava ostavodavca prema prijevozniku koji mu je predao robu za račun ostavodavca u oštećenom ili manjkavom stanju.

Članak 867.

(Dužnost osiguranja)

- (1) Skladištar je dužan osigurati robu primljenu na čuvanje samo ako je to ugovoren.
- (2) Ako ugovorom nije određeno koje rizike treba obuhvatiti osiguranje, skladištar je dužan osigurati robu od uobičajenih rizika.

Članak 868.

(Ograničenje naknade štete)

Naknada štete koju je skladištar dužan platiti zbog propasti, umanjenja ili oštećenja robe od njezina primitka do predaje ne može preći stvarnu vrijednost robe, osim ako je štetu prouzročio namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Članak 869.

(Miješanje zamjenjivih stvari)

- (1) Skladištar ne može pomiješati primljene zamjenjive stvari sa stvarima iste vrste i iste kvalitete, osim ako je ostavodavac na to pristao, ili ako je očito da je riječ o stvarima koje se mogu mijesati bez opasnosti od nastanka štete za ostavodavca.
- (2) Ako su stvari pomiješane, skladištar može na zahtjev ovlaštene osobe bez sudjelovanja ostalih ovlaštenih osoba iz smjese zamjenjivih stvari izdvojiti dio koji istom pripada.

Članak 870.

(Pregledanje robe i uzimanje uzoraka)

Skladištar je dužan dopustiti ovlaštenoj osobi da pregleda robu i da uzima uzorke robe.

Članak 871.

(Tražbina skladištara i pravo zalogu)

- (1) Pored naknade za čuvanje, skladištar ima pravo na naknadu troškova koji su bili potrebni za očuvanje robe.

- (2) Za svoje tražbine iz ugovora o uskladištenju i ostale tražbine nastale u svezi s čuvanjem robe, on ima založno pravo na toj robi.

Članak 872.

(Podizanje robe i prodaja nepodignute robe)

- (1) Ostavodavac može robu podići i prije ugovorenog roka.
(2) Ako ostavodavac ne podigne robu nakon isteka ugovorenog roka ili nakon isteka jedne godine ako nije ugovoren rok za čuvanje, skladištar može za njegov račun prodati robu na javnoj prodaji, ali je dužan obavijestiti ga prethodno o svojoj namjeri i ostaviti mu naknadni rok od najmanje osam dana da robu podigne.

Članak 873.

(Nedostaci pri primitu robe)

- (1) Primatelj robe dužan je robu pregledati u trenutku njezina preuzimanja.
(2) Ako prilikom preuzimanja robe primijeti nedostatke, primatelj je dužan na to odmah upozoriti skladištara, inače se smatra da je roba uredno primljena.
(3) O nedostacima robe koji se nisu mogli utvrditi u trenutku preuzimanja, primatelj je dužan na pouzdan način obavijestiti skladištara u roku od sedam dana, računajući od dana preuzimanja robe, inače se smatra da je roba uredno primljena.

Članak 874.

(Primjena pravila o ostavi)

Na ugovore o uskladištenju na odgovarajući način se primjenjuju pravila o ostavi, ako pravilima o uskladištenju nije drukčije regulirano.

Odjeljak B. Skladišnica

Članak 875.

(Dužnost izdavanja skladišnice)

Skladištar koji je na temelju zakona ovlašten da za robu primljenu na uskladištenje izda skladišnicu, dužan je izdati je ostavodavcu na njegov zahtjev.

Članak 876.

(Elementi i sadržaj skladišnice)

- (1) Skladišnica se sastoji od priznanice i založnice.
(2) Priznanica i založnica sadrže sljedeće podatke: naziv odnosno ime i zanimanje ostavodavca, njegovo sjedište odnosno prebivalište, naziv i sjedište skladištara, nadnevak i broj skladišnice, mjesto gdje se skladište nalazi, vrstu, prirodu i količinu robe, navod o tome do kojeg iznosa je roba osigurana, te ostale podatke potrebne za raspoznavanje robe i određivanje njezine vrijednosti.
(3) Priznanica i založnica moraju se pozivati jedna na drugu.

Članak 877.

(Skladišnica za dijelove robe)

- (1) Ostavodavac može zahtijevati da skladištar podijeli robu na određene dijelove i da mu za svaki dio izda posebnu skladišnicu.

- (2) Ako je već dobio skladišnicu za cijelu količinu robe, on može zahtijevati da skladištar podijeli robu na određene dijelove i da mu, u zamjenu za skladišnicu koju je dobio, izda posebne skladišnice za svaki pojedini dio.
- (3) Ostavodavac može zahtijevati da mu skladištar izda skladišnice samo za jedan dio zamjenjive robe koji je ostavio kod njega.

Članak 878.

(Pravo imatelja skladišnice)

- (1) Imatelj skladišnice ima pravo zahtijevati da mu se preda roba označena u njoj.
- (2) Imatelj skladišnice može raspolagati robom označenom u skladišnici prenošenjem skladišnice.

Članak 879.

(Prenošenje priznanice i založnice)

- (1) Priznanica i založnica mogu se prenositi indosamentom, zajedno ili odvojeno.
- (2) Pri svakom prijenosu na priznanici odnosno založnici mora biti ubilježen nadnevak.
- (3) Na zahtjev primatelja priznanice ili založnice, prijenos na njega upisat će se u registar skladišta, gdje će se ubilježiti i njegovo sjedište odnosno prebivalište.

Članak 880.

(Pravo imatelja priznanice)

- (1) Prijenos priznanice bez založnice daje primatelju pravo zahtijevati da mu se preda roba samo ako isplati imatelja založnice ili položi skladištaru za imatelja založnice iznos koji mu treba biti isplaćen na dan dospjelosti tražbine.
- (2) Imatelj priznanice bez založnice može zahtijevati da se roba proda, ako se postignutom cijenom može isplatiti iznos na koji ima pravo imatelj založnice, s tim da se ostvareni višak preda njemu.
- (3) Kad je riječ o zamjenjivim stvarima, imatelj priznanice bez založnice može zahtijevati da mu skladištar preda jedan dio robe pod uvjetom da položi skladištaru za račun imatelja založnice odgovarajući iznos u novcu.

Članak 881.

(Prava imatelja založnice)

- (1) Prijenos založnice bez priznanice daje primatelju prava zaloga na robi.
- (2) Pri prvom prijenosu na založnici moraju biti ubilježeni naziv odnosno ime i zanimanje vjerovnika, njegovo sjedište odnosno prebivalište, iznos njegove tražbine računajući i kamate i nadnevak dospijevanja.
- (3) Prvi primatelj založnice dužan je bez odlaganja prijaviti skladištaru da je na njega izvršen prijenos založnice, a skladište je dužno upisati taj prijenos u svoj registar i na samoj založnici zabilježiti da je taj upis izvršen.
- (4) U slučaju da primatelj založnice ne prijavi skladištaru prijenos u skladu s odredbom stavka (3) ovoga članka, založnica se ne može dalje prenositi indosamentom.
- (5) Založnica koja ne sadrži iznos tražbine založnog vjerovnika, obvezuje u korist založnog vjerovnika cjelokupnu vrijednost stvari navedenu u njoj.

Članak 882.

(Protest zbog neisplate i prodaje robe)

- (1) Imatelj založnice bez priznanice, kojem ne bude isplaćena u roku tražbina osigurana založnicom, dužan je, pod prijetnjom gubitka prava da zahtjeva isplatu od prenositelja, podići protest prema Zakonu o mjenici.
- (2) Imatelj založnice koji je podigao protest može nakon proteka osam dana od dospjelosti tražbine zahtjevati prodaju založene robe, a isto pravo pripada i prenositelju koji je isplatio imatelju založnice tražbinu osiguranu založnicom.
- (3) Od iznosa postignutog prodajom izdvaja se potreban iznos za podmirenje troškova prodaje, tražbina skladištara iz ugovora o uskladištenju i ostalih njegovih tražbina nastalih u svezi s ostavljenom robom, zatim se isplaćuje osigurana tražbina imatelja založnice, a ostatak pripada imatelju priznanice.

Članak 883.

(Zahtjev isplate od prenositelja založnice)

- (1) Imatelj založnice može zahtjevati isplatu od prenositelja tek ako nije mogao postići potpuno namirenje prodajom založene robe.
- (2) Zahtjev iz stavka (1) ovoga članka mora biti podignut u roku određenom u Zakonu o mjenici za zahtjev prema indosantima, i taj rok počinje teći od dana kad je izvršena prodaja robe.
- (3) Imatelj založnice gubi pravo zahtjevati isplatu od prenositelja ako ne bude zahtjevao prodaju robe najdalje u roku od trideset dana od protesta.

GLAVA XIV. UGOVOR O NALOGU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 884.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o nalogu obvezuje se i ovlašćuje nalogoprimec prema nalogodavcu da za njegov račun poduzme određene poslove.
- (2) Nalogoprimec ima pravo na naknadu za svoj trud, osim ako je drukčije ugovoreno ili proizlazi iz prirode međusobnog odnosa.

Članak 885.

(Osobe dužne da odgovore na ponudu naloga)

Tko se bavi obavljanjem tuđih poslova kao zanimanjem ili se javno nudi za obavljanje tih poslova dužan je, ako neće prihvati ponuđeni nalog koji se odnosi na te poslove, o tome bez odlaganja obavijestiti drugu stranu, inače odgovara za štetu koju bi ova pretrpjela zbog toga.

Odjeljak B. Obveze nalogoprimeca

Članak 886.

(Izvršenje naloga kako glasi)

- (1) Nalogoprimec je dužan izvršiti nalog prema primljenim uputama, s pažnjom dobrog gospodarstvenika odnosno dobrog domaćina, ostajući u njegovim granicama i u svemu paziti na interes nalogodavca i njima se rukovoditi.
- (2) Kad nalogoprimec smatra da bi izvršenje naloga po dobivenim uputama bilo od štete za nalogodavca, on je dužan skrenuti na to njegovu pozornost i tražiti nove upute.
- (3) Ako nalogodavac nije dao određene upute o poslu koji treba obaviti, nalogoprimec je dužan, rukovodeći se interesima nalogodavca, postupiti kao dobar gospodarstvenik odnosno dobar domaćin, a ako je nalog bez naknade, onako kako bi u istim okolnostima postupio u vlastitoj stvari.

Članak 887.

(Odstupanje od naloga i uputa)

- (1) Od dobivenog naloga i uputa nalogoprimec može odstupiti samo uz suglasnost nalogodavca, a kada mu zbog nedostatka vremena ili iz kakvog drugog uzroka nije moguće tražiti suglasnost nalogodavca, on može odstupiti od naloga i uputa samo ako je po procjeni svih okolnosti mogao osnovano smatrati da to zahtijevaju interesi nalogodavca.
- (2) Ako nalogoprimec prekorači granice naloga ili odstupi od dobivenih uputa izvan slučaja predviđenoga u stavku (1) ovoga članka, neće se smatrati nalogoprimecem, već poslovodžom bez naloga, osim ako nalogodavac naknadno odobri ono što je uradio.

Članak 888.

(Zamjena)

- (1) Nalogoprimec je dužan izvršiti nalog osobno.
- (2) Nalogoprimec može povjeriti izvršenje naloga drugome samo ako mu je nalogodavac to dozvolio te ako je na to primoran okolnostima.
- (3) U slučaju iz stavka (2) ovoga članka, nalogoprimec odgovara samo za izbor zamjenika i za upute koje mu je dao.
- (4) U ostalim slučajevima nalogoprimec odgovara za rad zamjenika te za slučajnu propast ili oštećenje stvari koji bi se dogodili kod zamjenika.
- (5) Nalogodavac može u svakom slučaju zahtijevati neposredno od zamjenika izvršenje obveze iz naloga.

Članak 889.

(Polaganje računa)

O izvršenom poslu nalogoprimec je dužan položiti račun i predati bez odugovlačenja nalogodavcu sve što je primio na temelju obavljanja povjerenih poslova, bez obzira na to je li ono što je primio za nalogodavca bilo dugovano ovome ili ne.

Članak 890.

(Podnošenje izvješća)

Nalogoprimac je dužan na zahtjev nalogodavca podnijeti izvješće o stanju poslova i položiti račun i prije ugovorom predviđenoga vremena.

Članak 891.

(Odgovornost za uporabu nalogodavčeva novca)

Ako se nalogoprimac služio za svoje potrebe novcem koji je primio za nalogodavca, dužan je platiti kamatu po najvišoj dopuštenoj ugovornoj stopi, računajući od dana uporabe, a na ostali dugovani novac koji nije predao na vrijeme, zateznu kamatu, računajući od dana kad ga je bio dužan predati.

Članak 892.

(Solidarna odgovornost nalogoprimeca)

Ako je obavljanje nekog posla povjereno nekolicini osoba istim nalogom da ga zajednički obavljaju, oni odgovaraju solidarno za obveze iz toga naloga, ako što drugo nije ugovorenno.

Odjeljak C. Obveze nalogodavca

Članak 893.

(Predujmljivanje novca)

Nalogodavac je dužan, na zahtjev nalogoprimeca, dati mu stanovit iznos novca za predviđene izdatke.

Članak 894.

(Naknada troškova i preuzimanje obveza)

- (1) Nalogodavac je dužan naknaditi nalogoprimecu, čak i ako njegov trud bez njegove krivnje nije imao uspjeha, sve potrebne troškove što ih je učinio za izvršenje naloga, s kamatom od dana kada su učinjeni.
- (2) Nalogodavac je dužan preuzeti obveze što ih je nalogoprimec uzeo na sebe obavljajući u svoje ime povjerene mu poslove ili ga na koji drugi način osloboediti njih.

Članak 895.

(Naknada štete)

- (1) Nalogodavac je dužan naknaditi nalogoprimecu štetu koju isti pretrpi bez svoje krivnje u obavljanju naloga.
- (2) Ako je nalogoprimec postupao u obavljanju svog zanimanja ili obrta, nalogodavac odgovara samo ako nastali rizik premašuje uobičajene rizike koje vršenje toga zanimanja ili obrta tipično nosi sa sobom.

Članak 896.

(Visina naknade)

Ako drukčije nije ugovorenno, nalogodavac duguje naknadu u uobičajenoj visini, a ako o tome nema običaja, onda pravičnu naknadu.

Članak 897.
(Isplata naknade)

- (1) Ako nije drukčije ugovoreno, nalogodavac je dužan isplatiti nalogoprimecu naknadu nakon obavljenog posla.
- (2) Ako je nalogoprimec bez svoje krivnje samo djelomično obavio nalog, ima pravo na razmjerni dio naknade.
- (3) U slučaju kad bi unaprijed ugovorena naknada bila u očitom nerazmjeru s učinjenim uslugama, nalogodavac može zahtijevati njezino smanjenje.

Članak 898.
(Pravo zaloge)

Radi osiguranja naknade i troškova nalogoprimec ima pravo zalogu na pokretnim stvarima nalogodavca koje je dobio po osnovi naloga, kao i na novčanim iznosima koje je naplatio za račun nalogodavca.

Članak 899.
(Solidarna odgovornost nalogodavaca)

Ako je više nalogodavaca povjerilo nalogoprimecu izvršenje naloga, oni mu odgovaraju solidarno.

Odjeljak D. Prestanak naloga

Članak 900.
(Odustajanje od ugovora)

- (1) Nalogodavac može odustati od ugovora.
- (2) U slučaju odustajanja od ugovora u kojem nalogoprimecu pripada naknada za njegov trud, nalogodavac je dužan isplatiti nalogoprimecu odgovarajući dio naknade i nadoknaditi mu štetu koju je pretrpio odustajanjem od ugovora, ako za odustajanje nije bilo osnovanih razloga.

Članak 901.
(Otkaz ugovora)

- (1) Nalogoprimec može otkazati nalog kad hoće, samo ne u nevrijeme.
- (2) Nalogoprimec je dužan naknaditi nalogodavcu štetu koju je ovaj pretrpio zbog otkaza naloga u nevrijeme, osim kad su za otkaz postojali osnovani razlozi.
- (3) Nalogoprimec je dužan produžiti nakon otkaza poslove koji ne trpe odlaganje, dok nalogodavac ne bude mogao preuzeti brigu o njima.

Članak 902.
(Smrt, prestanak pravne osobe)

- (1) Nalog prestaje smrću nalogoprimeca.
- (2) Nasljednici nalogoprimeca dužni su o njegovoj smrti što prije obavijestiti nalogodavca i poduzeti što je potrebno za zaštitu njegovih interesa, dok ne bude u stanju sam preuzeti brigu o njima.

- (3) Nalog prestaje smrću nalogodavca samo ako je tako ugovoren ili ako se nalogoprimac primio naloga s obzirom na svoj osobni odnos s nalogodavcem.
- (4) U slučaju iz stavka (3) ovoga članka nalogoprimac je dužan produžiti povjerene poslove, ako bi inače nastupila šteta za nasljednike, dok nasljednici ne budu mogli sami preuzeti brigu o njima.
- (5) Ako je nalogodavac ili nalogoprimac pravna osoba, nalog prestaje kad ta pravna osoba prestane postojati.

Članak 903.

(Stečaj, lišenje poslovne sposobnosti)

Nalog prestaje kad nad nalogodavcem ili nalogoprimcem bude pokrenut stečajni postupak ili bude potpuno ili djelomično lišen poslovne sposobnosti.

Članak 904.

(Trenutak prestanka naloga)

- (1) Kad je nalogodavac odustao od ugovora, te kad je umro ili je nad istim pokrenut stečajni postupak ili potpuno ili djelomično lišen poslovne sposobnosti, nalog prestaje u trenutku kad je nalogoprimac saznao za događaj zbog kojega nalog prestaje.
- (2) Kad je nalogoprimcu izdana pisana punomoć, dužan je istu vratiti nakon prestanka naloga.

Članak 905.

(Iznimke)

Kad je nalog dan da bi nalogoprimac mogao postići ispunjenje neke svoje tražbine od nalogodavca, nalogodavac ne može odustati od ugovora i nalog ne prestaje ni smrću, ni stečajem nalogodavca ili nalogoprimca, ni kada jedan od njih bude potpuno ili djelomično lišen poslovne sposobnosti.

GLAVA XV. UGOVOR O KOMISIONU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 906.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o komisionu obvezuje se komisionar da za naknadu (proviziju) obavi u svoje ime i za račun komitenta jedan ili više poslova koje mu povjerava komitent.
- (2) Komisionar ima pravo na naknadu i kad ona nije ugovorenata.

Članak 907.

(Primjena pravila o ugovoru o nalogu)

Na ugovor o komisionu shodno se primjenjuju pravila o nalogu, ako pravilima o komisionu nije drukčije određeno.

Članak 908.

(Sklapanje posla pod uvjetima različitim od naloga)

- (1) Ako je komisionar sklopio neki posao pod nepovoljnijim uvjetima od onih određenih nalogom kad to nije smio, dužan je naknaditi komitentu razliku, kao i prouzročenu štetu.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka komitent može odbiti prihvatići sklopljeni posao, pod uvjetom da o tome odmah obavijesti komisionara.
- (3) Komitent gubi to pravo ako komisionar pokaže spremnost da mu odmah isplati razliku i naknadi prouzročenu štetu.
- (4) Ako je posao sklopljen pod povoljnijim uvjetima od onih određenih nalogom, sva tako postignuta korist pripada komitentu.

Članak 909.

(Pažnja komisionara, prodaja robe prezaduženoj osobi)

- (1) Komisionar je obvezan obaviti preuzeti posao s pažnjom dobrog gospodarstvenika.
- (2) Komisionar odgovara komitentu za štetu ako je izabrao nepouzdanu osobu za posao ili ako je prodao robu osobi za čiju je prezaduženost znao ili mogao znati.

Odjeljak B. Obveze komisionara

Članak 910.

(Čuvanje i osiguranje)

- (1) Komisionar je dužan čuvati povjerenu robu s pažnjom dobrog gospodarstvenika.
- (2) Komisionar odgovara i za slučajnu propast ili oštećenje robe ako je nije osigurao, a prema nalogu je bio dužan to učiniti.

Članak 911.

(Obavijest o stanju primljene robe)

- (1) Prilikom preuzimanja robe od prijevoznika koju mu je poslao komitent, komisionar je dužan utvrditi njezino stanje i bez odlaganja izvijestiti komitenta o danu prispjeća robe, kao i o vidljivim oštećenjima ili manjku, inače odgovara za štetu koja bi zbog toga propuštanja nastala za komitenta.
- (2) Komisionar je dužan poduzeti sve potrebne mjere radi očuvanja prava komitenta prema odgovornoj osobi.

Članak 912.

(Obavijest o promjenama na robi)

Komisionar je dužan obavijestiti komitenta o svim promjenama na robi zbog kojih bi ona mogla izgubiti od svoje vrijednosti, a ako nema vremena čekati upute komitenta, ili ako komitent odgovravlja s davanjem uputa, u slučaju opasnosti znatnijeg oštećenja robe, komisionar je dužan prodati je na najpogodniji način.

Članak 913.

(Priopćavanje komitentu imena suugovaratelja)

- (1) Komisionar je dužan priopćiti komitentu s kojom je osobom obavio posao što mu ga je komitent povjerio.
- (2) Pravilo iz stavka (1) ovoga članka ne primjenjuje se u slučaju prodaje pokretnih stvari koja se obavlja preko komisionih prodavaonica, osim ako nije drukčije ugovoreno.

Članak 914.
(Polaganje računa)

- (1) Komisionar je dužan položiti račun o obavljenom poslu bez nepotrebnog odlaganja.
- (2) Komisionar je dužan predati komitentu sve što je primio po osnovi posla izvršenog za njegov račun.
- (3) Komisionar je dužan prenijeti na komitenta tražbine i ostala prava koja je stekao prema trećemu s kojim je obavio posao u svoje ime i za njegov račun.

Članak 915.
(Jamstvo za suugovaratelja)

- (1) Komisionar odgovara za ispunjenje obveze svoga suugovaratelja samo ako je posebno jamčio da će on svoje obveze ispuniti (delkredere komision), u kojem slučaju on odgovara solidarno s njim.
- (2) Komisionar koji je jamčio za ispunjenje obveza svoga suugovaratelja ima pravo i na posebnu naknadu (delkredere provizija).

Odjeljak C. Obveze komitenta

Članak 916.
(Naknada (provizija))

- (1) Komitent je dužan isplatiti komisionaru naknadu kad bude izvršen posao što ga je komisionar obavio, te ako izvršenje posla bude spriječeno nekim uzrokom za koji odgovara komitent.
- (2) U slučaju postupnog izvršavanja komisionar može zahtijevati razmjeran dio naknade poslije svakog djelomičnog ispunjenja.
- (3) Ako ne dođe do izvršenja sklopljenog posla iz uzroka za koji ne odgovaraju ni komisionar ni komitent, komisionar ima pravo na odgovarajuću naknadu za svoj trud.
- (4) Komisionar koji je nevjerno postupio prema komitentu nema pravo na naknadu.

Članak 917.
(Visina naknade)

- (1) Ako iznos naknade nije određen ugovorom ili tarifom, komisionaru pripada naknada prema obavljenom poslu i postignutom rezultatu.
- (2) Ako je u danom slučaju naknada nerazmjerne velika prema obavljenom poslu i postignutom rezultatu, sud je može, na zahtjev komitenta, sniziti na pravičan iznos.

Članak 918.
(Naknada troškova)

- (1) Komitent je dužan naknaditi komisionaru troškove koji su bili potrebni za izvršenje naloga, s kamatom od dana kad su učinjeni.
- (2) Komitent je dužan dati komisionaru posebnu naknadu za uporabu njegovih skladišta i transportnih sredstava, ako ona nije obuhvaćena naknadom za izvršenje posla.

Članak 919.

(Predujmljivanje novca komisionaru)

Ako ugovorom o komisionu nije što drugo određeno, komitent nije dužan predujmiti komisionaru potrebna sredstva za obavljanje povjerenoga posla.

Odjeljak D. Pravo osiguranja

Članak 920.

(Pravo komisionara na osiguranje)

- (1) Komisionar ima pravo zaloga na stvarima koje su predmet ugovora o komisionu dok se te stvari nalaze kod njega, ili kod nekog tko ih drži za njega ili dok on ima u rukama ispravu s pomoću koje može raspolagati njima.
- (2) Iz vrijednosti tih stvari komisionar može naplatiti prije ostalih komitentovih vjerovnika svoje tražbine po osnovi svih komisionih poslova s komitentom, kao i po osnovi zajmova i predujmova danih komitentu, bez obzira na to jesu li nastala u svezi s tim stvarima ili nekim drugim.
- (3) Pravo prvenstvene naplate ima komisionar iz tražbina koje je izvršavajući nalog stekao za račun komitenta.

Odjeljak E. Odnosi s trećim osobama

Članak 921.

(Komitentova prava na tražbine iz posla s trećim)

- (1) Komitent može zahtijevati ispunjenje tražbine iz posla što ga je komisionar sklopio s trećim i za njegov račun tek pošto mu ih komisionar ustupi.
- (2) Glede odnosa komitenta s komisionarom i njegovim vjerovnicima, tražbine iz stavka (1) ovoga članka od svog nastanka smatraju se komitentovim tražbinama.

Članak 922.

(Ograničenje prava komisionarova vjerovnika)

Vjerovnici komisionara ne mogu radi naplate svojih tražbina, ni u slučaju njegova stečaja, poduzeti mjere izvršenja na pravima i stvarima što ih je komisionar izvršavajući nalog stekao u svoje ime, ali za račun komitenta, osim ako je riječ o tražbinama nastalim u svezi sa stjecanjem tih prava i stvari.

Članak 923.

(Stečaj komisionara)

- (1) U slučaju stečaja komisionara, komitent može zahtijevati izlučenje iz stečajne mase stvari što ih je predao komisionaru radi prodaje za njegov račun, a i stvari što ih je komisionar nabavio za njegov račun.
- (2) U slučaju iz stavka (1) komitent može zahtijevati od trećega kojemu je komisionar predao stvari da mu isplati njihovu cijenu odnosno njezin još neisplaćeni dio.

Odjeljak F. Nastup komisionara za svoj račun

Članak 924.

(Vlastita kupovina ili prodaja)

- (1) Komision radi kupovine ili prodaje roba koje imaju vrijednost na burzi ili tržišnu cijenu, kao i vrijednosnih papira kod kojih se burzovna ili tržišna cijena službeno utvrđuje, komisionar može, ako komitent nije drukčije odredio, obaviti tako da dobro koje treba kupiti osobno isporuči kao prodavatelj ili dobro koje treba prodati osobno preuzme kao kupac.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka obveza komisionara da položi račun o sklapanju kupovine ili prodaje ograničava se na dokaz da se pridržavao cijene na burzi ili tržištu koja je postojala u trenutku obavljanja komisiona. Smatra se da je komisionar obavio posao u trenutku predaje obavijesti radi slanja komitentu.
- (3) Ako je kod komisiona kojeg je trebao obaviti za vrijeme rada burze ili tržišta obavijest poslana nakon zatvaranja burze ili tržišta, obračunata cijena ne smije biti nepovoljnija od cijene koja je postojala u trenutku zatvaranja burze ili tržišta.
- (4) Ako komision treba obaviti po određenom tečaju (prvi, srednji ili zadnji tečaj), komisionar je dužan obračunati cijenu po tom tečaju bez obzira na vrijeme slanja obavijesti.
- (5) Kod vrijednosnih papira i roba kod kojih se burzovna ili tržišna cijena utvrđuje službeno, komisionar ne može obračunati nepovoljniju cijenu od službeno utvrđene.

Članak 925.

(Posao pokrića)

- (1) Ako komisionar u obavljanju komisionog posla istupa za svoj račun, dužan je komitentu obračunati povoljniju cijenu, koju je postupajući s dužnom pažnjom mogao postići.
- (2) Ako je komisionar prije slanja obavijesti o obavljenom komisionom poslu sklopio posao na burzi ili tržištu s nekim trećim, komisionar ne može komitentu obračunati nepovoljniju cijenu od tom prilikom postignute.

Članak 926.

(Primjena propisa)

Ugovorom se ne može na štetu komitenta odstupati od odredaba članka 1005. i 1006. ovoga Zakona.

Članak 927.

(Provizija i troškovi)

Komisionar koji osobno isporučuje dobro kao prodavatelj ili preuzima kao kupac ovlašten je na uobičajenu proviziju i može obračunavati troškove koji se kod komisionih poslova redovito pojavljuju.

Članak 928.

(Obavijest o obavljenom komisionu)

Ako komisionar pošalje obavijest o obavljenom komisionu bez izričite napomene da želi nastupiti za svoj račun, obavijest važi kao izjava da je komision obavljen sklapanjem posla s nekim trećim za račun komitenta.

GLAVA XVI. UGOVOR O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 929. (Pojam)

- (1) Ugovorom o trgovinskom zastupanju obvezuje se zastupnik da se stalno brine da treće osobe sklapaju ugovore s njegovim nalogodavcem, i da u tom smislu posreduje između njih i nalogodavca, te da nakon dobivenog ovlaštenja sklapa ugovore s trećim osobama u ime i za račun nalogodavca, a ovaj se obvezuje da mu za svaki sklopljeni ugovor isplati određenu naknadu (proviziju).
- (2) Fizička osoba može biti trgovinski zastupnik samo ako je poduzetnik odnosno obrtnik.
- (3) Nalogodavac može biti i trgovinski zastupnik.
- (4) Nalogodavac može imati na istom području za istu vrstu poslova više zastupnika.
- (5) Jedan zastupnik ne može bez pristanka nalogodavca preuzeti obvezu da na istom području i za istu vrstu poslova radi za drugog nalogodavca.

Članak 930. (Oblik ugovora)

Ugovor o trgovinskom zastupanju mora biti sklopljen u pisanim oblicima.

Odjeljak B. Prava i obveze trgovinskog zastupnika

Članak 931. (Obveze trgovinskog zastupnika)

- (1) Trgovinski zastupnik dužan je starati se o interesima nalogodavca i u svim poslovima koje poduzima dužan je postupati s pažnjom dobrog gospodarstvenika.
- (2) Trgovinski zastupnik dužan je držati se uputa koje mu je dao nalogodavac i nalogodavcu davati potrebne informacije i bez odlaganja ga obavještavati o svakom obavljenom poslu.
- (3) Odredbe ugovora koje odstupaju od stavka (1) i (2) ovoga članka su bez pravnog učinka.

Članak 932. (Poseban slučaj odgovornosti, delkredere provizija)

- (1) Zastupnik odgovara nalogodavcu za ispunjenje obveza iz ugovora za čije je sklapanje posredovao ili koje je po ovlaštenju on sklopio u ime nalogodavca, samo ako je za to posebno pisano jamčio.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka, trgovinski zastupnik ima pravo i na posebnu proviziju (delkredere provizija).
- (3) Odredbe stavka (1) i (2) ovoga članka ne primjenjuju se na poslove za čije sklapanje i obavljanje je trgovinski zastupnik neograničeno ovlašten.

Članak 933. (Pravo na proviziju)

- (1) Nalogodavac je dužan platiti trgovinskom zastupniku proviziju za ugovore sklopljene njegovim posredovanjem, kao i za ugovore koje je sam zastupnik sklopio, ako je na to bio ovlašten, te za ugovore koje je nalogodavac sklopio neposredno s klijentima koje je zastupnik našao.
- (2) Ako je trgovinskom zastupniku dodijeljeno određeno područje ili određeni krug klijenata, on ima pravo na proviziju i za poslove koji su za vrijeme trajanja njegova ugovora sklopljeni bez njegova sudjelovanja s osobama iz njegova kruga klijenata ili klijentima s njegova područja, ako nije drukčije ugovorenog.
- (3) Za posao koji je sklopljen nakon prestanka ugovornog odnosa, trgovinski zastupnik ima pravo na proviziju samo:
  - a. ako je u tom poslu posredovao ili ga je tako pripremio da je sklapanje pretežno nastalo kao rezultat njegova djelovanja i ako je posao sklopljen u primjerenom roku nakon prestanka ugovornog odnosa, ili
  - b. ako je prije prestanka ugovornog odnosa trgovinskom zastupniku ili nalogodavcu dostavljena ponuda trećeg za sklapanje posla, za koji trgovinskom zastupniku pripada pravo na proviziju.
- (4) Pravo na proviziju prema stavku (3) ovoga članka pripada trgovinskom zastupniku koji nasljeđuje prethodnog prema njegovu udjelu, ako zbog posebnih okolnosti podjela provizije odgovara pravičnosti.
- (5) Trgovinski zastupnik koji je po ovlaštenju nalogodavca izvršio naplatu neke njegove tražbine ima pravo na posebnu proviziju od naplaćenog iznosa.

Članak 934. (Prepostavke prava na proviziju)

- (1) Trgovinski zastupnik stječe pravo na naplatu provizije kada bilo koja od ugovornih strana izvrši svoju ugovornu obvezu ili kada nalogodavac padne u zakašnjenje s ispunjenjem svoje obveze.
- (2) Provizija se mora isplatiti najkasnije posljednjeg dana u mjesecu koji dolazi poslije kvartala u kojem je stečeno pravo trgovinskog zastupnika na proviziju.
- (3) Ugovorne odredbe ne mogu odstupati od odredaba stavaka (1) i (2) ovoga članka na štetu trgovinskog zastupnika.

Članak 935. (Gubitak prava na proviziju)

- (1) Pravo na proviziju se gasi samo ako se utvrdi da ugovor između nalogodavca i trećega neće biti izvršen, zbog okolnosti koje se ne mogu staviti u krivnju nalogodavcu.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka trgovinski zastupnik mora vratiti primljenu proviziju.
- (3) Ugovorom nije dozvoljeno odstupati od odredbe stavka (1) ovoga članka na štetu trgovinskog zastupnika.

Članak 936.

(Izračunavanje provizije)

- (1) Ako visina provizije nije određena ugovorom ili tarifom, trgovinski zastupnik ima pravo na uobičajenu proviziju.
- (2) Provizija se izračunava od naknade koju treba platiti treći ili nalogodavac. Popusti kod gotovinskog plaćanja se ne odbijaju. Isto važi za sporedne troškove, osobito za prijevoz, pakiranje, carinu, poreze, osim ako su ti sporedni troškovi posebno stavljeni u račun trećemu. Porez na promet, koji je samo na temelju poreskih propisa na računu posebno prikazan, ne smatra se posebno stavljenim u račun.
- (3) Kod ugovora o prepuštanju na uporabu i o korištenju s određenim trajanjem provizija se izračunava od naknade za vrijeme trajanja ugovora. Kod ugovora na neodređeno vrijeme provizija se izračunava na temelju naknade do trenutka do kada treći prvi put može dati otkaz. Trgovinski zastupnik ima pravo na daljnje odgovarajuće izračunate provizije, ako ugovor nastavi postojati.

Članak 937.

(Obračun)

- (1) Nalogodavac je dužan trgovinskom zastupniku uručiti obračun o dugovanim provizijama i to najkasnije posljednjeg dana u mjesecu koji dolazi poslije kvartala u kojem je nastalo pravo na proviziju. Ovaj obračun mora sadržavati sve podatke koji su značajni za izračunavanje provizije.
- (2) Trgovinski zastupnik može zahtijevati da mu se omogući uvid u sve informacije kojima raspolaze nalogodavac, odnosno koje su trgovinskom zastupniku potrebne u cilju provjere iznosa provizije koja mu pripada, osobito izvode iz poslovnih knjiga.
- (3) Prava trgovinskog zastupnika predviđena odredbama stavaka (1) i (2) ovoga članka ne mogu se ugovorom isključiti niti ograničiti.

Članak 938.

(Troškovi)

- (1) Trgovinski zastupnik nema pravo na naknadu troškova koji proizlaze iz redovitog obavljanja posredničkih poslova, osim ako je drukčije ugovorenno.
- (2) Trgovinski zastupnik ima pravo na naknadu posebnih troškova koje je učinio u korist nalogodavca ili po njegovu nalogu.

Odjeljak C. Prava i obveze nalogodavca

Članak 939.

(Obveze nalogodavca)

- (1) Nalogodavac je dužan trgovinskom zastupniku staviti na raspolaganje dokumentaciju potrebnu za obavljanje njegove djelatnosti (uzorke, crteže, cjenike, tiskani promidžbeni materijal, poslovne uvjete i sl.).

- (2) Nalogodavac može po svom nahođenju prihvati ili odbaciti sklapanje ugovora pripremljenog od strane zastupnika, ali je dužan bez odlaganja obavijestiti zastupnika o svojoj odluci.
- (3) Nalogodavac je dužan bez odlaganja obavijestiti zastupnika o potrebi da se opseg poslova sklopljenih njegovim posredovanjem svede na manju mjeru nego što je zastupnik mogao osnovano očekivati, kako bi ovaj pravodobno smanjio svoju poduzimljivost u odgovarajućoj mjeri, inače mu odgovara za pretprijenu štetu.

Odjeljak D. Osiguranja

Članak 940. (Založno pravo)

Radi osiguranja naplate svojih dospjelih tražbina nastalih u svezi s ugovorom, zastupnik ima pravo zaloga na iznosima što ih je naplatio za nalogodavca po njegovu ovlaštenju, te na svim nalogodavčevim stvarima koje je u svezi s ugovorom primio od nalogodavca ili od nekog drugog, dok se nalaze kod njega ili kod nekog koji ih drži za njega, ili dok ima u rukama ispravu s pomoću koje može raspolagati njima.

Članak 941. (Pravo zadržanja)

- (1) Trgovinski zastupnik ne može se unaprijed odreći zakonskih prava zadržanja i založnih prava.
- (2) Nakon prestanka ugovornoga odnosa, trgovinski zastupnik ima prema općim propisima pravo zadržanja isprava koje su mu stavljene na raspolaganje samo zbog svojih dospjelih prava na proviziju i naknadu troškova.

Odjeljak E. Prestanak ugovora

Članak 942. (Prestanak ugovora sklopljenog na određeno vrijeme)

- (1) Kad je ugovor o trgovinskom zastupanju sklopljen na određeno vrijeme, prestaje istekom toga vremena.
- (2) Ako se ugovor sklopljen na neodređeno vrijeme prešutno produži, smatra se ugovorom na neodređeno vrijeme.

Članak 943. (Redoviti otkaz)

- (1) Ako je ugovorni odnos sklopljen na neodređeno vrijeme, on se može u prvoj godini trajanja ugovora otkazati s rokom od jedan mjesec, u drugoj godini s rokom od dva mjeseca i u trećoj do navršene pete godine s rokom od tri mjeseca. Ako ugovor traje duže od pet godina, otkazni rok je šest mjeseci.
- (2) Ako nije drukčije ugovoreno, otkaz se može dati samo na kraju kalendarskog mjeseca.
- (3) Ako je ugovor na određeno vrijeme pretvoren u ugovor na neodređeno vrijeme, kod utvrđivanja otkaznih rokova mjerodavno je ukupno trajanje ugovornog odnosa.

Članak 944. **(Izvanredni otkaz)**

- (1) Iz ozbiljnih razloga svaka ugovorna strana može, navodeći te razloge, otkazati ugovor bez otkaznog roka. Ovo pravo se ne može ugovorom isključiti ili ograničiti.
- (2) Ako je otkaz dan bez ozbiljnih razloga, smatra se redovitim otkazom.
- (3) Trgovinski zastupnik, koji je uslijed neosnovanog otkaza prekinuo svoju djelatnost, ima pravo na naknadu štete zbog izgubljene provizije, a ako je on neosnovano otkazao ugovor, pravo na naknadu štete pripada nalogodavcu.
- (4) Neosnovani otkaz daje pravo drugoj strani da raskine ugovor bez otkaznog roka.

Članak 945. **(Pravo na naknadu)**

- (1) Trgovinski zastupnik može od nalogodavca nakon prestanka ugovora, ako to opravdavaju razlozi pravičnosti, zahtijevati primjerenu naknadu:
  - a. ako nalogodavac iz poslovne veze s novim klijentom, koju je ostvario trgovinski zastupnik, i nakon prestanka ugovora ima značajne koristi,
  - b. ako trgovinski zastupnik zbog prestanka ugovora izgubi pravo na proviziju koju bi imao iz već sklopljenih poslova i poslova do kojih bi došlo s klijentima koje je on pridobio.
- (2) Naknada iznosi najviše jednogodišnju proviziju izračunatu prema prosjeku posljednjih pet godina djelatnosti trgovinskog zastupnika, a kod kraćeg trajanja ugovornog odnosa mjerodavan je prosjek za vrijeme trajanja djelatnosti.
- (3) Pravo na naknadu ne postoji:
  - a. ako je trgovinski zastupnik otkazao ugovor, osim ako je otkaz posljedica okolnosti izazvanih ponašanjem nalogodavca ili ako je opravdan starošću, iznemoglošću ili bolešću trgovinskog zastupnika zbog kojih se od njega ne može očekivati da nastavi djelatnost,
  - b. ako je nalogodavac otkazao ugovor iz ozbiljnog razloga izazvanog skriviljenim ponašanjem trgovinskog zastupnika, i
  - c. ako trgovinski zastupnik u sporazumu s nalogodavcem trećoj osobi ustupi ugovor.
- (4) Pravo na naknadu ne može se unaprijed isključiti.
- (5) Trgovinski zastupnik gubi pravo na naknadu ako u roku od jedne godine nakon prestanka ugovora ne podnese pisani zahtjev nalogodavcu za plaćanje naknade.

Članak 946. **(Čuvanje poslovne tajne)**

Trgovinski zastupnik ne smije poslovne tajne nalogodavca, koje su mu povjerene ili za koje je tijekom njegove djelatnosti za nalogodavca saznao, ni nakon prestanka ugovora upotrijebiti u vlastitu korist ili priopćiti drugima.

Članak 947. **(Zabранa konkurenциje)**

- (1) Ugovorne strane mogu ugovoriti da zastupnik nakon prestanka ugovora neće smjeti obavljati, u potpunosti ili djelomično, djelatnost trgovinskog zastupanja najduže za vrijeme od dvije godine.
- (2) Takva ugovorna odredba bit će valjana ako je sačinjena u pisanom obliku te ako se odnosi na isto područje, iste osobe ili istu robu na koje se odnosi i ugovor o trgovinskom zastupanju.
- (3) Kad ugovor prestane zbog razloga koji su na strani nalogodavca, takva ugovorna odredba obvezuje zastupnika samo ako mu nalogodavac po prestanku ugovora plati posebnu naknadu i ako mu za vrijeme trajanja zabrane ili ograničenja obavljanja djelatnosti plaća dodatnu mjesečnu naknadu u iznosu prosjeka provizije na koju je imao pravo u zadnjih pet godina, a ako je ugovor trajao kraće od pet godina u iznosu koji je jednak prosječnom mjesečnom iznosu provizije na koju je imao pravo za vrijeme trajanja ugovora.
- (4) Ako se nalogodavac pisano odrekne zabrane, trgovinski zastupnik gubi pravo na naknadu istekom roka od šest mjeseci od dana uručenja obavijesti.
- (5) Ako trgovinski zastupnik otkaže ugovor iz ozbiljnih razloga izazvanih skriviljenim ponašanjem nalogodavca, oslobađa se zabrane konkurenциje.
- (6) Ugovorne odredbe, kojima se na štetu trgovinskog zastupnika odstupa od odredaba ovoga članka, ne proizvode pravni učinak.

Odjeljak F. Posebne odredbe

Članak 948.

(Posebno ovlaštenje)

- (1) Trgovinski zastupnik, i kad nema ovlaštenje za sklapanje poslova, ovlašten je primati prijave nedostatka robe, izjavu da se roba stavlja na raspolaganje, kao i slične izjave kojima treći ostvaruje prava na osiguranje dokaza koji pripadaju nalogodavcu.
- (2) Ograničenje ovlaštenja iz stavka (1) ovoga članka djeluje prema trećemu samo ako je za njih znao ili morao znati.

Članak 949.

(Nedostatak ovlaštenja za zastupanje)

- (1) Ako trgovinski zastupnik, ovlašten samo za posredovanje, sklopi posao u ime nalogodavca, a trećem nedostatak ovlaštenja za zastupanje nije bio poznat, smatrat će se da je nalogodavac odobrio posao ako bez odlaganja, nakon što je obaviješten o sklapanju i bitnom sadržaju posla, ne obavijesti drugu ugovornu stranu da odbija posao.
- (2) Pravilo iz stavka (1) primjenjuje se i kad je trgovinski zastupnik, kome je povjereno sklapanje određenih poslova, u ime nalogodavca sklopio posao za čije sklapanje nije ovlašten.

Članak 950.

(Zastupnik osiguranja)

- (1) Zastupnik osiguranja je osoba kojoj je osiguravatelj povjerio posredovanje i sklapanje ugovora o osiguranju.

- (2) Za ugovorni odnos između zastupnika osiguranja i osiguravatelja važe odredbe za ugovorni odnos između trgovinskog zastupnika i nalogodavca uz iznimke propisane u stavku (3) i (4) ovoga članka.
- (3) Zastupnik osiguranja ima pravo na proviziju samo za one poslove koji su nastali kao rezultat njegove djelatnosti.
- (4) Zastupnik osiguranja stječe pravo na proviziju čim je plaćena premija iz koje se prema ugovoru izračunava provizija.

Članak 951.

(Trgovinsko zastupanje kao dopunsko zanimanje)

- (1) Na trgovinsko zastupanje kao dopunsko zanimanje ne primjenjuju se odredbe članka 943. i 945. ovoga Zakona. Ugovor sklopljen na neodređeno vrijeme može se otkazati krajem kalendarskog mjeseca uz otkazni rok od jedan mjesec, a ako se ugovori drugi otkazni rok on za obje strane mora biti isti.
- (2) Nalogodavac se može pozvati na odredbe stavka (1) ovoga članka samo ako je u ugovoru izričito naveo da povjerava posredovanje i/ili sklapanje ugovora trgovinskom zastupniku kao njegovo dopunsko zanimanje.

GLAVA XVII. UGOVOR O POSREDOVANJU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 952.

(Pojam)

Ugovorom o posredovanju obvezuje se posrednik da nastoji naći i dovesti u vezu s nalogodavcem osobu koja bi s njim pregovarala o sklapanju određenog ugovora, a nalogodavac se obvezuje da mu isplati određenu naknadu, ako taj ugovor bude sklopljen.

Članak 953.

(Primjena odredaba o ugovoru o djelu)

Kad je ugovoren da će posrednik imati pravo na određenu naknadu i ako njegovo nastojanje ostane bez rezultata, takvav ugovor cijenit će se prema odredbama koje važe za ugovor o djelu.

Članak 954.

(Primanje ispunjenja)

- (1) Nalog za posredovanje ne sadrži ovlaštenje za posrednika da za nalogodavca primi ispunjenje obveze iz ugovora sklopljenog njegovim posredovanjem.
- (2) Za primanje ispunjenja potrebna je posebna pisana punomoć.

Članak 955.

(Opoziv naloga za posredovanje)

Nalogodavac može opozvati nalog za posredovanje kad god hoće, ako se toga nije odrekao i pod uvjetom da opoziv nije protivan savjesnosti.

Članak 956.

(Nepostojanje obveze nalogodavca da sklopi ugovor)

Nalogodavac nije dužan pristupiti pregovorima za sklapanje ugovora s osobom koju je posrednik našao, ni sklopiti s njom ugovor pod uvjetima koje je priopćio posredniku, ali će odgovarati za štetu ako je postupio protivno savjesnosti.

Odjeljak B. Obveze posrednika

Članak 957.

(Obveza tražiti priliku)

- (1) Posrednik je dužan tražiti s pažnjom dobrog gospodarstvenika priliku za sklapanje određenog ugovora i ukazati na nju nalogodavcu.
- (2) Posrednik je dužan posredovati u pregovorima i nastojati da dođe do sklapanja ugovora ako se na to posebno obvezao.
- (3) Posrednik ne odgovara ako i pored potrebne brižljivosti ne uspije u svom nastojanju.

Članak 958.

(Obveza obavještavanja)

Posrednik je dužan obavijestiti nalogodavca o svim okolnostima značajnim za namjeravani posao koje su mu poznate ili su mu morale biti poznate.

Članak 959.

(Odgovornost posrednika)

- (1) Posrednik odgovara za štetu koju bi pretrpjela jedna ili druga strana između kojih je posredovao, a koja bi se dogodila zbog toga što je posredovao za poslovno nesposobnu osobu za čiju je nesposobnost znao ili mogao znati, ili za osobu za koju je znao ili morao znati da neće moći izvršiti obveze iz toga ugovora, i uopće za svaku štetu nastalu njegovom krivnjom.
- (2) Posrednik odgovara za štetu koja bi za nalogodavca nastala uslijed toga što je bez dopuštenja nalogodavca obavijestio nekog trećeg o sadržaju naloga, o pregovorima ili o uvjetima sklopljenog ugovora.

Članak 960.

(Posrednički dnevnik i list)

Gospodarstvenik kao posrednik dužan je u posebnu knjigu (posrednički dnevnik) ubilježiti bitne podatke o ugovoru koji je sklopljen njegovim posredovanjem i izdati potpisani izvadak iz te knjige (posrednički list).

Odjeljak C. Obveze nalogodavca

Članak 961.

(Naknada)

- (1) Posrednik ima pravo na naknadu i kad nije ugovorena.

- (2) Ako visina naknade nije utvrđena ni tarifom ili kojim drugim općim aktom, ni ugovorom, a ni običajem, odredit će je sud prema posrednikovu trudu i učinjenoj usluzi.
- (3) Ugovorenu posredničku naknadu sud može sniziti na zahtjev nalogodavca, ako nađe da je pretjerano visoka s obzirom na posrednikov trud i učinjenu uslugu.
- (4) Sniženje ugovorene naknade ne može se tražiti ako je isplaćena posredniku nakon sklapanja ugovora za koji je on posredovao.

Članak 962.

(Stjecanje prava na naknadu)

- (1) Posrednik stječe pravo na naknadu u trenutku sklapanja ugovora za koji je posredovao, ako što drugo nije ugovorenno.
- (2) Ako je ugovor sklopljen pod odgodnim uvjetom, posrednik stječe pravo na naknadu tek kad se uvjet ostvari.
- (3) Kad je ugovor sklopljen pod raskidnim uvjetom, ostvarenje uvjeta nema utjecaja na posrednikovo pravo na naknadu.
- (4) U slučaju nevaljanosti ugovora posrednik ima pravo na naknadu ako mu uzrok nevaljanosti nije bio poznat.

Članak 963.

(Naknada troškova)

- (1) Posrednik nema pravo na naknadu troškova učinjenih u izvršenju naloga, osim kad je to ugovorenno.
- (2) Ako mu je ugovorom priznato pravo na naknadu troškova, on ima pravo na tu naknadu i u slučaju kad ugovor za koji posreduje nije sklopljen.

Članak 964.

(Posredovanje za obje strane)

- (1) Ako drukčije nije ugovorenno, posrednik koji je dobio nalog za posredovanje od objiju strana može zahtijevati od svake strane samo polovicu posredničke naknade i naknadu polovice troškova ako je naknada troškova ugovorenna.
- (2) Posrednik je dužan da se s pažnjom dobrog gospodarstvenika brine o interesima objiju strana između kojih posreduje.

Članak 965.

(Gubitak prava na naknadu)

Posrednik koji protivno ugovoru ili protivno interesima svog nalogodavca radi za drugu stranu gubi pravo na posredničku naknadu i na naknadu troškova.

GLAVA XVIII. UGOVOR O OTPREMI (ŠPEDICIJA)

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 966.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o otpremi obvezuje se otpremnik da radi prijevoza određene stvari sklopi u svoje ime i za račun nalogodavca ugovor o prijevozu i druge ugovore potrebne za izvršenje prijevoza te da obavi ostale uobičajene poslove i radnje, a nalogodavac se obvezuje da mu isplati određenu naknadu.
- (2) Ako je ugovorom predviđeno, otpremnik može sklopiti ugovor o prijevozu i poduzimati druge pravne radnje u ime i za račun nalogodavca.

Članak 967.

(Odustajanje od ugovora)

Nalogodavac može po svojoj volji odustati od ugovora, ali je u tom slučaju dužan naknaditi otpremniku sve troškove što ih je do momenta odustajanja od ugovora imao i isplatiti mu razmjeran dio naknade za dotadašnji rad.

Članak 968.

(Primjena pravila o ugovoru o komisionu odnosno trgovinskom zastupanju)

Na odnose nalogodavca i otpremnika koji nisu uređeni u ovoj glavi shodno se primjenjuju pravila o ugovoru o komisionu odnosno o trgovinskom zastupanju.

Odjeljak B. Obveze otpremnika

Članak 969.

(Upozorenje na nedostatke naloga)

Otpremnik je dužan upozoriti nalogodavca na nedostatke naloga, osobito na one koji ga izlažu većim troškovima ili šteti.

Članak 970.

(Upozorenje na nedostatke pakiranja)

Ako stvar nije zapakirana ili inače nije spremna za prijevoz kako treba, otpremnik je dužan upozoriti nalogodavca na te nedostatke, a kad bi čekanje da ih nalogodavac otkloni bilo od štete za njega, otpremnik ih je dužan otkloniti na račun nalogodavca.

Članak 971.

(Staranje o interesu nalogodavca)

- (1) Otpremnik je dužan u svakoj prilici postupiti kako to zahtijevaju interesi nalogodavca i s pažnjom dobrog gospodarstvenika.
- (2) Otpremnik je dužan bez odlaganja obavijestiti nalogodavca o oštećenju stvari, kao i o svim događajima značajnim za njega, i poduzeti sve potrebne mjere radi očuvanja njegovih prava prema odgovornoj osobi.

Članak 972.

(Postupanje po uputama nalogodavca)

- (1) Otpremnik je dužan držati se uputa o pravcu puta, sredstvima i načinu prijevoza te ostalih uputa dobivenih od nalogodavca.
- (2) Ako nije moguće postupiti po uputama sadržanim u nalogu, otpremnik je dužan tražiti nove upute, a ako za to nema vremena ili je to nemoguće, otpremnik je dužan postupiti kako to zahtijevaju interesi nalogodavca.

- (3) O svakom odstupanju od naloga otpremnik je dužan bez odlaganja obavijestiti nalogodavca.
- (4) Ako nalogodavac nije odredio ni pravac ni sredstvo odnosno način prijevoza, otpremnik će ih odrediti kako zahtijevaju interesi nalogodavca u danim okolnostima.
- (5) Ako je otpremnik odstupio od dobivenih uputa, odgovara za štetu nastalu uslijed više sile, osim ako dokaže da bi se šteta dogodila i da se držao danih uputa.

Članak 973.

(Odgovornost otpremnika za druge osobe)

- (1) Otpremnik odgovara za izbor prijevoznika te za izbor drugih osobama s kojima je u izvršenju naloga sklopio ugovor (uskladištenje robe i sl.), ali ne odgovara i za njihov rad, osim ako je tu odgovornost preuzeo ugovorom.
- (2) Otpremnik koji izvršenje naloga povjeri drugom otpremniku umjesto da ga sam izvrši, odgovara za njegov rad.
- (3) Ako nalog sadrži izričito ili prešutno ovlaštenje otpremniku da povjeri izvršenje naloga drugom otpremniku ili ako je to očito u interesu nalogodavca, on odgovara samo za njegov izbor, osim ako je preuzeo odgovornost i za njegov rad.
- (4) Odgovornosti iz stavaka (1) do (3) ovoga članka ne mogu se ugovorom isključiti ni ograničiti.

Članak 974.

(Carinske radnje i plaćanje carine)

Ako ugovorom nije drukčije određeno, nalog za otpremu stvari preko granice sadrži obvezu za otpremnika da provede potrebne carinske radnje i isplati carinske pristojbe za račun nalogodavca.

Članak 975.

(Samostalno obavljanje prijevoza i/ili drugih poslova od strane otpremnika)

- (1) Otpremnik može i sam obaviti potpuno ili djelomično prijevoz stvari čija mu je otprema povjerena, ako nije što drugo ugovorenno.
- (2) Ako je otpremnik sam obavio prijevoz ili dio prijevoza, ima prava i obveze prijevoznika i u tom slučaju pripada mu i odgovarajuća naknada za prijevoz, pored naknade po osnovi otpreme i naknade troškova u svezi s otpremom.
- (3) Odredbe stavka (2) primjenjuje se i glede drugih poslova obuhvaćenih nalogom, običajima ili općim uvjetima.

Članak 976.

(Osiguranje pošiljke)

- (1) Otpremnik je dužan osigurati pošiljku samo ako je to ugovorenno.
- (2) Ako ugovorom nije određeno koje rizike treba da obuhvati osiguranje, otpremnik je dužan osigurati stvari od uobičajenih rizika.

Članak 977.

(Polaganje računa)

- (1) Otpremnik je dužan nakon završenog posla položiti račun nalogodavcu.

- (2) Prema zahtjevu nalogodavca otpremnik je dužan položiti račun i tijekom izvršavanja naloga.

Odjeljak C. Obveze nalogodavca

Članak 978. (Isplata naknade)

Nalogodavac je dužan isplatiti otpremniku naknadu prema ugovoru, a ako naknada nije ugovorena, onda naknadu određenu tarifom ili nekim drugim općim aktom, a ako ovog nema, naknadu određuje sud.

Članak 979. (Tražbina naknade)

Otpremnik može zahtijevati naknadu kada izvrši svoje obveze iz ugovora o otpremi.

Članak 980. (Troškovi i predujam)

- (1) Nalogodavac je dužan naknaditi otpremniku potrebne troškove učinjene radi izvršenja naloga o otpremanju stvari.
- (2) Otpremnik može zahtijevati naknadu troškova odmah po što ih je učinio.
- (3) Nalogodavac je dužan na zahtjev otpremnika predujmiti mu potrebnu svotu za troškove koje zahtijeva izvršenje naloga o otpremi stvari

Članak 981. (Isplata naknade od primatelja stvari)

Ako je ugovorenod da će otpremnik naplatiti svoje tražbine od primatelja stvari, otpremnik zadržava pravo tražiti isplatu naknade od nalogodavca ako primatelj istu odbije isplatiti.

Članak 982. (Opasne stvari i dragocjenosti)

- (1) Nalogodavac je dužan obavijestiti otpremnika o osobinama stvari kojima može biti ugrožena sigurnost osoba ili dobara ili nanesena šteta.
- (2) Kada se u pošiljci nalaze dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge skupocjene stvari, nalogodavac je dužan obavijestiti o tome otpremnika i priopćiti mu njihovu vrijednost u trenutku predaje radi otpreme.

Odjeljak D. Posebni slučajevi otpremanja

Članak 983. (Otprema s ukupnom odnosno fiksnom naknadom)

- (1) Kad je ugovorom o otpremanju određen jedan ukupni iznos za izvršenje naloga o otpremi stvari, ona obuhvaća naknadu po osnovi otpreme i naknadu za prijevoz te naknadu svih ostalih troškova, ako nije što drugo ugovoren.

- (2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka otpremnik odgovara i za rad prijevoznika i drugih osoba kojima se putem ovlaštenja iz ugovora poslužio.

Članak 984.
(Zbirna otprema)

- (1) Otpremnik može u izvršenju dobivenih naloga organizirati zbirnu otpremu, osim ako je ugovorom to isključeno.
- (2) Ako zbirnom otpremom postigne razliku u vozarini u korist nalogodavca, otpremnik ima pravo na posebnu dodatnu naknadu.
- (3) U slučaju zbirne otpreme otpremnik odgovara za gubitak ili oštećenje stvari nastale za vrijeme prijevoza do kojih ne bi došlo da nije bilo zbirne otpreme.

Odjeljak E. Založno pravo otpremnika

Članak 985.
(Založno pravo otpremnika)

- (1) Radi osiguranja naplate svih tražbina nastalih u svezi s ugovorom o otpremanju, otpremnik ima pravo zaloga na stvarima predanim radi otpremanja i u svezi s otpremanjem sve dok ih drži ili dok ima u rukama ispravu s pomoću koje može raspolagati njima.
- (2) Kad je u izvršenju otpremanja sudjelovao i drugi otpremnik, on je dužan brinuti se o naplati tražbine i ostvarenju prava zaloga prethodnih otpremnika.
- (3) Ako drugi otpremnik isplati otpremnikove tražbine prema nalogodavcu, te tražbine i otpremnikovo pravo zaloga prelaze na njega po samom zakonu.
- (4) Stavak (3) ovoga članka primjenjuje se i ako drugi otpremnik isplati prijevoznikove tražbine.

GLAVA XIX. UGOVOR O KONTROLI ROBE I USLUGA

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 986.
(Pojam)

- (1) Ugovorom o kontroli robe jedna ugovorna strana (vršitelj kontrole) obvezuje se da stručno i nepristrano obavi ugovorenu kontrolu robe i izda certifikat o tome, a druga strana (naručitelj kontrole) obvezuje se da za izvršenu kontrolu isplati ugovorenu naknadu.
- (2) Kontrola robe može se sastojati u utvrđivanju identiteta, kvalitete, kvantitete i drugih svojstava robe.

Članak 987.
(Opseg kontrole)

Vršitelj kontrole dužan je izvršiti kontrolu u opsegu i na način koji su određeni u ugovoru, a ako u ugovoru nije ništa određeno, u opsegu i na način koji odgovaraju naravni stvari.

Članak 988.

(Ništavnost pojedinih odredaba ugovora)

- (1) Ništavne su odredbe ugovora koje vršitelju kontrole nameću dužnosti koje bi mogle utjecati na nepristranost u obavljanju kontrole ili na ispravnost isprave o izvršenoj kontroli (certifikat).
- (2) Kontrola se smatra izvršenom izdavanjem certifikata.

Odjeljak B. Prava i obveze vršitelja kontrole

Članak 989.

(Čuvanje robe odnosno uzorka)

- (1) Robu koju je naručitelj kontrole predao radi obavljanja ugovorene kontrole, vršitelj kontrole dužan je čuvati i osigurati od zamjene.
- (2) Vršitelj kontrole dužan je čuvati predane mu uzorke najmanje šest mjeseci, ako nije drukčije ugovorenno.

Članak 990.

(Obveza obavještavanja naručitelja)

Vršitelj kontrole dužan je o svim značajnim okolnostima tijekom kontrole i čuvanja robe pravodobno obavještavati naručitelja kontrole, a osobito o nužnim i korisnim troškovima učinjenim za njegov račun.

Članak 991.

(Naknada)

- (1) Za obavljenu kontrolu i čuvanje robe vršitelj kontrole ima pravo na ugovorenu odnosno uobičajenu naknadu.
- (2) Vršitelj kontrole ima pravo i na naknadu svih nužnih i korisnih troškova koji su učinjeni za račun naručitelja kontrole.

Članak 992.

(Pravo zaloga)

Radi osiguranja ugovorene ili uobičajene naknade i naknade nužnih i korisnih troškova vršitelj kontrole ima pravo zaloga na robu koja mu je predana na kontrolu.

Članak 993.

(Povjeravanje kontrole robe drugom vršitelju kontrole)

- (1) Vršitelj kontrole može obavljanje ugovorene kontrole povjeriti drugome, osim ako mu je naručitelj kontrole to izričito zabranio.
- (2) Vršitelj kontrole odgovara naručitelju kontrole za rad drugog vršitelja kontrole.

Članak 994.

(Kontrola robe s obavljanjem pojedinih pravnih radnji)

- (1) Na temelju izričitog naloga naručitelja kontrole, vršitelj kontrole ovlašten je, pored izvršenja ugovorene kontrole robe, obavljati i pojedine pravne radnje u ime i za račun naručitelja kontrole.
- (2) Vršitelj kontrole ima pravo na posebnu naknadu, uobičajenu ili ugovorenou, za obavljanje pojedinih pravnih radnji u ime i za račun naručitelja kontrole.

Članak 995.

(Kontrola robe s jamstvom)

- (1) Vršitelj kontrole može jamčiti za nepromjenljivost svojstava kontrolirane robe u ugovorenom roku.
- (2) Za preuzeto jamstvo glede svojstava robe vršitelj kontrole ima pravo na posebnu, ugovorenou ili uobičajenu naknadu.

Članak 996.

(Kontrola usluga i stvari koje nisu namijenjene prometu)

Ako se obavljanje kontrole odnosi na usluge ili stvari koje nisu namijenjene prometu, vršitelj kontrole i naručitelj kontrole imaju ista prava i obveze kao i kod kontrole robe.

Članak 997.

(Raskid ugovora)

Naručitelj kontrole može izjaviti da raskida ugovor sve dok naručena kontrola nije izvršena, ali je i u tom slučaju dužan vršitelju kontrole platiti razmjerni dio naknade i učinjene nužne i korisne troškove kao i naknaditi mu štetu.

GLAVA XX. UGOVOR O ANGAŽIRANJU UGOSTITELJSKIH KAPACITETA (UGOVOR O ALOTMANU)

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 998.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o alotmanu ugostitelj se obvezuje da tijekom određenog vremena stavi na raspolaganje turističkoj agenciji određeni broj ležaja u određenom objektu, pruži ugostiteljske usluge osobama koje uputi agencija i plati joj određenu proviziju, a ova se obvezuje da ih nastoji popuniti odnosno obavijestiti u utvrđenim rokovima da to nije u mogućnosti, kao i platiti cijenu pruženih usluga ako je koristila angažirane hotelske kapacitete.
- (2) Ako ugovorom nije drukčije određeno, smatra se da su smještajni ugostiteljski kapaciteti stavljeni na raspolaganje za period od jedne godine.

Članak 999.

(Oblik ugovora)

Ugovor o angažiranju ugostiteljskih kapaciteta (alotmanu) mora biti sklopljen u pisanim oblicima.

Odjeljak B. Obveze turističke agencije

Članak 1000.

(Obveza obavještavanja)

- (1) Turistička agencija dužna je obavještavati ugostitelja o tijeku popune smještajnih kapaciteta.
- (2) Ako ne može popuniti sve angažirane smještajne kapacitete, turistička agencija dužna je u ugovorenim ili uobičajenim rokovima obavijestiti ugostitelja o tome i dostaviti mu listu gostiju, te u obavijesti odrediti rok do kojega ugostitelj može slobodno raspolažati angažiranim kapacitetima.
- (3) Ugostiteljski kapaciteti koji u listi gostiju nisu označeni kao popunjeni smatraju se slobodnim od dana primitka te liste od strane hotela za razdoblje na koje se lista odnosi.
- (4) Nakon proteka roka iz stavka (2) ovoga članka turistička agencija ponovo stječe pravo da popunjava angažirane smještajne kapacitete.

Članak 1001.

(Obveza pridržavanja ugovorenih cijena)

Turistička agencija ne može osobama koje šalje u ugostiteljski objekt zaračunati veće cijene za ugostiteljske usluge od onih koje su predviđene ugovorom o alotmanu ili ugostiteljskim cjenikom.

Članak 1002.

(Obveza plaćanja ugostiteljskih usluga)

- (1) Ako ugovorom nije drukčije utvrđeno, cijenu danih ugostiteljskih usluga plaća ugostitelju turistička agencija poslije izvršenih usluga.
- (2) Ugostitelj ima pravo zahtijevati plaćanje odgovarajućeg predujma.

Članak 1003.

(Obveza izdavanja posebne pisane isprave)

- (1) Turistička agencija dužna je osobama što ih šalje na temelju ugovora o alotmanu u odabrani ugostiteljski objekat, izdati posebnu pisani ispravu.
- (2) Posebna pisana isprava glasi na ime ili na određenu skupinu, neprenosiva je i sadrži nalog ugostitelju da pruži usluge koje su u njoj navedene.
- (3) Posebna pisana isprava služi kao dokaz da je osoba klijent turističke agencije koja je s ugostiteljem sklopila ugovor o alotmanu.
- (4) Na temelju posebne pisane isprave obračunavaju se uzajamne tražbine između turističke agencije i ugostitelja.

Odjeljak C. Obveze ugostitelja

Članak 1004.

(Obveza stavljanja na raspolaganje ugovorenih smještajnih kapaciteta)

- (1) Ugostitelj preuzima konačnu i neopozivu obvezu da tijekom određenog vremena stavi na raspolaganje radi korištenja ugovoreni broj ležaja i pruži osobama koje upućuje turistička agencija usluge navedene u posebnoj pisanoj ispravi.
- (2) Ugostitelj ne može ugovoriti s drugom turističkom agencijom angažiranje kapaciteta koji su već rezervirani na temelju ugovora o alotmanu.

Članak 1005.

(Obveza jednakog postupanja)

Ugostitelj je dužan osobama što ih uputi turistička agencija dati pod istim uvjetima usluge kao i osobama s kojima je neposredno sklopio ugovor o ugostiteljskim uslugama.

Članak 1006.

(Obveza ugostitelja da ne mijenja cijene usluga)

- (1) Ugostitelj ne može mijenjati ugovorene cijene ako o tome ne obavijesti turističku agenciju najmanje šest mjeseci unaprijed, osim u slučaju promjene u tečaju valuta koje utječu na ugovorenu cijenu.
- (2) Nove cijene mogu se primjenjivati nakon isteka jednog mjeseca od njihove dostave turističkoj agenciji.
- (3) Nove cijene neće se primjenjivati na usluge za koje je već dostavljena lista gostiju.
- (4) U svakom slučaju izmjene cijene nemaju utjecaja na rezervacije koje je ugostitelj potvrdio.

Članak 1007.

(Obveza plaćanja provizije)

- (1) Ugostitelj je dužan turističkoj agenciji isplatiti proviziju na promet ostvaren na temelju ugovora o alotmanu.
- (2) Provizija se određuje u postotku od cijene izvršenih ugostiteljskih usluga.
- (3) Ako postotak provizije nije određen ugovorom, turističkoj agenciji pripada provizija određena općim uvjetima poslovanja turističke agencije, ili, ako ovih nema, poslovnim običajima.

Odjeljak D. Pravo turističke agencije da odustane od ugovora

Članak 1008.

(Pravo na odustajanje od angažiranih smještajnih kapaciteta)

- (1) Ugovorom o alotmanu može se predvidjeti posebna obveza turističke agencije da popuni angažirane smještajne kapacitete.
- (2) Ako rok obavijesti o odustajanju nije određen ugovorom, utvrđuje se na temelju poslovnih običaja u ugostiteljstvu.
- (3) U slučaju da obavijest o odustajanju ne bude poslana u predviđenom roku, ugostitelj ima pravo na naknadu štete.
- (4) Turistička agencija može odustati od ugovora u cijelosti bez obveze da naknadi štetu, ako obavijest o odustajanju pošalje u ugovorenom roku.

Članak 1009.

(Obveza turističke agencije da popuni angažirane kapacitete)

- (1) Ugovorom o alotmanu može se predvidjeti posebna obveza turističke agencije da popuni angažirane ugostiteljske kapacitete.
- (2) Ako u tom slučaju ne popuni angažirane ugostiteljske kapacitete, turistička agencije dužna je platiti ugostitelju naknadu po neiskorištenom ležaju i danu.
- (3) Turistička agencija nema tada pravo putem pravodobnog obavještenja otkazati ugovor bilo djelomično ili u cijelosti.

GLAVA XXI. UGOVOR O OSIGURANJU

Odjeljak A. Zajedničke odredbe za osiguranje imovine i osiguranje osoba

Odsjek 1. Opće odredbe

Članak 1010.

(Pojam)

Ugovorom o osiguranju obvezuje se ugovaratelj osiguranja da plati određeni iznos organizaciji za osiguranje (osiguravatelj), a organizacija se obvezuje da, ako se dogodi događaj koji predstavlja osigurani slučaj, isplati osiguraniku ili nekoj trećoj osobi naknadu odnosno ugovoreni iznos ili učini nešto drugo.

Članak 1011.

(Osigurani slučaj)

- (1) Događaj s obzirom na koji se sklapa osiguranje (osigurani slučaj) mora biti budući, neizvjestan i neovisan od isključive volje ugovaratelja.
- (2) Ugovor o osiguranju ništavan je ako je u trenutku njegova sklapanja već nastao osigurani slučaj, ili je taj bio u nastupanju, ili je bilo izvjesno da će nastupiti, ili ako je već tada bila prestala mogućnost da on nastane.
- (3) Ako je ugovoren da će osiguranjem biti obuhvaćeno određeno razdoblje koje prethodi sklapanju ugovora, ugovor će biti ništavan samo ako je u trenutku njegova sklapanja zainteresiranoj strani bilo poznato da se osigurani slučaj već dogodio, odnosno da je već tada bila prestala mogućnost da se osigurani slučaj dogodi.

Članak 1012.

(Isključenje primjene kod pojedinih osiguranja)

- (1) Odredbe ovoga Zakona neće se primjenjivati na plovidbeno osiguranje, kao ni na druga osiguranja na koja se primjenjuju pravila o plovidbenom osiguranju.
- (2) Odredba stavka (1) ovoga članka neće se primjenjivati ni na osiguranje tražbine, kao ni na odnose iz reosiguranja.

Članak 1013.

(Odstupanje od odredaba ugovora o osiguranju)

- (1) Ugovorom se može odstupiti samo od onih odredaba članaka ovoga Zakona u kojima je to odstupanje izričito dopušteno, te od onih odredaba koje daju ugovarateljima mogućnost da postupe kako ugovore.
- (2) Odstupanje od odredaba ovoga Zakona, ako nije zabranjeno ovim ili kojim drugim zakonom, dopušteno je samo ako je u nesumnjivom interesu osiguranika.

Odsjek 2. Sklapanje ugovora

Članak 1014.

(Sklapanje ugovora)

- (1) Ugovor o osiguranju sklopljen je kad ugovaratelji potpišu policu osiguranja ili listu pokrića.
- (2) Pisana ponuda učinjena osiguratelju za sklapanje ugovora o osiguranju vezuje ponuditelja, ako on nije odredio kraći rok, za vrijeme od osam dana kada je ponuda prispjela osiguratelju, a ako je potreban liječnički pregled, onda za vrijeme od trideset dana.
- (3) Ako osiguratelj u roku iz stavka (2) ovoga članka ne odbije ponudu koja ne odstupa od uvjeta pod kojima on vrši predloženo osiguranje, smarat će se da je prihvatio ponudu i da je ugovor sklopljen.
- (4) U slučaju iz stavka (3) ovoga članka ugovor se smatra sklopljenim kad je ponuda prispjela osiguratelju.

Članak 1015.

(Polica i lista pokrića)

- (1) U polici trebaju biti navedeni: ugovorne strane, osigurana stvar odnosno osigurana osoba, rizik obuhvaćen osiguranjem, trajanje osiguranja i vrijeme pokrića, razdoblje u kojem se mogu ostvariti prava iz osiguranja, dan početka osiguranja, iznos osiguranja ili da je osiguranje neograničeno, premija ili doprinos, dan dospijeća premije, popust na premiju osiguranja, broj i iznos rata otplate premije, uvjeti otkazivanja osiguranja, nadnevak izdavanja police i potpis ugovornih strana. Bitne odredbe u polici ne smiju biti napisane sitnim slovima i brojevima.
- (2) Ako neki od elemenata iz stavka (1) ovoga članka, bez kojih ugovor može opstati, nisu navedeni u polici, ugovaratelj osiguranja može odustati od ugovora ako o tome pisanim putem obavijesti osiguratelja u roku od tri mjeseca od sklapanja ugovora.
- (3) Polica osiguranja može biti privremeno zamijenjena listom pokrića u koju se unose bitni elementi ugovora.

- (4) Ako opći i posebni uvjeti osiguranja nisu tiskani na samoj polici, osiguravatelj je dužan upozoriti ugovaratelja osiguranja da su ti uvjeti sastavni dio ugovora i predati mu ih u tekstu koji važi na dan sklapanja ugovora, te ugovaratelju osiguranja omogućiti upoznavanje sa sadržajem uvjeta prije sklapanja ugovora.
- (5) Izvršenje obveze iz stavka (4) ovoga članka mora biti konstatirano na polici.
- (6) Ako osiguratelj ne postupi u skladu sa stavkom (5) ovoga članka ili u svemu ne ispuni obvezu iz stavka (4) ovoga članka, ne mogu se na štetu osiguranika primijeniti one odredbe uvjeta koje vode gubitku ili smanjenju prava na naknadu iz ugovora, ako ih ugovaratelj osiguranja i osiguranik postupajući s pažnjom dobrog domaćina, odnosno dobrog gospodarstvenika nije mogao predvidjeti.
- (7) U slučaju neslaganja neke odredbe općih ili posebnih uvjeta i neke odredbe police, primijenit će se odredba police, a u slučaju neslaganja neke tiskane odredbe police i neke njezine rukopisne odredbe, primijenit će se rukopisna odredba.
- (8) Prema sporazumu ugovaratelja, polica može glasiti na određenu osobu, po naredbi ili na donositelja.
- (9) Ništavna je ugovorna odredba kojom se ugovaratelj osiguranja obvezuje na naknadu troškova ako odustane od ugovora u skladu s odredbom stavka (2) ovoga članka.

Članak 1016. (Osiguranje bez police)

Uvjetima osiguranja mogu biti predviđeni slučajevi u kojima ugovorni odnos osiguranja nastaje samim plaćanjem premije.

Članak 1017.

(Sklapanje ugovora u ime drugog bez ovlaštenja)

- (1) Tko sklopi ugovor o osiguranju u ime drugog bez ovlaštenja, odgovara osiguravatelju za obveze sve dok ga onaj, u čije je ime ugovor sklopljen, ne odobri.
- (2) Zainteresirani može odobriti ugovor i pošto se dogodio osigurani slučaj.
- (3) Ako je odobrenje odbijeno, ugovaratelj osiguranja duguje premiju za razdoblje osiguranja u kome je osiguratelj obaviješten o odbijanju naloga.
- (4) Iznimno od stavka (3) ovoga članka, ne odgovara za obveze iz osiguranja poslovoda bez naloga koji je obavijestio osiguratelja da istupa bez ovlaštenja u ime i za račun drugoga.

Članak 1018. (Osiguranje za tuđi račun ili za račun koga se tiče)

- (1) U slučaju osiguranja za tuđi račun ili za račun koga se tiče, obveze plaćanja premije i ostale obveze iz ugovora dužan je izvršavati ugovaratelj osiguranja, ali on ne može vršiti prava iz osiguranja, čak i kad drži policu, bez pristanka osobe čiji je interes osiguran i kojoj ona pripadaju.
- (2) Ugovaratelj osiguranja nije dužan predati policu zainteresiranoj osobi dok mu ne budu naknadene premije što ih je isplatio osiguratelju, a i troškovi ugovora.
- (3) Ugovaratelj osiguranja ima pravo prvenstvene naplate ovih tražbina iz dugovane naknade, a i pravo zahtijevati njihovu isplatu neposredno od osiguratelja.
- (4) Osiguratelj može istaći svakom korisniku osiguranja za tuđi račun sve prigovore koje na temelju ugovora ima pravo prema ugovaratelju osiguranja.

Članak 1019.
(Zastupnici osiguranja)

- (1) Kad osigурателj овласти некога да га заступа, а не одреди опсег његових овлаштења, заступник је овлаштен у име и за рачун осигурателја склапати уговоре о осигуранју, уговорати измене уговора или производње ваženja уговора, издавати police осигуранја, наплаћивати премије и примати изјаве упућене осигурателју.
- (2) Ако је осигурателј ограничио овлаштења свога заступника, а то уговорателју осигуранја није било познато, сматра се да та ограничења нису ни постојала.

Odsjek 3. Obveze osiguranika odnosno ugovaratelja osiguranja

I. Prijava okolnosti značajnih za ocjenu rizika

Članak 1020.
(Dužnost prijavljivanja)

Ugovaratelj осигуранја дужан је пријавити осигурателју приликом склapanja уговора све околности које су значajне за оцјену ризика, а које су му познате или нису могле остати непознате.

Članak 1021.
(Namjerna netočna ili nepotpuna prijava)

- (1) Ако је уговорателј осигуранја намјерно учинио netočnu prijavu ili namjerno prešutio neku okolnost такве природе да осигурателј не би склопио уговор да је знао за прво стање ствари, осигурателј може заhtijevati poništenje уговора.
- (2) У slučaju poništenja уговора из разлога наведених у stavku (1) ovoga članka осигурателј задрžava наплаћене премије и има право заhtijevati isplatu премије за razdoblje осигуранја у коме је затраžio poništenje уговора.
- (3) Осигурателј мора поднijeti туžбу за poništenje уговора о осигуранју у roku od tri mjeseca од сазнanja за netočnost prijave ili за prešućivanje.

Članak 1022.
(Nenamjerna netočna ili nepotpuna prijava)

- (1) Ако је уговорателј осигуранја учинио netočnu prijavu ili je propustio dati dužnu обавјест, а то nije учинио namjerno, осигурателј може, по свом избору, у roku od jedan мјесец од сазнanja за netočnost ili nepotpunost prijave izjaviti да raskida уговор или предлоžiti povećanje премије razmјерно većem riziku.
- (2) Уговор у том slučaju prestaje nakon истека četrnaest dana od kada је осигурателј своју изјаву о raskidu priopćio уговорателју осигуранја, а у slučaju осигурателјева prijedloga да се премија poveća, raskid nastupa по samom zakonu ако уговорателј осигуранја не prihvati prijedlog у roku od četrnaest dana od kada ga je primio.
- (3) У slučaju raskida осигурателј је дужан вратити дио премије који otpada на vrijeme до kraja razdoblja осигуранја.
- (4) Ако се осигурани slučaj dogodio prije него што је utvrđena netočnost ili nepotpunost prijave ili nakon тога, али прије raskida уговора односно прије постизања sporazuma o povećanju премије, накнада се smanjuje u razmjeri između stope plaćenih премија i stope премија које bi trebalo платити prema stvarnom riziku.

Članak 1023.

(Proširenje primjene odredaba o dužnosti prijavljivanja)

Odredbe ovoga Zakona o posljudicama netočne prijave ili uskraćivanja informacije o okolnostima značajnim za ocjenu rizika primjenjuju se i u slučajevima osiguranja sklopljenih u ime i za račun drugoga, ili u korist trećeg, ili za tudi račun, ili za račun koga se tiče, ako su te osobe znale za netočnost prijave ili prešućivanje okolnosti značajnih za ocjenu rizika.

Članak 1024.

(Slučajevi u kojima se osiguratelj ne može pozivati na netočnost ili nepotpunost prijave)

- (1) Osiguratelj kome su u trenutku sklapanja ugovora bile poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate okolnosti koje su značajne za ocjenu rizika, a koje je ugvaratelj osiguranja netočno prijavio ili prešutio, ne može se pozivati na netočnost prijave ili prešućivanje.
- (2) Odredba stavka (1) ovoga članka primjenjuje se i u slučaju kad je osiguratelj saznao za te okolnosti za vrijeme trajanja osiguranja, a nije se koristio svojim zakonskim ovlaštenjima.

II. Plaćanje premije

Članak 1025.

(Dužnost plaćanja i primanja premije)

- (1) Ugvaratelj osiguranja dužan je platiti premiju osiguranja, ali je osiguratelj dužan primiti isplatu premije od svake osobe koja ima pravni interes da ona bude plaćena.
- (2) Premija se plaća u ugovorenim rokovima, a ako treba da se isplati odjednom, onda se plaća prilikom sklapanja ugovora.
- (3) Mjesto plaćanja premije je mjesto u kojem ugvaratelj osiguranja ima svoje sjedište odnosno prebivalište, ako ugovorom nije određeno neko drugo mjesto.

Članak 1026.

(Posludice neplaćanja premije)

- (1) Ako je ugovoreno da se premija plaća prilikom sklapanja ugovora, obveza osiguratelja da isplati naknadu ili svotu određenu ugovorom počinje idućeg dana od dana uplate premije.
- (2) Ako je ugovoreno da se premija plaća nakon sklapanja ugovora, obveza osiguratelja da isplati naknadu ili iznos određen ugovorom počinje od dana određenog u ugovoru kao dana početka osiguranja.
- (3) Ako ugvaratelj osiguranja premiju koja je dospjela nakon sklapanja ugovora ne plati do dospjelosti, niti to učini koja druga zainteresirana osoba, ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu nakon isteka roka od trideset dana od kada je ugvaratelju osiguranja uručeno preporučeno pismo osiguratelja s obavještenjem o dospjelosti premije, ali s tim da taj rok ne može isteći prije nego što protekne trideset dana od dospjelosti premije.

- (4) U svakom slučaju, ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu ako premija ne bude plaćena u roku od jedne godine od dospjelosti.
- (5) Odredbe ovoga članka ne primjenjuju se na osiguranje života.

III. Obavještavanje osigуратеља о промјенама ризика

Članak 1027. (Povećanje rizika)

- (1) Ugovaratelj osiguranja dužan je, kad je u pitanju osiguranje imovine, obavijestiti osiguratelja o svakoj promjeni okolnosti koja može biti značajna za ocjenu rizika, a kad je u pitanju osiguranje osoba, onda ako je rizik povećan zbog toga što je osigurana osoba promijenila zanimanje.
- (2) Ugovaratelj osiguranja je dužan bez odlaganja obavijestiti osiguratelja o povećanju rizika, ako je rizik povećan nekim njegovim postupkom, a ako se povećanje rizika dogodilo bez njegova sudjelovanja, on je dužan obavijestiti ga u roku od četrnaest dana od kad je za to saznao.
- (3) Ako je povećanje rizika toliko da osiguratelj ne bi sklopio ugovor da je takvo stanje postojalo u trenutku njegova sklapanja, on može raskinuti ugovor.
- (4) Ako je povećanje rizika toliko da bi osiguratelj sklopio ugovor samo uz veću premiju da je takvo stanje postojalo u trenutku sklapanja ugovora, on može ugvaratelju osiguranja predložiti novu stopu premije.
- (5) Ako ugvaratelj osiguranja ne pristane na novu stopu premije u roku od četrnaest dana od prijama prijedloga nove stope, ugovor prestaje po samom zakonu.
- (6) Iznimno od odredbe stavka (5) ovoga članka, ugovor ostaje na snazi i osiguratelj se više ne može koristiti ovlaštenjima da predloži ugvaratelju osiguranja novu stopu premije ili da raskine ugovor, ako ne iskoristi ta ovlaštenja u roku od trideset dana od kada je na bilo koji način doznao za povećanje rizika, ili ako još prije isteka roka na neki način pokaže da pristaje na produženje ugovora (ako primi premiju, isplati naknadu za osigurani slučaj koji se dogodio nakon tog povećanja i sl.).

Članak 1028. (Povećanje rizika i osigurani slučaj)

Ako se osigurani slučaj dogodi prije nego što je osiguratelj obaviješten o povećanju rizika ili pošto je obaviješten o povećanju rizika, ali prije nego što je ugovor raskinuo ili postigao sporazum s ugvarateljem osiguranja o povećanju premije, naknada se smanjuje u razmjeri između plaćenih premija i premija koje bi trebalo platiti prema povećanom riziku.

Članak 1029. (Smanjenje rizika)

- (1) U slučaju kad se nakon sklapanja ugovora o osiguranju dogodilo smanjenje rizika, ugvaratelj osiguranja ima pravo zahtijevati odgovarajuće smanjenje premije, računajući od dana kad je o smanjenju rizika obavijestio osiguratelja.

- (2) Ako osiguratelj ne pristane na smanjenje premije, ugovaratelj osiguranja može raskinuti ugovor.

Članak 1030.

(Obveza obavještavanja o nastupanju osiguranog slučaja)

- (1) Osiguranik je dužan, osim u slučaju osiguranja života, obavijestiti osiguratelja o nastupanju osiguranog slučaja najdalje u roku od tri dana od kad je to saznao.
- (2) Ako osiguranik ne postupi u skladu sa odredbom stavka (1) ovoga članka u određeno vrijeme, dužan je naknaditi osiguratelju štetu koju bi ovaj zbog toga imao.

Članak 1031.

(Ništavnost odredaba o gubitku prava)

Ništavne su odredbe ugovora koje predviđaju gubitak prava na naknadu ili iznos osiguranja ako osiguranik nakon nastupanja osiguranog slučaja ne izvrši neku od propisanih ili ugovorenih obveza.

Odsjek 4. Obveze osiguratelja

Članak 1032.

(Isplata naknade ili ugovorenog iznosa)

- (1) Kad se dogodi osigurani slučaj, osiguratelj je dužan isplatiti naknadu ili iznos određen ugovorom u ugovorenom roku koji ne može biti duži od četrnaest dana, računajući od kada je osiguratelj dobio obavještenje da se osigurani slučaj dogodio.
- (2) Iznimno od odredbe stavka (1) ovoga članka, ako je za utvrđivanje postojanja osigurateljeve obveze ili njezina iznosa potrebno stanovito vrijeme, taj rok počinje teći od dana kad je utvrđeno postojanje njegove obveze i njezin iznos.
- (3) Ako iznos osigurateljeve obveze ne bude utvrđen u roku određenom u stavku (1) ovoga članka, osiguratelj je dužan, na zahtjev ovlaštene osobe, isplatiti iznos nespornog dijela svoje obveze na ime predujma.

Članak 1033.

(Isključenje odgovornosti osiguratelja u slučaju namjere i prijevare)

Ako je ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik izazvao osigurani slučaj namjerno ili prijevarom, osiguratelj nije obvezan ni na kakva davanja, a suprotna ugovorna odredba nema pravni učinak.

Članak 1034.

(Prigovori osiguratelja)

- (1) Protiv zahtjeva donositelja police, a i zahtjeva koje druge osobe što se na nju poziva, osiguratelj može istaći prigovore koje ima u svezi s ugovorom prema osobi s kojom je sklopio ugovor o osiguranju.
- (2) Iznimno od odredbe stavka (1) ovoga članka, protiv zahtjeva treće osobe u slučaju dragovoljnog osiguranja od odgovornosti i zahtjeva nositelja određenih prava na osiguranoj stvari, čije je pravo prešlo po samom zakonu s uništene ili oštećene osigurane stvari na naknadu iz osiguranja, osiguratelj može istaknuti samo prigovore koji su nastali prije nego što se dogodio osigurani slučaj.

Odsjek 5. Trajanje osiguranja

Članak 1035.

(Početak djelovanja i trajanje osiguranja)

- (1) Ako drukčije nije ugovorenog, ugovor o osiguranju proizvodi svoj učinak počevši od dvadeset i četvrtog sata dana koji je u polici označen kao dan početka trajanja osiguranja, pa sve do svršetka posljednjeg dana roka za koji je osiguranje ugovorenog.
- (2) Ugovaratelj osiguranja ima pravo bez navođenja razloga odustati od ugovora, ako pisanim putem o tome obavijesti osiguratelja u roku od četrnaest dana od sklapanja ugovora.
- (3) Dok rok iz stavka (2) ovoga članka teče, osiguratelj ne može zahtijevati naplatu tražbine iz ugovora.
- (4) Ako rok trajanja osiguranja imovine nije određen ugovorom, svaka strana može raskinuti ugovor s danom dospjelosti premije, obavještavajući pisanim putem drugu stranu najkasnije tri mjeseca prije dospjelosti premije.
- (5) Ako je osiguranje sklopljeno na rok duži od tri godine, ugovaratelj osiguranja može nakon proteka ovog roka, pisanom izjavom upućenom osiguratelju preporučenom poštom, najkasnije trideset dana prije dospijeća premije, izjaviti da raskida ugovor.
- (6) Ništavna je odredba ugovora kojom se isključuje pravo raskida ugovora u skladu sa stvcima (2), (4) i (5) ovoga članka.
- (7) Ništavna je odredba ugovora kojom se ugovaratelj osiguranja obvezuje na naknadu troškova ako odustane odnosno raskine ugovor po odredbama ovoga članka.

Članak 1036.

(Utjecaj stečaja na osiguranje)

- (1) U slučaju stečaja ugovaratelja osiguranja osiguranje se nastavlja, ali svaka strana ima pravo raskinuti ugovor o osiguranju u roku od tri mjeseca od otvaranja stečaja, u kom slučaju stečajnoj masi ugovaratelja pripada dio plaćene premije koji odgovara preostalom vremenu osiguranja.
- (2) U slučaju stečaja osiguratelja ugovor o osiguranju prestaje nakon isteka trideset dana od otvaranja stečaja.

Odjeljak B. Osiguranje imovine

Odsjek 1. Opće odredbe

Članak 1037.

(Interes osiguranja)

- (1) Osiguranje imovine može sklopiti svaka osoba ili se može sklopiti u korist svake osobe koja ima opravdan interes na predmetu osiguranja.
- (2) Osiguranik može biti samo osoba koja ima ili očekuje da će imati opravdani interes da ne nastane osigurani slučaj, budući da bi nastanak osiguranog slučaja rezultirao materijalnim gubitkom za tu osobu.
- (3) Osiguranik može zahtijevati naknadu nastale štete pokrivenе osiguranjem samo ako je imao pravno dopušten materijalni interes na osiguranom predmetu u trenutku nastanka osiguranog slučaja.

Članak 1038.
(Svrha osiguranja imovine)

- (1) Osiguranjem imovine osigurava se naknada za štetu koja bi se dogodila u imovini osiguranika zbog nastupanja osiguranog slučaja.
- (2) Iznos naknade ne može biti veći od štete koju je osiguranik pretrpio nastupanjem osiguranog slučaja.
- (3) Kod osiguranja usjeva i plodova i ostalih proizvoda zemlje iznos štete utvrđuje se s obzirom na vrijednost koju bi imali u vrijeme pribiranja, ako nije drugčije ugovoreno.
- (4) Pravovaljane su odredbe ugovora kojima se naknada ograničava na manji iznos od iznosa štete.
- (5) Pri utvrđivanju iznosa štete uzima se u obzir izmakli dobitak samo ako je to ugovoreno.
- (6) Ako se u tijeku istog razdoblja osiguranja dogodi više osiguranih slučajeva jedan za drugim, naknada iz osiguranja za svaki od njih određuje se i isplaćuje u potpunosti s obzirom na cijelu svotu osiguranja, bez njezina umanjenja za iznos ranije isplaćenih naknada u tom razdoblju.
- (7) Ako je ugovorom o osiguranju vrijednost stvari sporazumno utvrđena, naknada se određuje prema toj vrijednosti, osim ako osiguratelj dokaže da je ugovarena vrijednost znatno veća od stvarne vrijednosti, a za tu razliku ne postoji opravdan razlog (kao na primjer osiguranje upotrebljavane stvari na vrijednost takve nove stvari ili osiguranje subjektivne vrijednosti).

Članak 1039.
(Sprječavanje osiguranog slučaja i spašavanje)

- (1) Osiguranik je dužan poduzeti propisane, ugovorene i sve ostale dogovorene mjere potrebne da se spriječi nastupanje osiguranog slučaja, a ako osigurani slučaj nastupi, dužan je poduzeti sve što je u njegovoј moći da se ograniče njegove štetne posljedice.
- (2) Osiguratelj je dužan naknaditi troškove, gubitke, a i druge štete prouzročene pokušajem da se otkloni neposredna opasnost nastupanja osiguranog slučaja, te pokušajem da se ograniče njegove štetne posljedice, pa i onda ako su ti pokušaji ostali bez uspjeha.
- (3) Osiguratelj je dužan dati ovu naknadu, čak i ako ona zajedno s naknadom štete od osiguranog slučaja prelazi iznos osiguranja.

- (4) Ako osiguranik ne ispuni svoju obvezu sprječavanja osiguranog slučaja ili obvezu spašavanja, a za to nema opravdanja, obveza osigуратеља smanjuje se za onoliko za koliko je nastala šteta veća zbog tog neispunjena.

Članak 1040.

(Prepuštanje oštećene osigurane stvari)

Ako drukčije nije ugovoren, osiguranik nema pravo da nakon nastupanja slučaja prepusti osigуратељу oštećenu stvar i da od njega zahtijeva isplatu punog iznosa osiguranja.

Članak 1041.

(Propast stvari uslijed događaja koji nije predviđen u polici)

- (1) Ako osigurana stvar ili stvar u svezi s čijom je uporabom sklopljeno osiguranje od odgovornosti propadne za vrijeme razdoblja osiguranja uslijed nekog događaja koji nije predviđen u polici, ugovor prestaje važiti dalje, a osigуратељ je dužan vratiti ugovaratelju osiguranja dio premije razmјerno preostalom vremenu.
- (2) Kad jedna od više stvari obuhvaćenih jednim ugovorom propadne uslijed nekog događaja koji nije predviđen u polici, osiguranje ostaje na snazi i dalje glede ostalih stvari uz potrebne izmjene zbog smanjenja predmeta osiguranja.

Odsjek 2. Ograničenje osiguranih rizika

Članak 1042.

(Štete pokrivene osiguranjem)

- (1) Osigуратељ je dužan naknaditi štete nastale slučajno ili krivnjom ugovaratelja osiguranja, osiguranika ili korisnika osiguranja, osim ako je glede određene štete ova njegova obveza izričito isključena ugovorom o osiguranju.
- (2) Osigуратељ ne odgovara za štetu koju su osobe navedene u stavku (1) ovoga članka prouzročile namjerno, te je ništavna odredba u polici koja bi predviđala osigуратељevu odgovornost i u tom slučaju.
- (3) Iznimno od predviđenog stavkom (2) ovoga članka, ako se ostvario osigurani slučaj, osigуратељ je dužan naknaditi svaku štetu prouzročenu od neke osobe za čije postupke osiguranik odgovara po bilo kojoj osnovi, bez obzira na to je li šteta prouzročena nepažnjom ili namjerno.

Članak 1043.

(Šteta prouzročena nedostacima osigurane stvari)

Osigуратељ ne odgovara za štetu na osiguranoj stvari koja potječe od njezinih nedostataka, osim ako je drukčije ugovoren.

Članak 1044.

(Štete prouzročene ratnim operacijama i pobunama)

- (1) Osigуратељ nije dužan naknaditi štete prouzročene ratnim operacijama ili pobunama, osim ako je drukčije dogovoren.
- (2) Osigуратељ je dužan dokazati da je šteta prouzročena nekim od tih događaja.

Odsjek 3. Nadosiguranje i ugovor s više osiguratelja

Članak 1045. (Nadosiguranje)

- (1) Ako se pri sklapanju ugovora jedna strana posluži prijevarom i tako ugovori iznos osiguranja veći od stvarne vrijednosti osigurane stvari, druga strana može tražiti poništenje ugovora.
- (2) Ako je ugovoren iznos osiguranja veći od vrijednosti osigurane stvari, a pri tome nijedna strana nije postupila nesavjesno, ugovor ostaje na snazi, iznos se snižava do iznosa stvarne vrijednosti osigurane stvari, a i premije osiguranja se razmjerno smanjuju.
- (3) U slučajevima iz stavka (1) i (2) ovoga članka savjesni osiguratelj zadržava primljene premije i ima pravo na nesmanjenu premiju za tekući period.

Članak 1046. (Naknadno smanjenje vrijednosti)

Ako se osigurana vrijednost smanji za vrijeme trajanja osiguranja, svaka ugovorna strana ima pravo na odgovarajuće sniženje iznosa osiguranja i premije, počev od dana kad je svoj zahtjev za sniženje priopćila drugoj strani.

Članak 1047. (Višestruko i dvostruko osiguranje)

- (1) Ako je neka stvar osigurana kod dva ili više osiguratelja od istog rizika, za isti interes i za isto vrijeme, tako da zbroj iznosa osiguranja ne prelazi vrijednost te stvari (višestruko osiguranje), svaki osiguratelj odgovara u potpunosti za izvršenje obveza nastalih iz ugovora koji je on sklopio.
- (2) Ako zbroj iznosa osiguranja prelazi vrijednost osigurane stvari (dvostruko osiguranje), a pri tome ugovaratelj osiguranja nije postupio nesavjesno, sva ta osiguranja pravovaljana su, i svaki osiguratelj ima pravo na ugovorenu premiju za razdoblje osiguranja u tijeku, a osiguranik ima pravo zahtijevati od svakoga pojedinog osiguratelja naknadu prema ugovoru sklopljenom s njim, ali ukupno ne više od iznosa štete.
- (3) Kad se dogodi osigurani slučaj, ugovaratelj osiguranja dužan je obavijestiti o tome svakog osiguratelja istog rizika i priopćiti mu imena i adrese ostalih osiguratelja, te iznose osiguranja pojedinih ugovora sklopljenih s njima.
- (4) Nakon isplate naknade osiguraniku svaki osiguratelj snosi dio naknade u razmjeri u kojoj stoji iznos osiguranja na koji se on obvezao prema ukupnom zbroju iznosa osiguranja, te osiguratelj koji je platio više ima pravo zahtijevati od ostalih osiguratelja naknadu više plaćenog.
- (5) Ako je neki ugovor sklopljen bez naznake iznosa osiguranja ili uz neograničeno pokriće, smatra se ugovorom sklopljenim uz najviši iznos osiguranja.
- (6) Za dio koji ne može platiti pojedini osiguratelj, odgovaraju ostali osiguratelji razmjerno svojim dijelovima.
- (7) Ako je ugovaratelj osiguranja sklopio ugovor o osiguranju kojim je nastalo dvostruko osiguranje ne znajući za ranije sklopljeno osiguranje, on može, bez obzira

na to je li prijašnje osiguranje sklopio on ili netko drugi, u roku od trideset dana od kad je saznao za to osiguranje, zahtijevati odgovarajuće sniženje iznosa osiguranja i premija kasnjeg osiguranja, ali osiguratelj zadržava primljene premije i ima pravo na premiju za tekuće razdoblje.

- (8) Ako je do dvostrukog osiguranja došlo zbog smanjenja vrijednosti osigurane stvari za vrijeme trajanja osiguranja, ugovaratelj ima pravo na odgovarajuća sniženja iznosa osiguranja i premija, počev od dana kada je svoj zahtjev za sniženje priopćio osiguratelju.
- (9) Ako je pri nastanku dvostrukog osiguranja ugovaratelj osiguranja postupio nesavjesno, svaki osiguratelj može tražiti poništenje ugovora, zadržati primljene premije i zahtijevati nesmanjenu premiju za tekući period.

Članak 1048. (Suosiguranje)

Kad je ugovor o osiguranju sklopljen s više osiguratelja koji su se sporazumjeli o zajedničkom snošenju i raspodjeli rizika, svaki osiguratelj naznačen u polici osiguranja odgovara osiguraniku za potpunu naknadu.

Odsjek 4. Podosiguranje

Članak 1049. (Podosiguranje)

- (1) Kad se utvrdi da je u početku ugovorenog razdoblja osiguranja vrijednost osigurane stvari bila veća od iznosa osiguranja, iznos naknade koju duguje osiguratelj smanjuje se razmjerno, osim ako je drukčije ugovoreno.
- (2) Osiguratelj je dužan dati potpunu naknadu sve do iznosa svote osiguranja, ako je ugovoreno da odnos između vrijednosti stvari i iznosa osiguranja nema značaja za određivanje iznosa naknade.

Odsjek 5. Prijelaz ugovora i isplata naknade iz osiguranja drugome

Članak 1050. (Prijelaz ugovora na pribavitelja osigurane stvari)

- (1) U slučaju otuđenja osigurane stvari, a i stvari u svezi s čijom je uporabom sklopljeno osiguranje od odgovornosti, prava i obveze ugovaratelja osiguranja, prelaze po samom zakonu na pribavitelja, osim ako drukčije nije ugovoreno.
- (2) Ako je otuđen jedan dio osiguranih stvari koji glede osiguranja ne čine zasebnu cjelinu, ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu glede otuđenih stvari.
- (3) U slučaju kad se zbog otuđenja stvari poveća ili smanji vjerovatnost nastupanja osiguranog slučaja, primjenjuju se opće odredbe o povećanju odnosno smanjenju rizika.
- (4) Ugovaratelj osiguranja, koji ne obavijesti osiguratelja da je osigurana stvar otuđena, ostaje u obvezi na plaćanje premija koje dospijevaju i poslije dana otuđenja.
- (5) Osiguratelj i pribavitelj osigurane stvari mogu odustati od osiguranja uz otkazni rok od petnaest dana, s tim što su otkaz dužni podnijeti najdalje u roku od trideset dana od saznanja za otuđenje.

- (6) Ugovor o osiguranju ne može se raskinuti ako je polica osiguranja izdana na donositelja ili po naredbi.

Članak 1051.

(Dodjela naknade nositeljima založnog i drugih prava)

- (1) Nakon nastupanja osiguranog slučaja, založna prava koja su ranije postojala na osiguranoj stvari imaju za predmet dugovanu naknadu, kako u slučaju osiguranja vlastite stvari, tako i u slučaju osiguranja tuđih stvari zbog obveze njihova čuvanja i vraćanja, te osiguratelj ne može isplatiti naknadu osiguraniku bez suglasnosti nositelja tih prava.
- (2) Osobe iz stavka (1) ovoga članka mogu zahtijevati neposredno od osiguratelja da im u granicama iznosa osiguranja i prema zakonskom redu isplati njihove tražbine.
- (3) Ako u trenutku isplate osiguratelj nije znao niti je mogao znati za ta prava, izvršena isplata naknade osiguraniku ostaje pravovaljana.

Odsjek 6. Prijelaz osiguranikovih prava prema odgovornoj osobi na osiguratelja (subrogacija)

Članak 1052.

(Prijelaz prava osiguranika na osiguratelja)

- (1) Isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osiguratelja, po samom zakonu, do visine isplaćene naknade, sva osiguranikova prava prema osobi koja je po bilo kojoj osnovi odgovorna za štetu.
- (2) Ako je krivnjom osiguranika onemogućen ovaj prijelaz prava na osiguratelja, u potpunosti ili djelomično, osiguratelj se oslobađa u odgovarajućoj mjeri svoje obveze prema osiguraniku.
- (3) Prijelaz prava s osiguranika na osiguratelja ne može biti na štetu osiguranika, te ako je naknada koju je osiguranik dobio od osiguratelja iz bilo kojeg uzroka niža od štete koju je pretrpio, osiguranik ima pravo da mu se iz sredstava odgovorne osobe isplati ostatak naknade prije isplate osigurateljeve tražbine po osnovi prava koja su prešla na njega.
- (4) Iznimno od od stavaka (1) do (3) ovog članka, ova prava ne prelaze na osiguratelja ako je štetu prouzročila osoba u srodstvu u pravoj liniji s osiguranikom ili osoba za čije postupke osiguranik odgovara, ili koja živi s njim u istom kućanstvu, ili osoba koja je djelatnik osiguranika, osim ako su te osobe štetu namjerno prouzročile.
- (5) Ako je neka od osoba iz stavka (4) ovoga članka bila osigurana od odgovornosti, osiguratelj može zahtijevati od njezina osiguratelja naknadu iznosa koji je isplatio osiguraniku.

Odsjek 7. Osiguranje od odgovornosti

Članak 1053.

(Odgovornost osiguratelja)

- (1) U slučaju osiguranja od odgovornosti, osiguratelj odgovara za štetu nastalu osiguranim slučajem samo ako treća oštećena osoba zahtjeva njezinu naknadu.
- (2) Osiguratelj snosi, u granicama iznosa osiguranja, troškove spora o osiguranikovoj odgovornosti.

Članak 1054.

(Vlastito pravo oštećenika i direktna tužba)

- (1) U slučaju osiguranja od odgovornosti oštećena osoba može zahtijevati neposredno od osiguratelja naknadu štete koju je pretrpjela događajem za koji odgovara osiguranik, ali najviše do iznosa osigurateljeve obvezе.
- (2) Oštećena osoba ima, od dana kada se dogodio osigurani slučaj, vlastito pravo na naknadu iz osiguranja, te je svaka kasnija promjena u pravima osiguranika prema osiguratelju bez utjecaja na pravo oštećene osobe na naknadu.

Odjeljak C. Osiguranje osoba

Odsjek 1. Opće odredbe

Članak 1055.

(Utvrđivanje osiguranog iznosa)

U ugovorima o osiguranju (osiguranje života i osiguranje od nesretnog slučaja), visina osiguranog iznosa koji je osiguratelj dužan isplatiti kad nastupi osigurani slučaj utvrđuje se u polici sporazumu ugovornih strana.

Članak 1056.

(Polica osiguranja života)

- (1) Pored elemenata koje treba imati svaka polica, u polici osiguranja života moraju biti naznačeni: ime i prezime osobe na čiji se život odnosi osiguranje, nadnevak njegova rođenja i događaj ili rok od kojega zavisi nastanak prava da se zahtjeva isplata osiguranoga iznosa.
- (2) Polica osiguranja života može glasiti na određenu osobu ili po naredbi, ali ne može glasiti na donositelja.
- (3) Za pravovaljanost indosamenta police po naredbi potrebno je da sadrži ime korisnika, nadnevak indosiranja i potpis indosanta.

Članak 1057.

(Netočna prijava starosti osiguranika)

Iznimno od odredaba ovog Zakona o posljedicama netočnih prijava i prešućivanja okolnosti značajnih za ocjenu rizika, za netočne prijave godina života u ugovorima o osiguranju života važe sljedeća pravila:

- a. ugovor o osiguranju života je ništavan i osiguratelj je dužan u svakom slučaju vratiti sve primljene premije ako su pri njegovu sklapanju netočno prijavljene godine života osiguranika, a njegove stvarne godine života prelaze granicu do koje osiguratelj po svojim uvjetima i tarifama vrši osiguranje života;

- b. ako je netočno prijavljeno da osiguranik ima manje godina, a njegove stvarne godine života ne prelaze granicu do koje osiguratelj vrši osiguranje života, ugovor je pravovaljan, a osigurani iznos se smanjuje u razmjeru ugovorene premije i premije predviđene za osiguranje života osobe osiguranikovih godina;
- c. kad osiguranik ima manje godina nego što je prijavljeno pri sklapanju ugovora, premija se smanjuje na odgovarajući iznos, a osiguratelj je dužan vratiti razliku između primljenih premija i premija na koje ima pravo.

Članak 1058.

(Posljedice neplaćanja premije i smanjenje osiguranog iznosa)

- (1) Ako ugovaratelj osiguranja života ne plati neku premiju o dospjelosti, osiguratelj nema pravo njezinu isplatu tražiti sudskim putem.
- (2) Ako ugovaratelj osiguranja na poziv osiguratelja, koji mu mora biti dostavljen preporučenim pismom, ne isplati dospjelu premiju u roku određenom u tom pismu, a koji ne može biti kraći od jedan mjesec računajući od kad mu je pismo uručeno, niti to učini koja druga zainteresirana osoba, osiguratelj može samo, ako su do tada plaćene barem tri godišnje premije, izjaviti ugovaratelju osiguranja da smanjuje osigurani iznos na iznos otkupne vrijednosti osiguranja, a u suprotnom slučaju raskida ugovor.
- (3) Ako se osigurani slučaj dogodio prije raskida ugovora ili smanjenja osiguranog iznosa, smatra se da je osigurani iznos smanjen odnosno da je ugovor raskinut, prema okolnosti jesu li premije bile plaćene za tri godine ili ne.

Članak 1059.

(Osiguranje treće osobe)

- (1) Osiguranje života može se odnositi na život ugovaratelja osiguranja, a može se odnositi i na život nekog trećeg.
- (2) Pravilo iz stavka (1) ovoga članka primjenjuje se i za osiguranje od nesretnog slučaja.
- (3) Ako se osiguranje odnosi na slučaj smrti nekog trećeg, za pravovaljanost ugovora potrebna je njegova pisana suglasnost dana u polici ili u odvojenom pismenu, prilikom potpisivanja police, s naznakom osiguranog iznosa.

Članak 1060.

(Osiguranje za slučaj smrti maloljetnika i osobe lišene poslovne sposobnosti)

- (1) Ništavno je osiguranje za slučaj smrti treće osobe mlađe od četrnaest godina, a i osobe potpuno lišene poslovne sposobnosti, te je osiguratelj dužan vratiti ugovaratelju osiguranja sve premije primljene po osnovi takvog ugovora.
- (2) Za pravovaljanost osiguranja za slučaj smrti treće osobe starije od četrnaest godina potrebna je pisana suglasnost njegova zakonskoga zastupnika, te pisana suglasnost svake osigurane osobe.

Članak 1061.

(Kumuliranje naknade i osigurani iznos)

- (1) U osiguranju osoba osiguratelj koji je isplatio osigurani iznos ne može imati ni po kojoj osnovi pravo na naknadu od treće osobe odgovorne za nastupanje osiguranog slučaja.
- (2) Pravo na naknadu od treće osobe odgovorne za nastupanje osiguranog slučaja pripada osiguraniku, odnosno korisniku nezavisno od njegova prava na osigurani iznos.
- (3) Odredba stavaka (1) i (2) ovog članka ne primjenjuju se na slučaj kad je osiguranje od posljedica nesretnog slučaja ugovoreno kao osiguranje od odgovornosti.

Odsjek 2. Isključeni rizici

Članak 1062. (Samoubojstvo osiguranika)

- (1) Ugovorom o osiguranju za slučaj smrti nije obuhvaćen rizik samoubojstva ako se dogodilo u prvoj godini osiguranja.
- (2) U slučaju da se samoubojstvo dogodilo u roku od tri godine od dana sklapanja ugovora, osiguratelj nije dužan isplatiti korisniku osigurani iznos, nego samo matematičku rezervu ugovora, osim ako je ugovoreno nešto povoljnije za osiguranika.

Članak 1063. (Namjerno ubojstvo osiguranika)

Osiguratelj se oslobođa obveze da korisniku isplati osigurani iznos ako je ovaj namjerno izazvao smrt osiguranika, ali je dužan, ako su do tada bile uplaćene barem tri godišnje premije, isplatiti matematičku rezervu ugovora ugovaratelju osiguranja, a ako je on osiguranik, njegovim nasljednicima.

Članak 1064. (Namjerno prouzročenje nesretnog slučaja)

Osiguratelj se oslobođa obveze iz ugovora o osiguranju od nesretnog slučaja ako je osiguranik namjerno izazvao nesretni slučaj.

Članak 1065. (Ratne operacije)

- (1) Ako je smrt osiguranika prouzročena ratnim operacijama, osiguratelj, ako što drugo nije ugovoreno, nije dužan isplatiti korisniku osigurani iznos, ali je dužan isplatiti mu matematičku rezervu iz ugovora.
- (2) Ako nije što drugo ugovoreno, osiguratelj se oslobođa obveze iz ugovora o osiguranju od nesretnog slučaja, ako je nesretni slučaj prouzročen ratnim operacijama.

Članak 1066. (Ugovorno isključenje rizika)

Ugovorom o osiguranju za slučaj smrti ili od nesretnog slučaja mogu biti isključeni iz osiguranja drugi rizici.

Odsjek 3. Prava ugovaratelja osiguranja prije nastupa osiguranog slučaja

Članak 1067.

(Otkup)

- (1) Na zahtjev ugovaratelja osiguranja života sklopljenog za cijeli život osiguranika, osiguratelj je dužan isplatiti mu otkupnu vrijednost police, ako su do tada plaćene barem tri godišnje premije.
- (2) U polici moraju biti navedeni uvjeti pod kojima ugovaratelj može zahtijevati isplatu njegove otkupne vrijednosti, kao i način kako se ta vrijednost izračunava, u skladu s uvjetima osiguranja.
- (3) Pravo zahtijevati otkup ne mogu vršiti vjerovnici ugovaratelja osiguranja, a ni korisnik osiguranja, ali će otkupna vrijednost biti isplaćena korisniku na njegov zahtjev, ako je određivanje korisnika neopozivo.
- (4) Iznimno od stavka (3) ovog članka, otkup police može zahtijevati vjerovnik kojem je polica predana u zalog, ako tražbina radi čijeg je osiguranja dan zalog ne bude namirena o dospjelosti.

Članak 1068.

(Predujam)

- (1) Na traženje ugovaratelja osiguranja života sklopljenog za cijeli život osiguranika, osiguratelj mu može isplatiti unaprijed dio osiguranoga iznosa do visine otkupne vrijednosti police, koji ugovaratelj osiguranja može vratiti kasnije.
- (2) Na primljeni predujam ugovaratelj osiguranja dužan je plaćati određenu kamatu.
- (3) Ako ugovaratelj osiguranja zakasni s plaćanjem dospjele kamate, postupit će se kao da je zahtijevao otkup.
- (4) U polici osiguranja moraju biti navedeni uvjeti davanja predujma, mogućnost da se iznos primljen na ime predujma vrati osiguratelju, visina kamatne stope, posljedice neplaćanja dospjele kamate, kako je određeno uvjetima osiguranja.

Članak 1069.

(Zalaganje police)

- (1) Polica osiguranja života može biti dana u zalog.
- (2) Zalaganje police ima učinak prema osiguratelju samo ako je pismeno obaviješten da je polica založena određenom vjerovniku.
- (3) Kad polica glasi po naredbi, zalaganje se vrši indosamentom.

Odsjek 4. Osiguranje života u korist treće osobe

Članak 1070 .

(Određivanje korisnika)

- (1) Ugovaratelj osiguranja života može u ugovoru, a i nekim kasnijim pravnim poslom, pa i oporukom, odrediti osobu kojoj će pripasti prava iz ugovora.

- (2) Ako se osiguranje odnosi na život neke druge osobe, za određivanje korisnika potrebna je i njegova pisana suglasnost.
- (3) Korisnik ne mora biti određen po imenu, dostačno je ako akt sadrži nužne podatke za njegovo određivanje.
- (4) Kad su za korisnike određena djeca ili potomci, korist pripada i onima koji su rođeni kasnije, a korist namijenjena suprugu pripada osobi koja je bila u braku s osiguranikom u trenutku njegove smrti.

Članak 1071.

(Podjela koristi između više korisnika)

Kad su za korisnike određena djeca, potomci i uopće nasljednici, ako ugovaratelj osiguranja nije odredio kako će se izvršiti podjela između njih, podjela će se izvršiti razmjerno njihovim nasljedničkim dijelovima, a ako korisnici nisu nasljednici, osigurani iznos bit će podijeljen na jednake dijelove.

Članak 1072.

(Opoziv odredbe o određivanju korisnika)

- (1) Odredbu kojom se korist iz osiguranja dodjeljuje određenoj osobi može opozvati samo ugovaratelj osiguranja, i to pravo ne mogu vršiti ni vjerovnici, ni zakonski nasljednici ugovaratelja osiguranja.
- (2) Ugovaratelj osiguranja može opozvati odredbu o koristi sve dok korisnik ne izjavи na bilo koji način da je prima, kad ona postaje neopoziva.
- (3) Iznimno od odredbe stavka (2) ovog članka, ugovaratelj osiguranja može opozvati odredbu o koristi i poslije izjave korisnika da je prima, ako je korisnik pokušao ubojstvo osiguranika, a ako je korist dodijeljena bez naknade, za opoziv važe i odredbe o opozivu dara.
- (4) Smatra se da je korisnik odbio namijenjenu mu korist ako se poslije smrti ugovaratelja osiguranja na poziv njegovih nasljednika ne izjasni u roku od trideset dana da je prima.

Članak 1073.

(Vlastito i neposredno pravo korisnika)

- (1) Osigurani iznos, koji treba biti isplaćen korisniku, ne ulazi u ostavinu ugovaratelja osiguranja, pa ni kad su za korisnike određeni njihovi nasljednici.
- (2) Pravo na osigurani iznos ima samo korisnik, i to od samog sklapanja ugovora o osiguranju, i bez obzira na to kako je i kad određen za korisnika, i bez obzira na to je li izjavio svoje prihvatanje prije ili poslije smrti osiguranika, te se može obratiti neposredno ugovaratelju sa zahtjevom da mu se isplati osigurani iznos.

- (3) Ako je ugovaratelj osiguranja odredio za korisnike svoju djecu, svoje potomke, ili nasljednike uopće, svakome tako određenom korisniku pripada pravo na odgovarajući dio osiguranoga iznosa i ako se odrekne naslijeda.

Članak 1074.

(Vjerovnici ugovaratelja osiguranja i osiguranika)

- (1) Vjerovnici ugovaratelja osiguranja i osiguranika nemaju nikakvo pravo na osigurani iznos ugovoren za korisnika.
- (2) Iznimno od odredbe stavka (1) ovoga članka, ako su premije koje je uplatio ugovaratelj osiguranja bile nerazmjerno velike prema njegovim mogućnostima u trenutku kad su bile uplaćene, njegovi vjerovnici mogu zahtijevati da im se iz osiguranoga iznosa predaj predaj premija koji premašuje mogućnosti ugovaratelja osiguranja, ako su ispunjeni uvjeti pod kojima vjerovnici imaju pravo na pobijanje dužnikovih pravnih radnji.

Članak 1075.

(Ustupanje osiguranog iznosa)

Svoje pravo na osigurani iznos korisnik može prenijeti na drugoga i prije osiguranog slučaja, ali mu je za to potreban pisani pristanak ugovaratelja osiguranja, u kojemu mora biti navedeno ime osobe na koju se pravo prenosi, a ako se osiguranje odnosi na život neke druge osobe, onda je potreban isti takav pristanak i te osobe.

Članak 1076.

(Smrt korisnika prije dospjelosti osiguranog iznosa)

Kad osoba, koja je bez naknade određena za korisnika, umre prije dospjelosti osigurane glavnice ili rente, korist iz osiguranja ne pripada njezinim nasljednicima, nego narednom korisniku, a ako ovaj nije određen, onda imovini ugovaratelja osiguranja.

Članak 1077.

(Osiguranje za slučaj smrti bez određenog korisnika)

Ako ugovaratelj osiguranja za slučaj smrti ne odredi korisnika ili ako odredba o određivanju korisnika ostane bez učinka zbog opoziva, ili zbog odbijanja određene osobe, ili iz kojeg drugog uzroka, a ugovaratelj osiguranja ne odredi drugog korisnika, osigurani iznos pripada imovini ugovaratelja osiguranja i kao njezin dio prelazi s ostalim njegovim pravima na njegove nasljednike.

Članak 1078.

(Savjesna isplata osiguranog iznosa neovlaštenoj osobi)

- (1) Kad osiguratelj isplati određeni iznos osobi koja bi na nju imala pravo da ugovaratelj osiguranja nije odredio korisnika, on se oslobađa obveze iz ugovora o osiguranju ako u trenutku izvršene isplate nije znao niti je mogao znati da je korisnik određen oporukom ili nekim drugim aktom koji mu nije dostavljen, a korisnik ima pravo zahtijevati vraćanje od osobe koje je primila osigurani iznos.
- (2) Odredba stavka (1) ovog članka primjenjuje se i u slučaju promjene korisnika.

GLAVA XXII. UGOVOR O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 1079. (Pojam)

- (1) Ugovorom o doživotnom uzdržavanju obvezuje se jedna strana (davatelj uzdržavanja) da će drugu stranu ili trećega (primatelj uzdržavanja) izdržavati do njegove smrti, a druga strana izjavljuje da daje svu ili dio svoje imovine davatelju uzdržavanja, s tim da je stjecanje stvari i prava odloženo do trenutka smrti primatelja uzdržavanja.
- (2) Ako nije drukčije ugovorenog, ugovorom o doživotnom uzdržavanju obuhvaćene su i sve pripadnosti stvari i prava koji su predmet tog ugovora.
- (3) Ako nije drukčije ugovorenog, obveza uzdržavanja obuhvaća davanje stana i hrane u kućanstvu davatelja uzdržavanja te podrazumijeva zadovoljavanje materijalnih i drugih potreba primatelja uzdržavanja, među kojima naročito pružanje potrebne njege u bolesti kao i obvezu sahranjivanja nakon smrti.
- (4) Prijenos vlasništva na davatelja uzdržavanja ugovorom može biti predviđen za života primatelja uzdržavanja.
- (5) Doživotno uzdržavanje može biti ugovorenog i u korist treće osobe.
- (6) Ugovor o doživotnom uzdržavanju mogu sklopiti i osobe koje su se po zakonu obvezne međusobno izdržavati.
- (7) Isti davatelj uzdržavanja ne može sklopiti više ugovora o doživotnom uzdržavanju s različitim primateljima uzdržavanja.

Članak 1080. (Oblik ugovora)

- (1) Ugovor o doživotnom uzdržavanju mora biti sklopljen u obliku notarski obrađene isprave.
- (2) Prilikom obrade ugovorne isprave notar će prije nego što sačini i pročita ugovor i upozori ugovoratelje na posljedice njegova sklapanja, ispitati i utvrditi :
  - shvaća li primatelj uzdržavanja smisao i značaj ovog pravnog posla,
  - zna li primatelj uzdržavanja od čega se sastoji njegova imovina, i
  - zna li tko su mu nasljednici i što im ostavlja u naslijede, odnosno kojih nasljednih prava ih lišava sklapanjem ugovora o doživotnom uzdržavanju.
- (3) Ugovor o doživotnom uzdržavanju koji nije sklopljen u obliku notarski obrađene isprave je ništavan.

Članak 1081. (Poseban slučaj ništavnosti ugovora)

Ništavan je ugovor u kojemu se kao davatelj uzdržavanja obvezuje fizička ili pravna osoba koje se u okviru svoga zanima, odnosno djelatnosti stara o primatelju

uzdržavanja (medicinsko osoblje, različite agencije i sl.), ako prethodno nije dobivena suglasnost nadležnog tijela starateljstva.

Odjeljak B. Prava i obveze ugovaratelja

Članak 1082. (Odgovornost za dugove)

Davatelj uzdržavanja ne odgovara poslije smrti primatelja uzdržavanja za njegove dugove, ali se može ugovoriti da će davatelj uzdržavanja odgovarati za one dugove primatelja uzdržavanja koji postaje u trenutku sklapanja ugovora prema određenim vjerovnicima.

Članak 1083. (Raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju)

- (1) Ugovorne strane mogu sporazumno raskinuti ugovor o doživotnom uzdržavanju i nakon što je počelo njegovo ispunjavanje.
- (2) Ako prema ugovoru o doživotnom uzdržavanju strane žive zajedno, pa se njihovi odnosi toliko poremete da zajednički život postane nepodnošljiv, svaka strana može zahtijevati od suda da raskine ugovor.
- (3) Svaka strana može zahtijevati raskid ugovora ako druga strana ne ispunjava svoje obveze.

Članak 1084. (Utjecaj smrti davatelja uzdržavanja na ugovor)

- (1) Ako davatelj uzdržavanja umre prije primatelja izdržavanja, prava i obveze iz ugovora prelaze na njegova supružnika i njegove potomke koji su pozvani na naslijedstvo, ako oni na to pristanu.
- (2) Ako osoba iz stavka (1) ovog članka ne pristanu na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju, ugovor se raskida, a ta osoba nema pravo zahtijevati naknadu za ranije dano uzdržavanje.
- (3) Ako supružnik i potomci davatelja uzdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze, imaju pravo zahtijevati od primatelja uzdržavanja naknadu za uzdržavanje koje je primatelj uzdržavanja dobio od davatelja uzdržavanja.
- (4) Sud će naknadu iz stavka (3) ovog članka odrediti po slobodnoj ocjeni, uzimajući prije svega u obzir materijalne prilike primatelja uzdržavanja i osoba ovlaštenih na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Članak 1085. (Pravo zakonskih nasljednika primatelja uzdržavanja)

- (1) Na zahtjev zakonskih nasljednika primatelja uzdržavanja, sud može poništiti ugovor o doživotnom uzdržavanju, ako zbog bolesti ili starosti primatelja uzdržavanja, ugovor nije predstavljaо nikakvu neizvjesnost za davatelja uzdržavanja.

- (2) Zakonski nasljednici mogu poništaj ugovora o doživotnom uzdržavanju zahtijevati u roku od jedne godine od dana saznanja za ugovor, a najkasnije u roku od tri godine od dana smrti primatelja uzdržavanja.
- (3) Rok od jedne godine ne može početi teći prije dana smrti primatelja uzdržavanja.

Članak 1086.
(Utjecaj promjenjenih prilika)

- (1) Ako su se poslije sklapanja ugovora prilike toliko promjenile da je njegovo ispunjenje postalo znatno otežano, sud će na zahtjev jedne ili druge strane njihove odnose iznova urediti ili ih raskinuti, vodeći računa o svim okolnostima.
- (2) Sud može pravo primatelja uzdržavanja preinačiti u doživotnu rentu, ako to odgovara i jednoj i drugoj strani.

Odjeljak C. Prijenos vlasništva za života primatelja uzdržavanja

Članak 1087.
(Prijenos vlasništva za života primatelja uzdržavanja)

- (1) Ugovorom o doživotnom uzdržavanju primatelj uzdržavanja može se obvezati da će davatelju uzdržavanja prenijeti cijelokupnu ili dio svoje imovine za života.
- (2) Davatelj uzdržavanja stječe stvari i prava koje su predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju kad mu, na temelju tog ugovora, te stvari ili ta prava budu preneseni na zakonom utvrđeni način.

Članak 1088.
(Pridržaj prava stvarnoga tereta)

Ako je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju nekretnina, primatelj uzdržavanja ima ovlaštenje zahtijevati upis stvarnoga tereta uzdržavanja u javnim knjigama na toj nekretnini.

- Članak 1089.**
(Utjecaj smrti davatelja uzdržavanja na ugovor)
- (1) Ako davatelj uzdržavanja umre prije primatelja uzdržavanja, a ugovoren je prijenos vlasništva na predmetu ugovora za života primatelja uzdržavanja, prava i obveze iz ugovora prelaze na nasljednike davatelja uzdržavanja, ako oni na to pristanu.
  - (2) Ako nasljednici davatelja uzdržavanja ne pristanu na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju, ugovor se raskida, a nasljednici nemaju pravo zahtijevati za prethodno dano uzdržavanje i dužni su vratiti primatelju uzdržavanja sve što je na temelju tog ugovora stekao davatelj uzdržavanja.
  - (3) Ako nasljednici davatelja uzdržavanja nisu u stanju vratiti ono što je na temelju ugovora o doživotnom uzdržavanju stekao davatelj uzdržavanja, dužni su primatelju uzdržavanja naknaditi vrijednost stečenog.
  - (4) Ako nasljednici davatelja uzdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze, oni imaju pravo zahtijevati naknadu za uzdržavanje koje je primatelj uzdržavanja dobio

- od davatelja uzdržavanja, ali su dužni primatelju uzdržavanja vratiti sve što je davatelj uzdržavanja stekao na temelju ugovora o doživotnom uzdržavanju.
- (5) Sud će naknadu iz stavaka (3) i (4) ovog članka odrediti po slobodnoj ocjeni, uzimajući prije svega u obzir materijalne prilike primatelja uzdržavanja i osoba ovlaštenih na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Članak 1090.
(Neprenosivost prava)

Tražbine primatelja uzdržavanja prema davatelju uzdržavanja ne mogu se prenositi na drugoga.

GLAVA XXIII. UGOVOR O ZALOGU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 1091.
(Pojam)

Ugovorom o zalogu obvezuje se dužnik ili netko treći (zalogodavac) prema vjerovniku (zalogoprimecu) predati mu neku pokretnu stvar na kojoj postoji pravo svojine da bi se prije ostalih vjerovnika mogao naplatiti iz njezine vrijednosti, ako mu tražbina ne bude isplaćena o dospjelosti, a vjerovnik se obvezuje da će primljenu stvar čuvati i po prestanku svoje tražbine vratiti je neoštećenu zalogodavcu.

Članak 1092.
(Stjecanje založnog prava)

Zalogoprimec stječe založno pravo kad mu stvar koja je predmet ugovora bude predana.

Članak 1093.
(Sposobnost)

Za sklapanje pravovaljanog ugovora o zalogu potrebno je da zalogodavac ima sposobnost za raspolaganje stvarima koje daje u zalog.

Članak 1094.
(Zalog na stvari već založenoj drugome)

- (1) Ugovor o zalogu može biti sklopljen na stvari koja je već založena nekome.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovog članka založno pravo nastaje kad zalogodavac obavijesti vjerovnika kod kojega se stvar nalazi o sklapanju ugovora o zalogu s drugim vjerovnikom i naloži mu da po naplati svoje tražbine preda stvar drugom vjerovniku.

Članak 1095.
(Zalog za buduću ili uvjetnu obvezu)

Zalog se može dati za buduću, kao i za uvjetnu obvezu.

Članak 1096.

(Učinak zaloga na druge obveze zalogodavca)

Zalog kojim je osigurano ispunjenje neke obveze proteže se i na ugovorne obveze koje bi nastale između zalogoprimeca i zalogodavca poslije sklapanja ugovora o zalogu, a koje bi dospjele za isplatu prije namirenja obveze za čije je osiguranje zalog dan.

Članak 1097.

(Nedopuštene odredbe)

- (1) Ništavna je odredba ugovora o zalogu da će založena stvar preći u svojinu vjerovnika ako njegova tražbina ne bude namirena o dospjelosti, kao i odredba da će u tom slučaju vjerovnik moći po unaprijed određenoj cijeni prodati založenu stvar ili je zadržati za sebe.
- (2) Iznimno od odredbe stavka (1) ovoga članka, ako je u zalog dana stvar čija je cijena propisana, ugovaratelji se mogu sporazumjeti da će vjerovnik moći prodati založenu stvar po propisanoj cijeni ili je po toj cijeni zadržati za sebe.

Odjeljak B. Zalaganje stvari

Odsjek 1. Obveze zalogodavca

Članak 1098.

(Predaja stvari)

- (1) Zalogodavac je dužan predati zalogoprimecu ili trećoj osobi koji su sporazumno odredili stvar koja je predmet ugovora ili ispravu koja daje imatelju isključivo pravo raspolaganja sa založenom stvari.
- (2) Ugovaratelji se mogu sporazumjeti da zajednički čuvaju stvar ili ispravu.

Odsjek 2. Obveze zalogoprimeca

Članak 1099.

(Čuvanje založene stvari)

- (1) Zalogoprimec je dužan čuvati stvar s pažnjom dobrog gospodarstvenika, odnosno dobrog domaćina.
- (2) Zalogoprimec je dužan vratiti založenu stvar čim dug koji se osigurava zalogom bude namiren.

Članak 1100.

(Upotrebljavanje založene stvari)

- (1) Zalogoprimec nema pravo upotrebljavati založenu stvar, ili je predati drugome na uporabu ili je dati u zalog, osim ako mu to dozvoli zalogodavac.
- (2) Zalogoprimec koji upotrebljava stvar bez dozvole zalogodavca ili je preda drugome na uporabu, ili u zalog, odgovara i za slučajnu propast ili oštećenje stvari koji bi se dogodili tom prilikom.

Članak 1101.

(Plodovi založene stvari)

- (1) Ako založena stvar daje plodove, a nije ugovorenog kome će oni pripasti poslije odvajanja od stvari, vjerovnik može, ako hoće, plodove zadržati za sebe.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovog članka, iznos čistog prihoda od plodova odbija se od troškova na čiju naknadu vjarovnik ima pravo, zatim od dužne kamate i najzad od glavnice.
- (3) Pravilo iz stavka (2) ovog članka primjenjuje se i na koristi postignute uporabom stvari od strane zalogoprimeca.

Članak 1102.

(Oduzimanje založene stvari od zalogoprimeca)

Na zahtjev zalogodavca sud će narediti da se založena stvar oduzme od zalogoprimeca i predajte nekoj trećoj osobi da je drži za njega, ako zalogoprimec ne čuva založenu stvar u skladu s propisanim, ugovorenim odnosno uobičajenim, ako je upotrebljava bez dozvole zalogodavca, ili je daje drugome na uporabu, ili ako je ne upotrebljava suglasno danoj dozvoli i, uopće, ako postupa sa stvari protivno ugovoru i zakonu.

Odsjek 3. Prava zalogoprimeca

Članak 1103.

(Založena stvar s nedostatkom)

Kad se pokaže da založena stvar ima neki materijalni ili pravni nedostatak, te da ne predstavlja dovoljno osiguranje naplate tražbine, založni vjerovnik ima pravo zahtijevati od zalogodavca drugi odgovarajući zalog.

Članak 1104.

(Prodaja založene stvari)

- (1) Ako vjerovnikova tražbina ne bude namirena o dospjelosti, vjerovnik može zahtijevati od suda odluku da se stvar proda na javnoj prodaji, ili po tekućoj cijeni, kad stvar ima tržišnu ili burzansku vrijednost.
- (2) Ako bi troškovi javne prodaje bili nerazmjerno veliki prema vrijednosti založene stvari, sud može odlučiti da vjerovnik proda stvar po cijeni utvrđenoj procjenom stručnjaka, ili da je, ako hoće, zadrži za sebe po toj cijeni.

Članak 1105.

(Prodaja stvari založene za tražbinu iz ugovora u gospodarstvu)

- (1) Ako dužnik ne namiri o dospjelosti tražbine nastalo iz ugovora u gospodarstvu, vjerovnik nije dužan obraćati se sudu, nego može pristupiti prodaji založene stvari na

javnoj prodaji po isteku osam dana od upozorenja učinjenog dužniku kao i zalogodavcu, kad to nije ista osoba, da će tako postupiti.

- (2) Vjerovnik je dužan obavijestiti blagovremeno obje osobe o nadnevku i mjestu prodaje.
- (3) Ako založene stvari imaju tržišnu ili burzansku cijenu, vjerovnik stvari može prodati po toj cijeni, po isteku osam dana od upozorenja učinjenog dužniku i zalogodavcu da će tako postupiti.

Članak 1106.

(Prodaja založene stvari prije vremena ili njezina zamjena)

- (1) Kad se založena stvar kvari ili kad inače gubi vrijednost, te postoji opasnost da postane nedovoljna za osiguranje vjerovnikove tražbine, sud može na zahtjev zalogoprimca ili zalogodavca, a po saslušanju druge strane, odlučiti da se stvar proda na javnoj prodaji, ili po tržišnoj ili po burzanskoj cijeni ako je ima, i da se cijena ili dovoljan dio cijene položi kod suda radi osiguranja zalogoprimčeve tražbine.
- (2) Sud će odbiti zahtjev zalogoprimca, ako zalogodavac ponudi da zalogoprimcu pred umjesto založene stvari neku drugu stvar iste vrijednosti čije čuvanje ne zahtijeva veći trud i brigu od čuvanja prvotno založene stvari.
- (3) Sud će, pod istim uvjetima predviđenim stavkom (2) ovog članka, dozvoliti zamjenu založene stvari na zahtjev zalogodavca i u slučaju kad zalogoprimac ne traži njezinu prodaju.

Članak 1107.

(Prodaja založene stvari prije vremena na zahtjev zalogodavca)

- (1) Na zahtjev zalogodavca sud može dozvoliti da se založena stvar proda određenoj osobi za određenu cijenu, ako nađe da je cijena dovoljna i ako su time očuvani opravdani interesi zalogoprimca.
- (2) Dobivena cijena, ili dostatan dio cijene, koji će sud odrediti dozvoljavajući prodaju, stupa na mjesto založene stvari i polaze se u sud za osiguranje naplate vjerovnikove tražbine.

Članak 1108.

(Pravo prvenstvene naplate)

Zalogoprimac ima pravo da iz cijene postignute prodajom založene stvari naplati prije ostalih vjerovnika zalogodavca svoje tražbine, dužnu kamatu, troškove učinjene za očuvanje založene stvari, kao i troškove vezane za naplatu tražbina.

Članak 1109.

(Redoslijed založnih prava)

Kad je jedna stvar založena nekolicini vjerovnika, red po kome se isplaćuju njihove tražbine iz vrijednosti založene stvari određuje se prema nadnevku nastanka njihovih založnih prava.

Odsjek 4. Prestanak založnog prava

Članak 1110.

(Prestanak založnog prava gubitkom državine)

Vjerovnikovo pravo da se prvenstveno naplati iz vrijednosti založene stvari prestaje prestankom njegove državine i ponovno nastaje po vraćanju državine na založenoj stvari.

Članak 1111.

(Prestanak založnog prava prestankom tražbine)

Kad prestane tražbina čije je ispunjenje bilo osigurano zalogom, vjerovnik je dužan vratiti založenu stvar zalogodavcu.

Članak 1112.

(Zastara međusobnih tražbina)

Tražbina zalogodavca prema zalogoprimcu za naknadu štete zbog pogoršanja stvari, kao i tražbina zalogoprimca prema zalogodavcu za naknadu troškova učinjenih radi poboljšanja stvari, zastarijeva u roku od jedne godine od dana kada je založena stvar vraćena.

Odjeljak C. Zalaganje tražbina i drugih prava

Odsjek 1. Zalaganje tražbina

Članak 1113.

(Obavlještanje dužnika i predaja isprave)

- (1) Za stjecanje založnog prava na nekoj tražbini potrebno je da dužnik bude pismeno obaviješten o ugovoru o zalogu.
- (2) Zalogodavac je dužan predati zalogoprimcu ispravu o založenoj tražbini.

Članak 1114.

(Davanje u zalog tražbine iz vrijednosnog papira)

- (1) Vjerovnik stječe založno pravo na tražbinu upisanu u vrijednosni papir na donositelja kad mu taj vrijednosni papir bude predan.
- (2) Davanje u zalog tražbine iz vrijednosnog papira po naredbi vrši se indosamentom u kome je naznačeno da je predan u zalog.

Članak 1115.

(Dužnost očuvanja tražbine)

Zalogoprimac je dužan poduzimati mjere potrebne za očuvanje založene tražbine .

Članak 1116.

(Naplaćivanje i uračunavanje kamata)

- (1) Ako založena tražbina daje pravo na kamate ili kakve druge povremene tražbine, zalogoprimac je dužan da takve tražbine naplati.
- (2) Tako postignuti iznosi prebijaju se s troškovima na čiju naknadu zalogoprimac ima pravo, zatim s kamatom koja mu se duguje i potom s glavnicom.

Članak 1117.

(Naplata založene tražbine)

- (1) Kad založena tražbina dospije za naplatu, zalogoprimac je dužan da je naplati.
- (2) Ispunjjenjem založene tražbine založno pravo prelazi na stvar kojom je tražbina ispunjena.
- (3) Kad je predmet založene tražbine novac, zalogoprimac je dužan na zahtjev zalogodavca položiti naplaćeni iznos kod suda, ali ako je predmet njegove tražbine, također, novac, i ako je on dospio za naplatu, zalogoprimac može zadržati za sebe koliko mu se duguje, a ostatak je dužan predati zalogodavcu.

Članak 1118.

(Prigovori dužnika založene tražbine)

Dužnik založene tražbine može istaći zalogoprimcu prigovore koje u slučaju ustupanja tražbine može dužnik ustupljene tražbine istaći prijamniku.

Odsjek 2. Davanje u zalog drugih prava

Članak 1119.

(Način zalaganja)

- (1) Osim tražbine, u zalog se mogu dati i druga prava.
- (2) Davanje u zalog prava iz stavka (1) ovog članka vrši se na način propisan za njihovo prenošenje na drugoga, ako za određeni slučaj nije propisano što drugo.

Odsjek 3. Primjena odredaba o davanju u zalog stvari

Članak 1120.

(Shodna primjena)

Odredbe o davanju u zalog stvari primjenjuju se i na zalog tražbine i drugih prava, ukoliko za njih nije propisano što drugo.

GLAVA XXIV. UGOVOR O JAMSTVU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 1121.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o jamstvu jamac se obvezuje prema vjerovniku da će ispuniti punovažnu i dospjelu obvezu dužnika (glavni dužnik), ako to ovaj ne učini.
- (2) Za pravovaljanost ugovora o jamstvu nije potrebna suglasnost glavnog dužnika.

Članak 1122.

(Jamčenje za poslovno nesposobnog)

Tko se obveže kao jamac za obvezu neke poslovno nesposobne osobe, odgovara vjerovniku isto kao jamac poslovno sposobne osobe.

Članak 1123.

(Predmet jamčenja)

- (1) Jamčiti se može za svaku pravovaljanu obvezu, bez obzira na njezin sadržaj.
- (2) Jamčiti se može i za uvjetnu obvezu, a i za određenu buduću obvezu.
- (3) Jamstvo za buduću obvezu može se opozvati prije nego što obveza nastane, ako nije predviđen rok u kojem ona treba nastati.
- (4) Jamstvo se može dati i za obvezu nekoga drugog jamca (jamac jamčev).

Članak 1124.

(Opseg jamčeve odgovornosti)

- (1) Jamčeva obveza ne može biti veća od obveze glavnog dužnika, a ako je ugovorenod a bude veća, ona se svodi na mjeru dužnikove obveze.
- (2) Jamac odgovara za ispunjenje cijele obveze za koju je jamčio, ako njegova odgovornost nije ograničena na neki njezin dio ili na drugi način podvrgнутa lakošim uvjetima.
- (3) Jamac je dužan naknaditi potrebne troškove koje je vjerovnik učinio radi naplate duga od glavnog dužnika.
- (4) Jamac odgovara i za svako povećanje obveze koje bi nastalo dužnikovim zakašnjenjem ili dužnikovom krivnjom, ako nije drukčije ugovoren. Ako glavna obveza za predmet ima nešto drugo nego plaćanje nekog novčanog iznosa, jamstvo važi i za pravo na naknadu štete u novcu, koja se duguje na temelju neispunjena te obveze, osim ako je izričito ugovoreneno nešto drugo.
- (5) Pravnim poslom, poduzetim od strane glavnog dužnika nakon preuzimanja jamstva, ne može se proširiti obveza jamca.
- (6) Jamac odgovara samo za onu ugovornu kamatu i ugovornu kaznu koja je dospjela nakon sklapanja ugovora o jamstvu.

Članak 1125.

(Prijelaz vjerovnikovih prava na jamca (subrogacija))

Na jamca koji je namirio vjerovnikovu tražbinu prelazi ta tražbina sa svim sporednim pravima i jamstvima njegova ispunjenja.

Odjeljak B. Odnos vjerovnika i jamca

Članak 1126.

(Oblici jamstva)

- (1) Od jamca se može zahtijevati ispunjenje obveze tek nakon što je glavni dužnik ne ispunil u roku određenom u pisanim pozivima (supsidijarno jamstvo).
- (2) Vjerovnik može tražiti ispunjenje od jamca, iako nije prije toga pozvao glavnog dužnika na ispunjenje obveze, ako je očito da se iz sredstava glavnog dužnika ne može ostvariti njezino ispunjenje ili ako je glavni dužnik pod stečajem.
- (3) Ako se jamac obvezao kao jamac platac, odgovara vjerovniku kao glavni dužnik za cijelu obvezu i vjerovnik može zahtijevati njezino ispunjenje bilo od glavnog dužnika bilo od jamac ili od obojice u isto vrijeme (solidarno jamstvo).
- (4) Jamac za obvezu nastalu iz ugovora među gospodarstvenicima odgovara kao jamac platac, ako nije što drugo ugovoren.

Članak 1127. (Solidarnost jamca)

Više jamaca nekog duga odgovaraju solidarno (sujamstvo), bez obzira na to jesu li jamčili zajedno ili se svaki od njih obvezao prema vjerovniku odvojeno, osim kad je ugovorom njihova odgovornost uređena drugačije.

Članak 1128. (Gubitak prava na rok)

Ako je dužnik izgubio pravo na rok određen za ispunjenje njegove obveze, vjerovnik ipak ne može zahtijevati ispunjenje od jamca prije isteka tog roka, ako nije drugačije ugovoren.

Članak 1129. (Stečaj glavnog dužnika)

- (1) U slučaju stečaja glavnog dužnika, vjerovnik je dužan prijaviti svoju tražbinu u stečajnom postupku i o tome obavijestiti jamac, inače odgovara jamicu za štetu koju bi ovaj imao zbog toga.
- (2) Smanjenje obveze glavnog dužnika u stečajnom postupku ili u postupku prisilnog poravnjanja ne povlači za sobom i odgovarajuće smanjenje jamčeve obveze, te jamac odgovara vjerovniku za cijeli iznos svoje obveze.

Članak 1130. (Smanjena odgovornost dužnikova nasljednika)

Jamac odgovara za cijeli iznos obveze za koji je jamčio i u slučaju kad bi se od dužnikova nasljednika mogla zahtijevati isplata samo onog njezina dijela koji odgovara vrijednosti naslijedene imovine.

Članak 1131. (Jamčevi prigovori)

- (1) Jamac može istaći protiv vjerovnikova zahtjeva sve prigovore glavnog dužnika, uključujući i prigovor prebijanja, ali ne i čisto osobne dužnikove prigovore.
- (2) Dužnikovo odricanje od prigovora, te njegovo priznanje vjerovnikove tražbine nema učinak prema jamicu.
- (3) Jamac može odbiti namirenje vjerovnika, sve dok glavnom dužniku pripada pravo da pravni posao, na kojem se temelji njegova obveza, prigovorom dovede do gašenja, naročito da ga raskine, da ga pobija ili da ga opozove.
- (4) Jamac može istaći protiv vjerovnika i svoje osobne prigovore, na primjer, ništavnost ugovora o jamstvu, zastaru vjerovnikove tražbine prema njemu, prigovor prebijanja uzajamnih tražbina.

Članak 1132.

(Dužnost obavještavanja jamca o dužnikovu propuštanju)

Ako dužnik ne ispuni svoju obvezu na vrijeme, vjerovnik je dužan obavijestiti o tome jamca, inače će mu odgovarati za štetu koju bi jamac pretrpio zbog toga.

Članak 1133.

(Oslobađanje jamca zbog vjerovnikova odugovlačenja)

- (1) Jamac se oslobađa odgovornosti ako vjeovnik, na njegov poziv poslije dospjelosti tražbine, ne zahtijeva ispunjenje od glavnog dužnika u roku od trideset dana od tog poziva.
- (2) Kad rok za ispunjenje nije određen, jamac se oslobađa odgovornosti ako vjerovnik na njegov poziv, poslije isteka jedne godine od sklapanja ugovora o jamstvu, ne učini u roku od trideset dana od tog poziva potrebnu izjavu za određivanje nadnevka ispunjenja.

Članak 1134.

(Oslobodenje jamca zbog napuštanja jamstva)

- (1) Ako vjerovnik napusti zalog ili neko drugo pravo kojim je bilo osigurano ispunjenje njegove tražbine ili ga izgubi svojom nepažnjom i tako onemogući prijelaz tog prava na jamca, ovaj se oslobađa svoje obveze vjerovniku za onoliko za koliko bi mogao dobiti vršenjem tog prava.
- (2) Pravilo iz stavka (1) ovog članka primjenjuje se kako u slučaju kad je pravo nastalo prije, tako i u slučaju kad je nastalo nakon sklapanja ugovora o jamstvu.

Odjeljak C. Odnos jamca i dužnika

Članak 1135.

(Pravo na naknadu od dužnika)

- (1) Jamac koji je isplatio vjerovniku njegovu tražbinu može zahtijevati od dužnika da mu naknadi sve što je isplatio za njegov račun, a i zakonsku kamatu od dana isplate.
- (2) Jamac ima pravo na naknadu troškova nastalih u sporu s vjerovnikom od trenutka kad je obavijestio dužnika o tom sporu, a i na naknadu štete ako bi je bilo.

Članak 1136.

(Pravo jamca solidarnog dužnika)

Jamac jednog od solidarnih dužnika može zahtijevati od bilo koga od solidarnih dužnika da mu naknadi ono što je isplatio vjerovniku, kao i troškove.

Članak 1137.

(Pravo jamca na prethodno osiguranje)

Prije nego što namiri vjerovnika, jamac koji se obvezao sa znanjem ili odobrenjem dužnika ima pravo zahtijevati od dužnika da mu pruži potrebno osiguranje za njegove eventualne zahtjeve u slijedećim slučajevima: ako dužnik nije ispunio svoju obvezu po njezinoj dospjelosti, ako je vjerovnik zatražio sudskim putem naplatu od jamca i ako se dužnikovo imovinsko stanje znatno pogoršalo nakon sklapanja ugovora o jamstvu.

Članak 1138.

(Gubitak prava na naknadu)

- (1) Dužnik može upotrijebiti protiv jamca, koji je bez njegova znanja izvršio isplatu vjerovnikove tražbine, sva pravna sredstva kojima je u trenutku te isplate mogao odbiti vjerovnikov zahtjev.
- (2) Jamac koji je isplatio vjerovnikovu tražbinu, a o tome nije obavijestio dužnika, te je i ovaj u neznanju za tu isplatu ponovo isplatio istu tražbinu, ne može zahtijevati naknadu od dužnika, ali ima pravo zahtijevati od vjerovnika da mu vrati ono što mu je isplatio.

Članak 1139.

(Pravo na vraćanje isplaćenog)

Jamac koji je bez dužnikovog znanja isplatio vjerovnikovu tražbinu koja je kasnije na dužnikov zahtjev poništена ili ugašena prebijanjem, može zahtijevati samo od vjerovnika vraćanje isplaćene.

Odjeljak D. Regres isplatitelja prema ostalim jamcima

Članak 1140.

(Regres isplatitelja prema ostalim jamcima)

Kad ima više jamaca, pa jedan od njih isplati dospjelu tražbinu, on ima pravo zahtijevati od ostalih jamaca da mu svaki naknadi dio koji pada na njega.

Odjeljak E. Zastara

Članak 1141.

(Zastara)

- (1) Zastarom obveze glavnog dužnika zastarijeva i obveza jamca.

- (2) Kad je rok za zastaru obveze glavnog dužnika dulji od dvije godine, obveza jamca zastarijeva nakon isteka dvije godine od dospjelosti obveze glavnog dužnika, osim kad jamac odgovara solidarno s dužnikom.
- (3) Prekid zastare tražbine prema glavnom dužniku djeluje i prema jamcu samo ako je do prekida došlo nekim postupkom vjerovnika pred sudom protiv glavnog dužnika.
- (4) Zatoj zastare obveze glavnog dužnika nema učinka prema jamcu.

Članak 1142.

(Jamstvo za glavnu obvezu s neodređenom visinom)

- (1) Ako iznos glavne obveze u trenutku davanja jamstva nije utvrđen, jamstvo je punovažno samo ako je određen maksimalni iznos jamstva izražen u novcu.
- (2) Jamac duguje kamate i ugovornu kaznu dospjelu nakon sklapanja ugovora o jamstvu, razmjerno iznosu jamstva prema vrijednosti glavne obveze.

Članak 1143.

(Odbijanje namirenja obveze)

- (1) Ako nije izričito ugovorenno solidarno jamstvo, jamac može odbiti namirenje vjerovnika, sve dok vjerovnik nije bez uspjeha pokušao prisilno izvršenje protiv glavnog dužnika.
- (2) Pravo iz stavka (1) ovoga članka ima jamac sve dok vjerovnik nije bez uspjeha pokušao svoje namirenje tražiti iz neke stvari glavnog dužnika, na kojoj mu pripada neko stvarno pravo ili pravo zadržavanja. Ako vjerovniku pripada pravo na stvari i za neku drugu tražbinu koja nije osigurana jamstvom, to vrijedi samo ako su obje tražbine pokrivena vrijednošću stvari.
- (3) Jamac ne može odbiti ispunjenje:
  - a. ako je vođenje postupka protiv glavnog dužnika bitno otežano uslijed promjene prebivališta, boravišta ili sjedišta glavnog dužnika, koja je nastupila nakon preuzimanja jamstva;
  - b. ako je nad imovinom glavnog dužnika pokrenut postupak stečaja; i
  - c. ako izvršenje na imovini glavnog dužnika neće dovesti do namirenja glavnog vjerovnika.

Odjeljak F. Posebne odredbe za jamstvene ugovore

Članak 1144.

(Sadržaj jamstvenog ugovora)

- (1) Jamstvenim ugovorom jamac obećava vjerovniku, da će ga u slučaju nenastupanja nekog obećanog uspjeha obeštetiti u skladu s općim odredbama o naknadi štete.
- (2) Ako se jamstvo odnosi na ispunjenje određene tražbine od strane nekog trećeg, jamac obećava vjerovniku da će ga u slučaju neispunjena tražbine obeštetiti čak i onda, ako tražbina ne postoji ili je prestala da postoji.
- (3) Ako se jamstvo odnosi na ispunjenje tražbine usmjerene na plaćanje novca od strane nekog trećeg, obveza na obešećenje u slučaju sumnje se ograničava na plaćanje dugovane sume uključujući dospjele kamate.

Članak 1145.

(Razlikovanje ugovora o jamstvu i jamstvenog ugovora)

- (1) Ako su ugovorne strane gospodarstvenici, u slučaju sumnje se pretpostavlja da su oni ugovorili i željeli sadržaj ugovora koji odgovara izričito odabranom pojmu ugovora o jamstvu odnosno jamstvenom ugovoru.
- (2) Ako je ugovorna strana koja se obvezala imala vlastiti interes u ispunjenju glavne obveze, u slučaju sumnje smatra se da je zaključen jamstveni ugovor.

Članak 1146.

(Neovisnost jamstvene odgovornosti)

Ako se jamstvo odnosi na ispunjenje neke određene tražbine od strane neke treće osobe, jamac ne može istjecati prigovore koji trećoj osobi pripadaju prema vjerovniku.

Članak 1147.

(Jamstvo u slučaju ustupanja jamstvene tražbine)

Ako se jamstvo odnosi na ispunjenje određene tražbine od strane neke treće osobe, smatra se da se vjerovnik prešutno obvezao prema jamacu da će u slučaju ustupanja jamstvene tražbine i zahtjev iz jamstvenog ugovora ustupiti novom vjerovniku.

GLAVA XXV. UGOVOR O UPUTI (ASIGNACIJA)

Odjeljak A. Pojam ugovora

Članak 1148.

(Pojam)

Uputom (asignacijom) jedna osoba, uputitelj (asignant), ovlašćuje drugu osobu, upućenika (asignata) da za njezin račun izvrši nešto određenoj trećoj osobi, primatelju upute (asignataru), a ovoga ovlašćuje da to izvršenje primi u svoje ime.

Odjeljak B. Odnos primatelja upute i upućenika

Članak 1149.

(Prihvat od strane upućenika)

- (1) Primatelj upute stječe pravo da zahtijeva od upućenika ispunjenje tek kada mu ovaj izjaví da prihvata uputu.
- (2) Prihvat upute ne može se opozvati.

Članak 1150.

(Prigovori upućenika)

- (1) Prihvatom upute nastaje između primatelja upute i upućenika dugovinski odnos neovisan od odnosa između uputitelja i upućenika, a i odnosa između uputitelja i primatelja upute.
- (2) Upućenik koji je prihvatio uputu može istaći primatelju upute samo prigovore koji se tiču pravovaljanosti prihvatanja, prigovore koji se temelje na sadržaju prihvata ili na sadržaju same upute, te prigovore koje ima osobno prema njemu.

Članak 1151. (Prijenos upute)

- (1) Primatelj upute može uputu prenijeti na drugog i prije prihvata od upućenika, a ovaj je može prenijeti dalje, osim kad iz same upute ili posebnih okolnosti proizlazi da je ona neprenosiva.
- (2) Ako je upućenik izjavio primatelju upute da prihvata uputu, prihvat ima učinak prema svim osobama na koje bi uputa bila uzastopce prenesena.
- (3) Ako je upućenik izjavio pribavitelju, na koga je primatelj upute prenio uputu, da je prihvata, on ne može istaći pribavitelju prigovore koje ima prema primatelju upute osobno.

Članak 1152. (Zastara)

- (1) Pravo primatelja upute da zahtijeva ispunjenje od upućenika zastarijeva za jednu godinu.
- (2) Ako za ispunjenje nije određen rok, zastara počinje teći kada upućenik prihvati uputu, a ako ju je on prihvatio prije nego što je data primatelju upute, onda zastara počinje teći kad uputa bude data primatelju upute.

Odjeljak C. Odnos primatelja upute i uputitelja

Članak 1153. (Primatelj upute kao vjerovnik uputitelja)

- (1) Vjerovnik nije dužan pristati na uputu koju mu je učinio dužnik radi ispunjenja svoje obveze, ali je dužan o svom odbijanju odmah obavijestiti dužnika, inače će mu odgovarati za štetu.
- (2) Vjerovnik koji je pristao na uputu dužan je pozvati upućenika da je izvrši.

Članak 1154. (Učinak upute)

- (1) Kad je vjerovnik pristao na uputu učinjenu od njegovog dužnika radi ispunjenja obveze, ta obveza ne prestaje ako nije drukčije ugovoren, ni njegovim pristankom na uputu, ni prihvatom od strane upućenika, nego tek ispunjenjem od strane upućenika.
- (2) Vjerovnik koji je pristao na uputu učinjenu od njegovog dužnika može zahtijevati od uputitelja da mu ispuni ono što mu duguje samo ako nije dobio ispunjenje od upućenika u vrijeme određeno u uputi.

Članak 1155. (Dužnost primatelja upute da obavijesti uputitelja)

Ako upućenik odbije pristanak na uputu ili odbije ispunjenje koje mu zahtijeva primatelj upute ili izjavi unaprijed da neće da je izvrši, primatelj upute je dužan obavijestiti odmah uputitelja o tome, inače mu odgovara za štetu.

Članak 1156.

(Odustanak od prihvaćene upute)

Primatelj upute koji nije vjerovnik uputitelja i koji neće da se koristi uputom može odustati od nje, čak i ako je već izjavio da je prima, ali je dužan bez odlaganja obavijestiti o tome uputitelja.

Članak 1157.

(Opoziv ovlaštenja datog primatelju upute)

Uputitelj može opozvati ovlaštenje koje je uputom dao primatelju upute, osim ako je uputu izdao radi ispunjenja nekog svog duga prema njemu i uopće ako je uputu izdao u njegovom interesu.

Odjeljak D. Odnos uputitelja i upućenika

Članak 1158.

(Upućenik kao dužnik uputitelja)

- (1) Upućenik nije dužan prihvati uputu, čak i ako je dužnik uputitelja, osim ako je to obećao.
- (2) Kad je uputa izdata na temelju upućenikova duga uputitelju, upućenik je dužan izvršiti je do iznosa tog duga, ako mu to ni po čemu nije teže od ispunjenja obveze prema uputitelju.
- (3) Izvršenjem upute izdate na temelju upućenikova duga uputitelju, upućenik se oslobođa u istoj mjeri svoga duga prema uputitelju.

Članak 1159.

(Opoziv ovlaštenja danog upućeniku)

- (1) Uputitelj može opozvati ovlaštenje koje je uputom dao upućeniku, sve dok ovaj ne izjavi primatelju upute da prihvata uputu ili je ne izvrši.
- (2) Uputitelj može opozvati ovlaštenje i kad je u samoj uputi navedeno da je neopoziva ili kad bi se opozivom vrijedala neka njegova obveza prema primatelju upute.
- (3) Otvaranje stečaja nad imovinom uputitelja povlači po samom zakonu opoziv upute, osim slučaja kad je upućenik već prihvatio uputu prije otvaranja stečaja, a i kad u času prihvatanja nije znao niti je morao znati za stečaj uputitelja.

Odjeljak E. Smrt i lišenje poslovne sposobnosti

Članak 1160.

(Smrt i lišenje poslovne sposobnosti)

Smrt uputitelja, primatelja upute ili upućenika kao i lišenje poslovne sposobnosti nekoga od njih nema utjecaja na uputu.

Odjeljak F. Uputa u obliku papira na donositelja

Članak 1161.

(Uputa u obliku papira na donositelja)

- (1) Pisana uputa može biti izdata na donositelja.
- (2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka svaki imatelj papira ima prema upućeniku položaj primatelja upute.
- (3) Odnosi koji uputom nastaju između primatelja upute i uputitelja nastaju u ovom slučaju samo između svakog pojedinog imatelja papira i osobe koja mu je papir ustupila.

Odjeljak G. Uputa u obliku papira po naredbi

Članak 1162.

(Uputa u obliku papira po naredbi)

Pisana uputa koja glasi na novac, na vrijednosne papire ili na zamjenjive stvari može biti izdata s odredbom «po naredbi», ako je upućenik osoba koja se bavi gospodarskom djelatnošću i ako ono što treba da izvrši ulazi u okvir te djelatnosti.

GLAVA XXVI. BANKARSKI UGOVOR

Odjeljak A. Opće odredbe o bankarskim poslovima

Članak 1163.

(Bankarski ugovor)

- (1) Otvaranjem trajno zasnovane poslovne veze za izvršavanje bankarskih poslova, klijent i banka sklapaju opći bankarski ugovor kao ugovorni trajni obvezni odnos.
- (2) Bankarski ugovor je okvirmi ugovor, unutar kojeg se mogu sklapati pojedinačni ugovori (bankarski poslovi). Obveza na sklapanje određenih pojedinačnih poslova ne postoji.
- (3) Poslovni odnosi u okviru bankarskog ugovora su zasnovani na pažnji i međusobnom povjerenju.
- (4) Na bankarski ugovor, u dijelu koji nije uređen odrebama članla 1163. do 1168. ovoga Zakona, primjenjuju se odredbe ugovora o nalogu.

Članak 1164.

(Bankarska informacija i bankarska tajna)

- (1) Banka je ovlaštena davati bankarske informacije ako posebnim zakonima nije drukčije propisano.
- (2) Informacija iz stavka (1) ovoga članka ne smije sadržavati podatke o stanju računa, ušteđevine, deponiranim ili drugim imovinskim vrijednostima povjerenim banci, kao i podatke o visini korištenih kredita.
- (3) Banka je ovlaštena davati bankarske informacije o poslovnoj djelatnosti gospodarstvenika, osim ako to klijent nije izričito zabranio. Bankarske informacije o drugim klijentima banka daje samo ako su oni za to dali izričitu suglasnost.

Bankarska informacija se daje samo ako za to postoji opravdani interes i ako ne postoji rizik da davanje informacije šteti interesima klijenta.

- (4) Bankarske informacije banka daje samo vlastitim klijentima kao i drugim bankama za njihove i potrebe njihovih klijenata.
- (5) U ostalom banka je obvezna na diskreciju o svim prilikama koje se tiču klijenta i koje on želi držati tajnim.

Članak 1165.

(Kamate, naknade, izdaci)

- (1) Banka za redovite, standardizirane poslovne radnje i bankarske poslove pisano, u pogodnim okolnostima i elektronski, bez naknade stavlja na raspolaganje informacije o naknadama i izdacima obavljanja posla, ako se ne vrši utvrđivanje cijene po pravičnoj procjeni od strane jednog ugovaratelja, ili naknade i izdaci nisu zakonom regulirani.
- (2) Promjena kamata kod kredita s promjenjivom kamatnom stopom vrši se na temelju odnosnih kreditnih sporazuma s klijentom. Naknadu za činidbe, koje klijent u okviru poslovne povezanosti obično trajno koristi, banka može promijeniti prema pravičnoj procjeni.
- (3) Banka je dužna obavijestiti klijenta o promjenama kamata i naknada iz stavka (2) ovoga članka. Kod povećanja kamatne stope klijent može, ako nije drukčije ugovoreno, u roku od trideset dana po obavještenju o promjeni kamatne stope sa trenutnim učinkom otkazati poslovni odnos. Ako klijent otkaže, onda se povećane kamate i naknade ne uzimaju kao temelj za otkazani poslovni odnos. Banka je dužna odobriti primjereni rok za okončanje.
- (4) Odredbama ovoga članka ne isključuje se primjena posebnih propisa o potrošačkim kreditima.

Članak 1166.

(Obveza obavještavanja)

- (1) Klijent je dužan bez odlaganja obavijestiti banku o promjeni osobnih podataka i promjeni adrese, kao i o prestanku ili promjeni ovlaštenja koje je za zastupanje predloženo banci.
- (2) Ako klijent prilikom izvršenja nekog naloga smatra nužnom osobitu hitnost, dužan je banku posebno obavijestiti o tome.
- (3) Klijent je dužan bez odlaganja provjeriti točnost i potpunost izvoda s računa, obračuna vrijednosnih papira, depozitnih i profitnih specifikacija, ostalih obračuna, izvješća o izvršenju naloga kao i informacija o očekivanim plaćanjima i pošiljkama i hitno izjaviti eventualne prigovore.
- (4) Ako klijentu ne pristižu bilansi računa i depozitne specifikacije kao i druga obavještenja čije prispjeće očekuje, dužan je o tome bez odlaganja obavijestiti banku.

Članak 1167.

(Otkaz ugovora)

- (1) Klijent može sa trenutnim učinkom otkazati poslovnu vezu ili pojedinačne poslovne odnose za koje nije ugovoren otkazni rok ili posebni uvjeti otkaza niti vrijeme trajanja.

- (2) Banka može poslovnu vezu ili pojedinačne poslovne odnose za koje nije ugovoren otkazni rok ili posebni uvjeti otkaza niti vrijeme trajanja otkazati uz primjereni otkazni rok, vodeći računa o opravdanim interesima klijenta. Za otkaz tekućih računa i depozita otkazni rok iznosi najmanje trideset (30) dana.
- (3) Iznimno od odredbe stavka (2) ovoga članka, banka može dati izvanredni otkaz sa trenutačnim učinkom, ako je klijent dao netočne podatke o svojim imovinskim prilikama, koje su bile od bitnog značaja za odluku banke o poslovima povezanim s rizicima po banku, ili ako nastupi ili prijeti da nastupi bitno pogoršanje njegovih imovinskih prilika i time bude ugroženo ispunjenje obveza prema banci.

Članak 1168.

(Pojedinačni bankarski poslovi)

Na pojedinačne bankarske poslove, ukoliko nije drukčije utvrđeno odredbama ovoga Zakona, supsidijarno se primjenjuju propisi ugovora o nalogu.

GLAVA XXVII. UGOVOR O BANKARSKOM NOVČANOM DEPOZITU

Odjeljak A. Novčani depozit

Članak 1169.

(Pojam)

- (1) Ugovor o novčanom depozitu je sklopljen kada se banka obvezala primiti, a deponent položiti kod banke određeni novčani iznos.
- (2) Ovim ugovorom banka stječe pravo raspolažati deponiranim novcem i dužna je vratiti ga prema uvjetima predviđenim u ugovoru.

Članak 1170.

(Otvaranje računa)

- (1) Na temelju ugovora o novčanom depozitu banka otvara račun u korist i na teret kojeg upisuje sve tražbine i dugovanja koja proizađu iz poslova s deponentom ili za njegov račun sa trećim.
- (2) U račun se ne upisuju one tražbine odnosno dugovanja za koje se ugovorne strane dogovore da ih isključe.

Članak 1171.

(Vlasništvo nad računom i ovlaštenje za raspolaganje)

- (1) Ako nije drukčije ugovoren, klijent je vlasnik računa i isključivo je ovlašten raspolažati sredstvima na računu (pojedinačni račun).
- (2) Ugovorom može biti predviđeno da više osoba ima zajedničko vlasništvo na računu (zajednički račun). U ovom slučaju ugovorom se uređuje da li su ovlašteni na raspolaganje sredstvima na računu svi vlasnici zajedno, određeni broj vlasnika ili svako od njih pojedinačno.
- (3) Klijent može deponirati sredstva u korist trećeg kao vlasnika računa. Ako nije drukčije ugovoren, klijent zadržava pravo raspolaganja sredstvima na računu.

Članak 1172.

(Otklanjanje dugovnog salda)

- (1) Banka je obvezna obavljati isplate s računa u granicama raspoloživih sredstava.
- (2) Ako je banka obavila jednu ili više uplata i isplata u okviru ugovora o depozitu, koje čine račun pasivnim, o tome mora bez odlaganja obavijestiti deponenta koji je dužan odmah poduzeti mjere radi otklanjanja dugovnog salda.

Članak 1173.

(Vrste novčanih depozita)

- (1) Novčani depozit može biti po viđenju ili oročen, s otkaznim rokom i bez otkaznog roka, s posebnom namjenom i bez namjene.
- (2) Ako nije drukčije ugovoren, smatra se da je račun novčanog depozita po viđenju, te deponent računa ima pravo raspolagati dijelom ili cijelim saldom u svakom trenutku.

Članak 1174.

(Stanje računa)

- (1) Banka je dužna obavještavati deponenta o svakoj promjeni stanja na njegovom računu.
- (2) Banka je dužna krajem svake godine, a ako je to ugovoren ili uobičajeno i češće, poslati izvješće o stanju računa (saldo).

Članak 1175.

(Mjesto uplata i isplata)

Ako među ugovornim stranama nije drukčije ugovoren, nalozi za uplatu i isplatu s računa deponenta upućuju se u sjedište banke kod koje je račun otvoren.

Članak 1176.

(Više računa iste osobe)

U slučaju da ista osoba ima kod jedne banke ili kod više njezinih poslovnih jedinica više računa, svaki od tih računa je samostalan.

Članak 1177.

(Plaćanje kamate)

- (1) Banka plaća kamatu na sredstva koja su kod nje deponirana, ako zakonom nije drukčije određeno.
- (2) Visina kamate utvrđuje se ugovorom o deponiranju sredstava, a ako ugovorom ništa nije uređeno, plaća se zakonska kamata.

Odjeljak B. Ulog na štednju

Članak 1178.

(Štedna knjižica)

- (1) Ako je novčani depozit primljen kao ulog na štednju, banka ili druga, posebnim zakonom ovlaštena organizacija, izdaje deponentu štednu knjižicu.

(2) Štedna knjižica može biti izdata samo na ime određene osobe ili na donositelja.

Članak 1179.

(Upis u štednu knjižicu)

- (1) U štednu knjižicu se unose sve uplate i isplate novca.
- (2) Upisi u knjižicu potvrđeni pečatom banke i potpisom ovlaštene osobe dokaz su o uplatama odnosno isplatama u odnosima između banke i ulagatelja.
- (3) Sporazum suprotan odredbama stavova (1) i (2) ovoga članka je ništavan.

Članak 1180.

(Plaćanje kamate)

Banka plaća kamatu na uloge na štednju.

Članak 1181.

(Vrste uloga na štednju)

Ulog na štednju može biti po viđenju ili oročeni s otkaznim rokom i bez otkaznog roka.

GLAVA XXVIII. UGOVOR O BANKARSKOM TEKUĆEM RAČUNU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 1182.

(Pojam)

Ugovorom o bankarskom tekućem računu banka se obvezuje nekoj osobi otvoriti poseban račun i preko njega vršiti uplate i isplate u granicama ugovorenih uvjeta.

Članak 1183.

(Oblik ugovora)

Ugovor o bankarskom tekućem računu sklapa se u pisanom obliku.

Odjeljak B. Obveze i prava ugovornih strana

Članak 1184.

(Sredstva na tekućem računu)

- (1) Novčana sredstva na tekućem računu ostvaruju se uplatama od strane vlasnika tekućeg računa ili treće osobe za račun vlasnika tekućeg računa. Iz sredstava koja se nalaze na tekućem računu mogu se vršiti isplate za račun vlasnika računa po njegovom nalogu odnosno nalogu osobe koju vlasnik računa opunomoći.
- (2) Banka je dužna preko tekućeg računa vršiti plaćanja za vlasnika računa i kad na računu nema uopće ili dostatno sredstava ako je ugovorom o bankarskom tekućem računu ili posebnim sporazumom predviđeno da vlasnik može prekoračiti iznos sredstava u utvrđenom opsegu.
- (3) Obveza banke iz stavka (2) ovoga članka može se isključiti ugovorom o otvaranju tekućeg računa.

Članak 1185.

(Prebijanje između salda više računa)

Ako vlasnik računa ima kod iste banke više tekućih računa, aktivni i pasivni saldo tih računa se uzajamno prebijaju, ako nije drukčije ugovoreno.

Članak 1186.

(Raspolaganje sredstvima)

Vlasnik ili drugo, na korištenje tekućeg računa, opunomoćena osoba može u svakom trenutku raspolagati sredstvima koja se na računu nalaze.

Članak 1187.

(Primjena propisa o ugovoru o nalogu)

- (1) Banka odgovara za izvršenje naloga vlasnika tekućeg računa prema propisima o ugovoru o nalogu.
- (2) Ako nalog treba izvršiti u mjestu gdje banka nema poslovnu jedinicu ona to može obaviti preko druge banke.

Članak 1188.

(Trajanje ugovora o bankarskom tekućem računu)

Ako u ugovoru o bankarskom tekućem računu nije utvrđen period na koji se ugovor sklapa, svaka strana može otkazati uz otkazni rok od petnaest dana.

Članak 1189.

(Provizija i naknada troškova)

- (1) Banka naplaćuje proviziju u visini i za usluge izvršene u skladu sa sklopljenim ugovorom o bankarskom tekućem računu kao i naknadu za posebne troškove učinjene u vezi sa tim ugovorom.
- (2) Tražbine iz stavka (1) ovoga članka banka upisuje u svoju korist u tekući račun, ako nije drukčije ugovoreno.

Članak 1190.

(Dostava izvješća/izvoda s tekućeg računa)

- (1) Periodično, banka je dužna izdati izvješće odnosno izvod s tekućeg računa iz koga je vidljiva svaka promjena stanja na tekućem računu s naznakom stanja na dan izvještavanja, te isti dostaviti odnosno učiniti dostupnim vlasniku na ugovoren način.
- (2) Smatra se da je izvješće točno ako nije osporeno u ugovorenom roku ili, ako rok za prigovor na izvješće nije ugovoren, u roku od petnaest dana od primitka izvoda.
- (3) Izvješće s tekućeg računa se, i nakon proteka roka iz stavka (2) ovoga članka može osporavati zbog pogrešaka u pisanju, obračunu. Pravo na osporavanje izvješća sa tekućeg računa gasi se u roku od jedne godine od zatvaranja računa.

GLAVA XXIX. UGOVOR O DEPONIRANJU VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 1191.

(Pojam)

Ugovorom o deponiranju vrijednosnih papira koji se izdaju u obliku isprave banka se obvezuje da će, uz naknadu, preuzeti vrijednosne papire radi čuvanja i vršenja prava i obveza koje se u vezi s vrijednosnim papirima zahtijevaju.

Odjeljak B. Obveze i prava ugovornih strana

Članak 1192.

(Vršenje prava)

Ako nije drukčije ugovorenno, banka može vršiti prava iz deponiranih vrijednosnih papira isključivo za račun deponenta.

Članak 1193.

(Dužnosti banke)

- (1) Banka je dužna osigurati čuvanje vrijednosnih papira s pažnjom koja se zahtijeva od ostavoprimca uz naknadu i za račun deponenta poduzimati i sve radnje radi očuvanja i ostvarivanja njegovih pava iz vrijednosnih papira.
- (2) Ako između ugovornih strana nije što drugo dogovorenno, banka je dužna naplaćivati dospjele kamate, glavnici i uopće sve iznose na koje deponirani papiri daju pravo čim oni dospiju na naplatu.
- (3) Banka je dužna staviti na raspolaganje deponentu naplaćene iznose, a ako deponent ima kod banke račun s novčanim depozitom upisati ih u korist toga računa.

Članak 1194.

(Vraćanje vrijednosnih papira)

- (1) Banka je dužna na zahtjev deponenta vratiti vrijednosne papire u svako doba.
- (2) Vraćanje se u pravilu obavlja u mjestu gdje je izvršeno deponiranje.
- (3) Predmet vraćanja su sami vrijednosni papiri, ako između ugovornih strana nije dogovorenno da vraćanje može biti izvršeno plaćanjem odgovarajućeg iznosa.
- (4) Vraćanje se može izvršiti samo deponentu ili njegovim pravnim sljednicima ili osobama koje oni označe, čak i kad je iz samih papira vidljivo da oni pripadaju trećima.

Članak 1195.

(Zahtjevi trećih osoba)

O svakom zahtjevu koji treća osoba istakne glede deponiranih papira banka je dužna izvijestiti deponenta.

GLAVA XXX. UGOVOR O SEFU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 1196.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o sefu obvezuje se banka da stavi na uporabu korisniku sef za određeno razdoblje, a korisnik se obvezuje da za to plati banci određenu naknadu.
- (2) Banka mora poduzeti sve potrebne mjere da osigura dobro stanje sefa i nadzor nad njim.

Odjeljak B. Obveze i prava ugovornih strana

Članak 1197.

(Pristup sefu)

- (1) Pristup sefu može se dopustiti samo korisniku ili njegovom opunomoćeniku.
- (2) Banka ne može držati kod sebe duplikat ključa ili ključeva koji se predaju korisniku.

Članak 1198.

(Predmeti koji se ne mogu staviti u sef)

- (1) Korisnik ne može koristiti sef za čuvanje predmeta koji mogu ugroziti sigurnost banke ili sigurnost drugih sefova.
- (2) U slučaju da korisnik sefa postupa suprotno odredbi stavka (1) ovoga članka, banka može izjaviti da raskida ugovor o sefu.

Članak 1199.

(Prava banke u slučaju neplaćanja)

- (1) Ako korisnik ne plati banci samo jedan obrok naknade po dospjelosti, banka može raskinuti ugovor po isteku trideset dana nakon što korisnika preporučenim pismom ili na drugi pogodan način opomene na naplatu.
- (2) Nakon što raskine ugovor banka može pozvati korisnika da isprazni sef i da joj preda ključ. Ako korisnik ne isprazni sef i ne vrati ključ sefa, banka može zahtijevati da se sef otvori putem suda, utvrди njegov sadržaj i nađene stvari stave u sudski depozit ili povjere banci na čuvanje.
- (3) Banka ima pravo prvenstva naplate dužne naknade nastale iz ugovora o sefu iz novčanog iznosa koji je pronađen u sefu kao i iz cijene dobijene prodajom drugih vrijednosti nađenih u sefu.

Članak 1200.

(Shodna primjena propisa)

Odredbe članka 1196. do 1200. ovoga Zakona na odgovarajući način se primjenjuju na ugovore o sefu koje sklapaju drugi pravni subjekti ovlašteni za njihovo držanje (pošte, zračne luke, željezničke stanice i slično).

GLAVA XXXI. UGOVOR O KREDITU

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 1201. (Pojam)

Ugovorom o kreditu banka se obvezuje da korisniku kredita stavi na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a korisnik se obvezuje da baci plaća ugovorenou kamatu i dobijeni iznos novca vrati u vrijeme i na način kako je utvrđeno ugovorom.

Članak 1202. (Oblik i sadržaj)

- (1) Ugovor o kreditu mora biti sklopljen u pisanom obliku.
- (2) Ugovorom o kreditu utvrđuju se iznos kredita te uvjeti davanja, korištenja i vraćanja kredita.

Odjeljak B. Obveze i prava ugovornih strana

Članak 1203. (Otkaz davatelja kredita)

- (1) Ugovor o kreditu banka može otkazati prije isteka ugovorenog roka ako je kredit korišten u suprotnosti sa njegovom namjenom.
- (2) Ugovor o kreditu banka može otkazati prije isteka ugovorenog roka i u slučaju insolventnosti korisnika čak i kad nije utvrđena sudbenom odlukom, u slučaju prestanka pravne osobe ili smrti korisnika, ako bi u tim slučajevima davatelj kredita došao u bitno nepovoljniji položaj.

Članak 1204. (Odustajanje od ugovora i vraćanje kredita prije roka)

- (1) Korisnik kredita može odustati od ugovora prije nego što je počeo koristiti kredit.
- (2) Korisnik kredita može vratiti kredit i prije roka određenog za vraćanje, ali je dužan o tome unaprijed obavijestiti banku.
- (3) U slučajevima iz stavka (1) i (2) ovoga članka korisnik kredita dužan je naknaditi štetu ako ju je davatelj kredita pretrpio.
- (4) U slučaju vraćanja kredita prije određenog roka banka ne može zaračunati kamatu za vrijeme od dana vraćanja kredita do dana kada je po ugovoru trebalo da bude vraćen.

Članak 1205. (Akceptni kredit)

Akceptni kredit je kredit kod kojeg banka akceptira mjenice za račun klijenta i klijenta obvezuje da se prije dospjeća mjenice pobrine za osiguranje sredstava pokrića mjeničnog iznosa.

Članak 1206.
(Primjena propisa)

Na ugovor o kreditu i akceptnom kreditu shodno se primjenjuju opći propisi o ugovoru o zajmu i ugovoru o potrošačkom kreditu.

**GLAVA XXXII. UGOVOR O KREDITU NA TEMELJU
ZALOGA VRIJEDNOSNIH PAPIRA**

Članak 1207.
(Pojam)

Ugovorom o kreditu na temelju zaloge vrijednosnih papira banka odobrava kredit u određenoj svoti uz osiguranje zalogom vrijednosnih papira koji pripadaju korisniku kredita ili trećem koji na to pristane.

Članak 1208.
(Oblik i sadržaj)

Ugovor o kreditu na temelju zaloge vrijednosnih papira mora biti sklopljen u pisanim oblicima i sadržavati identifikaciju vrijednosnih papira koji se zalažu, naziv odnosno tvrtku i sjedište odnosno prebivalište imatelja papira, iznos i uvjete odobrenog kredita, kao i iznos i vrijednost papira koja je uzeta u obzir za odobrenje kredita.

Članak 1209.
(Primjena propisa)

Na ugovor o kreditu na temelju zaloge vrijednosnih papira shodno se primjenjuju opći propisi o ugovoru o zajmu.

Članak 1210.
(Pravo banke na prodaju založenih vrijednosnih papira)

Ako korisnik ne vrati po dospjelosti dobijeni kredit, banka može prodati založene vrijednosne papire, u skladu s općim pravilima založnog prava.

GLAVA XXXIII. AKREDITIV

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 1211.
(Pojam, oblik i sadržaj akreditiva)

- (1) Prihvatanjem zahtjeva nalogodavca za otvaranjem akreditiva, banka se obvezuje nalogodavcu da će korisniku akreditiva isplatiti određeni novčani iznos ili izvršiti neku drugu činidbu utvrđenu u akreditivu, ako do određenog vremena bude udovoljeno uvjetima navedenim u nalogu za otvaranje akreditiva.
- (2) Akreditiv može biti sačinjen u bilo kojem obliku u kojem ostaje sačuvan potpuni tekst akreditiva i koji osigurava dokaz vjerodostojnosti njegovog izvora općenito prihvaćenim sredstvima ili procedurom ugovorenom između banke i korisnika.

Članak 1212.
(Obveza prema korisniku)

- (1) Banka je obvezna prema korisniku akreditiva od dana kada mu je otvaranje akreditiva priopćeno.
- (2) Nalogodavac je vezan izdatim nalogom od trenutka kad je nalog prispio banci.

Članak 1213.
(Neovisnost akreditiva od drugog pravnog posla)

Akreditiv je neovisan od pravnog posla u povodu koga je otvoren.

Članak 1214.
(Dokumentarni akreditiv)

- (1) Dokumentarni akreditiv postoji kod svakog sporazuma, neovisno od njegovog naziva ili oznake, kod kojeg banka koja postupa po nalogu ili uputama klijenta ili iz vlastitog interesa nakon podnošenja, ugovoru utvrđenih isprava: treba izvršiti plaćanje nekom trećem ili po njegovoj naredbi ili akceptirati ili platiti mjenice koje je vukao korisnik; ovlastiti neku drugu banku na izvršenje takvog plaćanja ili akceptiranje i plaćanje takvih mjenica; ovlastiti neku drugu banku za pregovaranje.
- (2) Odredba stavka (1) ovoga članka primjenjuje se ako su uvjeti akreditiva ispunjeni.

Odjeljak B. Obveze i prava ugovornih strana

Članak 1215.
(Obveza akreditivne banke)

Banka koja otvara dokumentarni akreditiv dužna je da izvrši klauzule plaćanja pod uvjetima predviđenim u akreditivu.

Članak 1216.
(Vrste dokumentiranog akreditiva)

- (1) Dokumentarni akreditiv može biti opoziv i neopoziv.
- (2) Ako nije izričito drukčije ugovoreno, akreditiv je neopoziv.

Članak 1217.
(Neopozivi akreditiv)

- (1) Neopozivi dokumentarni akreditiv sadrži samostalnu i neposrednu obvezu banke prema korisniku.
- (2) Obaveza iz stavka (1) ovoga članka može biti ukinuta ili izmijenjena samo sporazumom svih zainteresiranih strana.
- (3) Zahtjev na činidbu ovlaštenika je uvjetovan ponudom dokumenata utvrđenih za akreditiv.
- (4) Neopozivi dokumentarni akreditiv može, po ovlaštenju i na zahtjev akreditivne banke, biti potvrđen od neke druge banke koja time, pored akreditivne banke, preuzima samostalnu i neposrednu obvezu prema korisniku.
- (5) Notifikacija akreditiva korisnika od neke druge banke nije sama po sebi potvrđivanje akreditiva.

- (6) Imenovanje neke druge banke kao «imenovane banke» («nominated bank») ne podrazumijeva obvezu te banke na potvrdu akreditiva.

Članak 1218. (Opozivi akreditiv)

- (1) Opozivi dokumentarni akreditiv zasniva do njegovog opoziva samostalnu i izravnu obvezu banke prema ovlašteniku na činidbu u skladu s uvjetima akreditiva.
- (2) Banka u svakom trenutku može izmijeniti ili opozvati akreditiv na zahtjev nalogodavca ili na vlastitu inicijativu, ako je to u interesu nalogodavca.
- (3) Pravo iz stavka (2) ovoga članka se gasi: ako neka druga banka ovlaštena na ispunjenje opozivog akreditiva na plaćanje po viđenju, akceptno plaćanje ili pregovaranje, izvrši plaćanje nakon prezentiranja dokumenata koji prema vanjskom izgledu odgovaraju uvjetima akreditiva; ako je neka druga banka ovlaštena na ispunjenje akreditiva na odgođeno plaćanje preuzela dokumente koji prema vanjskom izgledu odgovaraju uvjetima akreditiva.

Članak 1219. (Dužnost banke glede dokumenata)

- (1) Banka je dužna ispitati da li dokumenti koji su predati odgovaraju zahtjevima nalogodavca utvrđenim u akreditivu.
- (2) Kad dobije dokumente, banka mora u razumnom roku o tome obavijestiti nalogodavca i upozoriti na utvrđene nepravilnosti i nedostatke.

Članak 1220. (Granice odgovornosti banke)

- (1) Banka ne preuzima nikakvu odgovornost ako podneseni dokumenti prema svom vanjskom izgledu odgovaraju uvjetima akreditiva.
- (2) Banka ne preuzima nikakvu obvezu glede robe koja je predmet otvorenog akreditiva.

Članak 1221. (Prenosivost akreditiva)

- (1) Dokumentarni akreditiv je prenosiv ili djeljiv samo ako je banka koja otvara akreditiv ovlaštena u uputama prvog korisnika platiti u cjelini ili djelomično jednom ili većem broju trećih osoba.
- (2) Banka prenositelj je obvezna na prijenos u onom opsegu i na način s kojim se izričito suglasila.
- (3) Akreditiv može prenijeti, na osnovu izričitih uputa, samo banka koja ga otvara i to samo jednom, ako nije drukčije ugovoreno.

Članak 1222. (Ustupanje prihoda iz akreditiva)

Okolnost da akreditiv nije izričito označen kao prenosiv ne utječe na pravo korisnika da ustupi svoje pravo na prihod koji pod takvim akreditivom postoji ili će ubuduće nastati.

Članak 1223.
(Prestanak prava)

- (1) Pravo korisnika da zahtjeva isplatu na temelju akreditiva prestaje:
  - a. kada je banka primila izjavu korisnika o odricanju prava na naplatu, koja mora ispunjavati uvjete propisane za otvaranje akreditiva;
  - b. kada se korisnik i banka dogovore o prestanku akreditiva u formi koja je utvrđena u akreditivu;
  - c. kada je raspoloživi iznos na temelju akreditiva isplaćen, ako akreditiv ne predviđa automatsko obnavljanje ili automatsko povećanje raspoloživog iznosa, ili na neki drugi način predviđa nastavak akreditiva;
  - d. kada istekne vrijeme važenja akreditiva.
- (2) Akreditivom se može predvidjeti odnosno banka i korisnik mogu na drugom mjestu ugovoriti, da se povrat dokumenata koji sadržavaju jamstvo banchi odnosno aktivnost ekvivalentna povratu dokumenata u slučaju izdavanja akreditiva u nekom drugom obliku osim na papiru, zahtjeva u slučaju prestanka prava na isplatu, bilo sam povrat dokumenata bilo u sastavu aktivnosti zahtijevanih odredbama stavka (1) točkama a. i b. ovoga članka. Zadržavanje jednog ili više dokumenata ni u kakvim okolnostima ne može od strane korisnika, poslije prestanka prava na zahtjev na isplatu, zadržati bilo kakvo pravo korisnika na temelju akreditiva predviđeno odredbama stavka (1) točka c. ili d. ovoga članka

Odjeljak C. Odnos banke i nalogodavca

Članak 1224.
(Sadržaj naloga za otvaranje dokumentarnog akreditiva)

- (1) Nalog za otvaranje dokumentarnog akreditiva mora sadržavati naziv korisnika, iznos akreditiva i dokumente čijim podnošenjem nastaje obveza plaćanja, kao i način plaćanja (plaćanje po viđenju ili odgođeno, akceptno plaćanje ili isplata negociranjem – otkup vučenih mjenica ili dokumenata od strane banke ovlaštene za negociranje).
- (2) U akreditivu je potrebno navesti da li se akreditiv može koristiti kod same banke otvaranja ili neke druge odredene banke ili slobodno. Ako je za korištenje određena neka druga banka, u nalogu se mora navesti da li treba biti dodatno ovlaštena ili se od nje mora zatražiti da potvrdi akreditiv. Ako akreditiv mora biti potvrđen, ne može biti opoziv.
- (3) Nalogom mora biti određen dan dospijeća i mjesto za podnošenje dokumenata radi plaćanja, akceptnog plaćanja ili ako se ne radi o dokumentarnom akreditivu koji se može slobodno negocirati, mjesto za podnošenje dokumenata radi negociranja. Dan dospijeća je krajnji rok za podnošenje dokumenata.

Članak 1225.
(Otvaranje akreditiva)

Akreditivna banka je dužna postupiti po nalogu za otvaranje akreditiva tako što će bez odlaganja obavijestiti korisnika o izdavanju akreditiva. Akreditiv može biti priopćen korisniku i putem neke druge banke (obavještavajuće banke) i bez posebnog obavještenja

nalogodavca, u kom slučaju je obavještavajuća banka dužna s primjerenom pažnjom provjeriti vidljivu vjerodostojnost akreditiva.

Članak 1226.

(Obveza provjere zahtjeva i pratećih dokumenata)

- (1) Banka je dužna ispitati zahtjev korisnika i sve prateće dokumente u skladu s međunarodnim standardima koji se odnose na akreditiv.
- (2) Ako u uvjetima akreditiva nije drukčije određeno, banka je dužna u razumnom roku, ali ne kasnije od sedam radnih dana od prijema zahtjeva i pratećih dokumenata, proučiti zahtjev i prateće dokumente te, ako na temelju utvrđenog odluči da ne plati, o tome je dužna obavijestiti korisnika. Ako nije drukčije određeno u akreditivu ili ugovoreno između banke i korisnika, obavijest o neplaćanju se dostavlja putem teletransmisijske ili ako to nije moguće drugim pogodnim sredstvima, uz navođenje razloga za odluku o neplaćanju.

Članak 1227.

(Granice odgovornosti banke)

- (1) Banka ne preuzima nikakvu odgovornost ako su podneseni dokumenti naizgled odgovaraju uputama nalogodavca.
- (2) Banka ne preuzima nikakvu obvezu glede robe koja je predmet otvorenog akreditiva.

Članak 1228.

(Shodna primjena propisa)

Na odnose između akreditivne banke i nalogodavca koji nisu uređeni odredbama članka od 1211. do 1227. ovoga Zakona, shodno se primjenjuju odredbe ovoga Zakona o ugovoru o nalogu.

Odjeljak D. Odnos između banke i korisnika

Članak 1229.

(Utvrđivanje prava i obveza)

Prava i obveze banke i korisnika utvrđuju se odredbama ovoga Zakona i uvjetima akreditiva.

Članak 1230.

(Standardi ponašanja i odgovornost banke)

- (1) U ispunjavanju svojih obveza na temelju akreditiva banka je dužna postupati u dobroj vjeri i pokazati razumno pažnju, imajući u vidu općeprihvaćene standarde međunarodne prakse za akreditive.
- (2) Odgovornost banke za grubu nepažnju ne može se ugovorom isključiti.

Članak 1231.

(Oblik zahtjeva za isplatu akreditiva)

- (1) Zahtjev za isplatu akreditiva treba biti sačinjen u formi određenoj za akreditiv i u skladu s uvjetima akreditiva.

- (2) Ako nije drukčije utvrđeno akreditivom, zahtjev i bilo kakve potvrde ili drugi dokumenti zahtijevani akreditivom trebaju biti predočeni u vrijeme podnošenja zahtjeva za isplatu banci u mjestu gdje je izdat akreditiv.

Članak 1232.

(Isplata)

- (1) Banka će izvršiti isplatu akreditiva ako je zahtjev uredno sačinjen i ako su uz njega dostavljeni potrebni dokumenti. Ako u akreditivu nije predviđen način i rok isplate, isplata će se izvršiti na način i u roku koji zahtijeva korisnik.
(2) Isplata po neurednom zahtjevu ne pada na teret nalogodavca.

Članak 1233.

(Kompenzacija)

Ako u akreditivu nije drukčije utvrđeno ili ako između banke i korisnika nije što drugo ugovorenog, banka se može oslobođiti obaveze plaćanja akreditiva prebijanjem s tražbinom prema korisniku. Prebijanje s tražbinama koja su banci ustupljena od nalogodavca je isključeno.

Članak 1234.

(Izuzeci od obaveze plaćanja)

- (1) Banka je dužna odbiti isplatu akreditiva ukoliko posumnja u vjerodostojnost nekog od dokumenata, ili je zahtjev za plaćanje zlouporabljen.
(2) Zlouporaba zahtjeva za plaćanje postoji ako je isporučena roba s očiglednim nedostacima, ili ako je sudbenom ili arbitražnom odlukom ustanovljeno da je osnovni posao ništavan, prestao poništenjem ili raskidom ili da je obveza prestala prebijanjem.

GLAVA XXXIV. UGOVOR O BANKARSKOM JAMSTVU

Odjeljak A. Pojam, oblik i sadržaj bankarskog jamstva

Članak 1235.

(Pojam, oblik i neopozivost)

- (1) Bankarsko jamstvo je od osnovnog posla neovisna obveza, jamčena od strane banke da plati korisniku određenu ili odredivu sumu na temelju jednostranog pisanog zahtjeva korisnika ili na temelju pisanog zahtjeva praćenog drugim dokumentima, ukoliko je tako utvrđeno pravilima i dokumentarnim uvjetima jamstva, u kojem je utvrđeno ili iz kojeg na drugi način proizlazi da plaćanje dospijeva bilo zbog neispunjerenja ili neurednog ispunjenja neke obaveze, bilo po nekom drugom, jamstvom utvrđenom osnovu.
(2) Jamstvo može biti izdato: na zahtjev ili po instrukciji klijenta (nalogodavca) banke; po instrukciji druge banke, institucije ili osobe (instruirajuće strane) koje djeluje po zahtjevu nalogodavca; ili u ime same banke.
(3) Jamstvo može biti izdato samo u pisanim oblicima.
(4) Ukoliko nije drukčije ugovorenog, bankarsko jamstvo je neopoziva.

Članak 1236.

(Jamstvo «bez prigovora»)

- (1) Ako bankarsko jamstvo sadrži klauzulu «bez prigovora», «na prvi poziv» ili sadrži riječi koje imaju isto značenje, banka ne može isticati prema korisniku prigovore koje nalogodavac kao dužnik može isticati prema korisniku po osiguranoj obvezi.
- (2) Nalogodavac je dužan platiti banci svaki iznos koji je banka platila na temelju jamstva izdatog s klauzulom iz stavka (1) ovoga članka.
- (3) Korisnik jamstva duguje nalogodavcu iznos primljen na temelju jamstva na koje inače ne bi imao pravo, zbog opravdanih prigovora nalogodavca.

Članak 1237.

(Indirektno jamstvo)

Indirektno bankarsko jamstvo je jamstvo kod kojeg klijent svojoj banci izdaje nalog da preko druge, korespondentne banke njegovom suugovaratelju iz osnovnog posla izda jamstvo pri čemu je korespondentna banka izravno odgovorna korisniku jamstva.

Članak 1238.

(Izmjena jamstva)

- (1) Ako nije drukčije određeno u jamstvu ili ugovoren na drugom mjestu između banke i korisnika, jamstvo se mijenja po izdavanju izmjene, ako je izmjena prethodno odobrena od strane korisnika.
- (2) Ako nije drukčije utvrđeno u jamstvu ili ugovoren na drugom mjestu između banke i korisnika, kada izmjena nije prethodno odobrena od strane korisnika, jamstvo se mijenja samo kada banka primi obavijest o prihvatanju izmjene od strane korisnika u pisanim oblicima.
- (3) Izmjena jamstva nema utjecaja na prava i obveze nalogodavca ili potvrditelja jamstva, ako se on ne složi s izmjenama.

Članak 1239.

(Prijenos prava korisnika da zahtijeva plaćanje)

- (1) Pravo korisnika da zahtijeva plaćanje može se prenijeti samo ako je takav prijenos odobren u jamstvu, i samo do iznosa i na način kako je odobren jamstvom.
- (2) Ako je jamstvo sačinjeno kao prenosivo bez određivanja da li je pristanak banke potreban za prijenos ili nije, banka je obvezna da izvrši prijenos u opsegu i na način koji je izričito odobren.

Članak 1240.

(Prijenos prava iz jamstva)

- (1) Ako nije drukčije utvrđeno u jamstvu ili ugovoren na drugom mjestu između banke i korisnika, korisnik može drugoj osobi prenijeti sva prava koja ima ili može imati na temelju jamstva.
- (2) Ako je banka od korisnika primila obavijest o neopozivom prijenosu, isplata asigniranoj strani oslobođa banku do iznosa isplate dalnjih obveza na temelju jamstva.

Članak 1241.
(Prestanak prava da se zahtijeva isplata)

- (1) Pravo korisnika da zahtijeva isplatu na temelju jamstva prestaje:
  - a. kada je banka primila izjavu korisnika o oslobođanju od obveza u obliku koji je predviđen za zasnivanje jamstva;
  - b. kada su banka i korisnik dogovorili prestanak jamstva u obliku koji je predviđen u jamstvu ili, ako u jamstvu nije predviđen oblik, u obliku koji je predviđen za zasnivanje jamstva;
  - c. kada je raspoloživi iznos na temelju jamstva isplaćen, ako jamstvo ne predviđa automatsko obnavljanje ili automatsko povećanje raspoloživog iznosa, ili na neki drugi način predviđa nastavak jamstva;
  - d. kada je isteklo vrijeme važenja jamstva.
- (2) Jamstvom se može predvidjeti, ili banka i korisnik na drugom mjestu mogu tako ugovoriti, da se povrat dokumenata koji sadržavaju jamstvo baci ili postupak ekvivalentan povratu dokumenata u slučaju izdavanja jamstva u nekom drugom obliku osim na papiru, zahtijeva u slučaju prestanka prava na isplatu, ili sam ili u sklopu procedure zahtijevane u točkama a. i b. stavka (1) ovoga članka. Zadržavanje bilo kojeg takvog dokumenta od strane korisnika poslije prestanka prava na zahtjev za isplatu u skladu s točkama c. i d. stavka (1) ovoga članka ne podrazumijeva zadržavanje bilo kakvog prava korisnika na temelju jamstva.

Odjeljak B. Odnos između banke i nalogodavca

Članak 1242.
(Neophodni sadržaj jamstvenog naloga)

- (1) Nalog za izdavanje jamstva najmanje mora sadržavati: ime korisnika i vrstu jamstva (jamstvo ponude, isporuke, osiguranja, ispunjenja ugovora); iznos jamstva i detaljnju klauzulu o plaćanju; točan opis potrebnih dodatnih izjava ili dokumenata koji se imaju predočiti, ako korištenje jamstva ovisi i od podataka iz formaliziranih dodatnih izjava i/ili prilaganja dokumentiranih dokaza o nastupanju jamstvenog slučaja; podatak da li treba da se stavi izravno ili neizravno jamstvo; i podatak da li druga banka treba da potvrdi izravno jamstvo prve banke.
- (2) Osim podataka iz stavka (1) ovoga članka, nalog treba da sadrži podatke o trajanju jamstva, oblik dostave jamstva korisniku i o mjestu predočavanja dodatnih dokumenata.

Članak 1243.
(Obveza izdavanja i plaćanja)

- (1) Banka je prema nalogodavcu obvezna neodložnim obavlještenjem ovlaštenika o izdavanju jamstva izdati jamstvo. Za izdavanje jamstva banka može i bez posebnog ovlaštenja uključiti drugu banku (avis – banka). Ako je u otvaranje jamstva uključena avis – banka, ona mora s primjerenom pažnjom provjeriti vjerodostojnost jamstva.

- (2) Neovisno o samostalnoj obvezi plaćanja prema ovlašteniku, banka je i prema nalogodavcu ugovorno obvezna na plaćanje iznosa jamstva ovlašteniku kod nastupanja slučaja jamstva.

Članak 1244.

(Shodna primjena propisa)

Ako odredbama članka 1242. i 1243. ovoga Zakona nije drukčije propisano, za pravni odnos između akreditivne banke i nalogodavca na odgovarajući način će se primijeniti odredbe ovoga Zakona o ugovoru o nalogu.

Odjeljak C. Odnos između banke i ovlaštenika

Članak 1245.

(Shodna primjena propisa)

Ako odredbama članka 1245. do 1249. ovoga Zakona nije drukčije utvrđeno, na pravni odnos između banke i ovlaštenika na odgovarajući način primjenjuju se odredbe članka 1226., 1229, 1230., 1232. i 1233. ovoga Zakona.

Članak 1246.

(Zahtjev za isplatu)

- (1) Svaki zahtjev za isplatu na temelju jamstva mora biti sačinjen u obliku koji je predviđen za jamstvo i u skladu s uvjetima jamstva.
- (2) Ako nije drukčije utvrđeno u jamstvu, zahtjev i bilo kakve potvrde ili drugi dokumenti zahtijevani akreditivom trebaju biti predočeni u roku podnošenja zahtjeva za isplatu banci u mjestu gdje je izdato jamstvo.
- (3) Korisnik, kada zahtjeva isplatu, dužan je potvrditi da zahtjev nije nesavjestan i da ne postoji ni jedan od elemenata iz točaka a., b. i c. stavka (1) članka 1248. ovoga Zakona.

Članak 1247.

(Potvrda jamstva (supergarancija))

Ako druga banka potvrdi obvezu iz jamstva, korisnik može svoje zahtjeve iz jamstva podnijeti bilo banci koja je izdala jamstvo, bilo onoj koja je isto potvrdila.

Članak 1248.

(Izuzeci od obveze plaćanja)

- (1) Banka, postupajući u dobroj vjeri, može odbiti plaćanje prema korisniku ako je nedvosmisleno i jasno utvrđeno:
  - a. da neki od dokumenata nije vjerodostojan ili je falsificiran;
  - b. da plaćanje nije dospjelo prema osnovu navedenom u zahtjevu i pratećim dokumentima, ili
  - c. da sudeći prema vrsti i namjeni jamstva zahtjev nema osnova,
- (2) U smislu točke c. stavka (1) ovoga članka, zahtjev nema osnova:
  - a. ako se slučaj ili rizik, protiv kojeg je jamstvo bilo namijenjeno da osigura korisnika, nije nesumnjivo ostvario;

- b. ako je obveza nalogodavca proglašena nevažećom od strane suda ili arbitraže, osim ako se samim jamstvom izričito ukazuje da takav slučaj predstavlja rizik pokriven jamstvom;
- c. ako je obveza nesumnjivo ispunjena na zadovoljstvo korisnika;
- d. ako je ispunjenje obveze bilo jasno spriječeno namjernim propustom korisnika.

GLAVA XXXV. UGOVOR O PORAVNANJU

Članak 1249.

(Pojam)

- (1) Ugovorom o poravnjanju osoba između kojih postoji spor ili neizvjesnost o nekom pravnom odnosu, uzajamnim popuštanjem prekidaju spor odnosno otklanjaju neizvjesnost i utvrđuju svoja uzajamna prava i obveze.
- (2) Neizvjesnost postoji i kad je ostvarenje određenog prava nesigurno.

Članak 1250.

(Uzajamna popuštanja)

- (1) Popuštanje se može sastojati, između ostalog, u djelomičnom ili potpunom priznavanju nekog zahtjeva druge strane ili u odricanju od nekog svog zahtjeva; u uzimanju na sebe neke nove obveze; u smanjenju kamatne stope; u produženju roka; u pristajanju na djelomične otplate; u davanju prava na odustanicu.
- (2) Popuštanje može biti uvjetno.
- (3) Kad samo jedna strana popusti drugoj, na primjer, prizna pravo druge strane, onda to nije poravnjanje, te ne podliježe pravilima o poravnjanju.

Članak 1251.

(Sposobnost)

Za sklapanje ugovora o poravnjanju potrebna je sposobnost raspolaganja pravom koje je predmet poravnjanja.

Članak 1252.

(Predmet poravnjanja)

- (1) Predmet poravnjanja može biti svako pravo kojim se može raspolagati.
- (2) Pravovaljano je poravnjanje o imovinskim posljedicama kaznenog djela.
- (3) Ne mogu biti predmet poravnjanja sporovi vezani za statusne odnose.

Članak 1253.

(Primjena odredaba o dvostranim ugovorima)

- (1) Za ugovor o poravnjanju važe opće odredbe o dvostranim ugovorima, ako za njega nije što drugo predviđeno.
- (2) Kad pod nazivom poravnjanja ugovaratelji govore neki drugi posao, na njihove odnose se ne primjenjuju odredbe zakona koje se primjenjuju na ugovor o poravnjanju, već one koje važe za stvarno ugovoren posao.

Članak 1254.

(Prekomjerno oštećenje)

Zbog prekomjernog oštećenja ne može se tražiti poništenje poravnjanja.

Članak 1255.

(Učinak poravnjanja prema jamicima i zalogodavcima)

- (1) Ako je ugovorom o poravnjanju izvšena novacija obveze, jamac se oslobađa odgovornosti za njezino ispunjenje, a prestaje i zalog koji je dao neko treći.
- (2) Jamac i treći koji je dao svoju stvar u zalog ostaju i nadalje u obvezi, a njihova odgovornost može biti smanjena poravnanjem, ali ne i povećana, osim ako su se suglasili s poravnanjem.
- (3) Kad dužnik poravnanjem prizna spornu tražbinu, jamac i zalogodavac zadržavaju pravo da istaknu vjerovniku prigovore kojih se dužnik poravnanjem odrekao.

Članak 1256.

(Poravnanje o poslu koji se može poništiti)

- (1) Pravovaljano je poravnanje o pravnom poslu čije je poništenje mogla tražiti jedna strana, ako je ona u času sklapanja poravnanja znala za tu mogućnost.
- (2) Ništavno je poravnanje o ništavnom pravnom poslu i kad su ugovaratelji znali za ništavnost i htjeli poravnanjem da je otklone.

Članak 1257.

(Ništavnost poravnanja)

- (1) Poravnanje je ništavno ako je zasnovano na pogrešnom uvjerenju oba ugovaratelja da postoji pravni odnos koji u stvari ne postoji i ako bez tog pogrešnog uvjerenja ne bi među njima bilo ni spora ni neizvjesnosti.
- (2) Odredba stavka (1) ovoga članka važi i kad se pogrešno uvjerenje ugovaratelja odnosi na činjenice.
- (3) Odricanje od ništavnosti predviđene odredbama stavka (1) i (2) ovoga članka nema pravnog učinka i ono što je dato na ime izvršenja obveza iz takve nagodbe može se tražiti natrag.

Članak 1258.

(Ništavnost pojedinačne odredbe poravnanja)

Odredbe poravnanja čine cjelinu, te ako je jedna odredba ništavna, cijelo poravnanje je ništavno, osim kada se iz samog poravnanja vidi da se ono sastoji iz neovisnih dijelova.

GLAVA XXXVI. UTVRĐUJUĆI UGOVORI

Članak 1259.

(Sadržaj utvrđujućeg ugovora)

- (1) Utvrđujućim ugovorom strane međusobno utvrđuju postojanje ili nepostojanje, na bilo koji način ranije uspostavljenog pravnog odnosa.

- (2) Strane se mogu sporazumjeti da odluku o sadržaju odnosa povjere nekoj trećoj osobi. Svaka strana može trećoj osobi ostaviti primjereni rok unutar kojeg treća osoba mora donijeti svoju odluku i priopćiti je stranama. Odluka priopćena stranama nakon isteka ovog roka ne proizvodi pravni učinak, osim ako obje strane neodložno ne izjave jedna drugoj da priznaju odluku.
- (3) Utvrđujućim ugovorom u smislu odredaba ovoga Zakona smatra se i sporazum među stranama o činjenicama koje su od značaja za pravni odnos koji među njima postoji (sporazum o okolnostima).

Članak 1260.
(Obvezni pisani oblik)

Utvрđujući ugovor je punovažan ako je zaključen u pisanim oblicima odnosno u obliku strožijem od propisanog zakonom za zasnivanje takvog pravnog odnosa.

Članak 1261.
(Nastanak utvrđenja)

- (1) Valjanost utvrđenja podliježe istim pretpostavkama koje bi morale biti ispunjene ako bi strane pravni položaj utvrđen među njima htjele uspostaviti tek pravnim poslom. Prednje važi i tada ako strane prilikom sklapanja utvrđujućeg ugovora suglasno pođu od toga da utvrđeni pravni odnos ne odstupa od prethodno postojećeg pravnog odnosa.
- (2) Svaka od strana je prema drugoj obvezna izvršiti ono što je u skladu sa stavkom (1) ovoga članka potrebno s njezine strane da izvrši da bi se ispunile pretpostavke za punovažni nastanak utvrđenja.

Članak 1262.
(Utvрđujući ugovor na teret trećih osoba)

Utvрđujućim ugovorom ne može se formalizirati pravni odnos između dvije strane na teret prava trećih osoba stecenih u međuvremenu.

DIO TREĆI – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 1263.
(Primjena zakona)

Odredbe ovoga Zakona neće se primjenjivati na obvezne odnose koji su nastali prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 1264.
(Prestanak važenja propisa)

- (1) Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaju da važe:
  - a) Zakon o obveznim odnosima ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85 i 57/89 i "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93 i 13/94);
  - b) Zakon o obveznim odnosima ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 13/93 i 13/94 i "Službene novine Federacije BiH" broj 29/03);
  - c) Zakon o obveznim odnosima ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85 i 57/8 i "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 1/93, 3/96 i 39/03).

(2) Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje primjena odredaba članka 120. do 125. Zakona o naslijedivanju – pročišćeni tekst (Službeni list SR BiH br. 7/80).

Članak 1265.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu šest mjeseci od dana objave u «Službenom glasniku BiH».

PS BiH broj _____ /10
_____ 2010 godine

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH

KAZALO

DIO PRVI-OPĆI DIO

GLAVA I.

Osnovna načela

- Članak 1. Predmet zakona
- Članak 2. Shodna primjena propisa
- Članak 3. Temelji nastanka obveznog odnosa
- Članak 4. Ravnopravnost strana u obveznim odnosima
- Članak 5. Savjesnost i poštenje
  - Autonomija volje
  - Dobri poslovni običaji
  - Zabrana zlouporabe prava
  - Zabrana prouzročenja štete
  - Dužnost ispunjenja obveza
  - Dužna pažnja
  - Jednake vrijednosti davanja
  - Područja primjene
  - Gospodarstvenik
  - Potrošač
  - Rješavanje sporova na miran način

GLAVA II.

NASTANAK OBVEZA

ODJELJAK A. Ugovor

Odsjek 1. Sklapanje ugovora

I. Suglasnost volja

- Članak 17. Trenutak sklapanja ugovora
- Obvezno sklapanje i obvezni sadržaj ugovora
- Izjava volje
- Dozvola i odobrenje
- Retroaktivno djelovanje
- Pregovori
- Vrijeme i mjesto sklapanja ugovora
- Ponuda
- Opća ponuda
- Izlaganje robe

- Slanje kataloga ili oglasa
- Isporuka nenaručenih činidaba
- Narudžbe elektroničkim putem
- Djelovanje ponude i opoziv
- Do kada ponuda obvezuje
- Oblik ponude
- Prihvat ponude
- Prihvat neposredne ponude
- Prihvat ponude s prijedlogom da se izmjeni
- Šutnja ponuđenika
- Zakašnjeli prihvati i zakašnjela dostava izjave o prihvatu
- Smrt ili nesposobnost jedne strane
- Predugovor

II. Predmet

- Članak 40. Predmet ugovorne obveze
- Ništavnost ugovora
- Naknadna mogućnost
- Nedopušteni sadržaj ugovora
- Potreba odredivosti
- Određivanje predmeta obveze od strane jednog ugovaratelja
- Određivanje predmeta obveze od strane nekoga trećeg

III. Osnova

- Članak 47. Dopuštena osnova
- Članak 48. Ništavnost ugovora zbog osnove
- Članak 49. Pobude za sklapanje ugovora

IV. Sposobnost

- Članak 50. Ugovori pravne osobe
- Članak 51. Suglasnost za sklapanje ugovora
- Članak 52. Ugovor poslovno nesposobne osobe
- Članak 53. Prava suugovaratelja poslovno nesposobne osobe
- Članak 54. Pozivanje zakonskoga zastupnika da se očituje
- Članak 55. Stjecanje poslovne sposobnosti nakon sklapanja ugovora

V. Mane volje

- Članak 56. Prijetnja
- Članak 57. Bitna zabluda
- Članak 58. Zabluda o pobudi kod ugovora bez naknade
- Članak 59. Nesporazum
- Članak 60. Posredna izjava

- Članak 61. Prijevara
- Članak 62. Prividan ugovor

VI. Oblik ugovora

- Članak 63. Neformalnost ugovora
- Članak 64. Raskid formalnih ugovora
- Članak 65. Ugovoreni oblik
- Članak 66. Sankcija nedostajanja potrebnoga oblika
- Članak 67. Prepostavka potpunosti isprave
- Članak 68. Pisani oblik
- Članak 69. Izvršenje ugovora kojemu nedostaje pisani oblik

VII. Uvjet

- Članak 70. Uvjeti i njihov učinak
- Članak 71. Nedopušten ili nemoguć uvjet
- Članak 72. Osiguranje uvjetnog prava

VIII. Rok

- Članak 73. Računanje vremena
- Članak 74. Primjena pravila o uvjetu

IX. Kapara i odustatnina

1. Kapara

- Članak 75. Vraćanje i uračunavanje kapare
- Članak 76. Neispunjeno ugovora
- Članak 77. Djelomično ispunjenje obveze

2. Odustatnina

- Članak 78. Odustatnina
- Članak 79. Kapara kao odustatnina

Odsjek 2. Zastupanje

I. O zastupanju uopće

- Članak 80. Mogućnost zastupanja
- Članak 81. Primjena posebnih propisa
- Članak 82. Vrste zastupanja

II. Neposredno zastupanje

1. Opći propisi

- Članak 83. Učinak zastupanja
- Članak 84. Neimenovana zastupana osoba
- Članak 85. Ograničeno poslovno sposoban zastupnik
- Članak 86. Mane volje i savjesnost
- Članak 87. Sukob interesa
- Članak 88. Zlouporaba ovlaštenja za zastupanje
- Članak 89. Sklapanje ugovora od strane neovlaštene osobe
- Članak 90. Obveza naknade štete zastupnika bez ovlaštenja
- Članak 91. Jednostrani pravni posao

2. Dodatni propisi u svezi s punomoći

- Članak 92. Punomoć
- Članak 93. Poseban oblik punomoći
- Članak 94. Opseg ovlaštenja
- Članak 95. Prepostavljena punomoć
- Članak 96. Zajedničko zastupanje
- Članak 97. Punomoć ograničeno poslovno sposobne osobe
- Članak 98. Prenošenje ovlaštenja ovlasti
- Članak 99. Opoziv i sužavanje punomoći
- Članak 100. Učinak prestanka i sužavanja punomoći prema trećoj osobi
- Članak 101. Drugi slučajevi prestanka punomoći
- Članak 102. Učinak prestanka punomoći u odnosu na treću osobu
- Članak 103. Jednostrani pravni posao
- Članak 104. Vraćanje isprave o punomoći
- Članak 105. Ovlaštenja trgovackog putnika

3. Ovlaštenja osoba koje obavljaju određene poslove

- Članak 106. Ovlaštenja osoba koje obavljaju određene poslove

III. Posredno zastupanje

- Članak 107. Učinak posrednog zastupanja
- Članak 108. Platežna nesposobnost posrednog zastupnika ili znatnija povreda obveze u odnosu na zastupanog
- Članak 109. Platežna nesposobnost posrednog zastupnika ili znatnija povreda obveze u odnosu na treću stranu
- Članak 110. Potreba priopćenja

Odsjek 3. Tumačenje ugovora

- Članak 111. Primjena odredaba i tumačenje spornih odredaba
- Članaka 112. Nemogućnost utvrđivanja zajedničke namjere
- Članak 113. Bitne okolnosti kod tumačenja ugovora
- Članak 114. Nejasne odredbe u posebnim slučajevima
- Članak 115. Dopunsko pravilo
- Članak 116. Izvansudsko tumačenje ugovora

Odsjek 4. Ništavnost ugovora

I. Ništavnost ugovora

- Članak 117. Ništavnost
- Članak 118. Posljedice ništavnosti
- Članak 119. Djelomična ništavnost
- Članak 120. Konverzija ništavnog ugovora
- Članak 121. Naknadni nestanak uzroka ništavnosti
- Članak 122. Odgovornost osobe krive za ništavnost ugovora
- Članak 123. Iстicanje ništavnosti
- Članak 124. Neograničeno isticanje ništavnosti

II. Pobojni ugovori

- Članak 125. Kada je ugovor pobojan
- Članak 126. Poništenje ugovora
- Članak 127. Posljedice poništenja
- Članak 128. Vraćanje i naknada u slučaju poništenja ugovora ograničeno poslovno sposobne osobe
- Članak 129. Odgovornost za poništenje ugovora
- Članak 130. Odgovornost ograničeno poslovno sposobne osobe
- Članak 131. Prestanak prava

Odsjek 5. Dvostrani ugovori

I. Odgovornost za materijalne i pravne nedostatke stvari

- Članak 132. Odgovornost u dvostrano obvezujućim ugovorima

II. Prigovor neispunjena ugovora

- Članak 133. Pravilo istodobnog ispunjenja

- Članak 134. Neizvijesno ispunjenje obveze jedne strane

III. Raskid ugovora zbog neispunjena

- Članak 135. Prava jedne strane kada druga strana ne ispunji obvezu
- Članak 136. Ispunjene u roku kao bitni element ugovora
- Članak 137. Ispunjene u roku koje nije bitni element ugovora
- Članak 138. Raskid ugovora bez ostavljanja naknadnog roka
- Članak 139. Raskid ugovora prije roka
- Članak 140. Raskid ugovora s uzastopnim obvezama
- Članak 141. Dužnost obavještavanja
- Članak 142. Nemogućnost raskida ugovora
- Članak 143. Učinak raskida ugovora
- Članak 144. Izjava o raskidu
- Članak 145. Nedjeljivost prava na raskid

IV. Pravo opoziva i povrata kod potrošačkih ugovora

- Članak 146. Pravo opoziva kod potrošačkih ugovora
- Članak 147. Pravo na povrat kod potrošačkih ugovora
- Članak 148. Pravne posljedice opoziva i povrata
- Članak 149. Trajni nosač podataka

V. Raskid ili izmjena ugovora zbog promijenjenih okolnosti

- Članak 150. Prepostavke za raskid
- Članak 151. Dužnost obavještavanja
- Članak 152. Okolnosti značajne za odluku suda
- Članak 153. Odricanje od pozivanja na promijenjene okolnosti

VI. Nemogućnost ispunjenja

- Članak 154. Nemogućnost ispunjenja za koju ne odgovara nijedna strana
- Članak 155. Nemogućnost ispunjenja za koju odgovara druga strana

VII. Prekomjerno oštećenje

- Članak 156. Očit nerazmjer uzajamnih davanja

VIII. Zelenički ugovor

- Članak 157. Zelenaški ugovor

IX. Opći uvjeti formalnih ugovora

- Članak 158. Pojam
- Članak 159. Opći uvjeti kao sastavni dio ugovora
- Članak 160. Neuobičajene odredbe
- Članak 161. Ništavnost pojedinih odredaba općih uvjeta
- Članak 162. Zabrana znatnijeg oštećenja
- Članak 163. Područje primjene

Odsjek 6. Ustupanje ugovora

- Članak 164. Uvjeti ustupanja
- Članak 165. Određivanje roka za davanje suglasnosti i posljedice odbijanja suglasnosti
- Članak 166. Odgovornost ustupitelja
- Članak 167. Prigovor
- Članak 168. Prijelaz posrednih prava

Odsjek 7. Ugovor u korist treće osobe

- Članak 169. Neposredno pravo trećega
- Članak 170. Opoziv koristi za trećega
- Članak 171. Prigovori dužnika prema trećemu
- Članak 172. Odbijanje trećega
- Članak 173. Obećanje radnje treće osobe

ODJELJAK B. Prouzročenje štete

Odsjek 1. Opće odredbe

- Članak 174. Šteta
- Članak 175. Prava osobnosti
- Članak 176. Osnove odgovornosti
- Članak 177. Zahtjev da se ukloni opasnost od štete
- Članak 178. Zahtjev da se prestane s povredom prava osobe

Odsjek 2. Odgovornost po osnovi krivnje

- Članak 179. Postojanje krivnje

- Članak 180. Osobe koje nisu potpuno odgovorne
- Članak 181. Odgovornost maloljetnika
- Članak 182. Nužna obrana, stanje nužde, otklanjanje štete od drugoga
- Članak 183. Dopuštena samopomoć
- Članak 184. Pristanak oštećenika

Odsjek 3. Odgovornost za drugoga

- Članak 185. Duševno bolesni i zaostali u umnom razvoju
- Članak 186. Odgovornost roditelja
- Članak 187. Solidarna odgovornost
- Članak 188. Odgovornost druge osobe za maloljetnika
- Članak 189. Posebna odgovornost roditelja
- Članak 190. Odgovornost po osnovi pravičnosti

Odsjek 4. Odgovornost poslodavca i drugih pravnih osoba prema trećemu

- Članak 191. Odgovornost poslodavca
- Članak 192. Odgovornost pravne osobe za štetu koju prouzročuje njezino tijelo

Odsjek 5. Odgovornost za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti

I. Opće odredbe

- Članak 193. Prepostavka uzročnosti
- Članak 194. Odgovornost za štetu
- Članak 195. Protupravno oduzimanje opasne stvari od vlasnika
- Članak 196. Predaja stvari trećoj osobi
- Članak 197. Oslobođenje od odgovornosti

II. Odgovornost za štetu od životinja i građevina

- Članak 198. Odgovornost za štetu od životinja
- Članak 199. Odgovornost za štetu od građevina

III. Odgovornost za motorna vozila

- Članak 200. Odgovornost u slučaju nezgode izazvane motornim vozilom u pokretu

IV. Odgovornost proizvođača za neispravan proizvod

- Članak 201. Odgovornost proizvođača
- Članak 202. Proizvod

- Članak 203. Neispravan proizvod
- Članak 204. Proizvođač
- Članak 205. Opseg odgovornosti
- Članak 206. Zabrana ograničenja ili isključenja odgovornosti
- Članak 207. Odgovornost uređena općim odredbama
- Članak 208. Rokovi ostvarivanja prava

V. Odgovornost za reklamu

- Članak 209. Odgovornost za reklamu
- Članak 210. Teret dokazivanja

Odsjek 6. Posebni slučajevi odgovornosti

- Članak 211. Odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata, javnih demonstracija ili manifestacija
- Članak 212. Odgovornost organizatora priredbi
- Članak 213. Odgovornost zbog uskraćivanja nužne pomoći
- Članak 214. Odgovornost u svezi s obvezom sklapanja ugovora
- Članak 215. Odgovornost u vsezi s obavljanjem poslova od općeg interesa

Odsjek 7. Naknada štete

I. Naknada matrijalne štete

- Članak 216. Uspostava prijašnjeg stanja i naknada u novcu
- Članak 217. Naknada troškova
- Članak 218. Kad dospijeva obveza naknade
- Članak 219. Naknada u slučaju propasti stvari oduzete na nedopušten način
- Članak 220. Naknada u obliku novčane rente

II. Opseg naknade

- Članak 221. Obična šteta i izmakla korist
- Članak 222. Potpuna naknada
- Članak 223. Sniženje naknade
- Članak 224. Podijeljena odgovornost
- Članak 225. Ustupanje zahtjeva na naknadu štete
- Članak 226. Prebijanje koristi sa štetom

III. Posebno o naknadi materijalne štete u slučaju smrti, tjelesne ozljede ili narušavanja zdravlja

- Članak 227. Izgubljena zarada i troškovi liječenja i pogreba

- Članak 228. Pravo osobe koju je poginuli izdražavao
- Članak 229. Naknada štete u slučaju tjelesne ozljede ili narušavanja zdravlja
- Članak 230. Izmjena dosuđene naknade
- Članak 231. Neprenosivost prava

IV . Posebno o naknadi materijalne štete u slučaju povrede časti i širenja neistinitih navoda

- Članak 232. Opća odredba

V. Naknada nematerijalne štete

- Članak 233. Objavljivanje presude ili ispravke
- Članak 234. Pravična novčana naknada
- Članak 235. Osobe koje imaju pravo na novčanu naknadu u slučaju smrti ili teškog invaliditeta
- Članak 236. Zadovoljština u posebnim slučajevima
- Članak 237. Naknada buduće štete
- Članak 238. Nasljeđivanje i ustup tražbine naknade nematrijalne štete
- Članak 239. Podijeljena odgovornost i sniženje naknade

Odsjek 8. Odgovornost više osoba za istu štetu

- Članak 240. Solidarna odgovornost
- Članak 241. Solidarna odgovornost naručitelja i izvođača radova
- Članak 242. Regres isplatitelja

Odsjek 9. Pravo oštećenika nakon zastare prava da zahtijeva naknadu

- Članak 243. Pravo oštećenika nakon zastare prava da zahtijeva naknadu

ODJELJAK C. Stjecanje bez osnove

Odsjek 1. Opća pravila

- Članak 244. Pojam
- Članak 245. Stjecanje bez osnove iz neobvezne činidbe
- Članak 246. Dvostruka isplata duga
- Članak 247. Izvršenje neke prirodne obveze ili neke moralne ili društvene dužnosti
- Članak 248. Opseg vraćanja
- Članak 249. Naknada troškova
- Članak 250. Zadržavanje primljenoga

- Članak 251. Uporaba stvari u tuđu korist
- Članak 252. Izdatak za drugoga
- Članak 253. Uporaba tuđe stvari u svoju korist

ODJELJAK D. Poslovodstvo bez naloge

Odsjek 1. Opća pravila

- Članak 254. Pojam i prepostavke

Odsjek 2. Obveze i prava poslovođe bez naloge

- Članak 255. Obveze poslovođe bez naloge
- Članak 256. Dužna pažnja i odgovornost
- Članak 257. Prava poslovođe bez naloge
- Članak 258. Obavljanje tuđih poslova u namjeri da se drugom pomogne
- Članak 259. Odnošenje dodataka

Odsjek 3. Obavljanje tuđih poslova protiv zabrane

- Članak 260. Odgovornost poslovođe

Odsjek 4. Nepravo poslovodstvo

- Članak 261. Obavljanje tuđeg posla za vlastiti račun

Odsjek 5. Odobrenje

- Članak 262. Odobrenje vlasnika posla

ODJELJAK E. Jednostrana izjava volje

Odsjek 1. Javno obećanje nagrade

- Članak 263. Obveznost javnog obećanja nagrade
- Članak 264. Opoziv obećanja
- Članak 265. Pravo na nagradu
- Članak 266. Slučaj nadmetanja
- Članak 267. Prestanak obveze

Odsjek 2. Vrijednosni papiri

I. Opće odredbe

- Članak 268. Pojam
- Članak 269. Bitni elementi
- Članak 270. Na koga vrijednosni papir može glasiti
- Članak 271. Nastanak obveze
- Članak 272. Posebni uvjeti za izdavanje vrijednosnog papira u seriji

II. Ostvarivanje prava

- Članak 273. Prava iz vrijednosnog papira
- Članak 274. Ispunjene prava iz vrijednosnog papira

III. Prijenos vrijednosnog papira

- Članak 275. Prijenos prava iz vrijednosnog papira na donositelja
- Članak 276. Prijenos prava iz vrijednosnog papira na ime
- Članak 277. Prijenos prava iz vrijednosnog papira po naredbi
- Članak 278. Vrste indosamenta
- Članak 279. Prijenos punomoći i prijenos za zalog
- Članak 280. Učinak prijenosa prava
- Članak 281. Učinak prijenosa punomoći i prijenosa za zalog
- Članak 282. Dokazivanje zakonitosti prijenosa
- Članak 283. Zabrana prijenosa

IV. Promjena kod vrijednosnih papира

- Članak 284. Promjene koje vrši izdavatelj
- Članak 285. Promjene koje vrši imatelj pri prijenosu
- Članak 286. Sjedinjavanje i dijeljenje vrijednosnih papira

V. Ispunjene obveze iz vrijednosnog papira

- Članak 287. Prestanak obveze
- Članak 288. Zabrana ispunjenja
- Članak 289. Isplata kamate i drugih prinosa nakon isplate glavnice
- Članak 290. Prigovori na zahtjev za ispunjenje obveze

VI. Legitimacijski papiri i znaci

- Članak 291. Legitimacijski papiri
- Članak 292. Legitimacijski znaci

VII. Ostale odredbe

- Članak 293. Zamjena oštećenog vrijednosnog papira
- Članak 294. Amortizacija vrijednosnih papira
- Članak 295. Zastara tražbina iz vrijednosnog papira

GLAVA III.

UČINCI OBVEZA

ODJELJAK A. Vjerovnikova prava i dužnikove obveze

Odsjek 1. Pravo na naknadu štete

I. Opća pravila

- Članak 296. Ispunjene obveze i posljedice neispunjena
- Članak 297. Oslobađanje dužnika od odgovornosti
- Članak 298. Odgovornost za zakonskog zastupnika i oponomoćenika
- Članak 299. Uračunavanje naknade
- Članak 300. Ugovorno proširenje odgovornosti
- Članak 301. Ograničenje i isključenje odgovornosti
- Članak 302. Opseg naknade
- Članak 303. Krivnja vjerovnika
- Članak 304. Odgovornost zbog propuštanja obavijesti
- Članak 305. Primjena odredaba o prouzročenju štete

II. Ugovorna kazna

- Članak 306. Opća pravila
- Članak 307. Način određivanja
- Članak 308. Akcesornost
- Članak 309. Vjerovnikova prava
- Članak 310. Smanjenje iznosa ugovorne kazne
- Članak 311. Ugovorna kazna i naknada štete

- Članak 312. Zakonom određene naknada i ugovorna kazna

III. Zatezna kamata

- Članak 313. Dugovanje zatezne kamate
- Članak 314. Pravo na potpunu naknadu
- Članak 315. Kamata na kamatu

Odsjek 2. Pobijanje dužnikovih pravnih radnji

- Članak 316. Opće pravilo
- Članak 317. Uvjeti pobijanja
- Članak 318. Isključenje pobijanja
- Članak 319. Način pobijanja
- Članak 320. Učinak pobijanja
- Članak 321. Rok za podnošenje tužbe

Odsjek 3. Pravo zadržavanja

- Članak 322. Vršenje prava zadržavanja
- Članak 323. Iznimke
- Članak 324. Obveze vraćanja stvari prije ispunjenja obveze
- Članak 325. Učinak prava zadržavanja

ODJELJAK B. Vjerovnikova prava u nekim posebnim slučejevima

- Članak 326. Obveza koja se sastoji u davanju stvari određenih po rodu
- Članak 327. Obveze koja se sastoji u činjenju
- Članak 328. Obveze koja se sastoji u nečinjenju
- Članak 329. Pravo zahtijevati naknadu umjesto dosuđenog
- Članak 330. Sudski penali

GLAVA IV.

PRESTANAK OBVEZA

ODJELJAK A. Opće pravilo

- Članak 331. Opće pravilo

ODJELJAK B. Ispunjene

Odsjek 1. Opća pravila o ispunjenju

I. Ispunjene od strane dužnika ili treće osobe i troškovi ispunjenja

- Članak 332. Ispunjene od strane dužnika ili treće osobe
- Članak 333. Ispunjene poslovno nesposobnog
- Članak 334. Troškovi ispunjenja

II. Ispunjene sa subrogacijom

- Članak 335. Ispunjene s prijelazom prava na ispunitelja (subrogacija)
- Članak 336. Zakonsaka subrogacija
- Članak 337. Subrogacija u slučaju djelomičnog ispunjenja
- Članak 338. Dokazi i srtedstva osiguranja
- Članak 339. Koliko se može zahtijevati od dužnika
- Članak 340. Isključenje odgovornosti vjerovnika za postojanje i naplativost tražbina

III. Ovlaštena osoba

- Članak 341. Ovlaštena osoba
- Članak 342. Ispunjene poslovno nesposobnom vjerovniku

IV. Predmet ispunjenja

- Članak 343. Sadržaj obveze
- Članak 344. Zamjena ispunjenja
- Članak 345. Preuzimanje nove obveze
- Članak 346. Predaja radi prodaje
- Članak 347. Teret dokazivanja kod zamjene ispunjenja
- Članak 348. Djelomično ispunjenje
- Članak 349. Obveza davanja stvari određenih po rodu

V. Uračunavanje ispunjenja

- Članak 350. Red uračunavanja
- Članak 351. Uračunavanje kamata i troškova

VI . Vrijeme ispunjenja

- Članak 352. Slučaj kada rok nije određen
- Članak 353. Ispunjene prije roka
- Članak 354. Pravo vjerovnika da zahtijeva ispunjenje prije roka
- Članak 355. Slučaj kada je određivanje roka ostavljeno jednoj strani
- Članak 356. Novčana obveza

VII. Mjesto ispunjenja

- Članak 357. Opća pravila
- Članak 358. Mjesto ispunjenja novčanih obveza

VIII. Priznanica

- Članak 359. Prepostavke u svezi s priznanicom
- Članak 360. Priznanica kod tražbina iz vrijednosnih papira na donositelja i po naredbi
- Članak 361. Odbijanje izdavanja priznanice

IX. Vraćanje obveznice

- Članak 362. Vraćanje obveznice

Odsjek 2. Zakašnjenje

I . Zakašnjenje dužnika

- Članak 363. Kada dužnik dolazi u zakašnjenje
- Članak 364. Isključenje zakašnjenja
- Članak 365. Kamata na naknadu vrijednosti

II. Zakašnjenje vjerovnika

- Članak 366. Kada vjerovnik dolazi u zakašnjenje
- Članak 367. Ponuda ispunjenja
- Članak 368. Nepotrebnost ponude
- Članak 369. Nedostatak ispunjenja na strani vjerovnika
- Članak 370. Nedostatak ispunjenja na strani dužnika
- Članak 371. Oslobođenje dužnika od obveze
- Članak 372. Zakašnjenje vjerovnika i dužnika
- Članak 373. Naknada troškova i štete
- Članak 374. Odgovornost za vrijeme zakašnjenja vjerovnika
- Članak 375. Zakašnjenje vjerovnika kod ponude ispunjenja trećega

Odsjek 3. Polaganje i prodaja dugovane stvari

- Članak 376. Polaganje kod suda
- Članak 377. Sud kod kojeg se vrši polaganje
- Članak 378. Predaja na čuvanje drugoj osobi
- Članak 379. Uzimanje položene stvari
- Članak 380. Učinak polaganja
- Članak 381. Troškovi polaganja
- Članak 382. Prodaja umjesto polaganja stvari
- Članak 383. Predaja stvari vjerovniku
- Članak 384. Prodaja radi pokrića troškova čuvanja

ODJELJAK C. Ostali načini prestanka obveza

Odsjek 1. Kompenzacija

- Članak 385. Opći uvjeti
- Članak 386. Kompenzacija izjava
- Članak 387. Odsutnost uzajamnosti
- Članak 388. Zastara tražbina
- Članak 389. Kompenzacija s ustupljenim tražbinama
- Članak 390. Slučajevi kada je kompenzacija isključena
- Članak 391. Zabrana na tražbini druge strane
- Članak 392. Uračunavanje kompenziranjem

Odsjek 2. Otpust duga

- Članak 393. Sporazum
- Članak 394. Odricanje od sredstava osiguranja
- Članak 395. Otpust duga jamstva
- Članak 396. Opći otpust dugova

Odsjek 3. Obnova (Novacija)

- Članak 397. Uvjeti
- Članak 398. Volja da se izvrši obnova
- Članak 399. Učinak obnove
- Članak 400. Nedostatak ranije obveze
- Članak 401. Učinak poništenja

Odsjek 4. Sjedinjenje (Konfuzija)

- Članak 402. Sjedinjenje

Odsjek 5. Nemogućnost ispunjenja

- Članak 403. Prestanak obveze zbog nemogućnosti ispunjenja
- Članak 404. Stvari određene po rodu kao predmet obveze
- Članak 405. Zahtjev na ustupanje prava prema trećem

Odsjek 6. Protek vremena i otkaz

- Članak 406. Rok u trajnom dugovinskom odnosu
- Članak 407. Otkaz trajnog dugovinskog odnosa

Odsjek 7. Smrt dužnika ili vjerovnika

- Članak 408. Smrt dužnika ili vjerovnika

ODJELJAK D. Zastara

Odsjek 1. Opće odredbe

- Članak 409. Opće pravilo
- Članak 410. Početak toka zastare
- Članak 411. Nastupanje zastare
- Članak 412. Uračunavanje vremena prethodnika
- Članak 413. Zabrana promjene roka zastare
- Članak 414. Odricanje od zastare
- Članak 415. Pisano priznavanje i osiguranje zastarjele obveze
- Članak 416. Učinak ispunjenja zastarjele obveze
- Članak 417. Vjerovnik čija je tražbina osigurana
- Članak 418. Sporedne tražbine
- Članak 419. Slučajevi kada se ne primjenjuju pravila o zastari

Odsjek 2. Vrijeme potrebno za zastaru

- Članak 420. Opći rok zastare
- Članak 421. Povremene tražbine
- Članak 422. Zstara samog prava
- Članak 423. Međusobne tražbine iz ugovora o prometu roba i usluga
- Članak 424. Tražbine zakupnine i najamnine

- Članak 425. Tražbina naknade štete
- Članak 426. Tražbina naknade štete prouzročene kaznenim djelom
- Članak 427. Tražbina naknade štete prouzročene neispravnim priozvodom
- Članak 428. Jednogodišnji rok zastare
- Članak 429. Tražbina utvrđena pred sudom ili drugim nadležnim tijelom
- Članak 430. Rokovi zastare kod ugovora o osiguranju

Odsjek 3. Zastoj zastare

- Članak 431. Tražbina između određenih osoba
- Članak 432. Tražbina određenih osoba
- Članak 433. Nesavladive prepreke
- Članak 434. Utjecaj uzroka zastoja zastare
- Članak 435. Tražbina prema poslovno nesposobnim osobama i njihove tražbine
- Članak 436. Tražbina profesionalnog vojnog lica i pripadnika pričuvnog vojnog sastava

Odsjek 4. Prekid zastare

- Članak 437. Priznanje duga
- Članak 438. Podnošenje tužbe
- Članak 439. Odustajanje, odbacivanje ili odbijanje tužbe
- Članak 440. Odbacivanje tužbe zbog nenađežnosti
- Članak 441. Pozivanje dužnika
- Članak 442. Rok zastare u slučaju prekida
- Članak 443. Zastara u slučaju obnove

GLAVA V. **RAZNE VRSTE OBVEZA**

ODJELJAK A. Novčane obveze

Odsjek 1. Opće odredbe

- Članak 444. Načelo monetarnog nominalizma
- Članak 445. Valuta obveze
- Članak 446. Plaćanje prije roka

Odsjek 2. Ugovorna kamata

- Članak 447. Stopa ugovorne kamate
- Članak 448. Kamata na kamatu
- Članak 449. Kamata u nenovčanim obvezama

ODJELJAK B. Obveze s više predmeta

Odsjek 1. Alternativne obveze

- Članak 450. Pravo izbora
- Članak 451. Neopozivost i dučinak izvršnog izbora
- Članak 452. Trajanje prava izbora
- Članak 453. Izbor povjeren trećoj osobi
- Članak 454. Ograničenje na preostali predmet
- Članak 455. Ograničenje u slučaju odgovornosti jedne strane

Odsjek 2. Fakultativne obveze i fakultativne tražbine

I. Fakultativne obveze

- Članak 456. Ovlaštenja dužnika u fakultativnoj obvezi
- Članak 457. Ovlaštenja vjerovnika u fakultativnoj obvezi

II. Fakultativne tražbine

- Članak 458. Pravila

ODJELJAK C. Obaveza s više dužnika ili vjerovnika

Odsjek 1. Djeljive obveze

- Članak 459. Djeljivost obveza
- Članak 460. Djelomični dužnik
- Članak 461. Djelomični vjerovnik

Odsjek 2. Solidarne obveze

I. Solidarnost dužnika

- Članak 462. Prepostavka solidarnosti
- Članak 463. Sadržaj solidarnosti dužnika
- Članak 464. Zamjena ispunjenja solidarne obveze
- Članak 465. Otpust duga
- Članak 466. Obnova

- Članak 467. Poravnanje
- Članak 468. Sjedinjenje
- Članak 469. Zakašnjenje vjerovnika
- Članak 470. Zakašnjenje jednog dužnika i priznanje duga
- Članak 471. Zastoj i prekid zastare i odricanje od zastare
- Članak 472. Učinak činjenica vezanih za jednog solidarnog dužnika
- Članak 473. Pravo ispunitelja na naknadu-regres
- Članak 474. Podjela na jednake dijelove i iznimka
- Članak 475. Ostale obveze u odnosu solidarnih dužnika
- Članak 476. Smanjenje obveze solidarnih dužnika kod naknade štete

II. Solidarnost vjerovnika

- Članak 477. Solidarnost se ne prepostavlja
- Članak 478. Sadržaj solidarnosti
- Članak 479. Zamjena ispunjenja kod solidarnih vjerovnika
- Članak 480. Prebijanje
- Članak 481. Otpust duga i obnova
- Članak 482. Poravnanje
- Članak 483. Sjedinjenje
- Članak 484. Zakašnjenje
- Članak 485. Priznanje duga
- Članak 486. Zastara
- Članak 487. Učinak činjenica vezanih za jednog solidarnog vjerovnika
- Članak 488. Odnosi između vjerovnika nakon ispunjenja

Odsjek 3. Nedjeljive obveze

- Članak 489. Nedjeljive obveze
- Članak 490. Zajednički dužnici
- Članak 491. Zajednički vjerovnici

GLAVA VI.

PROMJENA VJEROVNIKA ILI DUŽNIKA

ODJELJAK A. Ustupanje tražbina ugovorom (cesija)

Odsjek 1. Opće odredbe

- Članak 492. Tražbine koje se mogu prenijeti ugovorom
- Članak 493. Obavještavanje dužnika
- Članak 494. Višestruko ustupanje

- Članak 495. Odgovornost za postojanje tražbina
- Članak 496. Odgovornost za naplativost

Odsjek 2. Pravne posljedice promjene vjerovnika uslijed ustupanja

- Članak 497. Sporedna prava
- Članak 498. Predaja isprave o tražbini i davanje obavještenja
- Članak 499. Odnos vjerovnika i dužnika

Odsjek 3. Posebni slučajevi ustupanja tražbine

- Članak 500. Ustupanje umjesto ispunjenja ili radi naplate
- Članak 501. Ustupanje radi osiguranja

Odsjek 4. Shodna primjena propisa

- Članak 502. Prijenos drugih prava

ODJELJAK B. Promjena dužnika

Odsjek 1. Preuzimanje duga

I. Opće odredbe

- Članak 503. Ugovor o preuzimanju duga
- Članak 504. Slučaj kada je dug osiguran hipotekom

II. Učinak ugovora o preuzimanju duga

- Članak 505. Promjena dužnika
- Članak 506. Sporedna prava
- Članak 507. Prigovori

Odsjek 2. Pristupanje dugu

- Članak 508. Ugovor o pristupanju dugu
- Članak 509. Pristupanje dugu u slučaju primanja neke imovinske cjeline

Odsjek 3. Preuzimanje ispunjenja

- Članak 510. Preuzimanje ispunjenja

DIO DRUGI – POJEDINI UGOVORNI OBVEZNI ODNOSI

GLAVA I. UGOVOR O PRODAJI

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 511. Pojam
- Članak 512. Oblik prodaje nepokretnosti
- Članak 513. Rizik
- Članak 514. Prijelaz rizika u slučaju kupčeva zakašnjenja

ODJELJAK B. Elementi ugovora o prodaji

Odsjek 1. Stvar

- Članak 515. Opće pravilo
- Članak 516. Propast stvari prije sklapanja ugovora
- Članak 517. Prodaja tuđe stvari
- Članak 518. Prodaja spornog prava

Odsjek 2. Cijena

- Članak 519. Slučaj kada cijena nije određena
- Članak 520. Propisana cijena
- Članak 521. Ugovorena tekuća cijena
- Članak 522. Određivanje cijene povjerenom trećem
- Članak 523. Određivanje cijene ostavljeno jednom ugovaratelju

ODJELJAK C. Obveze prodavatelja

Odsjek 1. Predaje stvari

I. O predaji uopće

- Članak 524. Vrijeme i mjesto predaje
- Članak 525. Predmet predaje

- Članak 526. Ugovorna predaja u tijeku izvjesnog vremenskog perioda
- Članak 527. Nadnevak predaje nije ugovorom određen
- Članak 528. Mjesto predaje nije ugovorom određeno
- Članak 529. Predaja prijevozniku
- Članak 530. Organiziranje prijevoza
- Članak 531. Troškovi

II. Istodobna predaja stvari i isplata cijene

- Članak 532. Odlaganje predaje do isplate cijene
- Članak 533. Odlaganje predaje u slučaju prijevoza stvari
- Članak 534. Sprječavanje izručenja otplbrane stvari

Odsjek 2. Odgovornost za materijalne nedostatke

I. O materijalnim nedostacima uopće

- Članak 535. Matejalni nedostaci za koje prodavatelj odgovara
- Članak 536. Postojanje materijalnih nedostataka
- Članak 537. Pretpostavka postojanja nedostataka
- Članak 538. Nedostaci za koje prodavatelj ne odgovara
- Članak 539. Pregled stvari i vidljivi nedostaci
- Članak 540. Skriveni nedostaci
- Članak 541. Rokovi u slučaju popravka, zamjene i sl.
- Članak 542. Obavještenje o nedostatku
- Članak 543. Značaj činjenice da je prodavatelj znao za nedostatak
- Članak 544. Ugovorno ograničenje ili isključenje prodavateljeve odgovornosti za materijalne nedostatke
- Članak 545. Prinudna javna prodaja

II. Prava kupca

- Članak 546. Ispunjene, snižene cijene, raskid ugovora, naknada štete
- Članak 547. Neispunjene ugovore u razumnom roku
- Članak 548. Pravo na raskid ugovora
- Članak 549. Neispunjene ugovore u naknadnom roku
- Članak 550. Djelomični nedostaci
- Članak 551. Davanje količine veće od ugovorene
- Članak 552. Ugovaranje jedne cijene za više stvari
- Članak 553. Gubitak prava raskida ugovora zbog nedostataka
- Članak 554. Očuvanje ostalih prava
- Članak 555. Učinak raskida zbog nedostatka
- Članak 556. Sniženje cijene
- Članak 557. Postupno otkrivanje nedostatka
- Članak 558. Gubitak prava

III. Jamstvo za ispravno funkcioniranje prodane stvari

- Članak 559. Odgovornost prodavatelja i proizvođača
- Članak 560. Traženje popravka ili zamjene
- Članak 561. Produženje jamstvenog roka
- Članak 562. Raskid ugovora i sniženje cijene
- Članak 563. Troškovi i rizik
- Članak 564. Odgovornost kooperanta
- Članak 565. Gubitak prava
- Članak 566. Posebne odredbe za jamstva

Odsjek 3. Odgovornost za pravne nedostatke (Zaštita od evikcije)

- Članak 567. Pravni nedostaci
- Članak 568. Obavljanje prodavatelja
- Članak 569. Sankcije pravnih nedostataka
- Članak 570. Odsutnost obavještenja
- Članak 571. Očito osnovano pravo trećega
- Članak 572. Ugovorno ograničenje ili isključenje prodavateljeve odgovornosti
- Članak 573. Ograničenje javnopravne naravi
- Članak 574. Gubitak prava

ODJELJAK D. Obveze kupca

Odsjek 1. Isplata cijene

- Članak 575. Vrijeme i mjesto isplate
- Članak 576. Kamata u slučaju prodaje na kredit
- Članak 577. Isplata cijene u slučaju uzastopnih isporuka

Odsjek 2. Preuzimanje stvari

- Članak 578. Preuzimanje stvari
- Članak 579. Slučajevi obaveze čuvanja
- Članak 580. Odbijanje primitka stvari od strane kupca
- Članak 581. Prava strane dužne da čuva stvar

ODJELJAK F. Naknada štete u slučaju raskida prodaje

- Članak 582. Opće pravilo
- Članak 583. Stvar koja ima tekuću cijenu

- Članak 584. Prodaja ili kupovina radi pokrića
- Članak 585. Naknada ostale štete

ODJELJAK G. Slučajevi prodaje s posebnim pogodbama

Odsjek 1. Prodaja s pravom prvokupa

- Članak 586. Pojam
- Članak 587. Rokovi za vršenje prava i za isplatu cijene
- Članak 588. Mogućnost nasljeđivanja i otuđenja
- Članak 589. U slučaju prinudne javne prodaje
- Članak 590. Trajanje prava prvokupa
- Članak 591. Kada je izvršen prijenos vlasništva bez obavještenja prodavatelja
- Članak 592. Zakonsko pravo prvokupa

Odsjek 2. Kupovina na probu

- Članak 593. Pojam
- Članak 594. Objektivna proba
- Članak 595. Rizik
- Članak 596. Kupovina po pregledu odnosno s rezervom probanja

Odsjek 3. Prodaja po uzorku ili modelu

- Članak 597. Prodaja po uzorku ili modelu

Odsjek 4. Prodaja sa specifikacijom

- Članak 598. Prodaja sa specifikacijom

Odsjek 5. Prodaja sa zadržavanjem prava vlasništva

- Članak 599. Uvjeti
- Članak 600. Rizik

Odsjek 6. Prodaja sa obročnim otplatama cijene

- Članak 601. Pojam
- Članak 602. Oblik ugovora
- Članak 603. Bitni elementi ugovora
- Članak 604. Pravo kupca da isplati cijenu odjednom

- Članak 605. Raskid ugovora i zahtjev potpune isplate cijene
- Članak 606. Sudsko produženje rokova otplate
- Članak 607. Ništavnost ugovorene kazne
- Članak 608. Raskid ugovora
- Članak 609. Primjena pravila o prodaji s obročnim otplatama cijene
- Članak 610. Ništavnost odredaba nepovoljnih za kupce

Odsjek 7. Prodajni nalog

- Članak 611. Pojam
- Članak 612. Rizik za propast i oštećenje stvari
- Članak 613. Kupovina stvari od strane nalogoprimca

GLAVA II. UGOVOR O RAZMJENI

- Članak 614. Pojam
- Članak 615. Učinak ugovora o razmjeni

GLAVA III. UGOVOR O ZAJMU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 616. Pojam
- Članak 617. Kamate

ODJELJAK B. Obveze i prava zajmodavca

- Članak 618. Predaja stvari
- Članak 619. Loše materijalne prilike zajmoprimeca
- Članak 620. Štete zbog nedostatka pozajmljenih stvari

ODJELJAK C. Obveze i prava zajmoprimeca

- Članak 621. Rok vraćanja zajma
- Članak 622. Izbor prilikom vraćanja zajma
- Članak 623. Odustajanje od ugovora
- Članak 624. Vraćanje zajma prije roka

ODJELJAK D. Namjenski zjam

- Članak 625. Namjenski zjam

GLAVA IV. UGOVOR O DAROVANJU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 626. Pojam
- Članak 627. Predmet ugovora o darovanju
- Članak 628. Predaja dara prije prihvata
- Članak 629. Oblik ugovora o darovanju
- Članak 630. Opoziv prije ispunjenja
- Članak 631. Odgovornost za neispunjerenje ili zakašnjenje
- Članak 632. Odgovornost davatelja dara za materijalne i pravne nedostatke

ODJELJAK B. Darovanje s nalogom

- Članak 633. Darovanje s nalogom
- Članak 634. Ispunjerenje naloga
- Članak 635. Pravo odbiti ispunjenje naloga
- Članak 636. Oslobođenje od obveze ispunjenja naloga

ODJELJAK C. Nagradno, uzajamno i mješovito darovanje

- Članak 637. Nagradno darovanje
- Članak 638. Uzajamno darovanje
- Članak 639. Mješovito darovanje

ODJELJAK D. Darovanje za slučaj smrti

- Članak 640. Darovanje za slučaj smrti
- Članak 641. Odustajanje od darovanja
- Članak 642. Opoziv darovanja zbog osiromašenja
- Članak 643. Opoziv darovanja zbog nezahvalnosti
- Članak 644. Dopuna zbog povrede dužnog uzdržavanja
- Članak 645. Oblik opoziva
- Članak 646. Prestanak prava na opoziv darovanja

- Članak 647. Učinak opoziva

GLAVA V. UGOVOR O ZAKUPU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 648. Pojam
- Članak 649. Primjena posebnih propisa

ODJELJAK B. Obveze zakupodavca

- Članak 650. Predaja stvari
- Članak 651. Održavanje stvari
- Članak 652. Raskid ugovora i sniženje zakupnine zbog popravka
- Članak 653. Izmjena na zakupljenoj stvari
- Članak 654. Odgovornost za materijalna nedostatke
- Članak 655. Nedostaci za koje zakupnik ne odgovara
- Članak 656. Proširenje odgovornosti za materijalne nedostatke
- Članak 657. Ugovorno isključenje ili ograničenje odgovornosti
- Članak 658. Obavještenje zakupodavca o nedostacima i opasnostima
- Članak 659. Prava zakupnika kad stvar ima neki nedostatak
- Članak 660. Kad nedostatak nastane tijekom zakupa i kad stvar nema ugovoren ili uobičajeno svojstvo
- Članak 661. Ogovornost zakupodavca za pravne nedostatke

ODJELJAK C. Obveze zakupnika

- Članak 662. Uporaba stvari prema ugovoru
- Članak 663. Otkaz ugovora o zakupu zbog uporabe protivno ugovoru
- Članak 664. Plaćanje zakupnine
- Članak 665. Otkaz zbog neplaćanja zakupnine
- Članak 666. Vraćanje zakupljene stvari

ODJELJAK D. Podzakup

- Članak 667. Kad se stvari mogu dati u podzakup
- Članak 668. Kad zakupodavac može odbiti dopuštanje
- Članak 669. Otkaz zbog nedopuštenog podzakupa
- Članak 670. Neposredni zahtjev zakupodavca

- Članak 671. Prestanak podzakupa po zakonu

ODJELJAK E. Otuđenje zakupljene stvari

- Članak 672. Otuđenje nakon predaje u zakup
- Članak 673. Pravo na zakupninu
- Članak 674. Otuđenje zakupljene stvari prije predaje zakupniku
- Članak 675. Otkaz ugovora zbog otuđenja stvari

ODJELJAK F. Prestanak zakupa

- Članak 676. Protek određenog vremena
- Članak 677. Prešutno obnavljanje zakupa
- Članak 678. Otkaz
- Članak 679. Propast stvari uslijed više sile
- Članak 680. Smrt

ODJELJAK G. Posebne odredbe za zakup nekretnine

- Članak 681. Oblik ugovora o zakupu nekretnina
- Članak 682. Mjere održavanja zakupljene nekretnine
- Članak 683. Zakup nekretnine s inventarom
- Članak 684. Preuzimanje inventara po procijenjenoj vrijednosti
- Članak 685. Prijevremeno vraćanje zakupljene nekretnine
- Članak 686. Smrt zakupnika
- Članak 687. Založno pravo na stvarima zakupca

ODJELJAK H. Posebne odredbe za zakup stambenih prostorija

- Članak 688. Prinudnost propisa
- Članak 689. Osiguranje
- Članak 690. Podzakup
- Članak 691. Producenje ugovora o zakupu stambenih prostorija
- Članak 692. Otkaz ugovora
- Članak 693. Prijevremeni otkaz zakupnika
- Članak 694. Izvanredni otkaz zakupnika
- Članak 695. Izvanredni otkaz zakupodavca
- Članak 696. Smrt zakupnika
- Članak 697. Zakupni odnos razvedenih bračnih drugova

GLAVA VI. **UGOVOR O POSLUZI**

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 698. Pojam

ODJELJAK B. Obveze poslugoprимца

- Članak 699. Opseg prava uporabe poslugoprимca
- Članak 700. Odgovornost za umanjenje vrijednosti posuđene stvari
- Članak 701. Troškovi održavanja
- Članak 702. Odgovornost poslugoprимца
- Članak 703. Obveza vraćanja

ODJELJAK C. Obveze poslугодавца

- Članak 704. Odgovornost poslугодавца za neispunjerenje ili zakašnjenje
- Članak 705. Odgovornost poslугодавца za materijalne i pravne nedostatke
- Članak 706. Odgovornost poslугодавца zbog propuštanja upozorenja

ODJELJAK D. Prestanak posluge i zastara

- Članak 707. Prestanak posluge
- Članak 708. Zastara

GLAVA VII. **UGOVOR O DJELU**

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 709. Pojam
- Članak 710. Odnos s ugovorom o prodaji
- Članak 711. Kvaliteta izvođačeva materijala

ODJELJAK B. Nadzor nad obavljanjem posla

- Članak 712. Nadzor nad obavljanjem posla

ODJELJAK C. Sklapanje ugovora nadmetanja

- Članak 713. Poziv na nadmetanje o cijeni radova
- Članak 714. Poziv na nadmetanje za umjetničko ili tehničko rješenje namjeravanih radova

ODJELJAK D. Obveze izvođača

- Članak 715. Obveze izvođača
- Članak 716. Obveza izvršenja radova
- Članak 717. Raskid ugovora zbog odstupanja od ugovornih uvjeta
- Članak 718. Raskid ugovora prije roka
- Članak 719. Povjeravanje izvršenja posla trećem
- Članak 720. Neposredan zahtjev suradnika izvođača prema naručitelju
- Članak 721. Predaja izrađene stvari naručitelju

ODJELJAK E. Odgovornost za nedostatke

- Članak 722. Pregled izvršenog djela i obavještavanje izvođača
- Članak 723. Skriveni nedostaci
- Članak 724. Prestanak prava
- Članak 725. Gubitak prava od strane izvođača
- Članak 726. Pravo zahtijevati uklanjanje nedostatka
- Članak 727. Raskid ugovora u posebnom slučaju
- Članak 728. Pravo naručitelja u slučaju drugih nedostataka izvršenog posla
- Članak 729. Sniženje naknade

ODJELJAK F. Obveze naručitelja

- Članak 730. Obveza naručitelja da primi rad
- Članak 731. Određivanje i isplata naknade
- Članak 732. Proračun s izričitim jamstvom

ODJELJAK G. Rizik

- Članak 733. Davanje materijala od strane izvođača
- Članak 734. Davanje materijala od strane naručitelja
- Članak 735. Rizik u slučaju predaje po dijelovima

ODJELJAK H. Založno pravo

- Članak 736. Založno pravo

ODJELJAK I. Prestanak ugovora

- Članak 737. Raskid ugovora voljom naručitelja

GLAVA VIII. UGOVOR O GRAĐENJU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 738. Pojam
- Članak 739. Građevina
- Članak 740. Nadzor nad radovima i kontrola kvalitete materijala
- Članak 741. Odstupanje od projekta
- Članak 742. Žurni nepredviđeni radovi
- Članak 743. Cijena radova
- Članak 744. Izmjena cijene
- Članak 745. Odredba o nepromjenjivosti cijene
- Članak 746. Raskid ugovora zbog povećane cijene
- Članak 747. Pravo naručitelja da traži sniženje ugovorene cijene

ODJELJAK B. Ugovor o građenju s posebnom odredbom

- Članak 748. Ugovor o građenju s posebnom odredbom

ODJELJAK C. Odgovornost za nedostatke

- Članak 749. Primjena pravila ugovora o djelu
- Članak 750. Prijelaz prava iz odgovornosti za nedostatke

ODJELJAK D. Odgovornost izvođača i projektanta za solidnost građevine

- Članak 751. Sadržaj odgovornosti
- Članak 752. Dužnost obavještavanja i gubitak prava
- Članak 753. Smanjenje i isključenje odgovornosti
- Članak 754. Regres

GLAVA IX. **UGOVOR O ORTAŠTVU/PARTNERSTVU**

ODJELJAK A. Pojam ortaštva

- Članak 755. Pojam ortaštva
- Članak 756. Značaj suglasnosti volja

ODJELJAK B. Imovina ortaštva

- Članak 757. Sadržaj imovine ortaštva
- Članak 758. Ulog
- Članak 759. Veličina uloga
- Članak 760. Unos uloga u imovinu ortaštva

ODJELJAK C. Poslovodstvo i zastupanje

- Članak 761. Zajedničko poslovodstvo
- Članak 762. Prijenos poslovodstva, zastupanje, zabrana konkurencije
- Članak 763. Polaganje računa
- Članak 764. Pravo nadzora
- Članak 765. Oduzimanje ovlaštenja i otkaz poslovodstva

ODJELJAK D. Odnos prema trećem

- Članak 766. Sklapanje pravnih propisa
- Članak 767. Tražbina i dugovanje ortaštva

ODJELJAK E. Odgovornost za štetu

- Članak 768. Odgovornost za štetu i nedopuštenost prebijanja

ODJELJAK F. Dobit i gubitak

- Članak 769. Pojam
- Članak 770. Udjeli u dobiti i gubitku

ODJELJAK G. Istupanje i isključenje ortaka

- Članak 771. Istupanje iz ortaštva
- Članak 772. Isključenje ortaštva

- Članak 773. Učinak istupanja i isključenja

ODJELJAK H. Prestanak ortaštva

- Članak 774. Razlozi prastanka
- Članak 775. Nasljeđivanje prava i obveze ortaka

ODJELJAK I. Dioba zajedničke imovine

- Članak 776. Vraćanje stvari
- Članak 777. Redoslijed u diobi zajedničke imovine
- Članak 778. Nedostatak sredstava za izmirenje zajedničkih dugova

GLAVA X.

UGOVOR O PRIJEVOZU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 779. Pojam
- Članak 780. Obveze prijevoznika u linijskom prijevozu
- Članak 781. Odustajanje od ugovora
- Članak 782. Visina naknade za prijevoz
- Članak 783. Ograničenje primjene odredaba ove glave

ODJELJAK B. Ugovor o prijevozu stvari

Odsjek 1. Opće odredbe

- Članak 784. Predaja stvari
- Članak 785. Obveza pošiljatelja da obavijesti prijevoznika o stvari
- Članak 786. Teretni list
- Članak 787. Ugovor o prijevozu i teretni list
- Članak 788. Potvrda o prijemu za prijevoz

Odsjek 2. Odnos pošiljatelja i prijevoznika

- Članak 789. Pakiranje
- Članak 790. Isprave koje prate pošiljku
- Članak 791. Naknada za prijevoz i troškovi u svezi s prijevozom
- Članak 792. Raspolaganje pošiljkom

- Članak 793. Pravac prijevoza
- Članak 794. Smetnje pri izvršenju prijevoza
- Članak 795. Naknada u slučaju prekida prijevoza
- Članak 796. Nemogućnost predaje pošiljke
- Članak 797. Odgovornost prijevoznika prema pošiljatelju

Odsjek 3. Odnos prijevoznika i primatelja

- Članak 798. Obavljanje primatelja o prispjeću pošiljke
- Članak 799. Predaje pošiljke kada je izdan duplikat teretnog lista
- Članak 800. Pravo primatelja da zahtijeva predaju pošiljke
- Članak 801. Utvrđivanje istovjetnosti i stanja pošiljke
- Članak 802. Obveza primatelja da isplati naknadu za prijevoz

Odsjek 4. Odgovornost prijevoznika za gubitak. Oštećenje i zakašnjenje pošiljke.

- Članak 803. Gubitak ili oštećenje pošiljke
- Članak 804. Gubitak ili oštećenje pošiljke skupocjenih stvari
- Članak 805. Vraćanje plaćene naknade za prijevoz
- Članak 806. Preuzimanje pošiljke od strane primatelja bez prigovora
- Članak 807. Odgovornost prijevoznika za zakašnjenje
- Članak 808. Odgovornost za pomoćnike
- Članak 809. Računanje zastare

Odsjek 5. Sudjelovanje više prijevoznika u prijevozu pošiljke

- Članak 810. Solidarna odgovornost
- Članak 811. Podijeljena odgovornost prijevoznika

Odsjek 6. Založno pravo

- Članak 812. Založno pravo
- Članak 813. Sukob založnih prava

ODJELJAK C. Ugovor o prijevozu osoba

- Članak 814. Opća odredba
- Članak 815. Pravo putnika na određeno mjesto u prijevoznom sredstvu
- Članak 816. Odgovornost prijevoznika za zakašnjenje
- Članak 817. Odgovornost prijevoznika za sigurnost putnika
- Članak 818. Odgovornost za prtljag predan na prijevoz

GLAVA XI. UGOVOR O LICENCIJI

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 819. Pojam
- Članak 820. Oblik
- Članak 821. Trajanje licencije
- Članak 822. Isključiva licencija
- Članak 823. Prostorno ograničenje prava iskorištavanja

ODJELJAK B. Obveze davatelja licencije

- Članak 824. Predaja predmeta licencije
- Članak 825. Davanje uputa i obavijesti
- Članak 826. Obveza jamstva
- Članak 827. Jamstvo
- Članak 828. Obveza davatelja isključive licencije

ODJELJAK C. Obveza stjecatelja licencije

- Članak 829. Iskorištavanje predmeta licencije
- Članak 830. Korištenje naknadnih usavršavanja
- Članak 831. Čuvanje predmeta licencije u tajnosti
- Članak 832. Kvaliteta
- Članak 833. Obilježavanje
- Članak 834. Naknada
- Članak 835. Podnošenje izvješća
- Članak 836. Izmjena ugovorene naknade

ODJELJAK D. Podlicencija

- Članak 837. Davanje podlicencije
- Članak 838. Odbijanje dopuštanja za davanje podlicencije
- Članak 839. Otkaz zbog nedopuštene podlicencije
- Članak 840. Neposredan zahtjev davatelja licencije

ODJELJAK E. Prestanak ugovora

- Članak 841. Protek određenog vremena
- Članak 842. Prešutno obnavljanje licencije

- Članak 843. Otkaz
- Članak 844. Smrt, stečaj i likvidacija

GLAVA XII. UGOVOR O OSTAVI

ODJELJAK A. O ostavi uopće

Odsjek 1. Opće odredbe

- Članak 845. Pojam
- Članak 846. Ostava tuđe stvari

Odsjek 2. Obveze ostavoprimeca

- Članak 847. Obveza čuvanja i obavlještavanja
- Članak 848. Predaja stvari drugom na čuvanje
- Članak 849. Izvanugovorna odgovornost ostavoprimeca i treće osobe
- Članak 850. Uporaba stvari
- Članak 851. Uporaba stvari i predaja drugome
- Članak 852. Vraćanje stvari

Odsjek 3. Prava ostavoprimeca

- Članak 853. Naknada troškova i štete
- Članak 854. Naknada za čuvanje
- Članak 855. Dospjelost naknade
- Članak 856. Vraćanje stvari u slučaju besplatne ostave

Odsjek 4. Posebni slučajevi naknade

- Članak 857. Neprava ostava
- Članak 858. Ostava u nuždi

ODJELJAK B. Ugostiteljska ostava

- Članak 859. Ugostitelj kao ostavoprimec
- Članak 860. Obveza ugostitelja da primi stvar na čuvanje
- Članak 861. Dužnost gosta da prijavi štetu
- Članak 862. Objave o isključenju odgovornosti

- Članak 863. Pravo zadržavanja
- Članak 864. Proširenje primjene odredaba o ugostiteljskoj ostavi

GLAVA XIII. UGOVOR O USKLADIŠTENJU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 865. Pojam
- Članak 866. Isključenje odgovornosti i neke obveze skladištara
- Članak 867. Dužnost osiguranja
- Članak 868. Ograničenje naknade štete
- Članak 869. Miješanje zamjenjivih stvari
- Članak 870. Pregledanje robe i uzimanje uzoraka
- Članak 871. Potraživanje skladištara i pravo zaloga
- Članak 872. Podizanje robe i prodaja nepodignute robe
- Članak 873. Nedostaci pri primitku robe
- Članak 874. Primjena pravila o ostavi

ODJELJAK B. Skladišnica

- Članak 875. Dužnost izdavanje skladišnice
- Članak 876. Elementi i sadraj skladišnice
- Članak 877. Skladišnica za dijelove robe
- Članak 878. Pravo imatelja skladišnice
- Članak 879. Prenošenje priznanice i založnice
- Članak 880. Pravo imatelja priznanice
- Članak 881. Pravo imatelja založnice
- Članak 882. Protest zbog neisplate i prodaje robe
- Članak 883. Zahtjev isplate od prenositelja založnice

GLAVA XIV. UGOVOR O NALOGU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 884. Pojam
- Članak 885. Osobe dužne da odgovore na ponudu naloga

ODJELJAK B. Obaveze nalogoprimeca

- Članak 886. Izvršenje naloga kako glasi
- Članak 887. Odstupanje od naloga i uputa
- Članak 888. Zamjena
- Članak 889. Polaganje računa
- Članak 890. Podnošenje izvješća
- Članak 891. Odgovornost za uporabu nalogodavčeva novca
- Članak 892. Solidarna odgovornost nalogoprimeca

ODJELJAK C. Obveze nalogodavca

- Članak 893. Predujmljivanje novca
- Članak 894. Naknada troškova i preuzimanje obveza
- Članak 895. Naknada štete
- Članak 896. Visina naknade
- Članak 897. Isplata naknade
- Članak 898. Pravo zaloga
- Članak 899. Solidarna odgovornost nalogodavca

ODJELJAK D. Prestanak naloga

- Članak 900. Odustajanje od ugovora
- Članak 901. Otkaz ugovora
- Članak 902. Smrt, prestanak pravne osobe
- Članak 903. Stečaj, lišenje poslovne sposobnosti
- Članak 904. Trenutak prestanka naloga
- Članak 905. Iznimke

GLAVA XV. UGOVOR O KOMISIONU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 906. Pojam
- Članak 907. Primjena pravila o ugovoru o nalogu
- Članak 908. Sklapanje posla pod uvjetima različitim od naloga
- Članak 909. Pažnja komisionara, prodaja robe prezaduženoj osobi

ODJELJAK B. Obveze komisionara

- Članak 910. Čuvanje i osiguranje
- Članak 911. Obavještenje o stanju primljene robe
- Članak 912. Obavještenje o promjenama na robi

- Članak 913. Priopćenje komitentu imena suugovoratelja
- Članak 914. Polaganje računa
- Članak 915. Jamstvo za suugovaratelja

ODJELJAK C. Obveze komitenta

- Članak 916. Naknada (Provizija)
- Članak 917. Visina naknade
- Članak 918. Naknada troškova
- Članak 919. Predujmljivanje novca komisionaru

ODJELJAK D. Pravo osiguranja

- Članak 920. Pravo komisionara na osiguranje

ODJELJAK E. Odnosi s trećim osobama

- Članak 921. Komitentova prava na tražbine iz posla s trećim
- Članak 922. Ograničenje prava komisionarovih vjerovnika
- Članak 923. Stečaj komisionara

ODJELJAK F. Nastup komisionara za svoj račun

- Članak 924. Vlastita kupovina ili prodaja
- Članak 925. Posao pokrića
- Članak 926. Primjena propisa
- Članak 927. Provizija i troškovi
- Članak 928. Obavijest o obavljenom komisionu

GLAVA XVI.

UGOVOR O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 929. Pojam
- Članak 930. Oblik ugovora

ODJELJAK B. Prava i obveze trgovinskog zastupnika

- Članak 931. Obveze trgovinskog zastupnika
- Članak 932. Poseban slučaj odgovornosti, delkredere provizija
- Članak 933. Pravo na proviziju
- Članak 934. Pretpostavke prava na proviziju
- Članak 935. Gubitak prava na proviziju
- Članak 936. Izračunavanje provizije
- Članak 937. Obračun
- Članak 938. Troškovi

ODJELJAK C. Prava i obveze nalogodavca

- Članak 939. Obveze nalogodavca

ODJELJAK D. Osiguranje

- Članak 940. Založno pravo
- Članak 941. Pravo zadržavanja

ODJELJAK E. Prestanak ugovora

- Članak 942. Prestanak ugovora sklopljenog na određeno vrijeme
- Članak 943. Redoviti otkaz
- Članak 944. Izvanredni otkaz
- Članak 945. Pravo na naknadu
- Članak 946. Čuvanje poslovne tajne
- Članak 947. Zabrana konkurenциje

ODJELJAK F. Posebne odredbe

- Članak 948. Posebno ovlaštenje
- Članak 949. Nedostatak ovlaštenja za zastupanje
- Članak 950. Zastupnik osiguranja
- Članak 951. Trgovinsko zastupanje kao dopunsko zanimanje

GLAVA XVII. UGOVOR O POSREDOVANJU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 952. Pojam

- Članak 953. Primjena odredaba o ugovoru o djelu
- Članak 954. Primanja ispunjenja
- Članak 955. Opoziv naloga za posredovanje
- Članak 956. Nepostojanje obveze nalogodavca da sklopi ugovor

ODJELJAK B. Obveza posrednika

- Članak 957. Obveza tražiti priliku
- Članak 958. Obveza obavještavanja
- Članak 959. Odgovornost posrednika
- Članak 960. Posrednički dnevnik i list

ODJELJAK C. Obveza nalogodavca

- Članak 961. Naknada
- Članak 962. Stjecanje prava na naknadu
- Članak 963. Naknada troškova
- Članak 964. Posredovanje za obje strane
- Članak 965. Gubitak prava na naknadu

GLAVA XVIII.

UGOVOR O OTPREMU (ŠPEDIČIJA)

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 966. Pojam
- Članak 967. Odustajanje od ugovora
- Članak 968. Primjena pravila o ugovoru o komisionu odnosno trgovinskom zastupanju

ODJELJAK B. Obveze otpremnika

- Članak 969. Upozorenje na nedostatke naloga
- Članak 970. Upozorenje na nedostatke pakiranja
- Članak 971. Staranje o interesu nalogodavca
- Članak 972. Postupanje po uputama nalogodavca
- Članak 973. Odgovornost otpremnika za druge osobe
- Članak 974. Carinske radnje i plaćanje carine
- Članak 975. Samostalno obavljanje prijevoza i/ili drugih poslova od strane otpremnika
- Članak 976. Osiguranje pošiljke
- Članak 977. Polaganje računa

ODJELJAK C. Obveze nalogodavca

- Članak 978. Isplata naknade
- Članak 979. Tražbina naknade
- Članak 980. Troškovi i predujam
- Članak 981. Isplata naknade od primatelja stvari
- Članak 982. Opasne stvari i dragocjenosti

ODJELJAK D. Posebni slučajevi otpremanja

- Članak 983. Otprema s ukupnom odnosno s fiksnom naknadom
- Članak 984. Zbirna otprema

ODJELJAK E. Založno pravo otpremnika

- Članak 985. Založno pravo otpremnika

GLAVA XIX.

UGOVOR O KONTROLI ROBE I USLUGA

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 986. Pojam
- Članak 987. Opseg kontrole
- Članak 988. Ništavnost pojedinih odredaba ugovora

ODJELJAK B. Prava i obveze vršitelja kontrole

- Članak 989. Čuvanje robe odnosno uzorka
- Članak 990. Obveza obavještavanja naručitelja
- Članak 991. Naknada
- Članak 992. Pravo zaloga
- Članak 993. Povjeravanje kontrole robe drugom vršitelju kontrole
- Članak 994. Kontrola robe s obavljanjem pojedinih pravnih radnji
- Članak 995. Kontrola robe s jamstvom
- Članak 996. Kontrola usluga i stvari koje nisu namijenjene prometu
- Članak 997. Raskid ugovora

GLAVA XX.

UGOVOR O ANGAŽIRANJU UGOSTITELJSKIH KAPACITETA (UGOVOR O ALOTMANU)

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 998. Pojam
- Članak 999. Oblik ugovora

ODJELJAK B. Obveze turističke agencije

- Članak 1000. Obveza obavljanja
- Članak 1001. Obveza pridržaja ugovorenih cijena
- Članak 1002. Obveza plaćanja ugostiteljskih usluga
- Članak 1003. Obveza izdavanja posebne pisane isprave

ODJELJAK C. Obveze ugostitelja

- Članak 1004. Obveza stavljanja na raspolaganje ugovorenih smještajnih kapaciteta
- Članak 1005. Obveza jednakog postupanja
- Članak 1006. Obveza ugostitelja da ne mijenja cijene usluga
- Članak 1007. Obveza plaćanja provizije

ODJELJAK D. Pravo turističke agencije da odustane od ugovora

- Članak 1008. Pravo na odustajanje od angažiranih smještajnih kapaciteta
- Članak 1009. Obveza turističke agencije da popuni angažirane kapacitete

GLAVA XXI. UGOVOR O OSIGURANJU

ODJELJAK A. Zajedničke odredbe za osiguranje imovine i osiguranje osoba

Odsjek 1. Opće odredbe

- Članak 1010. Pojam
- Članak 1011. Osigurani slučaj
- Članak 1012. Isključenje primjene kod pojedinih osiguranja
- Članak 1013. Odstupanje od odredaba ugovora o osiguranju

Odsjek 2. Sklapanje ugovora

- Članak 1014. Sklapanje ugovora
- Članak 1015. Polica i lista pokrića
- Članak 1016. Osiguranje bez police
- Članak 1017. Sklapanje ugovora u ime drugog bez ovlaštenja
- Članak 1018. Osiguranje za tuđi račun ili za račun koga se tiče
- Članak 1019. Zastupnici osiguranja

Odsjek 3. Obveze osiguranika odnosno ugovaratelja osiguranja

I. Prijava okolnosti značajnih za ocjenu rizika

- Članak 1020. Dužnost prijavljivanja
- Članak 1021. Namjerna netočna ili nepotpuna prijava
- Članak 1022. Nenamjerna netočna ili nepotpuna prijava
- Članak 1023. Proširenje primjene odredaba o dužnosti prijavljivanja
- Članak 1024. Slučajevi u kojima se osiguratelj ne može pozivati na netočnost ili nepotpunitost prijave

II. Plaćanje premije

- Članak 1025. Dužnost plaćanja i primanja premije
- Članak 1026. Posljedice neplaćanja premije

III. Obavještavanje osiguratelja o promjenama rizika

- Članak 1027. Povećanje rizika
- Članak 1028. Povećanje rizika i osigurani slučaj
- Članak 1029. Smanjenje rizika
- Članak 1030. Obveza obavještavanja o nastupanju osiguranog slučaja
- Članak 1031. Ništavnost odredaba o gubitku prava

Odsjek 4. Obveze osiguratelja

- Članak 1032. Isplata naknade ili ugovorenog iznosa
- Članak 1033. Isključenje odgovornosti osiguratelja u slučaju namjere i prijevare
- Članak 1034. Prigovori osiguratelja

Odsjek 5. Trajanje osiguranja

- Članak 1035. Početak djelovanja i trajanje osiguranja

- Članak 1036. Utjecaj stečaja na osiguranje

ODJELJAK B. Osiguranje imovine

Odsjek 1. Opće odredbe

- Članak 1037. Interes osiguranja
- Članak 1038. Svrha osiguranja imovine
- Članak 1039. Sprječavanje osiguranog slučaja i spašavanje
- Članak 1040. Prepuštanje oštećene osigurane stvari
- Članak 1041. Propast stvari uslijed događaja koji nije predviđen u polici

Odsjek 2. Ograničenje osiguranih rizika

- Članak 1042. Štete pokrivenе osiguranjem
- Članak 1043. Šteta prouzročena nedostacima osigurane stvari
- Članak 1044. Štete prouzročena ratnim operacijama ii pobunama

Odsjek 3. Nadosiguranje i ugovor s više osigурatelja

- Članak 1045. Nadosiguranje
- Članak 1046. Naknadno smanjenje vrijednosti
- Članak 1047. Višestruko i dvostruko osiguranje
- Članak 1048. Suosiguranje

Odsjek 4. Podosiguranje

- Članak 1049. Podosiguranje

Odsjek 5. Prijelaz ugovora i isplata naknade iz osiguranja drugome

- Članak 1050. Prijelaz ugovora na pribavitelja osigurane stvari
- Članak 1051. Dodjela naknade nositeljima zaloge i drugih prava

Odsjek 6. Prijelaz osiguranikovih prava prema odgovornoj osobi na osiguratelja (subrogacija)

- Članak 1052. Prijelaz prava osiguranika na osiguratelja

Odsjek 7. Osiguranje od odgovornosti

- Članak 1053. Odgovornost osigуратеља
- Čланак 1054. Властито право оштећеника и директна тужба

ODJELJAK C. Osiguranje osoba

Odsjek 1. Opće odredbe

- Članak 1055. Utvrđivanje osiguranog iznosa
- Članak 1056. Polica osiguranja života
- Članak 1057. Netočna prijava starosti osiguranika
- Članak 1058. Posljedice neplaćanja premije i smanjenje osiguranog iznosa
- Članak 1059. Osiguranje treće osobe
- Članak 1060. Osiguranje za slučaj smrti maloljetnika i osobe lišene poslovne sposobnosti
- Članak 1061. Kumuliranje naknade i osigurani iznos

Odsjek 2. Isključeni rizici

- Članak 1062. Samoubojstvo osiguranika
- Članak 1063. Namjerno ubojstvo osiguranika
- Članak 1064. Namjerno prouzročenje nesretnog slučaja
- Članak 1065. Ratne operacije
- Članak 1066. Ugovorno isključenje rizika

Odsjek 3. Prava ugovaratelja osiguranja prije nastupanja osiguranog slučaja

- Članak 1067. Otkup
- Članak 1068. Predujam
- Članak 1069. Zalaganje police

Odsjek 4. Osiguranje života u korist treće osobe

- Članak 1070. Određivanje korisnika
- Članak 1071. Podjela koristi između više korisnika
- Članak 1072. Opoziv odredaba o određivanju korisnika
- Članak 1073. Vlastito i neposredno pravo korisnika
- Članak 1074. Vjerovnici ugovaratelja osiguranja i osiguranika
- Članak 1075. Ustupanje osiguranog iznosa
- Članak 1076. Smrt korisnika prije dospjelosti osiguranog iznosa
- Članak 1077. Osiguranje za slučaj smrti bez određenog korisnika
- Članak 1078. Savjesna isplata osiguranog iznosa neovlaštenoj osobi

GLAVA XXII.
UGOVOR O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 1079. Pojam
- Članak 1080. Oblik ugovora
- Članak 1081. Poseban slučaj ništavnosti ugovora

ODJELJAK B. Prava i obveze ugovaratelja

- Članak 1082. Odgovornost za dugove
- Članak 1083. Raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju
- Članak 1084. Utjecaj smrti davatelja uzdržavanja na ugovor
- Članak 1085. Prava zakonskih nasljednika primatelja uzdržavanja
- Članak 1086. Utjecaj promijenjenih prilika

ODJELJAK C. Prijenos vlasništva za života primatelja uzdržavanja

- Članak 1087. Prijenos vlasništva za života primatelja uzdržavanja
- Članak 1088. Pridržavanje prava stvarnog tereta
- Članak 1089. Utjecaj smrti davatelja uzdržavanja na ugovor
- Članak 1090. Neprenosivost prava

GLAVA XXIII.
UGOVOR O ZALOGU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 1091. Pojam
- Članak 1092. Stjecanje založnog prava
- Članak 1093. Sposobnost
- Članak 1094. Zalog na stvari već založenoj drugome
- Članak 1095. Zalog za budući ili uvjetnu obvezu
- Članak 1096. Učinak zaloge na druge obveze zalogodavca
- Članak 1097. Nedopuštene odredbe

ODJELJAK B. Zalaganje stvari

Odsjek 1. Obveze zalogodavca

- Članak 1098. Predaja stvari

Odsjek 2. Obaveze zalogoprimeca

- Članak 1099. Čuvanje založene stvari
- Članak 1100. Uporaba založene stvari
- Članak 1101. Plodovi založene stvari
- Članak 1102. Oduzimanje založene stvari od zalogoprimeca

Odsjek 3. Prava zalogoprimeca

- Članak 1103. Založena stvar s nedostatkom
- Članak 1104. Prodaja založene stvari
- Članak 1105. Prodaja stvari založene za tražbine iz ugovora u gospodarstvu
- Članak 1106. Prodaja založene stvari prije vremena ili njezina zamjena
- Članak 1107. Prodaja založene stvari prije vremena na zahtjev zalogodavca
- Članak 1108. Pravo prvenstvene naplate
- Članak 1109. Redoslijed založnih prava

Odsjek 4. Prestanak založnog prava

- Članak 1110. Prestanak založnog prava gubitkom državine
- Članak 1111. Prestanak založnog prava prestankom tražbine
- Članak 1112. Zastara međusobnih tražbina

ODJELJAK C. Zalaganje tražbina i drugih prava

Odsjek 1. Zalaganje tražbina

- Članak 1113. Obavljanje dužnika ili predaja isprave
- Članak 1114. Davanje u zalog tražbina iz vrijednosnog papira
- Članak 1115. Dužnost očuvanja tražbina
- Članak 1116. Naplaćivanje i uračunavanje kamata
- Članak 1117. Naplaćivanje založne tražbine
- Članak 1118. Prigovori dužnika založne tražbine

Odsjek 2. Davanje u zalog drugih prava

- Članak 1119. Način zalaganja

Odsjek 3. Primjena odredaba o davanju u zalog stvari

- Članak 1120. Shodna primjena

GLAVA XXIV. UGOVOR O JAMSTVU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 1121. Pojam
- Članak 1122. Jamčenje za poslovno nesposobnog
- Članak 1123. Predmet jamčenja
- Članak 1124. Opseg jamčeve odgovornosti
- Članak 1125. Prijelaz vjerovnikovih prava na jamca (subrogacija)

ODJELJAK B. Odnos vjerovnika i jamca

- Članak 1126. Oblici jamstva
- Članak 1127. Solidarnost jamca
- Članak 1128. Gubitak prava na rok
- Članak 1129. Stečaj glavnog dužnika
- Članak 1130. Smanjena odgovornost dužnikova nasljednika
- Članak 1131. Jamčevi progovori
- Članak 1132. Dužnost obavještavanja jamca o dužnikovu propuštanju
- Članak 1133. Oslobođanje jamca zbog vjerovnikova odugovlačenja
- Članak 1134. Oslobođanje jamca zbog napuštanja jamstva

ODJELJAK C. Odnos jamca i dužnika

- Članak 1135. Pravo na naknadu od dužnika
- Članak 1136. Pravo jamca solidarnog dužnika
- Članak 1137. Pravo jamca na prethodno osiguranje
- Članak 1138. Gubitak prava na naknadu
- Članak 1139. Pravo na vraćanje isplaćenog

ODJELJAK D. Regres isplatitelja prema ostalim jamcima

- Članak 1140. Regres isplatitelja prema ostalim jamcima

ODJELJAK E. Zastara

- Članak 1141. Zastara
- Članak 1142. Jamstvo za glavnu obvezu s neodređenom visinom
- Članak 1143. Odbijanje namirenja obveze

ODJELJAK F. Posebne odredbe za jamstvene ugovore

- Članak 1144. Sadržaj jamstvenog ugovora
- Članak 1145. Razlikovanje ugovora o jamstvu i jamstvenog ugovora
- Članak 1146. Neovisnost jamstvene odgovornosti
- Članak 1147. Jamstvo u slučaju ustupanja jamstvene tražbine

GLAVA XXV.

UGOVOR O UPUĆIVANJU (ASIGNACIJA)

ODJELJAK A. Pojam ugovora

- Članak 1148. Pojam

ODJELJAK B. Odnos pimatelja upute i upućenika

- Članak 1149. Prihvatanje od strane upućenika
- Članak 1150. Prigovori upućenika
- Članak 1151. Prenošenje upute
- Članak 1152. Zastara

ODJELJAK C. Odnos primatelja upute i uputitelja

- Članak 1153. Primatelj upute kao vjerovnik uputitelja
- Članak 1154. Učinak upute
- Članak 1155. Dužnost primatelja upute da obavijesti uputitelja
- Članak 1156. Odustajanje od prihvaćene upute
- Članak 1157. Opoziv ovlaštenja danog primatelju upute

ODJELJAK D. Odnos uputitelja i upućenika

- Članak 1158. Upućenik kao dužnik uputitelja
- Članak 1159. Opoziv ovlaštenja danog upućeniku

ODJELJAK E. Smrt i lišenje poslovne sposobnosti

- Članak 1160. Smrt i lišenje poslovne sposobnosti

ODJELJAK F. Uputa u obliku papira na donositelja

- Članak 1161. Uputa u obliku papira na donositelja

ODJELJAK G. Uputa u obliku papira po naredbi

- Članak 1162. Uputa u obliku papira po naredbi

GLAVA XXVI.

BANKARSKI UGOVOR

ODJELJAK A. Opće odredbe o bankarskim poslovima

- Članak 1163. Bankarski ugovor
- Članak 1164. Bankarska informacija i bankarska tajna
- Članak 1165. Kamate, naknade, izdaci
- Članak 1166. Obveza obavještavanja
- Članak 1167. Otkaz ugovora
- Članak 1168. Pojedinačni bankarski poslovi

GLAVA XXVII.

UGOVOR O BANKARSKOM NOVČANOM DEPOZITU

ODJELJAK A. Novčani depozit

- Članak 1169. Pojam
- Članak 1170. Otvaranje računa
- Članak 1171. Vlasništvo nad računom i ovlaštenje za raspolaganje
- Članak 1172. Otklanjanje dugovnog salda
- Članak 1173. Vrste novčanih depozita
- Članak 1174. Stanje računa
- Članak 1175. Mjesto uplate i isplata
- Članak 1176. Više računa iste osobe
- Članak 1177. Plaćanje kamate

ODJELJAK B. Ulog na štednju

- Članak 1178. Štedna knjižica
- Članak 1179. Upis u štednu knjižicu
- Članak 1180. Plaćanje kamate
- Članak 1181. Vrste uloga na štednju

GLAVA XXVIII.
UGOVOR O BAKKARSKOM TEKUĆEM RAČUNU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 1182. Pojam
- Članak 1183. Oblik ugovora

ODJELJAK B. Obveze i prava ugovornih strana

- Članak 1184. Sredstva na tekućem računu
- Članak 1185. Prebijanje između salda više računa
- Članak 1186. Raspolaganje sredstvima
- Članak 1187. Primjena propisa o ugovoru o nalogu
- Članak 1188. Trajanje ugovora o bankarskom tekućem računu
- Članak 1189. Provizija i naknada troškova
- Članak 1190. Dostava izvješća/izvoda s tekućeg računa

GLAVA XXIX.
UGOVOR O DEPONIRANJU VRIJEDNOSNIH PAPIRA

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 1191. Pojam

ODJELJAK B. Obveze i prava ugovornih strana

- Članak 1192. Vršenje prava
- Članak 1193. Dužnosti banke
- Članak 1194. Vraćanje vrijednosnih papira
- Članak 1195. Zahtjevi trećih osoba
-

GLAVA XXX
UGOVOR O SEFU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 1196. Pojam

ODJELJAK B. Obveze i prava ugovornih strana

- Članak 1197. Pristup sefu
- Članak 1198. Predmeti koji se ne mogu staviti u sef
- Članak 1199. Prava banke u slučaju neplaćanja
- Članak 1200. Shodna primjena propisa

GLAVA XXXI.

UGOVOR O KREDITU

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 1201. Pojam
- Članak 1202. Oblik i sadržaj

ODJELJAK B. Obveze i prava ugovornih strana

- Članak 1203. Otkaz davatelja kredita
- Članak 1204. Odustajanje od ugovora i vraćanje kredita prije roka
- Članak 1205. Akceptni kredit
- Članak 1206. Primjena propisa

GLAVA XXXII.

UGOVOR O KREDITU NA TEMELJU ZALOGA VRIJEDNOSNIH PAPIRA

- Članak 1207. Pojam
- Članak 1208. Oblik i sadržaj
- Članak 1209. Primjena propisa
- Članak 1210. Prava banke na prodaju založnih vrijednosnih papira

GLAVA XXXIII.

AKREDITIV

ODJELJAK A. Opće odredbe

- Članak 1211. Pojam, oblik i sadržaj akreditiva
- Članak 1212. Obveza prema korisniku
- Članak 1213. Nezavisnost akreditiva od drugog pravnog posla
- Članak 1214. Dokumentarni akreditiv

ODJELJAK B. Obveze i prava ugovornih strana

- Članak 1215. Obveza akreditivne banke
- Članak 1216. Vrste dokumentiranog akreditiva
- Članak 1217. Neopozivi akreditiv
- Članak 1218. Opozivi akreditiv
- Članak 1219. Dužnost banke glede dokumenata
- Članak 1220. Granice odgovornosti banke
- Članak 1221. Prenosivost akreditiva
- Članak 1222. Ustupanje prihoda iz akreditiva
- Članak 1223. Prestanak prava

ODJELJAK C. Odnos banke i nalogodavca

- Članak 1224. Sadržaj naloga za otvaranje dokumentarnog akreditiva
- Članak 1225. Otvaranje akreditiva
- Članak 1226. Obveza provjere zahtjeva i pratećih dokumenata
- Članak 1227. Granice odgovornosti banke
- Članak 1228. Shodna primjena propisa

ODJELJAK D. Odnos između banke i korisnika

- Članak 1229. Utvrđivanje prava i obveza
- Članak 1230. Standardi ponašanja i odgovornost banke
- Članak 1231. Oblik zahtjeva za isplatu akreditiva
- Članak 1232. Isplata
- Članak 1233. Kompenzacija
- Članak 1234. Iznimke od obveze plaćanja

GLAVA XXXIV.

UGOVOR O BANKARSKOM JAMSTVU

ODJELJAK A. Pojam, oblik i sadržaj bankarskog jamstva

- Članak 1235. Pojam, oblik i neopozivost
- Članak 1236. Jamstvo „bez prigovora“

- Članak 1237. Indirektno jamstvo
- Članak 1238. Izmjena jamstva
- Članak 1239. Prijenos prava korisnika da zahtijeva plaćanje
- Članak 1240. Prijenos prava iz jamstva
- Članak 1241. Prestanak prava da se zahtijeva isplata

ODJELJAK B. Odnos između banke i nalogodavca

- Članak 1242. Neophodni sadržaj jamstvenog naloga
- Članak 1243. Obveza izdavanja i plaćanja
- Članak 1244. Shodna primjena propisa

ODJELJAK C. Odnos između banke i ovlaštenika

- Članak 1245. Shodna primjena propisa
- Članak 1246. Zahtjev za isplatu
- Članak 1247. Potvrda jamstva (superjamstvo)
- Članak 1248. Iznimke od obveze plaćanja

GLAVA XXXV.

UGOVOR O PORAVNANJU

- Članak 1249. Pojam
- Članak 1250. Uzajamna popuštanja
- Članak 1251. Sposobnost
- Članak 1252. Predmet poravnjanja
- Članak 1253. Primjena odredaba o dvostranim ugovorima
- Članak 1254. Prekomjerno oštećenje
- Članak 1255. Učinak poravnjanja prema jamcima i zalogodavcima
- Članak 1256. Poravnjanje o poslu koji se može poništiti
- Članak 1257. Ništavnost poravnjanja
- Članak 1258. Ništavnost pojedinačne odredbe poravnjanja

GLAVA XXXVI.

UTVRĐUJUĆI UGOVORI

- Članak 1259. Sadržaj utvrđujućeg ugovora
- Članak 1260. Obvezni pisani oblik
- Članak 1261. Nastanak utvrđivanja
- Članak 1262. Utvrđujući ugovor na teret trećih osoba

DIO TREĆI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

- Članak 1263. Primjena zakona
- Članak 1264. Prestanak važenja propisa
- Članak 1265. Stupanje na snagu

OBRAZLOŽENJE

Zakona o obveznim odnosima Bosne i Hercegovine

I. USTAVNI TEMELJ

Ustavni temelj za donošenje Zakona o obveznim odnosima sadržan je u sljedećim odredbama Ustava Bosne i Hercegovine:

U članku IV. točka 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine propisano je da je Parlamentarna skupština BiH nadležna za donošenje zakona koji su potrebni za provedbu odluka Predsjedništva Bosne i Hercegovine ili da se provedu nadležnosti Skupštine po ovom Ustavu.

U članku I. točka 4. Ustava Bosne i Hercegovine propisano je da će po cijeloj Bosni i Hercegovini postojati sloboda kretanja. Bosna i Hercegovina i entiteti neće ometati punu slobodu kretanja osoba, roba, usluga i kapitala cijeloj Bosni i Hercegovini.

Osim toga, prema Akcijskom planu za realizaciju prioriteta iz dokumenta Europsko partnerstvo s Bosnom i Hercegovinom kao prioritet predviđa se donošenje Zakona o obveznim odnosima.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Nadležnost za uređivanje obveznih odnosa u bivšoj SFRJ bila je podijeljena između države i bivših republika. U nadležnosti SFRJ, suglasno tadašnjem ustavnom uređenju, zadržano je uređivanje osnova obveznih odnosa koji su se odnosili na opći dio, ugovorne i druge obvezne odnose u oblasti prometa robe i usluga. Sva ostala materija obveznih odnosa ostavljena je u nadležnost republika, ali tu nadležnost republike nisu iskoristile i svojim zakonima nisu uređivale tu oblast. Republike, a kasnije nastale države na području bivše SFRJ nisu posebno uređivale ni one obvezne odnose koji su bili uređeni starim pravnim pravilima građanskih zakonika, pa je sva nadležnost ostala na razini SFRJ.

U Bosni i Hercegovini su se pravila Općeg austrijskog građanskog zakonika primjenjivala od strane sudova kao pravna pravila, jer su sadržavala uređene i one odnose koje Bosna i Hercegovina nije uredila svojima propisima, osim ugovora o doživotnom izdržavanju koji je uredila odredbama Zakona o nasljeđivanju. Bivši Zakon o obveznim odnosima sada se primjenjuje kao entitetski zakon, s različitim sadržajem. Na razini Bosne i Hercegovine ne postoji zakonska pokrivenost obveznih odnosa, premda postoji nadležnost Suda Bosne i Hercegovine za rješavanje u ovoj oblasti.

U Bosni i Hercegovini sada su na snazi dva zakona o obveznim odnosima. Oba entiteta, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska, preuzele su Zakon o obveznim odnosima SFRJ donesen 1978. godine s izvjesnima izmjenama. Zakoni su objavljeni u entitetskim službenim glasilima i važe za: Federaciju BiH: „Službeni list SFRJ“, 29/78, 39/85, 45/89 i „Službeni list RBiH“,

2/29, 13/93 i 13/94 i „Službene novine FBiH“, 29/03 i Republiku Srpsku: „Službeni list SFRJ“, 29/78, 39/85, 45/89 i „Službeni glasnik RS-a“, 17/93, 57/98, 39/03, 74/04.

Ovi zakonski tekstovi nisu identični, jer izmjene i dopune nisu izvršene na jedinstven način, i razlikuju se u više od 20 članaka. Najznačajnija razlika postoji u općem roku zastare koji prema odredbi članka 371. Zakona o obveznim odnosima Federacije Bosne i Hercegovine iznosi pet godina, a prema istom članku Zakona o obveznim odnosima Republike Srpske iznosi 10 godina.

Ovaj Zakon urađen je uz pomoć njemačke vladine organizacije GTZ koja je pružila svu tehničku pomoć, a u radu na Zakonu sudjelovao je prof. dr. Helmut Ruessman. Također, osim ostalih, u izradi Zakona sudjelovali su eksperti USAID-a i UNDP-a, kao i profesori obveznog prava na pravnim fakultetima u Sarajevu i Banjoj Luci.

Prilikom izrade Zakona odustalo se od potpuno novog teksta zakona, odnosno izrade kodifikacije. Kao polazni temelj za ovaj Zakon uzet je tekst Zakona o obveznim odnosima bivše SFRJ, jer je kodifikacija obveznih odnosa iz 1978. godine izgrađena na višestoljetnim načelima i stećevinama koje su postojale na području bivše SFRJ, odnosno sadašnjim državama koje su nastale raspadom SFRJ, a prema tome i u Bosni i Hercegovini.

U vrijeme donošenja Zakona o obveznim odnosima SFRJ, to je bila najmodernija europska kodifikacija obveznoga prava. Kao temelj za izradu toga Zakona poslužio je Švicarski zakon o obvezama, svojevremeno najmodernija europska kodifikacija obveznih odnosa. Na temeljima švicarskoga prava koncipirani su instituti Zakona o obveznim odnosima, s tim da je Skicu za zakon pripremio prof. dr. Mihailo Konstantinović. Međutim, pojedina rješenja Skice tek su u ovom Zakonu u potpunosti razrađena jer su ranije izostavljena iz teksta Zakona kao odnosi koji ne spadaju u osnove obveznih odnosa. Uređenje tih odnosa prepusteno je bivšim republikama koje ova pitanja nisu nikada uredile, a samim time to nije uradila ni Bosna i Hercegovina. Prije svega tu se radilo o pojedinim klasičnim imenovanim ugovorima, posluzi, poklonu, doživotnom izdržavanju, kao i pojedinim vidovima odgovornosti za štetu kao što je odgovornost za štetu od životinja, od građevina, odgovornost za pad, bacanje ili prosipanje iz prostorije.

Drugo pitanje odnosilo se na građanske i trgovačke ugovore. Ostalo se kod ideje jedinstvenoga reguliranja, ali se postavilo pitanje treba li obuhvatiti trgovačke ugovore, odnosno poslove autonomnoga trgovačkog prava, tzv. „nove ugovore“. Stavovi o tome su različiti: jedni su smatrali da se ovi ugovori još nisu afirmirali ni u našoj poslovnoj praksi i da naša ekonomija još ne osjeća njihovu važnost, dok su drugi smatrali da bi zakonodavac trebao promovirati njihovu buduću primjenu i upoznati praksu s modernim pravnim rješenjima razvijenih ekonomija u svijetu. Prevladao je stav da se ovom priđe racionalno, a ne revolucionarno i da se posebnim zakonima prepuste „novi ugovori“ iz razloga što se njima trebaju urediti i pitanja koja, strogo uvezši, ne spadaju isključivo u obvezne odnose, nego često imaju statusni i administrativni karakter.

S obzirom da u Bosni i Hercegovini nije donesen Zakon o obveznim odnosima, kao polazni temelj poslužila su i nova zakonska rješenja koja su usvojena u zemljama nasljednicama bivših federalnih republika SFRJ.

III. USKLAĐENOST S EUROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Stečevine prava Europske unije cijenjene su, poštovane i ugrađene u tekst Zakona s obzirom na proces približavanja pridruživanja Bosne i Hercegovine Europskoj uniji i njezinoj aqas communitarie.

Osim toga, uzete su u obzir i stečevine europske pravne znanosti, odnosno aktivnosti međunarodnih organizacija i instituta koji se bave obveznim odnosima, kao što su:

- načela europskoga ugovornog prava kao rezultata rada Povjerenstva za europsko ugovorno pravo (tzv. Lando povjerenstvo);
- načela međunarodnih trgovačkih ugovora /UNIDROIT/;
- te brojnih konvencija Ujedinjenih naroda i njegovih tijela koji se odnose na obveze i ugovore. To su: konvencije UN-a o ugovorima u međunarodnoj prodaji robe /tzv. Bečka konvencija/ i objavljenih stavova naše znanosti, struke i sudske prakse.

U ovom Zakonu zadržan je dosadašnji kodifikacijski koncept i jedinstveno gledište (osim nužnih iznimki) da se urede obvezni odnosi za fizičke i pravne osobe, odnosno i poduzetnike i potrošače.

Tekst Zakona opsežniji je od svoga izvornika jer je regulirao neke obvezne odnose koji do sada nisu bili jedinstveno regulirani ili nisu bili uopće regulirani u Zakonu bivše SFRJ.

Zakon o obveznim odnosima podijeljen je na opći i posebni dio i sadrži ukupno 1264 članka, što je povećanje od 155 članaka u odnosu na Zakon o obveznim odnosima iz 1978. godine.

Zakon o obveznim odnosima iz 1978. godine sadržavao je u općem dijelu 453, a u posebnom dijelu 656 članaka. Ovaj Zakon u općem dijelu sadrži 510 članaka, tj. 57 više u odnosu na opći dio Zakona iz 1978. godine, dok posebni dio, odnosno dio drugi Zakona sadrži 754 članka, odnosno 98 članaka više od posebnog dijela Zakona iz 1978. godine. Ovaj Zakon je nešto opsežniji, kako u općem tako i u posebnom dijelu, u odnosu na Zakon bivše SFRJ. To se objašnjava činjenicom da su mnogi članovi iz općeg dijela ranijeg Zakona zadržani i u tekstu ovog Zakona, ali su pojedinim institutima dodane nove odredbe kojima su pojedini instituti potpunije obrađeni ili prvi put definirani.

Proširenje drugog dijela Zakona može se objasniti obradom pojedinih ugovora koji ranije nisu bili uvršteni u Zakon, a trebali su biti još tada uvršteni, kao i unošenjem „novih ugovora“, ali u najnužnijoj mjeri.

IV. OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Kodifikacija cjelokupnog građanskog prava (Građanski zakonik) ne postoji u Bosni i Hercegovini, niti je postojala na području bivše SFRJ. Ta kodifikacija ne postoji ni sada u novim državama, bivšim jugoslavenskim republikama, premda neke priželjkuju takav razvoj svoga prava (Republika Hrvatska), a druge već izvode pripremne radove u pravcu stvaranja građanskog zakona (Republika Srbija).

Nedostatak građanskoga zakona utjecao je i na sadržinu ovog Zakona jer su određeni instituti, koji inače čine sadržaj općeg dijela Građanskog zakonika, našli svoje mjesto u ovom zakonskom tekstu (npr. pravna i poslovna sposobnost, zastupanje, uvjet, rok, jednostrani pravni posao i dr.).

Zakon o obveznim odnosima slijedi sistematiku važećeg Zakona koja je utemeljena u tekstu Zakona o obveznim odnosima bivše SFRJ iz 1978. godine. Podijeljen je u dva osnovna dijela: dio prvi - opći dio i dio drugi - pojedini ugovorni obvezni odnosi i dijela trećeg - prelazne i završene odredbe.

Zakonski tekst podijeljen je, nadalje, na glave, a glave se dalje dijele na odjeljke i odsjeke.

Dio prvi - Opći dio ZOO podijeljen je na šest glava i to:

GLAVA I. OSNOVNA NAČELA (čl. 1-16)
GLAVA II. NASTANAK OBVEZA (čl. 17-295)
GLAVA III. UČINAK OBVEZA (čl. 296-330)
GLAVA IV. PRESTANAK OBVEZA (čl. 331-443)
GLAVA V. RAZNE VRSTE OBVEZA (čl. 444-491)
GLAVA VI. PROMJENA VJEROVNIKA ILI DUŽNIKA (čl. 492-510)

Dio drugi - Pojedini ugovorni obvezni odnosi podijeljen je na trideset i šest glava i to:

GLAVA I. UGOVOR O PRODAJI (čl. 511-613)
GLAVA II. UGOVOR O RAZMJENI (čl. 614-615)
GLAVA III. UGOVOR O ZAJMU (čl. 616-625)
GLAVA IV. UGOVOR O DAROVANJU (čl. 626-647)
GLAVA V. UGOVOR O ZAKUPU (čl. 648-697)
GLAVA VI. UGOVOR O POSLUZI (čl. 698-708)
GLAVA VII. UGOVOR O DJELU (čl. 709-737)
GLAVA VIII. UGOVOR O GRAĐENJU (čl. 738-754)
GLAVA IX. UGOVOR O ORTAŠTVU/PARTNERSTVU (čl. 755-778)
GLAVA X. UGOVOR O PRIJEVOZU (čl. 779-818)
GLAVA XI. UGOVOR O LICENCIJI (čl. 819-844)
GLAVA XII. UGOVOR O OSTAVI (čl. 845-864)
GLAVA XIII. UGOVOR O USKLADIŠTENJU (čl. 865-883)
GLAVA XIV. UGOVOR O NALOGU (čl. 884-905)
GLAVA XV. UGOVOR O KOMISIONU (čl. 906-928)
GLAVA XVI. UGOVOR O TRGOVAČKOM ZASTUPANJU (čl. 926-951)
GLAVA XVII UGOVOR O POSREDOVANJU (čl. 925-965)
GLAVA XVIII. UGOVOR O OTPREMANJU/ŠPEDICIJI (čl. 966-985)
GLAVA XIX. UGOVOR O KONTROLI ROBE I USLUGA (čl. 986-997)
GLAVA XX. UGOVOR O ANGAŽIRANJU UGOSTITELJSKIH KAPACITETA (UGOVOR O ALOTMANU) (čl. 998-1009)
GLAVA XXI. UGOVOR O OSIGURANJU (čl. 1010-1078)
GLAVA XXII. UGOVOR O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU (čl. 1079-1090)
GLAVA XXIII. UGOVOR O ZALOGU (čl. 1091-1120)
GLAVA XXIV. UGOVOR O JAMSTVU (čl. 1121-1147)
GLAVA XXV. UGOVOR O UPUĆIVANJU (ASIGNACIJA) (čl. 1148-1162)
GLAVA XXVI. BANKARSKI UGOVOR (čl. 1163-1169)

GLAVA XXVII. UGOVOR O BANKARSKOM NOVČANOM DEPOZITU (čl. 1169-1181)
GLAVA XXVIII. UGOVOR O BANKARSKOM TEKUĆEM RAČUNU (čl. 1182-1190)
GLAVA XXIX. UGOVOR O DEPONIRANJU VRIJEDNOSNIH PAPIRA (čl. 1191-1195)
GLAVA XXX. UGOVOR O SEFU (čl. 1196-1200)
GLAVA XXXI. UGOVOR O KREDITU (čl. 1201-1206)
GLAVA XXXII. UGOVOR O KREDITU NA TEMELJU ZALOGA VRIJEDNOSNIH PAPIRA (čl. 1207-1210)
GLAVA XXXIII. AKREDITIV (čl. 1211-1234)
GLAVA XXXIV. UGOVOR O BANKARSKOJ GARANCICI (čl. 1235-1248)
GLAVA XXXV. UGOVOR O PORAVNANJU (čl. 1249-1258)
GLAVA XXXVI. UTVRĐUJUĆI UGOVORI (čl. 1259-1262)

Dio treći - Prijelazne i završne odredbe (čl. 1263-1264)

Kao što se vidi iz izloženog sadržaja, u prvom dijelu Zakona, koji i dalje nosi naziv Opći dio, uređena su temeljna načela, kao i obvezni odnosi koji nastaju iz ugovora, prouzročenja štete, stjecanja bez osnove, poslovodstva bez naloga, jednostrane izjave volje i drugih zakonom utvrđenih činjenica. U drugom dijelu Zakona, koji više ne nosi naslov Posebni dio nego sada nosi naslov Pojedini ugovorni obvezni odnosi, uređeni su pojedinačni klasični, građanskopravni i gospodarskopravni ugovori, kao i bankarski poslovi. U svim dijelovima zakonskoga teksta zadržana su dosadašnja rješenja za koja je ocijenjeno da su izdržala praktičnu provjeru i da su primjerena novonastalim društveno-ekonomskim prilikama u Bosni i Hercegovini. Usprkos vremenu nastanka i kasnijim manjim izmjenama i dopunama koje su zakonski tekst potpuno osloboidle ideološko-političkih sadržaja, prijedlog ovog Zakona donosi više novih instituta koji do sada nisu postojali u Zakonu o obveznim odnosima i više odredaba kojima se mijenjaju ili dopunjaju postojeća zakonska rješenja.

V. NOVI PRAVNI INSTITUTI

Pravni instituti/pravne ustanove predstavljaju skup pravnih norma (pravila) koje uređuju određene obvezne odnose i odnose se na istu ili sličnu materiju. Pravni instituti su pravno-logične konstrukcije koje predstavljaju sistematizirane cjeline pravnih odnosa i pravnih norma. Skup srodnih pravnih instituta, u ovom slučaju obveznopravnih, grupira se u širu pravnu cjelinu, a to je grana prava, u ovom slučaju je obvezno pravo grana prava koja uređuje obvezne odnose.

U Glavi II. Nastanak obveza kod sklapanja ugovora prvi put je zakonski regulirana **Isporuka nenaručenih činidaba** (članak 28.) i **Narudžba električkim putem** (članak 29.).

Pravo **opoziva kod potrošačkih ugovora** (članak 146. – 149.). Ove odredbe govore o tome pod kojim uvjetima potrošač ima pravo opoziva izjave volje sklopjenog ugovora s poduzetnikom. Odredbe su u korist potrošača i služe provedbi Direktive o prometu (prodaji) na daljinu.

Odgovornost za reklamu (članak 209. – 210.) i to odgovornost za štetu prouzročenu nekorektnom reklamom.

U drugom dijelu Zakona novi pravni instituti su: **Ugovor o darovanju**(čl. 626.-647.), **Ugovor o posluzi** (čl. 698.-708.), **Ugovor o ortaštvu/partnerstvu**(čl. 755.-778.), **Ugovor o doživotnom uzdržavanju** (čl. 1079.-1090.), **Bankarski ugovor** (čl. 1163.-1168.) i **Utvrđujući ugovori** (čl. 1259.-1262.).

Sve varijante Ugovora o darovanju u potpunosti su regulirane, kako pojam, predmet, predaja, oblik, opoziv tako i odgovornost za neispunjerenje ugovora i padanje u zakašnjenje, a posebno je regulirano darovanje s nalogom.

Zakon je, po uzoru na uporedno zakonodavstvo i s obzirom na pravnu narav normirao Ugovor o doživotnom uzdržavanju kao ugovor koji nastaje među živima i ima nasljednopravne učinke. Do sada je ovaj Ugovor bio reguliran Zakonom o nasljeđivanju jer je prvotno bio reguliran bivšim saveznim zakonom o nasljeđivanju iz 1955. godine. U to vrijeme nije postojao Zakon o obveznim odnosima, pa je ovaj Ugovor po inerciji kasnije prenošen u republičke zakone o nasljeđivanju jer je nasljeđivanje bilo u nadležnosti republika.

Zakon uređuje Bankarski ugovor (čl. 1163.-1168.) kao opći bankarski ugovor koji uređuje trajno zasnovane poslovne veze za izvršavanje bankarskih poslova u kojima klijenti i banka sklapaju ugovor kao trajni obvezni odnos.

Ovim se Zakonom na moderan način uređuju utvrđujući ugovori, a naročito sadržaj, obvezni pisani oblik, nastanak i utvrđujući oblik na teret trećih osoba.

VI. IZMIJENJENI I DOPUNJENI PRAVNI INSTITUTI

Umjesto dosadašnje odredbe koja je određivala cilj i sadržaj Zakona, u članku 1. Zakona uređuje se predmet zakona tako što se ovim Zakonom reguliraju obvezni odnosi u Bosni i Hercegovini, te se definiraju obvezni odnosi kao pravni odnos na temelju kojega je jedna osoba (vjerovnik) ovlaštena da zahtijeva od druge osobe (dužnik) određeno ponašanje koje se može sastojati u davanju, činjenju, nečinjenju ili trpljenju, a druga strana je to dužna ispuniti.

U članku 3. nabrojani su temelji nastanka obveza, tako što obvezni odnos nastaje iz ugovora, prouzročenja štete, stjecanja bez osnove, poslovodstva bez naloga, jednostrane izjave volje i na druge zakonom utvrđene načine, dok se u članku 4. određuju subjekti obveznih odnosa pravne i fizičke osobe.

U članku 14. definira se „gospodarstvenik“ kao fizička ili pravna osoba koja djeluje u vršenju svoje gospodarske ili samostalne profesionalne djelatnosti, a u članku 15. definira se „potrošač“ kao svaka osoba koja sklapa neki pravni posao u svrhu koja ne spada u njegovu gospodarsku ili samostalnu profesionalnu djelatnost.

U Glavi II. Odjeljak 1. Odsjek 2. **Zastupanje** (čl. 80. – 110.) izmijenjena su dosadašnja rješenja. Zastupanje je podijeljeno na neposredno i posredno koje je u skladu s novim tendencijama ugovornoga prava, a posebice s načelima europskoga ugovornog prava (tzv. Landova načela).

Opći uvjeti formularnih ugovora (čl. 158. – 163.) - ovaj dio izmijenjen je i dopunjen u odnosu na važeće pravo i regulirani su pojam, opći uvjeti kao i sastavni dio ugovora, neuobičajene odredbe, ništavnost pojedinih odredaba, zabrana znatnijeg oštećenja i područje primjene.

Odgovornost proizvođača za neispravan proizvod (članak 201. – 208.). Proizvođač odgovara za štetu prouzročenu uslijed pogreške na tom proizvodu. Ovim odredbama zamijenjen je dosadašnji članak 179. Zakona, a služi harmonizaciji prava o odgovornosti za neispravne proizvode.

Naknada nematerijalne štete (članak 233. – 239.) proširena je na povredu prava osobnosti u skladu sa suvremenim kretanjima i pojačanom zaštitom prava osobnosti.

Ugovorom o prodaji (članak 511. – 610.) izvršene su manje dopune glede postojanja materijalnoga nedostatka (članak 536.), kao i glede duljine rokova za obavlještenje prodavatelja o materijalnim nedostacima (čl. 539. i 540.). Ostale izmjene su manjeg značaja i služe pojašnjenu dosadašnjih spornih odredaba.

U Glavi III. UČINAK OBVEZA nova je odredba članka 298. koja uređuje odgovornost dužnika za skriviljeno postupanje njegova zakonskoga zastupnika ili opunomoćenika, isto kao da je sam skriviljeno neispunjene ili neuredno ispunjenje obveze.

Odredba članka 299. Zakona - Ugovorno proširenje odgovornosti svedena je na jednu odredbu sažimanjem dva stavka, čime je značenje ostalo isto, ali je postignuta veća jasnoća pravila.

U odredbi članka 313. Zakona o obveznim odnosima koja uređuje pitanje dugovanja zatezne kamate, u odnosu na važeće uređenje sadržano u odredbi članka 277. Zakona dodan je novi stavak 2. u kojemu se zatezna kamata na novčanu tražbinu naknade štete zbog oštećenja ili uništenja stvari, kao i na naknadu nematerijalne štete računa da počinje teći od momenta podnošenja pismenog zahtjeva za plaćanje koji može biti u obliku opomene ili tužbe. Ovo novo uređenje kojim se dospjelost zatezne kamate veže za opomenu ili tužbu kada se traži novčana naknada štete, donosi dvije novine: imat će zaštitnu ulogu od zlouporabe dužnikova položaja jer se dužniku, koji je ujedno i oštećenom (vjerovniku) nanio štetu, neće više „isplatiti“ da stoji što više u zakašnjenju. Od stupanja na snagu Zakona s ovako izmijenjenom odredbom, dužnici naknade štete izbjegavat će neplaćanje naknade štete kada iz okolnosti slučaja znaju da je dužnikov zahtjev za naknadu štete koji se procesuira na sudu osnovan. Takvim dužnicima bit će u interesu da što prije obeštete vjerovnika i to neposredno po prijemu pismenog zahtjeva dužnika na naknadu štete putem opomene ili tužbe kako bi izbjegli povećanje svog duga za visinu kamata, odnosno kako bi im prestala teći kamata.

Ovom izmjenom i dopunom Zakon preuzima naloge Direktive 2000/35/EG Europskoga parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2000. godine kao prilog naporima u borbi protiv zakašnjenja dužnika. Na ovaj se način pojačava položaj vjerovnika jer je vjerovnička strana u važećem Zakonu neopravdano bila izložena dužničkoj samovolji kojoj zakonske odredbe nisu stajale na putu, što je jedna od globalnih zamjera važećem Zakonu, tj. da vjerovnička prava nisu dostatno zaštićena i da postoji neravnopravnost strana u obveznom odnosu na štetu vjerovnika.

Kod instituta Pravo zadržavanja, u odredbi članka 322. vršenje prava zadržavanja, dodan je novi stavak 3. prema kojemu pravo zadržavanja ne prestaje nastupanjem zastarjelosti tražbine. Na ovaj se način zaštita vjerovnika proširuje i može trajati sve do sudskoga rješenja sporu.

U Glavi IV. Prestanak obveza, u odredbi članka 335., ispunjenje s prijelazom prava na ispunitelja (subrogacija) dodan je novi stavak 2. prema kojemu s vjerovnika pravo tražbine može preći na ispunitelja i na temelju ugovora između dužnika i ispunitelja koji je sklopljen prije ispunjenja.

Odredba članka 345. preuzimanje nove obveze otklanja mogućnost zlouporabe od strane dužnika koji nije izmirio raniju obvezu prema istom vjerovniku da mu ova transakcija posluži kao izgovor za oslobađanje od ranije obveze.

Odredba članka 347. teret dokazivanja da je dug isplaćen prevaljuje se na vjerovnika, ako je on prihvatio nešto drugo umjesto dugovanog predmeta ispunjenja. Zakon ovom odredbom uvodi prepostavku ispunjenja ako je vjerovnik prihvatio drugi predmet umjesto dugovanog.

Nova odredba članka 360. je priznanica kod tražbine iz vrijednosnih papira na donositelja po naredbi. Ovom se odredbom predviđa da kada vjerovnik zadrži vrijednosni papir dužnik može zahtijevati da mu vjerovnik izda posebnu priznanicu. Ove odredbe imaju za cilj da otklone opasnost realizacije prava iz papira koji se nalazi u opticaju, a za čiju isplatu dužnik ne posjeduje priznanicu da je platio.

Odredba članka 363. Zakona izmijenjena je i dopunjena tako što su dodana nova dva stavka uz postojeće kojima se precizira kada dužnik dolazi u zakašnjenje. To se odnosi na pitanje dolaska u zakašnjenje bez opomene kada dužnik očito odbija ispunjenje obveze, što je uređeno u stavku 3. U odredbi stavka 4. specificiraju se slučajevi kada dužnik dolazi u zakašnjenje ako rok plaćanja neke novčane tražbine, koja se duguje kao protučinidba za isporuku roba ili izvršenje usluga, nije ugovoren.

Odredbom članka 364. uređeno je isključenje zakašnjenja koje dužnik postiže kada istakne prigovor odbijanja izvršenja na koji je ovlašten.

U odredbi članka 365. uređeno je pitanje kamate na naknadu vrijednosti. Ova odredba uređuje pitanje ako se dužnikova obveza transformira u naknadu vrijednosti dugovanog predmeta koji je za vrijeme njegova zakašnjenja propao. Kamata na naknadu vrijednosti počinje teći tek od padanja dužnika u zakašnjenje s isplatom naknade vrijednosti propalog dugovanog predmeta.

Vjerovničko zakašnjenje novelirano je tako što su raščlanjene odredbe čl. 325. i 326. važećeg Zakona i od njih je nastalo više novih odredaba, a dodane su im i neke nove odredbe.

Odredba članka 405. koja precizira pitanje nemogućnosti ispunjenja jasnije uređuje zahtjev za ustupanje prava prema trećem jer se određuje da vjerovnik stječe pravo da od dužnika zahtijeva ustupanje prava koje dužnik ima prema trećem zbog nastale nemogućnosti ili da mu preda naknadu koju je od trećeg primio radi nastale nemogućnosti, npr. naplaćenu premiju osiguranja za osigurani slučaj.

Opći rok zastarjelosti odredbom članka 420. Određen je na pet godina.

Glede ugovorne kamate važi načelo slobode ugovaranja glede njezine stope.

Ako stopa nije određena, visina stope svodi se na stopu stope zakonske kamate.

Kao što je odredbom članka 447. liberalizirana stopa ugovorne kamate, tako je odredbom članka 448. stavak 1. uspostavljena opća zabrana anatocizma, obračunavanja kamate na kamatu. Ove dvije odredbe unose veću jasnoću u dosadašnje reguliranje ovoga pitanja jer predstavljaju poboljšanje zakonskoga teksta, uspostavu načela ravnopravnosti strana i dosljednije poštovanje zaštite potrošača u novčanim obveznim odnosima.

Kod obveza s više dužnika ili vjerovnika izvršene su određene terminološke promjene i preciziran sadržaj obveze djelomičnog dužnika ili djelomičnog vjerovnika (čl. 459. 461.).

Kod solidarnosti dužnika, utvrđena je odredbom članka 462. Zakona prepostavka solidarnosti dužnika u nekoj djeljivoj obvezi između gospodarstvenika. Ovom je uvedena prepostavka solidarnosti koju ugovaratelji moraju svaki put izričito, ugovornom klauzulom, isključiti.

Odredbom članka 472. određena je priroda tzv. subjektivnih prigovora, jer činjenice koje su vezane samo za osobnost jednog sudužnika ne djeluju prema ostalima, niti im škode niti koriste, a osobito se to odnosi na presudu koju vjerovnik dobije u odnosu na jednoga od sudužnika.

Odredbom članka 475. propisuje se obveza solidarnih dužnika da iznađu načine za izmirenje solidarne obveze prema vjerovniku i da se organiziraju radi izmirenja solidarne obveze. Odredbom članka 476. predviđeno je smanjenje solidarne obveze za udio koji otpada na tzv. "privilegiranoga dužnika", jer je njegova odgovornost po nekoj pravnoj osnovi umanjena ili isključena.

Uređenje nedjeljivih obveza dopunjeno je s dvije nove odredbe (čl. 490.-491.) kojima se precizira ponašanje zajedničkih dužnika u ispunjenju zajedničke obveze, odnosno zajedničkih vjerovnika u potraživanju zajedničke tražbine.

U odredbama o ugovornom ustupanju tražbine (cesija) izvršena je prenumeracija određenih odredaba i dodana je odredba članka 502. koja određuje shodnu primjenu ovih propisa na prijenos drugih prava, kao i na zakonsko i sudska ustupanje tražbine.

VII. PROVEDBA JAVNIH KONZULTACIJA

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, nakon što je pripremilo Prijedlog zakona o obveznim odnosima, donijelo je Odluku o provedbi javnih konzultacija.

Procedure za konzultacije s javnošću regulirane su Pravilnikom za provedbu pravila za konzultacije u izradi pravnih propisa u Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 81/06“).

Prijedlog zakona o obveznim odnosima stavljen je na web stranicu Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine (www.mpr.gov.ba) dana 21.05.2009. godine s pozivom svim zainteresiranim osobama i tijelima da u roku od 30 dana od dana objavljivanja na web stranici dostave svoje pisane komentara, prijedloge i sugestije.

U navedenom roku Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine nije dobilo nikakve komentare, prijedloge i sugestije.

Zakon o obveznim odnosima je zakon koji proizvodi promjene ekonomskog statusa osobe i prema članku 7. stavak 2.(b) Pravilnika za provedbu pravila za konzultacije u izradi pravnih propisa u Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, pa je ne samo stavljen na web stranicu Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, nego su sukladno članku 6. Pravila i članku 4. Pravilnika izvršene i dodatne konzultacije.

Dodatne konzultacije izvršene su s ministarstvima pravde entiteta, Pravosudnim povjerenstvom Brčko Distrikta i Visokim sudskim i tužiteljskim vijećem Bosne i Hercegovine.

Visoko sudsko i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine svojim je aktom broj: 08-02-1725-1/09 od 29.06. 2009. godine obavijestilo Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine da je 24 i 25.06. 2009. godine razmatralo Prijedlog zakona kojim prihvata tekst Prijedloga zakona i podržava njegovo donošenje.

Ministarstvo pravde Republike Srpske je svojim aktom broj: 08.020/020-341/09 od 28.05. 2009. godine obavijestilo Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine da „ni jedan organ u Republici Srpskoj nije donio odluku o prenosu nadležnosti na državni nivo za donošenje Zakona o obligacionim odnosima, pa iz tog razloga ne postoje pravne pretpostavke da se bilo koji organ iz Republike Srpske uključi u pravnu raspravu za donošenje Zakona o obligacionim odnosima na državnom nivou.“

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine posebno je cijenilo navedeni akt Ministarstva pravde Republike Srpske, pa je konstatiralo da je prema Akcijskom planu za realizaciju prioriteta iz dokumenta Europskoga partnerstva s Bosnom i Hercegovinom i usvajanje državnog zakonodavstva o obvezama (Glava: Europski standardi, poglavlje: Unutarnje tržište, oblast, kretanje osoba, usluga i pravo nastana EP3.KP.051).

Međutim, ustavni temelj za donošenje zakona na razini Bosne i Hercegovine dan je u obrazloženju zakona.

VIII. FINANCIJSKA SREDSTVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona neće biti potrebno predvidjeti dodatna sredstva u Proračunu Bosne i Hercegovine